

BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENIYA RIZGARIYA NETEWA KURDISTAN

Yıl 7 / Sayı 82 / 15 Temmuz 1989 / 2.50 DM

Sömürgeciler ve emperyalistlerde büyük korku

KÜRDİSTAN'DAKİ SAVAŞ DÖNÜM NOKTASINDA

● Şırnak, Uludere, Çukurca, Şemdinli, Pervari ve Erüh'ta çatışmalar aralıksız olarak devam ediyor. Sömürgecilere darbe üstüne darbe indiriliyor. Cudi Dağı'ndaki yerleşim alanlarını boşaltmak isteyen sömürgeciler, ulusal kurtuluş güçlerimizi kitlelerden koparmaya çalışıyor.

● Sömürgeciler başarısızlıklarının faturasını özel savaş yöneticilerinden çıkarıyor. Özel Kolordu Komutanı İsmail Selen görevden alındı. Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu'nun görevden alınması da gündemde. Özel savaşın iflasını ve Kürdistan halkının gerillalara desteğini, sömürgeciler de itiraf etmeye başladılar.

Türk sömürgecilerinin Kürdistan üzerinde çağın bütün karşı-devrimci yöntemlerini birleştirerek uyguladıkları özel savaş iflas ederken, halkımızın PKK önderliğinde geliştirdiği ulusal kurtuluş savaşı her geçen gün daha da boyutlanmaktadır. Ülkemizin her tarafını kapsayan sıcak savaş ateşi, sömürgecileri layık oldukları sona, her geçen gün daha fazla yaklaştırmaktadır. Şırnak, Erüh, Çukurca, Uludere, Şemdinli başta olmak üzere, ülkemizin yüksek dağlarında Özgürlüğe Yürüyüş hareketi başarılı bir şekilde gerçekleştiriliyor; sömürgeciler daha fazla sıkıştırılıyor.

Bahar süresince ve yazın ilk ayında ulusal kurtuluş savaşımız büyük bir gelişme gösterdi. Türk sömürgecilerine büyük darbe vuran gerilla birliklerimiz, özel savaşı kesin bir şekilde iflasa

götürdüler. Bu gelişmeler karşısında Türk sömürgecileri ve efendileri emperyalistler de özel savaşın iflasını açıktan ilan etmeye ve yeni yöntemlerin arayışına girmeye başladılar.

Bir önceki sayımızda aktardığımız CIA raporu, emperyalistlerin özel savaşın iflası karşısında yeni yöntemlerin arayışına girdiklerinin bir işaretidir. CIA raporunda, Türk devleti açıktan uyarılarak, daha etkin önlemler almaya çağrılıyordu. Raporun basına sızması ile birlikte, özel savaş üst düzeyde yürüten yetkililerin de aynı doğrultuda açıklamaları oldu. Gelişmeler, bu açıklamalarla da bitmedi. Daha sonraki günlerde açıklamalar devam etti.

Kısa bir süre içerisinde ve peşpeşe yapılan açıklamalar, faşist Türk sömürgecilerinin ye-

Devamı 3. sayfada

“Yaşamı, uğruna ölecek kadar seviyorum”

“Evet, halkımızın kahramanları; Hayri, Kemal, Akif ve Ali...”

Siz ki, tek dişi kalmış bir canavarın, cezaevinde yatanların şahsında halkımızın gurtağına geçirdiği bu son dişini de değerli bedeninizi feda ederek söküp attınız ve bizlere onurlu yaşamı sundunuz. Bugün yüzünüzün aklıyla Partimizle kucaklaşılabiliyorsanız ve halkımızla kaynaşabiliyorsanız, bunda rolünüzün belir-

leyici olduğunun kesin bilincindeyiz. Bu bilinçten hareketle, sonsuza kadar sizlere borçlu olduğumuzu unutmadan, soylu ahlak ve yüce iradeniz önünde bir kez daha saygıyla eğildiğimizi belirterek, ışıklı yolumuzdan şaşmadan kurtuluşa kadar yürüyeceğimize söz veriyor ve ölümsüzlüğünüzün yedinci yılında sizleri saygıyla anıyoruz.”

15. sayfada

200. Yılında Fransız Burjuva Demokratik Devrimi

“...Bu yıl Fransız Devrimi'nin 200. yılı doluyor. Bu aynı zamanda kapitalizmin 200 yıllık egemenliği de demektir. 200 yıllık egemenlik, toplumların gelişim tarihine baktığımızda hiç de fazla bir süre değil. Bir kölelik, bir feodalizm onlarca asır sürmüştür. Buna karşın kapitalizm, daha yüzyılı doldurmadan çatırdamaya başladı. 2. yüzyılın başlarında ise, 1917 Ekim Devrimi ile dünyanın ilk proletarya iktidarına yerini bıraktı. Günümüzde ise sosyalist ülkeler, dünyanın 1/3'ünü teşkil etmekte. Bütün bunlar, kapitalist devrim 200. yılına girerken, meydana gelmiş olan gelişmelerin kapitalist toplumu ne kadar zayıflatmış olduğunu gösteren örneklerdir...”

Yazısı 16. sayfada

- Yanos Kadar öldü
- Sudan'da darbe
- Gorbacov'un Fransa ziyareti ve “Ortak Avrupa Evi” çağrısı

Dünya haberleri sayfasında

sında en önde gelen rolü üstlenmiş olması, Gromiko'nun SSCB açısından taşıdığı önemin ne olduğunu ortaya koymaktadır.

Gromiko, SSCB'nin dış politikasında bu derece etkin bir rol oynamasına rağmen, uzun yıllar iyi bir uygulayıcı olmaktan öteye gidemedi. Stalin'in yönetiminde başlayan dışişlerindeki görevini, Kruşçev ve daha sonra Leonid Brejnev, Yuri And-

Devamı 18. sayfada

ESKİŞEHİR CEZAEVİ'NDE AÇLIK GREVİ

● Tünelin bulunmasını gerekçe gösteren cezaevi yönetimi, devrimci tutsakların haklarını gaspederek, birçok eşyasına el koyup, hücrelere doldurdu.

● PKK'li savaş esiri Cevdet İnak gönderdiği mektubunda, hak gaspını ve baskıları anlatıyor.

Cezaevleri üzerinde yeni hazırlıklara girişerek, baskı ve işkenceleri turmandırmak isteyen faşist Türk sömürgecileri, 1989 yılı başlarından itibaren cezaevleri üzerindeki kompo ve saldırılarına da hız verdiler. Yeni cezaevi yapımı gündeme alınırken, ayrıca tutsaklar üzerindeki baskıları da artırıp, insanlık dışı uygulamaları egemen kılmaya çalıştılar. Bu amaçlarına ulaşmak için de, cezaevlerine yönelik olarak birer birer saldırılar gerçekleştirdiler.

Nazilli Cezaevi, Bayrampaşa Cezaevi ve Erzincan Cezaevi'nde gündeme giren hak gaspı ve saldırılar, faşist rejimin cezaevlerine yönelik politikasının ne olduğunu gösteren örnekler oldu. Hak paspı ile başla-

Devamı 5. sayfada

Bonn'dan BERXWEDAN muhabiri bildiriyor:

HUNERKOM tarafından düzenlenen KÜRDİSTAN FOLKLOR VE MÜZİK FESTİVALİ '89 büyük coşku ile sonuçlandı

Folklor yarışması birincisi Koma Amed

1 Temmuz 1989 günü düzenlenen “III. Kürdistan Folklor ve Müzik Festivali”nde iki dalda 15'er grup yarıştı. 1500'ü aşkın kitle yarışmaları izledi ve coşuklu bir ulusal kültür eylemini yaşadı.

Festival, saat 12.40 sıra-

larında yapılan selamlama konuşmasıyla başladı. Şehitlerin anısına bir dakikalık saygı duruşu ardından festivalin önemini, amacını ve son siyasal gelişmeleri aktaran Kürtçe ve Türkçe konuşmalar yapıldı. Ko-

Devamı 6. sayfada

SSCB eski Dışişleri Bakanı ANDREI GROMIKO ÖLDÜ

79 yaşında ölen Andrei Gromiko, SSCB açısından olduğu kadar, uluslararası politika açısından da önemi belirgin olan bir kişiliktir. Uzun yıllar, Sovyetler Birliği dış politikasının en üst düzey yöneticisi olmasının yanı sıra, partinin politikalarının belirlenmesinde de önemli bir role sahip olan Gromiko, II. Dünya Savaşı sonrasındaki gelişmelerde pay sahibidir.

Andrei Gromiko, BM daimi temsilcisiyken, emperyalistlerin BM'e onaylatmak istediği karşı-devrimci girişimlerini sık sık veto etmiştir. Yaptığı sık vetolar nedeniyle de adı emperyalistler tarafından “Mr. Niyet-Bay Hayır” olarak anılmaya başlandı. Gromiko, parti ve devlet politikasında en etkin rolünü, Dışişleri Bakanlığı görevini üstlendiğinde oynadı.

Andrei Gromiko'nun SSCB yönetiminde oynadığı rolü, O'nun uzun süre aynı görevde kalması da göstermektedir. 40 yılı aşkın bir süre SSCB dış politika-

Devamı 18. sayfada

Enternasyonalist savaşçılığın ve yurtseverliğin soylu bir örneği

İSMET ÖZKAN

"Yeterki memleketimde öleyim
Orada toprağa gömüleyim
Eriyeyim, dağılayım
Yeniden çıkayım yeryüzüne
Çiçek olarak, çimen olarak
Vatanımda büyümüş bir çocuk
Dolaşırken kırdaki beni toplasın
Yeterki memleketimde
Toprak olayım
Çimen olayım
Çiçek olayım"

Filistinli şair bacısının "vatan için" dile getirdiği dizelerdeki gibi, uğruna yanıp tutuğu, henüz çocuk yaşıta sayıldığı günlerinde, ana kucağına-bağırına doymadan kendisini adadığı, dört elle sarıldığı ülkesi Kürdistan'da mücadele etmeyi çok istiyor ve bunun için derin özlem çekiyordu!

Özlemi ve istemi olan Kürdistan'da; sömürgecilerle savaşamadı. Ama olsun! Var mıydı ki, nihai amaçta çizilmiş vatan-toprakları! İşte bu bilinç, bu ruh, bu dayanışma insanın kendi ülkesinden uzak ve ayrı ölmesi pahasına da olsa verilmeli ve yaşatılmalıydı. Hem halkların başına bela olan, onları varlık olarak tehdit eden, zulüm, zorbalık, sömürü, sömürgecilik ve emperyalizm neredeyse buna karşı koymak, silah elde kahramanca çarpışmak değil miydi devrimcilerin, komünistlerin görevi! İşte, onlarca örneğini simgeleyen, abide gibi dikilen eşşiz, yürekli insanlardan biri daha böyle vuruşarak fiziki olarak öldü.

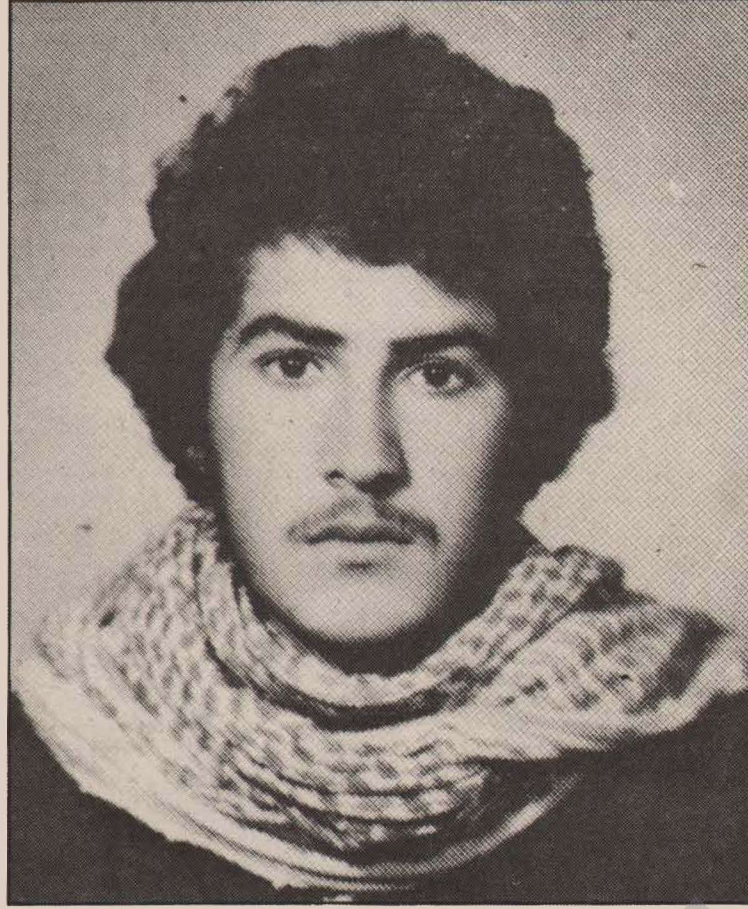
Kimdi bu ülkesi parçalanmış, halkı kendi öz benliğini unutmaya zorlayan Kürdistanlı kardeş?

Ülke tarihinde saldırı, işgal, talan, katliam ve boyun eğişe az tanık olmayan, zümrüt gibi yeşille boyanmış, sis ve bugün sürekli beyaz bir tabaka yarattığı ovalardan birinden, Suruç ovasındanandı.

İsmet ÖZKAN, çiftçilikle uğraşan orta halli bir köylü ailenin çocuğu olarak Suruç'un Mizevli köyünde dünyaya geldi.

Babası Almanya'da işçi olarak çalıştığı ve kendisi de ailenin en büyük çocuğu olduğu için, bir nevi kendisine aile işlerinin yürütülmesi kalıyordu. Bu da onun küçük yaşta yükünün ağır olmasını birlikte getiriyordu.

Ortaokula başladığı yıllar içinde, gerek babasının KAWA sempatisini olması ve gerekse hareketimizin okullarda yürüttüğü devrimci çalışmalar onu devrimci düşünceler üzerinde düşünmeye itti. 1977 yılının sonlarına gelindiğinde okulda hareketimiz tarafından yürütülen çalışmalara içten sıcak ilgi duymuş, yapılan seminer çalışmalarının hepsini dikkatlice izlemiş; bu konuda istekle sorular sormuş ve öğrenmek için bü-

tün dikkatini devrimci fikirler üzerinde yoğunlaştırmıştı. Ortaokul son sınıfa geçtiğinde 14 yaşında ancak vardı. İşte bu süreden sonra fiili olarak artık hareketimiz tarafından geliştirilen devrimci mücadeleye atıldı. Çocuk yaşta olmasına rağmen, girdiği eğitim grubunda çevredekilerine parmak ısırtacak biçimde bir olgunluk, dikkat ve kavrama yeteneğine sahipti. Öğrendiklerini çevresine şevkle ve heyecanla anlatıyor; ve aynı istekle de öğreniyordu.

O daha çocuk yaşta olmasına ve henüz hareketimiz içindeki yeri yeni olmasına rağmen çok şey kavramıştı. Çok kısa bir dönemde büyük bir gelişme kaydetmişti. Hatta çoğu değişik hareketlerin görüşünü savunan okul öğretmenleriyle girdiği ideolojik tartışmalarla onları zor durumda bıraktığı oluyordu. Çoğu kez ders saatlerinde öğretmenleri ikna ederek seminer veriyordu. Bu özverili enerjik çalışmalarıyla örgütümüzün okul komitesinde yer alarak çalışmalarını yürüttü.

Henüz çocuk denilecek yaşta olmasına karşılık taşıdığı olgunluğu, ağırbaşlılığu, çalışkanlığu ve saygısıyla arkadaşlarının gönlünde taht kurmuştu. Yoldaşları Kürdistan köylerinde en seçkin, en sevimli kuzuya verilen sevimli isim olan Berxo-Emlik adını verdiler kendisine. Bu ad kısa sürede kendisinin yürüttüğü çalışma ve faaliyetleriyle halkı da sararak gittiği yerlerde, "Bakın bizim Berxo gelmiş" denilerek sevinçle karşılanır olmuştü. Diğer yandan Berxo adı; hainin, işbirlikçinin, zorbanın korkulu rüyası olmuştü. Hatta bu ad ülke sınırlarıyla kalmayarak Lübnan topraklarına kadar yayılacaktı.

Onun yaş seviyesiyle kaydettiği mesafeyi, babasıyla bir arkadaş arasında geçen konuşma en açık şekilde ortaya koymaktadır.

Bir gün babası, Almanya'dan izinli eve gelmiş ve oğlunun

**Ruhumuz ateş ve kan
bilenmek günüdü...
rengarenk çiçekli,
taptaze bahardı o an!...
Yıl 1982, 6 Haziran,
bekliyordu sizi
Kürdistan.
Farksızdı;
sizin için düşman...
Filistin... Lübnan
her yer sizin için
vatan,
siz enternasyonalist
ve kahraman...
sizin yoldaşlar!...
Arnun kalesinde
Aynel Hilvi'de;
Filistinli,
Lübnanlı yoldaşlarınızla
emperyalistlere,
siyonistlere,
maketlere,
dişleri çürümüş
kuduz köpeklerle
kan kusan namlularınız...
soğumadı bir an!
İşte bunun içindir hep
kahpe kurşuna hedef,
taptaze,
gencecik baharındaki
partizan.**

hareketimizle ilişkisi olduğunu öğrenmiş. Bir arkadaş çağırarak, "Benim oğlum daha cocuktur; siz bundan yararlanarak bu yaşta oğluma eylem yaptırıyor-sunuz" demiş. Arkadaş da kendisine, "Git kendisiyle tartış, o zaman kandırıp, kandırmadığımızı anlarsın" diye cevap vermiş. Babası, Berxo ile konuştuğundan sonra gelip arkadaştan özür dilemiş ve "Doğrusu, oğlumun bana doğru yolu göstereceği hiç aklıma gelmemişti" deyip arkadaşına özeleştiri vermiş. Daha sonra da KAWA ile olan ilişkilerini kesip, yurtsever saflarda yer almış.

Bütün bu meziyetlerinin yanında, İsmet yoldaş, aynı za-

manda çok iyi bir asker ve cesur bir savaşçıydı. Zaten en fazla sevdiği, adeta can attığı alan da askeri alandı. Suruç'ta gelişen bir sürü pratik faaliyette onun emeği, alın teri ve nişanı vardı.

O'nun bağlılığu ve kararlılığını Suruç'ta çıkan bozguncu tavrıda da, yine en önde cesurca attığı adımlarda görüyoruz. Devrimciliği bitmiş, pili tükenmişlerden birinin Suruç yöresinde yaşattığı bozguncu tavrıla, senelerdir beraber omuz omuza verdiği çoğu kişinin adeta devrimciliği bırakmak için çeşitli bahanelerle köşeyi döndüğü zor günlerde, O, parti birliğini, halk çıkarlarını en iyi biçimde korumuş ve tek başına kalma pahasına da olsa en ufak bir taviz vermemiş, sürekli Partiyi kendisine temel dayanak yapmıştır. Bütün bu çalışmalarıyla çeşitli hain çevrelerin hedefi durumuna gelmiş ve düşürüldüğü bir pusuyu soğukkanlılığını kaybetmeden, devrimci uyanıklığıyla atlatmıştır.

1979 yılının sonlarına doğru bir gün kendisinden küçük bir sempatisiz arkadaşla, takip edildiğinden habersiz çarşıdan geçerken, silahını kullanma fırsatı verilmeden Urfa'dan gelen birkaç siyasi polis tarafından üzerine çullanılarak silahlı olarak yakalandı. Polis onun PKK'li olduğunu biliyordu. Ama günlerce kendisine yapılan işkenceler ve baskılar sonucu kendisinden ancak "Hiç bir örgütle ilişkim yok, silahı babam Almanya'da olduğundan ailemi korumak için almışım" cevabını almışlardı. Ve silahtan başka hiçbir şeyi kabul ettirememişlerdi.

Kendisine bir şey kabul ettiremeyeceğini anlayan polisler bu sefer, onunla yakalanan arkadaşına çeşitli vaatlerle onun üzerine ifade verdirtmeye çalıştılar. Bu da boşa çıkınca, silah taşıdığından, Suruç Cezaevine konuldu. Yaş küçüklüğünden ötürü 45 gün yatdığı cezaevinde, bu süre içinde, tüm cezaevi mahkumlarının ve hatta gardiyanlarının ve hatta gardiyanların ve sempati ve sevgisini kazanarak adeta onlarla bütünleşti.

12 Eylül'de faşist cuntanın başa geçmesiyle, daha önceleri de belli kadrolarını geri çeken Partimizin, bu tarihten sonra yeniden örgütlenmek ve faşist sömürgecilikle açık savaş koşulları yaratmak için, geri çekilme kararı aldığı bu zor dönemde O yine gecesini gündüzüne katarak diğer faaliyetlerinin yanında, Suruç'tan geçecek grupların hepsinin dışarı çıkmasını sağlamış ve en son 1981'in ortalarından sonra kendisi de yurtdışına çıkmıştır.

Bu ayrılık çoğu arkadaşlara olduğu gibi, ona da çok ağır ve zor gelmişti. Çünkü değişik şeyler söylenecekti. "Kaçtı" diyeceklerdi. Yıllardır söz verdiği halkına bu davranış ters gelecekti. Kısacası, buruk bir hisle ayrıldı O ve arkadaşları. Ama ayrılırken son bir kez dönüp göz yaşları içinde, öğürlüğe susamış halkına ve çoraklaşmış toprağıyla vatan Kürdistan'a şu sözü verip and içti: "Bu ayrılışın bize ve size verdiği acıyı biliyoruz. Ama söz, tekrar değişik hazırlıklarla geri döneceğiz. Bunu iyi bilin;

biz kaçmıyoruz. Yine size söz olsun ki; gittiğimiz yerde ülkemiz Kürdistan devrimine yakışır örneklerle size mesaj yollayacağız." Ve O sözünde durdu; verdiği söze yaşarış mesajlar ilettili.

Evet, onlarca şehidin kanlarıyla Parti ve halk adına yarattığı değerlere, Berxo da değerli canıyla değerler kattı.

Dışarı çıktığı ilk günden şehit olduğu son saate kadar hep aklında ülkeye tekrar dönme fikri vardı. Dışarıda başarılı çalışmalarlarıyla epey mesafe almış ve en son 1982'de grup sorumlusu olarak Güney Lübnan'a gönderilmişti. Bu sahada da İsrail siyonizmine ve Lübnan'da İsrail uşağı Saad Haddat'a karşı savaştı. En son İsrail'in Lübnan'ı işgali sırasında Berxo bir grup arkadaşıyla ve Filistinli savaşçılarla beraber, İsrail'in her türlü karagücü ve uçak saldırılarına karşı üç gün son mermilerine kadar savaşarak, Partimizin enternasyonalist ve devrimci direniş zincirine yeni bir halka eklediler. Berxo ve diğer şehit düşen yoldaşların dökülen kanı Filistin ve Kürdistan halkının birlik, dayanışma ve kardeşliklerinin en iyi örneği oldu.

Evet Berxo, arzun olan ülken Kürdistan'da faşist Türk sömürgeciliğiyle vuruşarak toprağa düşmedin. Vatanından uzak ancak vatan bilerek, top, mermi, bazuka, gülle ve uçak bombardımanı sesleri içinde vuruşarak gözlerini yumdun, Ama merak etme Berxo! Rahat uyu, gözün arkada kalmasın! İsteyip de yetiemediğin, arzulanıp da göremediğin günleri silah arkadaşlarının yarattı! Senelerden sonra tam arzuladığın biçimde faşist Türk sömürgeciliğiyle vuruşarak epey şehit verdik. Çok görkemli direniş örnekleri sergilen-di, sergileniyor Berxo! Epey mesafe alındı bağımsızlık uğrunda! Bak Berxo, halkımızın gelecek iktidarının çekirdeğini oluşturan ERNK kuruldu ve Halk Ordumuzun çekirdeğini oluşturan HRK görevini tamamlayıp ARGK'ye dönüştü. Yani, halkımızın kurtuluş örgütü olan Halk Kurtuluş Ordusu kuruldu. Her türlü saldırı ve zorluğa rağmen Partimiz dimdik ayakta Berxo! Bu kadarından mücadeleden ne kadar ilerlediğini artık kendin çıkarırsın, öyle değil mi Berxo?

Bak; Suruç gençliğinin, halkının, kendilerine umut olduğun sınırdaki sırt hamallarının da sana anlatacakları var Berxo!

Suruç Cezaevi koğuşlarının, polis işkencehanelerinin de sana anlatacakları var Berxo!

Cezalandırdığın ajan halk düşmanlarının da sana itirafları var Berxo!

Silah arkadaşlarının, dağda çarpışan gerillaların anlatacakları var Berxo!

Partinin, siz şerefli şehit mertebesine ulaşanlara III. Kongre'nin mesajı var Berxo!

Filistinli savaşçıların, halkının ve şair bacının da sana söyleyecek epey şeyleri var, Berxo!

Evet Filistinli şair baci, işte Kürdistanlı kardeşin Berxo böyle biriydi...

**Diyarbakır Cezaevi'nden
bir savaş esiri**

KÜRDİSTAN'DAKİ SAVAŞ DÖNÜM NOKTASINDA

Baştarafı 1. sayfada

nilgilerini, özel savaşın iflasını daha fazla gizleyememeleri nedeniyle açığa çıkardı. Aslında özel savaşın hızlı bir şekilde iflasa sürüklenmesi '87-88 yıllarında gelişmiş, bu yıl içerisinde ise bu kesinleşmiştir. Savaşın bütün yoğunluğu ve şiddetiyle sürmesi karşısında Türk sömürgecileri özel savaşın kesin iflasını açıktan kabul etmeye başlayarak, bu yönlü açıklamalarda bulundular.

Son günler içerisinde meydana gelen gelişmeleri değerlendirdiğimizde, ortaya çıkan örneklerden bu durumu görmek mümkündür. Özel Kolordu Komutanı İsmail Selen'in kısa süre içerisinde görevden alınması, Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu'nun da alınacağı yönünde haberlerin basına yansması, gelişmelerin boyutunu göstermektedir. Bunların yanısıra basında sık sık yer almaya başlayan "imdat" feryatları faşist Türk devletinin Kürdistan'da yürüttüğü özel savaşın iflasının açık işaretleridir. Yükselen savaşın karşısında şimdiye kadar uyguladığı yöntemleri boşa çıkan faşist sömürgeciler, yeni arayışları da hızlandırdılar.

CIA raporunun yayınlanmasından önce, Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu ve kalabalık bir valiler grubunun ABD'ye gittiği ve bir süre kaldığı biliniyor. Ki, bu valilerin içerisinde ulusal kurtuluş savaşımızın büyük gelişme gösterdiği illerin valileri de vardı. Bu da ABD'nin raporu hazırlarken, derin incelemeler yaptığını gösteriyor. Özel savaşın iflasının bu kadar açık ilan edilmesi, ABD'nin Türk ordusunun başarısızlığına kanaat getirmesiyle mümkün olabilir. Yoksa, emperyalist ve sömürgeci güçler kolay kolay yenilgilerini bu derece açık bir şekilde ilan etmezler.

CIA raporunun ardından, 2 ay önce özel savaşın vurucu gücü olan Özel Kolordu Komutanlığına getirilen Korgeneral İsmail Selen görevinden alındı. Bu kez görevden alınma nedeni için, çarpıtma amaçlı açıklamalar yapılmadı. "PKK'ye karşı başarısızlığı nedeniyle görevden alındığı açıkça ifade edildi. Yine aynı nedenle Hulusi Sayın görevden alınmış ve yerine İsmail Selen getirilmişti. Hulusi Sayın'ın görevden alınma nedeni de özel savaşın iflasıyla, açıklama daha değişik olmuştu. Ama, bu kez gerçek neden olduğu gibi kabul edilmek, daha doğrusu gizlenemediğinden, açığa vurulmak zorunda kaldı. Genelkurmay da yaptığı açıklamada görev değişikliğinin askeri amaçlı olduğunu belirtti. İsmail Selen'in yerine Korgeneral Hikmet Köksal atandı.

Günlerce süren muharebelerden ulusal kurtuluş güçlerimizin başarı ile ve az bir kayıpla çıkmaları, sömürgeci birliklerin peşpeşe darbe yemeleri ve tüm çabalarına rağmen sömürgecilerin gelişmeleri gizleyememeleri gerçek nedenin ne olduğunu gösterir gelişmelerdir. Bundan dolayıdır ki, gizleyemedikleri gerçeği sömürgeciler açığa vurmaya zorunda kaldılar.

Faşist Türk sömürgecileri kısa aralıklarla yapılan bu görev değişimini komutanların başa-

rısızlığı gibi bir gerekçe ile örtmek istiyor. Komutanların başarılı olmadığı açık. Açık olan diğer bir noktaysa, faşist Türk sömürgecilerinin yürüttüğü özel savaşın iflas ettiğidir. ABD emperyalizmi de Vietnam'da çıkmaza girdiğinde çareyi sık sık yönetici, askeri komutan değiştirmekte bulmuş, bunlar da yenilgiyi önlememiştir. Faşist Türk sömürgecileri savaşın daha bu aşamasında, ABD'den daha hızlı bir şekilde yönetici değiştiriyor. Bu, faşist rejimin çıkmazının derinliğini gösterdiği gibi, daha erkenden çöküşe gideceğinin de göstergesidir.

Korgeneral İsmail Selen'in yanısıra, Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu'nun da görevden alınacağı açıklandı. Bu da, çıkmazın derinliğine işaret. Şimdiye kadar basında "başarılı" olarak lanse edilen Bölge Valisi'nin başarısızlığı böylece itiraf ediliyor.

Bölge Valisi, faşist Türk devletinin Kürdistan'daki özel savaşının birinci derecede yürütücü gücüdür. Olağanüstü yetkilerle donatıldığı gibi, emrine en son savaş araçları ve onbinlerce özel eğitilmiş birlik verildi. Bu kadar yoğun bir güce rağmen, başarısız olması, faşist Türk devletinin Kürdistan'daki özel savaşının da iflasıdır.

Düşmanın özel savaş uygulaması iflas ederken, bunun karşısında Parti taktiği daha sağlam ve yetkin bir uygulamaya kavuştu. III. Kongre temelinde sağlanan bu gelişmeler, parti taktiğinin yetkin ve sağlam bir uygulanmasıyla mümkün olmuştur.

Düşmanın uyguladığı özel savaş, PKK'nin halk savaşı stratejisi ve taktiği karşısında tutmayarak iflasa gitmiştir. Bunun sonucu, kayıplar azalırken, kitlelerde güven yeniden yaratılmış ve katılım büyük oranda artmıştır. Bu da PKK'nin çizgisinin doğruluğunu bir kez daha kanıtlıyor.

Gelişmelerin yoğun bir şekilde yaşandığı bir dönemde Türk basını da çare arayışına son hızla giriş yaptı. Köhnemiş ve tarihin çöp sepetine çoktan girmesi gereken devletlerini yaşatmak için yeni çare arayışlarına girmektedir.

Günaydın gazetesi, "PKK'ya karşı 'bitirici' karar tamam" başlığı ile duyurduğu haberinde, devletin yeni önlemler aldığını yazdı. Cumhurbaşkanı Evren ve Başbakan Özal'ın yanısıra, Millî Savunma Bakanı Vekili Ercüment Konukman, İçişleri Bakanı Abdulkadir Aksu, Dışişleri Bakanı Mesut Yılmaz, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necip Torumtay, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Orhan Karabulut, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Safter Necioğlu, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Burhanettin Bigali, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Orgeneral Sabri Yirmibeşoğlu, Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu ile Emniyet Genel Müdürü Sabahattin Çakmak oğlu'nun katıldığı toplantıda yeni önlemlerin ne olacağı tartışıldı. Günaydın gazetesi toplantının içeriğine ilişkin şu haberi yayınladı: "Cumhurbaşkanlığı Yazlık Köşkü'ndeki toplantıda, Genelkurmay Başkanı

Orgeneral Necip Torumtay'ın Diyarbakır'da yaptığı incelemelerin ve 'Bölücü teröre bitirici darbe' önerilerinin ele alındığı belirtildi. Bu çerçevede, önümüzdeki günlerde, PKK'ya karşı 'Etkili operasyonlar' bekleniyor." Haziran ayı sonunda yapılan toplantının Cudi Dağı'nda düşmanın operasyon timinin yok edilmesinin hemen peşinden gerçekleşmesi iflası önlemeye yönelik acil tedbirlerin alınmak istendiğinin işaretidir.

"Sınır güvenliği" sorunu üzerinde ağırlıklı olarak durulmasına aynı zamanda Irak'ın ilan ettiği ve uyguladığı 30 km genişliğindeki tampon bölge oluşturma planının da denk düşmesi, yeni yönelimin hedeflerinden birinin hangi alanlar olacağını da göstermektedir. Güney Kürdistan'la sınır alanda ulusal kurtuluş savaşımızın daha gelişkin olması, TC'yi bu alanları arka cepheden kuşatma altına almaya yöneltiyor. Bu amaçla Türk ordusu, KDP'nin boşalttığı Güney Kürdistan'daki alanlara konumlanıyor. Böylece geriden de mücadelemizin kuşatıp, ezmek istiyor. Tabii bu girişimler de savaşın kesin bir şekilde TC'nin aleyhine gelişme göstermesiyle birlikte ortaya çıktı.

Aynı dönemde "sınır güvenliği"nin Jandarma Birliklerinden alınıp Kara Kuvvetlerine bağlandığı açıklandı. 1987 yılından itibaren, özel olarak oluşturulan jandarma kuvvetlerine sınır teslim edilmişti. Aradan geçen sürede, bu birlikler istenilen başarıyı gösteremedikleri gibi, özel savaşın esas güçleri olarak da çıkmazları daha da derinleşmiştir. Bu gelişmenin sonucundadır ki, "sınır güvenliği"ni birliklerden alınıp, Kara Kuvvetlerine bağlandı. Ancak esas önemli nokta, Türk ordusunun Güney Kürdistan topraklarına yerleşme ve bu alanların denetimini üstüne alma girişimidir. Bu girişimlerle, ulusal kurtuluş güçlerimizin bu alanlardan yararlanmasını olanağı ortadan kaldırılmak isteniyor.

Faşist Türk sömürgecilerinin büyük bir umutla hazırladıkları özel timler, köy korucuları ve özel jandarma kolordusunun başarısızlığı mahkum edilmeleri sonucu, devreye yeniden ordunun ağırlıklı kesimi konulmak isteniyor. Bu da sömürgecilerin çok güvendikleri, özel savaşın temel taktiği olan özel birliklerin kullanılmasının, artık işe yaramazlığını göstermektedir.

Bu gelişmeler, devletin en üst düzeylerinde de yoğun tartışma konusu olduğu gibi, süregelen endişeyi daha da arttırmaktadır. Nitekim bu konudaki endişeyi, daha doğrusu korkuyu Tercüman gazetesi, "Güneydoğu'da endişe" başlığı ile duyurdu. Tercüman gazetesi, üst düzey yetkililerin açıklamalarına dayanarak yayınladığı haberinde, özel savaşın en üst düzey yöneticilerinin başarısızlıklarını yazarak, şu görüşlere yer verdi: "PKK türü faaliyetler çevreden yardım, destek veya hoşgörü görmedikleri takdirde asla muvaffak olamazlar. Nitekim bölge halkı kendilerine bu desteği vermediğinden de PKK beş senedir çok büyük kayıplara uğramaktadır. Ancak son za-

manlarda bazı endişe verici işaretler görüyoruz. Sayıları 50 civarında gencin PKK tarafından kaçırılmış olduğu öne sürülüyor. Bu konuda bazı şüpheler var. Bu noktaların ciddiyetle ve en inandırıcı biçimde araştırılması gerek. Durum toz pembe gösterilerek bir yere varılamaz.

Mücadele sadece içte güvenlik alanında sürdürülmekle tamamlanmış olmaz. Bunun yanında komşularımızda ve Avrupa'da da ayrı cephelerde savaşmamız gerekiyor. PKK'nin 20'ye yakın yayın organı var. Komşulardan nasil destek gördüğünü iyi biliyoruz. Avrupa'daki en dost ülkelerde neler yaptıklarının da farkındayız."

Yukarıda aktardığımız görüşlerden de çok iyi görüldüğü gibi, faşist Türk sömürgecilerinin ulusal kurtuluş savaşımız karşısındaki iflası açık ve belirgindir.

Bu görüşlerde, bundan sonra ulusal kurtuluş savaşımıza karşı ne gibi yöntemlerin uygulanmak istendiği de ortaya çıkıyor. Bu görüşler, CIA raporunda da belirtildi "PKK'nin maddi kaynaklarını ve destek kanallarını kesme" görüşüyle çıkıyor. Faşist Türk sömürgecileri içte olduğu kadar, Ortadoğu ve Avrupa üzerinde de komplolarını daha da yoğunlaştırıp, dış kaynakları kesmeye yönelmeyi hedefliyor.

Avrupa ülkeleri ile komşu ülkeler diye kastedilen alanlar üzerinde TC'nin komplo ve saldırılarının daha da artacağı bu açıklamalardan anlaşılıyor. Avrupa'da Batı Alman devleti başta olmak üzere, emperyalist yönetimlerin saldırılarının artması ve otonomi çabalarını gündemleştirmelerinin bu gelişmelerle paralel saldırı ve girişimler olduğu, bu açıklamalardan sonra daha da anlaşılacaktır.

Avrupa ülkelerinde TC girişimlerini hızlandırmanın yanısıra, Suriye ve İran üzerinde de durarak, bunları kendi politikasıyla uzlaşmaya çekme çabası içerisinde girdi. Dışişleri Bakanı Mesut Yılmaz Suriye'ye bir gezi düzenleyerek, Suriye'ye karşı Fırat suyu kozunu yine bir şantaj aracı olarak dayattı. Su karşılığında, kendisiyle ulusal kurtuluş mücadelemize karşı işbirliği içerisine girmeyi Suriye'ye dayatan TC, bu konuda istediği sonucu alamadı. Benzer bir girişim İran üzerinde de yürütülmektedir.

Bu girişimlerin, CIA raporunun içeriği doğrultusunda olması, savaşın direkt olarak CIA tarafından ve Pentagon'dan yönetilmeye başlandığının da bir göstergesidir. ABD direkt olarak, savaşa askeriyle katılması da, özel savaşın yürütülmesi ve ulusal kurtuluş savaşımızın tasfiye edilmesinde TC'ye akıl hocalığı yapmaktadır.

İngiltere'de Arapça olarak yayınlanan El-Düştur gazetesi, "Suriye'nin peşmergeleri PKK ile işbirliğine" zorlandığı yönünde bir haber yayınladı. Gazete, Suriye'nin peşmergeleri PKK'yle işbirliğine zorlayıp, Türkiye'ye karşı eyleme geçmelerini istediğini yazdı. CIA raporuna paralel olarak yayınlanan bu haberin hangi amaca yönelik olduğunu belirtmeye gerek bile yok. Haberin yayımlandığı gün, Türk Dışişleri Bakanının Suriye'nin

başkenti Şam'da olması, haberin kaynağı ve yayınlanma amacı hakkında hiçbir şüpheye yer bırakmayacak kadar açıklık sunuyor.

Ulusal kurtuluş savaşımıza karşı, mücadelenin yürütülmek istendiği bir cephe de Avrupa'dır. Bilindiği gibi, en son B. Alman emperyalistleri geniş kapsamda bir saldırı başlatmış ve 16 Kürt politikacısını tutuklamıştı. Bu tutuklama ve saldırı girişiminin esas hedefinin PKK'ye ve öncülüğündeki ulusal kurtuluş mücadelesine darbe vurmak olduğu açıktır. Bu saldırının sadece TC-FAC işbirliğine dayanmadığı, bizzat CIA ve NATO çevrelerinde planlandığı, bugünkü gelişmelerden daha açık bir şekilde görülmektedir.

FAC, Almanya'dan ulusal kurtuluş mücadelemize akan maddi destek ile insan gücünü engellemek için böylesi bir karşı saldırıyı başlattı. TC'nin sık sık yaptığı çağrılarda da görüldüğü gibi, Avrupa'daki ulusal kurtuluş faaliyetleri hep hedef olarak gösterilmiştir.

Almanya İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan raporda, tutuklamalara rağmen, "PKK'nin örgütlenmede başarılı" olduğu yazıldı. Bu FAC'ın TC'ye büyük destek vermek amacıyla başlattığı saldırıların boşa çıkarıldığını ortaya koyuyor. Hiçbir saldırının ulusal kurtuluş savaşımıza halkımızın sunduğu desteği azaltmayacağını açık bir göstergesi de, FAC İçişleri Bakanlığı'nın itiraflarından bir kez daha açığa çıktı.

Yeni dönemde de Avrupa alanında ve özellikle de FAC'ta saldırıların yoğunlaştırılmak istendiği gözönüne getirilirse, alınan sonucun önemi daha da iyi anlaşılacaktır. Dış cephe saldırılarının arttırılacağına bir işaretidir de bu açıklama.

Dış gelişmelerin yanısıra içe yönelik hazırlıklar da geliştirilmekte, yeni girişimlere başvurulmaktadır. ABD, CIA bünyesinde uzun yıllar görev yapan, eski Tayland Büyükelçisi Abramowitz'i Ankara Büyükelçisi olarak Strauz Hupe'nin yerine atadı. Abramowitz daha göreve başlamadan Kürt sorunu üzerinde özenle duracağını açıkladı. Bu da ABD emperyalizminin yeni dönemde Kürt sorununa daha da ağırlık vereceğinin bir göstergesi olmaktadır.

Bunun yanısıra, faşist Türk sömürgecileri önümüzdeki dönemde kitleleri daha fazla hedefleyerek, yeni katliamlara hazırlanıyor. Basında da yer alan Cudi Dağı'nın bombalanacağı açıklaması ile, bu alandaki köylerin boşaltılmak istenmesi, TC'nin askeri çözüm olarak ne-lere başvuracağını da bir işaretidir.

Kitle katliamlarına hazırlandığı, "PKK'nin halktan destek gördüğü" biçimindeki açıklamadan da anlaşılıyor. Halkın PKK'ye desteği sürekli olmuş, bu yeni başlamamıştır. Bunun şimdi açıktan itiraf edilmesi, özel savaşın iflasının sonucunda olsa da bir diğer yanıya da "bütün halk PKK'lidir, o halde hepsine karşı savaşmak gerekir" denilerek, silahlı birliklere karşı yürütülen imha savaşına silahsız sivillere karşı da uygulanmak isteniyor.

ABD'nin Vietnam'da yaygın

olarak kullandığı, "denizi kurutma" taktiğini TC de bu aşamada katliamlarla ve sürgünlerle uygulamak istiyor. Böylece, balığı suyun dışına çıkarmak zorunda bırakıp, imha sürecini kolaylaştırmak istiyor. Cudi Dağı'ndaki köylerin ille de hedef olarak seçilmesi, savaşımızın bu alanda yoğun bir gelişmeyi yaşamasından kaynaklanıyor.

Bir yandan kitleler üzerindeki baskıyı arttıran faşist Türk sömürgecileri, diğer yandan ise, tutuklamalara ağırlık vererek halkın gösterdiği desteği kesmeye çalışıyorlar. Kelle avcılığını teşvik ederek, tek tek ve toplu olarak, köylüleri katletmekte, halka gözdağı vermeye çalışmaktadırlar. Yine, köy korucuları vasıtasıyla halk üzerinde akıl almaz uygulamalara başvurarak, halkı yıldırıp, ulusal kurtuluş mücadelemizden uzaklaştırmaya çalışıyorlar.

Türk sömürgeciliği, Eruh, Cizre, Birecik, Kars, Nusaybin, Antep, Pazarcık gibi alanlarda hem ordu eliyle operasyonları yoğunlaştırıp, tutuklamalara girişiyor; ve hem de köy korucuları vasıtasıyla halk üzerinde terör estiriyor. Böylece, kitlelerin ulusal kurtuluş mücadelemize desteklerini koparıp, "balığı suyun dışına çıkaracağını" sanıyor. Ancak bu uygulamalar halkımızın ulusal kurtuluş mücadelesine olan desteğini azaltmak şurda kalsın, daha da artmasına yol açıyor.

Ulusal kurtuluş savaşımızın kaydettiği büyük gelişme karşısında faşist Türk sömürgecileri çok yönlü saldırılar başlattılar. İflas eden özel savaşlarını, yeni yamalarla zorla ayakta tutmaya çalışıyorlar. Bu karşıdevrimci saldırılarını da her cephede yürütüyorlar. Çok yönlü saldırılarla ulusal kurtuluş savaşımızın içte ve dışta kaydettiği gelişmeleri engelleyip, daha da büyümesinin önüne geçmek istiyorlar.

Bu yoğun karşı-devrimci saldırılara rağmen, ulusal kurtuluş savaşımız ülke içerisinde büyük gelişmeler kaydederken, dışarda da saldırıları boşa çıkararak gelişimini sürdürüyor.

Cudi Dağı, Pervari, Çukurca, Uludere başta olmak üzere, bu sürede Botan'da mücadelemiz büyük bir gelişme gösterdi. Pervari'de 3 gün süren muharebede sömürgeci Türk ordusuna 70 ölü ve onlarca yaralı verildi. Bu, mücadelemizin her türlü engelleme rağmen, büyük gelişme gösterdiğinin işareti.

Avrupa ve Ortadoğu alanlarında da düşman yoğun bir savaş yürütmesine rağmen, ulusal kurtuluş savaşımızın gücü, bu alanlarda da etkisini göstermekte ve halkımızı daha yoğun olarak etkisi altına almaktadır. FAC örneğinde olduğu gibi, tüm tutuklamalara rağmen, ulusal kurtuluş savaşımızın etkisi, kitleleri daha fazla örgütlenmeye ve mücadeleye destek olmaya yöneltiyor. Bu alanlarda da düşmanın komplo ve saldırıları boşa çıkarılıyor.

1989 yazı ile birlikte Özgürlüğe Yürüyüş hamlemiz daha geniş bir alanda yankısını bulmakla kalmayıp, özgürlüğün adım adım genişletilmesi ve topraklarımızı düşmanın postalları altında ezilmekten kurtarmak hedefine de yakınlaştık. Cudi'ye giremeyen düşman, burayı boşaltarak ve yakıp-yıkarak karşılık vermek istiyor. Bu-

na rağmen, sömürgeciler parça parça topraklarımızı terk etmek ve en sonunda inlerinde kapana kısılmak zorundadırlar. Hiçbir çaba onları, bu korkunç sona uğramaktan kurtaramaz.

Pervari'de 3 günlük muharebe: 70 ölü

Eruh ve Şırnak arasındaki Giremaşa Dağı'nda başlayan muharebe daha sonra Pervari'ye kayarak 3 gün boyunca devam etti. 3 günlük muharebe sırasında, faşist düşman birliklerinin binlerce sayılı gücüne, ARGK gerillaları bir bölüklük güçle karşı koydular.

Pervari'nin dağlık kesimlerinde aralıklarla 3 gün boyunca süren muharebede sömürgeci düşman havadan alanın çeşitli stratejik noktalarına binlerce asker indirdi. Gerilla bölüğünü kuşatma altına almak isteyen düşmanın girişimleri boşa çıkarıldı. ARGK bölüğü, düşmanın kuşatma yönündeki girişimlerini boşa çıkararak, ustaca manevralar yaptı.

3 gün süren muharebeler boyunca düşmana sürekli darbe vuruldu. Her sıcak temasta düşman birliği ölü ve yaralı olarak kayıp verdi. 3 günlük muharebe sonucunda, düşman 70 ölü ve onlarca yaralı kaybı verdi. Kayıpların daha da artmasını önlemek için düşman operasyonlarını sınırlamak zorunda kaldı. Sömürgeciler, uğradıkları hezimetini örtbas etmek için, iki köylüyü öldürüp çatışmada ölü ele geçen gerillalar olarak lanse ettiler. Bu olay kudurganlaşan sömürgecilerin halkımızdan sıradan insanları katletmekle başarısızlıklarını gizlemeye çalıştıklarını bir kez daha ortaya koydu.

BBC radyosu, Türkçe yayınlarında Pervari muharebesine geniş yer verdi. Radyo 3 gün boyunca sürekli muharebenin devam ettiğini duyurduktan sonra, "ordu birliklerinin tüm operasyonlarına ve girişimlerine rağmen, PKK'nin mevzilerinde ısılarla direnişi geliştirdiğini" söyledi. Cudi Dağı ve çevresinde Vietnam türü bir gerilla savaşının da verildiğini söyleyen radyo, ayrıca Cudi Dağı'nda tünellerin de gerillalar tarafından kullanıldığını duyurdu.

Uluslararası haber organlarında da Pervari muharebesinin bu derecede yankı uyandırmaması, bu alandaki 3 günlük çarpışmaların önemini göstermektedir. Ulusal kurtuluş güç-

lerimiz, düşmanla boy ölçüşecek ve günlerce bir çarpışmayı sürdürecektir. Düşmanla boy ölçüşecek ve günlerce bir çarpışmayı sürdürecektir. Düşmanla boy ölçüşecek ve günlerce bir çarpışmayı sürdürecektir. Düşmanla boy ölçüşecek ve günlerce bir çarpışmayı sürdürecektir.

Uludere'de çatışma

Uludere'de meydana gelen çarpışmada da düşmana ağır kayıp verildi. Saatlerce süren çarpışmada düşman birliğinin ağır kayıp vermesine karşın, ARGK gerillaları bu çarpışmadan da kayıp vermeden çıktılar.

Uludere'nin Gülyazı Köyü Ortasu mezarı yakınlarında meydana gelen çarpışmada düşman birliğine karşı usta bir taktik kullanılarak, ateş etmesine bile fırsat verilmedi.

Büyük bir korku içerisinde bulunan düşman birliği, ARGK gerillalarının açtığı ateş sonucunda büyük bir paniğe kapıldı. Toparlanma fırsatı bile bulamayan düşman birliği saatlerce süren çarpışmada çatışma alanından kaçmanın yollarını aradı.

etti, Çatışma süresince sömürgeci ordu birliğine ağır kayıplar verildi. Türk sömürgecileri kayıplarını 1 asker ölü olarak açıkladılar. Diğer çatışmalarda olduğu gibi, bu çarpışmada da sömürgeciler kayıplarını olduğundan çok az gösterdiler.

Hemen hemen her gün meydana gelen çarpışmalarda, gerilla birliklerimiz, sömürgeci ordu birliklerine ağır kayıplar vermektedir. Sömürgeciler, yaşadıkları ağır kayıpları gizlemek için gerçek rakamları hep eksik açıklamaktadırlar. Saatlerce süren çarpışmalarda gerilla birliklerimizin kayıp vermeden çıkması düşmanın aldığı darbenin boyutunu gösteren diğer bir işarettir.

Beytüşşebap'da savaş yoğunlaştı

Beytüşşebap'da yazla birlikte savaşın ivmesi de yeniden yükselmeye başladı. Beytüşşebap'ta da peşpeşe muharebeler ve sömürgeci güçlere karşı baskın, pusu ve saldırı eylemleri geliştirildi.

Beytüşşebap'tan aldığımız son haberlere göre, bu ay başında bir sömürgeci ordu birliğine karşı baskın eylemi gerçekleştirilmiştir. Baskında sömürgeci ordu birliğinin ağır kayıp verdiği bildiriliyor.

10 Temmuz'da ise, köy korucularına yönelik olarak bir eylem gerçekleştirildi. Meydana gelen çarpışmada 4 köy korucusu ağır yaralanırken, ayrıca bunlara ait mallarda ağır hasar meydana getirildi.

Nazimiye'de çatışma: 4 asker öldürüldü

Bu ay başında Nazimiye'nin kırsalında ARGK gerilla birliği ile sömürgeci ordu birlikleri arasında şiddetli bir çarpışma meydana geldi.

Saatlerce süren çarpışmada sömürgeci ordu birliği 4 ölü ve çok sayıda yaralı verdi. Çarpışmada 2 savaşçımız yaralı olarak düşmanın eline esir düştü.

Yaralı oldukları halde, savaşçıları işkenceye alan faşist Türk sömürgecileri bir savaşçıyı alçakça katlettiler. Uluslararası anlaşmalarla savaş esirlerinin hakları güvence altına alınmasına rağmen, TC kendi imzasında altında bulunduğu bu anlaşmayı uygulamamakta ve esir aldığı savaşçıları üzerinde Hitler'i bile aratmayan yöntemler uygulamaktadır. Bu son örnekte de görüldüğü gibi, sömürgeciler hiç bir savaş kuralını yerine getirmeyerek alçakça saldırılarını sürdürmektedirler.

Kars-Ağrı'da düşman köy korucularının silahlarını toplamaya başladı

Botan ve Mardin Cepheleğinde köy korucularını tasfiye etme faaliyetinde kaydedilen gelişmelerin ardından Kars-Ağrı alanında da köy korucularına ağır darbeler indirildi. Köy korucularının ellerindeki silahlara el koymaya yönelik eylemler artış gösterdiği gibi korucuların bir bölümü de gönüllü olarak ulusal kurtuluş güçlerimize silahlarını ver-

meye başladı.

Bu gelişmeler alanda köy koruculuğu silahını boşa çıkarmakla kalmayıp, bu silahın sömürgecilerin aleyhine dönmesine de yol açtı. Bu gelişme sonucudur ki, sömürgeciler yeni bir tedbir olarak, korucuların silahlarını toplamaya başladılar.

Sömürgeciler bu uygulama ile, silahların ARGK birlikleri tarafından kamulaştırılmasının önüne geçip, kendilerine karşı kullanılmasını engellemek istiyorlar. Her iki durumda da, köy koruculuğu sistemi çözülmekte ve işlevsiz kalmaktadır. Bu da, düşmanın son derece büyük önem verdiği özel savaş taktiklerinden birinin daha boşa çıktığını gösteriyor.

Nusaybin'de 13 yurtsever tutuklandı

Şehir merkezlerinde mücadelemizin büyük gelişme göstermesi ile birlikte, bu alanlara yönelik operasyonlar da yoğunlaştırıldı. Şehir merkezlerindeki operasyon ve tutuklamaların en yoğun olduğu alanların başında Nusaybin geliyor. Sadece bu yıl içerisinde 3 kez geniş operasyon yapılmış ve onlarca yurtsever tutuklanmıştır. Bunun dışında da günlük olarak arama ve baskılar sürdürülmüş, ve yurtseverler tehdit edilerek, ulusal kurtuluş mücadelemize verdikleri destek kesilmeye çalışılmıştır.

Nusaybin şehir merkezinde geçtiğimiz ayın sonlarında, gazeteci kimliği altında gerçek yüzünü gizleyen MIT elemanı Seracetin Müftüoğlu cezalandırılmıştır. Sömürgeciler açısından büyük önemi olan bu elemanın cezalandırılması ardından, Nusaybin şehir merkezinde operasyona geçildi.

Sömürgeci birlikler şehir merkezinden 13 yurtseveri gözaltına aldılar. İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'nun katıldığı bir toplantıda basına gösterilen yurtseverler, birçok eylemin failileri olarak gösterildiler. Böylece, PKK'nin örgütlenmesine darbe vurulduğu imajı kitlelerin kafasında oluşturulmaya çalışıldı. Basın toplantısına bizzat İçişleri Bakanının katılımı, faşist rejimin gelişmeler karşısındaki çıkmazını gösteren diğer bir örnektir.

Sömürgeciler, kitlelere yönelik bu tür tutuklamaları basında da genişçe işleyip, son yıllarda ağırlaşan çıkmazlarını üzerini örtmeye çalışıyorlar. İçişleri Bakanının büyük hazırlıklar sonucu, başarısızlıklarını örtmeye çalışarak, yurtseverlerin tutuklanmasını basın toplantısında duyurması, çıkmazın itirafından başka bir şey değildir.

Her zaman olduğu gibi bu kez de Türk basını, tutuklama haberine geniş yer vererek, sömürgeci devletin imdadına koştu. Resimli ve geniş yazılarla duyurulan haberde, ordunun son günlerde peşpeşe aldığı darbelerin gizlenebilmesi için olağanüstü çaba gösterildi.

Nusaybin'de gözaltına alınan yurtseverlerin isimleri şunlardır: Abdurrahman Demir, Şehmuz Yavuz, Mehmet Baysal, Latif Cebe, Hüseyin Akman, Adnan Karakaş, Bahtiyar Yavuz, Hüseyin Akay, Eyüp Aktaş, Abdullah Aslan, Süleyman Demir, Hamit Tunç ve Yusuf Tolu.

Şırnak-Toptepe'de okul yakıldı, 9 genç ARGK saflarına katıldı

Toptepe köyüne gelen ARGK birliği, köylülerle birlikte bir toplantı yaptı. Toplantı sonucunda 9 genci, saflarına ulusal kurtuluş askeri olarak alan ARGK birliği, köyde bulunan ilkokulu da ateşe verdi.

Bilindiği gibi, ülkemiz Kürdistan'da asimilasyonu geliştirerek, Türkleşmeye hizmet eden kurumlara karşı sürekli bir şekilde eylemler geliştirilmektedir. Bu yoğun eylemler faşist Türk sömürgecilerinin Kürdistan üzerindeki asimilasyon çabalarını boşa çıkarmakta ve işlemez kılmaktadır.

ABD Chevron Şirketi petrol aramaktan vazgeçti

Daha önce TPAO ile bir anlaşma imzalayan Chevron Şirketinin Cudi Dağı'nda petrol arama çalışmalarına bu aylarda başlaması gerekiyordu. 1989'un ilk aylarında TPAO ile "Petrol Arama Anlaşması" imzalayan Chevron Şirketi geçtiğimiz mart ayında 10 kişilik bir heyetini göndererek Cudi Dağı'nda incelemelerde bulunmuştu. Bütün hazırlıklar, bu aylarda arama çalışmalarının başlatılması üzerine yapıyordu. Ancak petrol şirketi 3 ay geçmesine rağmen, herhangi bir girişimde bulunmadı. Anlaşmaya göre, Şirket çalışmalarına başlamazsa, 10 milyar TL tazminat ödeyecek.

Şirket yetkililerince yapılan açıklamada, Cudi Dağı'nda "Can güvenlikleri olmadığı için petrol aramaktan vazgeçildiği" duyuruldu. Cudi Dağı'nda ulusal kurtuluş savaşımızın yoğunlaşması ile birlikte, Chevron Şirketi'nin petrol aramaktan vazgeçmesini bildirmesi ülkemizin zenginliklerinin emperyalistler ve sömürgeciler tarafından yağmalanması girişimlerine de büyük bir darbedir.

Hakkari, Mardin, Siirt ve Batman'da Operasyon

Ulusal kurtuluş savaşımızın büyük atılımlarla gelişmesi ve şehirlerde de önemli etki yaratması üzerinde, Türk sömürgecileri özellikle de şehir alanların-

da yoğun operasyonlar başlatıldılar.

Kırsal alanda savaşımızın gelişmesini engelleyemeyen ve bu savaş karşısında her gün gerileyen sömürgeciler, şehir alanlarında denetimi yitirmek için aralıksız operasyon ve tutuklamalara girişiyorlar.

Mardin ve Hakkari yörelerinde yapılan operasyonlarda 13 kişi gözaltına alındı. Halen arama operasyonlarının sürdüğü bu alanlarda sömürgeciler yoğun baskı ve işkence uyguluyorlar.

Bu baskın ve operasyonların yanısıra, Siirt ve Batman şehir merkezleriyle, Batman'a bağlı 29 köyde de arama operasyonu yapıldı. Halk üzerinde estirilene yoğun terörle, mücadelemizin şehir alanlarında katettiği gelişmenin önüne geçilmek isteniyor.

İstanbul'da 6 yurtsever tutuklandı

Faşist Türk sömürgecileri operasyonlarını, Kürdistan'ın

MESUT BARZANİ'NİN STOCKHOLM TOPLANTISI VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Stockholm muhabiri

Sosyal-demokrat partilerin uluslararası örgütü Sosyalist Enternasyonal'in 20-22 Haziran'da Stockholm'de yaptığı 18. Kongre'ye Güney Kürdistan Cephesi adına Mesut Barzani de davet edilmişti. Mesut Barzani Stockholm'de bulunduğu süre içerisinde, Kürt kitlesine yönelik bir toplantı da düzenledi.

ABD ve Batı Avrupa emperyalistlerinin, Türkiye ve diğer kukla devletlerin koruyuculuğunu yaptıkları ve artık çığ gibi büyüyen Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi karşısında Kürdistan zemininde tehlikeye düşen çıkarlarını koruyabilme paniğine kapıldıkları artık kamuoyu için sır olmaktan çıkmış bir gerçekliktir. Son dönemlerde ise, sosyal-demokratlar eliyle gerek Türkiye'de ve gerekse Avrupa ve hatta Amerika'da "Kürt sorununa barışçıl bir çözüm bulma!" arayış ve gayretleri içerisine girmişlerdir. Bu, tüm yönleriyle açıklık ka-

zanmış bir şekilde gözlemlenebilmektedir.

Diğer taraftan bugün PKK, ERNK ve ARGK önderliğinde gelişen Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin Kürdistan'ın dört bir yanına örülen sömürgeci, emperyalist ve işbirlikçi sınır duvarlarını yerle bir etmek üzere temelden sarması, emperyalizmin bu uğraşlarının gerekçesi olmakta.

"Sinek küçüktür ama mide bulandırır" derler! İşte midemizi bulandırmaya kalkışan, emperyalist ve sömürgecilerin bu oyunlarına ortak olmaya çalışan, emperyalist ve sömürgecilerin seslerine "Kürtler cephesinden" karşılık veren, on yıllardır halkımızı hep hüsrana uğrattıkları yetmiyormuş gibi, üstüne üstlük ülkeyi emperyalistlere topyekün pazarlamaktan çekinmeyen, düşmana halkımızın ne değeri varsa gözüküraca peşkeş çekebilen Kürt işbirlikçilerin varlığı tik-

Devamı 19. sayfada

Eskişehir Cezaevi'nde açlık grevi

Baştarafı 1. sayfada

yan saldırılar, ardından devrimci tutsakların ölümüne dayaktan geçirilmesiyle tırmandırıldı. Bayrampaşa ve Nazilli Cezaevleri'nde devrimci tutsaklar dayaktan geçirildi, tutsakların bir kısmı öldürücü darbe alarak komaya girdi. Ölümün olmaması biraz da şansa bağlı olarak gerçekleşti.

Daha bu saldırıların yankıları bitmeden, bu kez de Eskişehir Cezaevi'nde hak gasplarına girişildi. Tünel bahane edilerek, devrimci tutsakların kan bedelinde ve şehitler vererek kazandıkları hakları gaspedilerek, hücrelere dolduruldular. Hak gaspları yetmiyormuş gibi, kitap, defter, resim vb. gibi malzemeleri yırtılırken, daktilo, ocağ, teyp-radyo gibi araçlara da el konularak depoya kaldırıldı. Koşullarda tam bir yağma ve

talan gerçekleştirildi. Faşist Türk sömürgecileri atalarının talan geleneğine bağlı olarak, cezaevini yağmaladılar ve tutsakların malzemelerini, eşyalarını kullanılmaz bir hale soktular.

PKK'li savaş esirleri ve devrimci tutuklular, artan baskıları ve hak gaspını protesto etmek, ve kazanımlarını korumak için açlık grevine başladılar. Devrimci tutsaklar yoğun direnişler ve şehitler verme pahasına elde ettikleri kazanımları yeniden verilene kadar eylemlerini sürdürmekte kararlı olduklarını açıkladılar. Yeni şehitler verme pahasına da olsa, kazanımlarını korumakta kararlılıklarını hiçbir şekilde yumuşatmayacaklarını açıklayan PKK'li savaş esirleri, "Maraton uzun da sürse hedeflerine ulaşana kadar maratonu sürdürmekte kararlı olduklarını" bildirdiler.

Faşist Türk rejiminin yeniden gündeme giren hak gaspına karşı devrimci tutsakların başlattıkları açlık grevi eylemi sık sık gündeme giren hak gasplarına yönelik, sessiz kalınmaya çağını göstermektedir. Sömürgeciler, devrimci tutsakları bedenen yıpratmak için bu tür yöntemlere başvurarak amaçlarına ulaşmak istiyorlar. Ancak, devrimci tutsakların ölümü göze alarak, başladıkları açlık grevi eylemi ve direnişler faşist yönetimin oyunlarını da boşa çıkarmakta, insan onurunu yüceltmektedir.

Eskişehir Cezaevi'nde başlayan yeni eylemde devrimci tutsaklar kararlılıklarını bir kez daha gösterdiler. Direnişin kazanacağı ve başarıya gideceği bir daha kanıtlanacaktır.

PKK'li savaş esiri Cevdet İnak'ın konuya ilişkin mektubu 11. sayfada.

ERNK-Ankara Temsilciliği'nin Türkiye'de dağıttığı bildiri yayınıyoruz.

KÜRDİSTAN HALK KURTULUŞ ORDUSU (ARGK) ZAFERLER YARATIYOR!

Botan'da çatışma

ARGK birliklerinin 10 Mayıs'ta Şırnak-Eruh-Pervari alanında başlattığı saldırı eylemi tam 12 gün sürdü. TC, Türk ordusunun zırhlı birliklerine varana kadar bölgedeki tüm gücünü kullandığı ve çatışmayı bizzat Genelkurmay Başkanı yönettiği halde, savaş ARGK'nin zaferiyle sonuçlandı. Çatışma sonunda Türk ordusu 40'ı subay olmak üzere 254 asker kayıp verdi, 3 helikopter düşürüldü. 5 subay (4'ü yüzbaşı 1'i üstteğmen) ARGK gerillalarınca esir alındı. Çatışma sonucunda 11 ARGK savaşçısı şehit düştü.

10 Mayıs'ta başlayan yoğun eylemlilik Kürdistan'ı boydan boya sardı. Botan tam bir savaş alanı durumunda. Şırnak-Eruh-Pervari çatışmalarının olduğu sırada ARGK savaşçıları Şemdinli-Uludere-Beytüşşebap'ta yoğun eylemliliğe geçtiler. Şemdinli'de ARGK birliklerinin sömürgeci Türk ordusuyla girdiği çatışma günlerce sürdü. Türk ordusuna çok sayıda asker-subay kayıp verdirildi, 1 helikopter düşürüldü. Çatışmalarda 1 ARGK savaşçısı da şehit düştü.

Aynı sürede Dersim-Ovacık'ta Türk ordusunun bir karakoluna ARGK gerillalarınca baskın düzenlendi. Çok sayıda ölü ve yaralı olduğu bildiriliyor. Yine Ovacık'ın bir köyünde 1 ajan, ARGK gerillalarınca ölümle cezalandırıldı.

Elazığ şehir merkezinde bir işbirlikçi-ajan otomobili ile beraber imha edildi. Elazığ-Karakoçan şehir merkezinde bir işbirlikçi-ajan aynı şekilde cezalandırıldı.

Maraş-Pazarcık'ın bir köyünde bir muhbir-ajan ölümle cezalandırıldı.

Ağrı-Doğubeyazıt'ta bir ajan ölümle cezalandırıldı.

Bunların yanısıra birçok yerde köyler basılmış, köy korucuları silahsızlandırılmıştır. Ayrıca birçok yerde sayısız köy toplantısı yapılmış, yığınlarca yurtsever-genç ARGK saflarına katılmıştır. Yine bu sürede sömürgecilerle ait birçok şantiye vb. basılarak araçları tahrip edilmiştir.

1989 baharı, en yoğun ve başarılı eylemliliğin yaşandığı dönem olmuştur. Newroz öncesi başlayan ve günümüze kadar büyüyen savaş, önümüzdeki dönemin, halkımız açısından zaferler dönemi olacağını ispatlamaktadır. Newroz döneminde, Kürdistan'ın dağlarında, ovalarında ve şehirlerinde (Mardin, Kars ve Diyarbakır bunlardan bazıları) birçok eylem gerçekleştirilmiş, bunlara Ankara-İstanbul ve diğer metropollerdeki eylemler eşlik etmiştir. Yine Newroz'da birçok yerde kitlesel gösteri, yürüyüş miting vb. yapılmıştır.

Newroz sonrası eylemler artan hız ve büyüklükle devam etmiş, başta Botan olmak üzere birçok alanda ARGK otorite ve inisiyatifi ele geçirmiş bulunmaktadır. ARGK gerillalarının düzenlediği Silopi ve Şırnak şehir merkezi işgalleri bunun en güzel ispatıdır. 20 Nisan gecesi Silopi şehir merkezini basan ARGK gerillaları, sömürgecilerin askeri ve siyasi kurumlarını darmadağın ederek, şehri 10 saate yakın denetimlerinde tuttular. İşgal sırasında halka yönelik propaganda ve ajitasyon yapan gerillalar, 300'ü Güney Kürdistan'dan gelen peşmerge, 200'ü Silopi halkından olmak üzere toplam 500 savaşçıyı saflarına alarak en ufak bir kayıp vermeden üslerine çekildiler. Mayıs ayı başlarında Şırnak şehir merkezini ve kömür ocaklarını aynı anda basan ARGK gerillaları, şehri saatlerce denetimlerinde tuttular. İşgal süresince Türk askeri birlikleri ile çatışma devam etmiş, sömürgeci ordu birlikleri etkisiz kılınmıştır. ARGK birlikleri, propaganda ve ajitasyonlarını yaptıktan sonra 50'ye yakın yurtsever savaşçıyı saflarına alarak hiç kayıp vermeden geri çekilmişlerdir.

Yurtseverler, emekçiler!

PKK önderliğinde başlatılıp sürdürülen ulusal kurtuluş savaşımız bugün en ileri ve verimli dönemini yaşamaktadır. Sömürgeci faşist Türk devleti mücadelemiz karşısında her alanda tam bir bunalımı yaşamaktadır. Evren-Özal faşist kliği tükenmişliği yaşarken, işbirlikçi-tekelci burjuvazi rejimi sahte de olsa yenileyebilecek bir kukla bulamamaktadır. Ne SHP ne de DYP bunalımını çözebilecek güçtedirler.

Gelişen ulusal kurtuluş mücadelemize karşı, TC'nin Pentagon'la birlikte geliştirip uygulamaya çalıştığı "Özel Savaş", "Özel Kolordu", "Özel Valilik" gibi uygulamalar tam anlamıyla iflas etmiştir. Son Botan çarpışmalarında Türk ordusunun peşpeşe aldığı yenilgiler sonucu durum özel valiliği aşmış, savaş Genelkurmay Başkanı bizzat yönetmek zorunda kalmıştır. Savaşın en üst düzeyde yönetici ve yönlendiricilerinden olan Jandarma Asayiş Bölge Komutanı Korgeneral Hulusi Sayın, ARGK'nin eylemleri karşısında Türk ordusunun yenilgisinin kurbanı olarak görevinden alınmıştır.

Yükselen ulusal kurtuluş savaşımız, her alanda yeni mevziler kazanmaktadır. Birçok alanda açık üslere kavuşan Halk Kurtuluş Ordumuz ARGK, geliştirdiği son eylemlerle "bir parça özgür vatan toprağı yaratma" hedefimizi adım adım gerçekleştirmektedir. Halkımız her geçen gün ERNK etrafında daha fazla birleşip örgütlenmekte ve savaşa katılmaktadır. Mücadelemizin başlatıcısı ve yönlendiricisi, halkımızın biricik önderi PKK, doğru-devrimci çizgisi ve önderliği ile zaferi adım adım yaklaştırmaktadır. Parti-Cephe-Ordu silahlarına kavuşan Kürdistan halkı ulusal kurtuluşa doğru emin adımlarla ilerlemektedir. Zafer, PKK önderliğinde haklı bir savaşın yürüten mazlum Kürdistan halkınıdır.

—Yaşasın ulusal kurtuluş savaşımız!

—Yaşasın bağımsız, birleşik, özgür ve demokratik Kürdistan!

—Kahrolsun emperyalizm, sömürgecilik ve her türden gericilik!

—Bijî PKK-ERNK-ARGK!

—Bijî Serok APO!

ERNK-Ankara Temsilciliği / 6 Haziran 1989

HUNERKOM tarafından düzenlenen KÜRDİSTAN FOLKLOR VE MÜZİK FESTİVALİ '89 büyük coşku ile sonuçlandı

Baştarafı 1. sayfada nuşmaların hemen sonrasında, kurallar belirlenerek folklor ekiplerinin yarışma bölümüne geçildi. İlk önce her ekipten bir temsilci sahneye davet edilerek, kitle karşısında program sunma sıralaması için kura çekildi. Sonuca göre oluşan sıralamayla folklor ekipleri yarışa başladı. Her ekip, yaklaşık 15 dakikaya sığdırılacak şekilde govend figürlerini sundu. Govend türleri, Kürdistan'ın çok değişik alanlarından derlenmişti. Sekizinci sırada bulunan ekipten sonra, 15 kız çocuğundan (yaşları 5-9 arası) oluşan **Bonn/Koma Bêrivan** çocuk folklor grubu misafir ekip olarak Kürdistan'dan üç halk oyununu sundu. Bu kısa aradan sonra, geriye kalan gruplar yarışmaya devam ettiler.

Kitlelerin büyük bir heyecan ve ilgiyle izledikleri folklor yarışması sonuçlandıktan ve yarım saatlik bir aradan sonra, bu sefer de müzik ekiplerinin yarışmasına geçildi. Bu bölümde de, önce kurallara ilişkin bir açıklama yapıldı ve daha sonra sıralamalar için kura çekimi yapıldı. Sahneye gelen tüm ekiplerin temsilcileri çıktıkları kurayla, yarış sıralamalarını belirlediler. Ancak ilk ekip sahneye davet edilmeden önce, YRWB (Kürdistan Yurtsever Aydınlar Birliği)'nin bir kutlama mesajı okundu. Ardından da Güney-Batı Kürdistan'dan BİSK (Bir çeşit tembur) ustası ve Ozan Seyit Yusuf, dört halk türküsünü kitlelerin alkışları arasında sundu.

Müzik ekipleri yarışmasına devam ederken, Komitayên Kurdistanê adına Kürtçe yazılan bir mesaj okundu. Müzik dalındaki yarışma da sonuca ulaştıktan sonra, jüri heyeti sonuçları ve dereceleri belirlemek amacıyla toplantısını yaptı.

Bu arada doğan boşluğu doldurmak ve coşkunun devamını sağlamak amacıyla, HUNERKOM merkezi sanatçıları kitleye bir müzik ve halay ziyafetini yaşattılar. Ozan Seyitxan ve Ozan Dilgeş'in sundukları folklorik türkülerin eşliğinde, salonunda bulunan kitlenin büyük bir çoğunluğu halay çekmeye başladı. Aynı anda da yeni savaş haberleri kitleye aktarıldı.

Ardından, önce folklor ve sonra müzik yarışmasının sonuçları jüri heyeti adına bir temsilci tarafından açıklandı. Festival'in yapıldığı salondaki heyecan doruğa ulaştı. Folklor yarışması dereceleri 324 puan, müzik yarışması dereceleri ise 288 puan üzerinden verilmişti.

Jürinin, aldıkları puanlarla folklor dalında **Celle-Hannover/Koma Amed** folklor ekibinin birinciliğini, **İsviçre-Basel/HUNERKOM şubesi** folklor ekibinin ikinciliğini ve **Boon/Koma Dicle** folklor ekibinin üçüncülüğünü; müzik dalında da **Hannover-Celle/Koma Amed** müzik ekibinin birinciliğini, **Bonn/Koma Bêrivan** müzik ekibinin ikinciliğini ve **Batı Berlin/Koma Botan** müzik ekibinin üçüncülüğünü açıklamasıyla, ekip üyeleri büyük bir sevinçle sahne önlerine kadar koşarak halaya başladılar. Kitleler de ekipleri yoğun alkışlarla kutladılar.

Koma Amed ve İsviçre-HU-

NERKOM Şubesi folklor ekipleri ile **Koma Amed** ve **Koma Bêrivan** müzik ekipleri, sundukları yaratıcı folklor figürleri ve müzik türleriyle en fazla alkışı toplayan ekiplerdi. Yine folklor dalında **Koma Cudi** (Fransa) ve **Koma Dicle** (Bonn) ile müzik dalında **Koma Sefkan** (İsviçre) ve **Koma Botan** (Batı Berlin) kitlelerin yoğun alkışlarını toplayan ekiplerdi.

Yarışma ekiplerinin sergi-

tüm gruplar şahsında aynılık teşkil ediyordu.

Festival, dereceye giren üç folklor ve üç müzik ekibinin tüm üyeleri ve geriye kalan tüm ekiplerin ikişer temsilcilerinin sahneye davet edilerek, ödülleri dağıtılması ardından sonuçlandı. Kitleler folklor ve müziğe doymuş bir şekilde ve böylece yeni etkinliklerin özlemi içinde salondan ayrıldılar.

Folklor yarışması ikincisi İsviçre/Hunerkom Şubesi

Müzik yarışması birincisi Koma Amed

Müzik yarışması ikincisi Koma Bêrivan

lediği folklor oyunları ve söylediği müzik parçaları, festivale güçlü, coşkulu ve heyecanlı bir havayı kazandı. Genel olarak festival, geçmiş yıllara göre daha ileri bir ilgi gördü. Geçmiş yıllara nazaran, festivalin organizasyonunda gözle görülür bir gelişme vardı. Ancak ses cihazlarında ortaya çıkan aksaklık, müzik ekiplerinin programını etkilediğinden, jüri heyetinin önerisi üzerine cihazların gözden geçirilmesi istendi ve etkilenen bir ekibin parçalarının yeniden okunmasına olanak tanındı.

Jürinin değerlendirmeleri isabetliydi ve puanlama konusunda jüri ile izleyicilerin vardıkları sonuçlar hemen hemen

Festival öncesi günlerde HUNERKOM (Kürdistan Yurtsever Sanatçılar Birliği), kamuoyuna dağıttığı bildiri ve çıkardığı festival afişleriyle bu geleneksel etkinliğe çağrıda bulunmuştu. Bu yıl yapılan yarışmada ekiplerin sayısında yine önemli artış olmuştu. Bazı değişik gruplar da önlerine çıkan bazı engeller yüzünden yarışmaya katılma şansına kavuşamadılar.

Yarışma ekiplerinin sergiledikleri govend türleri ve etkin müzik parçaları bu dallarda güçlü bir birikimin varlığını ortaya koydu. Gerçekten de birbirinden güzel oyunlar ve parçalar sunuldu. HUNERKOM'unbu tür festivaller organize ederek

var olan sanat ve kültür birikimimizi derleyip, Kürdistan halkının ulusal-kültürel gelişimini yönlendirmesinin yararlarının çok büyük olacağı kesin bir olgudur. Mücadelenin bu alanındaki çalışmalar ve ortaya konulacak emek, Kürdistan halkının kendi öz kültürüne bağlılığı ve ilgisini hızlandıracak ve bunu korumada, sahip çıkıp beslemede ciddi rol oynayacaktır.

Nitekim, festivali izleyen yurtsever kitle, kültürel yarışma ekiplerini büyük bir dikkat, yakın ilgi ve yoğun heyecanla alkışlayarak, mutlu ve coşkulu bir gün yaşadı. Tüm yurtseverler büyük bir kıvanç ve coşku içerisinde, kültürünü bu denli yaşamının sevinciyle doldu. Hepböyle günlere olan özlem ve umudunu dile getirdi ve tüm ekipleri sevinçle bağrına bastı.

Folklor yarışmasına katılan ekipler, derece sıralamaları ve sergiledikleri oyunlar

- 1- **Hannover-Celle/Koma Amed:** Bitlis yöresinden karma halk oyunları. Puanı: 293
- 2- **İsviçre-Basel/Hunerkom Şubesi:** Dokuzlu, Ağırılama, Kırıkcan, Oğuzlu, Fatikê, Mêremê, Çepik (Antep). Puanı: 291
- 3- **Bonn/Koma Dicle:** Şûr û mertal, Keşeyo, Delilo, Giranî (Diyarbakır). Puanı: 268
- 4- **Paris/Koma Serhed:** Lorkê, Xanim, Tello, Delocan (Kars-Ağrı). Puanı: 234
- **Stuttgart/Koma Jiyan:** Ji bir nakim, Atabarı, Ondörtlü (Kars). Puanı: 234
- 5- **Fransa-Montbéliard/Koma Cudi:** Beyno, Bablekan, Gûlizer, Dilocan (Botan). Puanı: 231
- Hollanda Ekibi:** Çiftli (Urfa), Ağırılama (Van), Meyro (Bitlis). Puanı: 231
- 6- **Batı Berlin/Koma Botan:** Kipkî (Kürdistan genel), Koçerê (Erzurum), Çepkî (Muş, Erzurum, Bingöl). Puanı: 229
- 7- **Frankfurt/Koma Serkeftin:** Toycular, Çarvanî, Temî, Hawasar (Van). Puanı: 229
- 8- **Saarbrücken/Koma Şoreş:** Çepik, Manî, Oğuzlu (Antep), Keçkanî (Bitlis). Puanı: 222
- 9- **Köln/Koma Welat:** Rêzanî (Van), Hinê (Hakkari), Govend (Siirt), Simsimê (Adıyaman). Puanı: 220
- 10- **Hamburg/Koma Welat:** Kars ve Antep yöresinden karma halk oyunları. Puanı: 218
- 11- **Bonn/Koma Bêrivan:** Kendrikî, Çeçenê, Lê dinê (Afirin). Puanı: 201
- 12- **Aachen Ekibi:** Kırıkhan, Şenola, Dilocan (Maraş), Tirkê (Adıyaman). Puanı: 150
- 13- **Leverkusen/Koma Herekol:** Delilo, Nurê, Narê, Kelo (Maraş, Antep). Puanı: 145

(Ayrıca Misafir ekip olarak, Bonn/Koma Bêrivan çocuk folklor ekibi şu oyunları sergiledi: Sêpî (Mardin), Çepkê Şeran (Antep), Dellim (Hakkari).)

Müzik yarışmasına katılan ekipler, derece sıralamaları ve sundukları parçalar

- 1- **Hannover-Celle/Koma Amed:** Oy Kurdistan, "Potporî" (Welleh dimeşim, Bejna Dîlber/Dimili, Deriyê Mêrdinê, Govendê türkülerinden karma oluşum). Puanı: 254
- 2- **Bonn/Koma Bêrivan:** Şoreşger be wek Bêrivan, Em herin dibistanê. Puanı: 248
- 3- **Batı Berlin/Koma Botan:** Bêrivanê (Binevş AGAL üzerine), Welatê ma (Dimili). Puanı: 233
- 4- **İsviçre Basel/Koma Sefkan:** Min nezanî, Silav ji te re. Puanı: 231
- 5- **Avusturya/Koma Şoreş:** Zor li krawanê cihan (Sorani), Selam selam Başkan Apo'ya bin selam (Türkçe). Puanı: 221
- 6- **Danimarka/Koma Nûjin:** Hey lo bira, Bêrivan. Puanı: 218
- 7- **Köln/Koma Fırat:** Geliyê Zilan, Enternasyonal (Haki KARER üzerine). Puanı: 217
- 8- **Stuttgart/Koma Jiyan:** Wurzê (Dimili), Silav li we cengeveran. Puanı: 211
- 9- **Frankfurt/Koma Serkeftin:** Roz esto welatê ma (Dimili), Erdê Botanê rengine, Jina keça Kurdan. Puanı: 209
- 10- **Stuttgart-Heilbronn/Koma Botan:** Bêrivan, Rabin hevalino. Puanı: 198
- 11- **Fransa-Montbéliard/Koma Cudi:** Kurdistanê, Şervan e. Puanı: 197
- 12- **Bielefeld/Koma Bagok:** Serokê gelempêrî, Mihrîcan. Puanı: 195
- Paris/Koma Serhed:** Ez gul im, Gundê me. Puanı: 195
- 13- **Hamburg/Koma Welat:** Biji şoreşa Kurdistan, Bi xwîna şehidan. Puanı: 183
- 14- **Saarbrücken/Koma Şoreş:** Kurdistanê nasbike, Koye Gebarê (Dimili). Puanı: 172

B. ALMAN EMPERYALİZMİNİN SALDIRILARI KÜRDİSTANLI YURTSEVERLERİ YILDIRAMIYOR

(Nürnberg muhabiri)

Bavyera eyaletinde yurtsever Kürdistanlı işçiler üzerinde yoğun bir baskı ve saldırı vardır. Özellikle son yıllarda Ingolstadt, Nürnberg ve Münih'te onlarca yurtsevere, Serxwebûn ve Berxwedan gazetelerini okudukları için onbinlerce mark para cazası verildi. Nürnberg'deki yurtseverlerin derneği, sürekli takibat ve gözaltında tutulduğu gibi, zaman zaman da basılmaktadır.

B. Alman devletinin ulusal kurtuluş mücadelesine karşı olan politikası sonucu bu saldırıların gündeme geldiğini belirtmek bile gereksiz.

Bayern alanında B. Alman devletinin saldırılarını durdurmak ve dünya kamuoyunun dikkatini bu saldırılara çekmek için, 14.6.1989 tarihinde 20 ERNK taraftarı açlık grevine başladı. Daha açlık grevinin 2. gününde polis grevi kırmaya çalışarak, grevcileri götürmek istedi. 45 polis, 30 ERNK taraftarına saldırdı. Yurtseverler birbirlerine kenetlenerek polise karşı koydular.

Hep bir ağızdan "Biji Serok

APO!" sloganı atılmaya başlanınca, polis şefi dışarı kaçtı. Ardından diğer polisler de eylem alanını terkettiler. Bir eylemci yurtsever, polisler tarafından boynundan yaralandı. Açlık grevi boyunca basın, doktor, tüm demokratik kuruluşlar, kiliseler polis tarafından sindirilerek, eylem kırılmak ve en azından desteksiz bırakılmak istendi. Fakat Kürdistanlı emekçiler yoğun destekleriyle eyleme güç verdiler.

Eylem süresi içinde Birleşmiş Milletler'e, Avrupa Parlamentosu'na, Tass Ajansı'na, Nikaragua ve Küba Konsolosluklarına, Alman basınına ve televizyonlarına, Cumhurbaşkanlığına ve Eyalet Başkanlığına birer telgraf gönderildi. Alman kamuoyuna yaklaşık 8.000 bildiri dağıtıldı. Enformasyon bürosu açıldı.

Açlık grevi eylemi 24.6.1989 günü, 1000 civarında katılım sağlandığı bir yürüyüşle sonuçlandırıldı. Yürüyüşe 20 civarında Alman demokrati katıldı. Ve B. Alman emperyalizminin saldırılarını protesto eden kampanya için 500 imza toplandı.

B. Alman emperyalizmi saldırılarına son vermelidir!

B. Alman devleti, bir yılı aşkın süredir devrimci Kürt politikacılarını tutuklu bulundurmaktadır. Ayrıca ulusal kurtuluş mücadelesini destekleyen yurtseverler üzerinde çok çeşitli baskı yöntemlerine başvurmaktadır. B. Alman devletinin sindirmeyi amaçlayan baskıları Kürdistanlı yurtseverleri bırakılmayı, tam tersine onları daha da direnişçi kılıyor.

Özellikle son dönemlerde Nürnberg, Stuttgart ve Celle'de derneklerin ve yurtseverlerin evlerinin basılması, B. Alman devletinin Kürdistan bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine karşı düşmanlığını artırmakta olduğunu göstermektedir.

12 Kürdistanlı yurtsever, B. Alman devletinin son saldırılarını protesto etmek için süresiz açlık grevini başlattı.

26.6.1989 günü Bremen'de başlatılan açlık grevinin talepleri şunlardır:

1—B. Alman emperyalizmi Nürnberg ve çevresinde, yurtsever Kürdistanlılara karşı uyguladığı anti-demokratik uygulamalara son vermelidir,

2—Dernek baskınlarına, dernek içinde ve önündeki kimlik kontrollerine son verilmelidir,

3—Yurtseverlere dayatılan ajanlık, tehdit ve ev aramalarına son verilmelidir,

4—Nürnberg, Ingolstadt ve çevresinde yurtsever Kürdistanlılara uygulanan para cezalarından vazgeçilmelidir,

5—B. Almanya'da tutuklu bulunan 13 yurtsever Kürt politikacısı serbest bırakılmalıdır.

Tüm devrimci, demokrat ve ilerici çevreleri açlık grevimizle dayanışmaya çağırıyoruz.

Açlık Grevi Tertip Komitesi

DUISBURG:

AF ÖRGÜTÜ BÜROSUNDA PROTESTO EYLEMİ

(Viyana muhabiri)

Avusturya'nın başkenti Viyana'da 21.6.89 günü, 30 ERNK taraftarı Uluslararası Af Örgütü'nün Viyana bürosunu işgal etti.

11.30'da işgal eylemini başlatan Kürdistanlı yurtseverler, eylemlerinin amacının B. Alman devletinin anti-demokratik uygulamalarını ve devrimci Kürt politikacıların mahkemelerini sürüncemede bırakmasını protesto etmeye yönelik olduğunu açıkladılar.

3,5 saat süren eylem yerine Avusturya radyo-televizyonu gelerek Kürdistanlı eylemcilerle röportaj yaptı. Yine 1 gazeteci de eylemcilerden, amaçlarına ilişkin bilgi aldı.

Eylem amacını, Avusturya radyosu haber bülteninde yer vererek kamuoyuna duyurdu.

ERNK ile dayanışma gecesi

Bochum'da 10.6.1986 günü, "ERNK ile Dayanışma Gecesi" düzenlendi. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi etrafında güçlü kenetlenmek ve her yönüyle destek sunmak amacıyla düzenlenen gece, 400'ün üzerindeki bir katılımı coşkulu bir şekilde geçti. Dayanışma gecesinde yapı-

lan siyasi konuşmada, Kürdistanlı yurtseverlerin görevlerine daha güçlü sahip çıkmaları çağrısında bulunuldu. Kürdistanlı Yurtsever Sanatçılar Birliğinin (HUNERKOM) çeşitli kültürel etkinliklerde bulunduğu gece, "Apo Hate Hilvanê" halayı çekilerek sonuçlandı.

Kopenhag'da Alman Konsolosluğuna protesto mektubu verildi

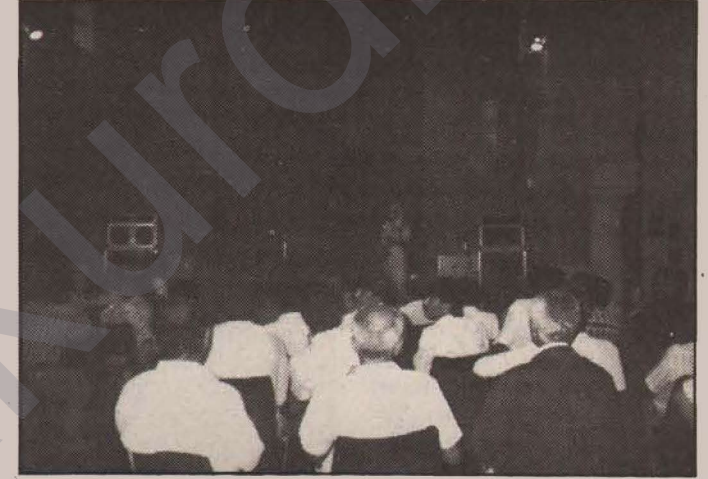
20 Haziran 1989 günü Danimarka'da ERNK taraftarı 15-20 dolayında yurtsever, Federal Alman devletinin hukuki gerekçelerden yoksun sebeplerle Şubat 1988 yılından bu yana tutuklandığı yurtsever 13 Kürt politikacısı üzerindeki ağır baskı ve anti-demokratik uygulamalarını protesto etmek amacıyla kamuoyuna açık bir protesto mektubunu Danimarka'nın başkenti Kopenhag'daki F. Alman devletinin konsolosluk yetkililerine verdi.

Çeşitli pankart ve dövizleri taşıyan yurtseverlerin protesto eylemi saat 11.00'de başladı. Konsolosluk önünde yarım saatlik sessiz protesto eylemi sırasında hazırlanan protesto mektubu elden konsolosluk yetkililerine verildi.

Danimarka-ERNK taraftarları, Danimarka-Kürdistan Komitesi, İkast-Danimarka ve Göçmen Kültür Derneği, Alborg'daki Danimarka-Türk İşçiler Birliği, Arhus'taki Danimarka-Kürdistan Kültür Derneği imzalı protesto mektubunun amaçlar bölümünde; F. Alman devletinin tutuklandığı 13 Kürt politikacısının en kısa zamanda serbest bırakılması, Batı Alman devletinin Kürtler üzerindeki anti-demokratik uygulamalarına son verilmesi isteniyordu.

İzin alınarak yapılan protesto eylemi çevreden gelip geçenlerin büyük ilgisini topladı. Radyo Botan aracılığıyla da kamuoyuna duyurulan eylem saat 11.30'da büyük oranda amacına ulaşarak sona erdi.

ALMELO'DA DEVRİM ŞEHİTLERİ ANILDI

(Arnhem muhabiri)

25 Haziran 1989 günü Hollanda'nın Almelo kentinde "Şehitleri Anma Gecesi" yapıldı. Geceye 120 civarında kitle katıldı.

Anma gecesinde yapılan siyasi konuşmada, devrim şehitlerinin ulusal kurtuluş mücadelesinde oynadığı rol, onlara bağlılık ve yurtseverlerin görevleri üzerinde duruldu. Koma Zilan, devrimci halk türkülerini programda yer alarak kitlenin beğenisini kazandı. Den Haag'tan

folklor ekibinin oyunlarını alkışlarla izlediler. Ozan Şiar ise devrimci türkülerini kitleyi coşturdu. Gecede dia gösterilirken, bir yandan da şiirler okunuyordu.

Geceye, YJWK (Kürdistan Yurtsever Kadınlar Birliği) adına sözlü mesaj sunularak, devrim şehitlerine bağlılık gereklerinin neler olduğu belirtildi.

Anma gecesi, "Apo Hate Hilvanê" halayı çekilerek sonuçlandı.

Poissy'de yurtseverler Kurban Bayramı'nı ulusal kurtuluşçu bir ruhla kutladılar

Fransa'nın Başkenti Paris'in Poissy alanında ilticacı Kürdistanlı yurtseverler, 13 Temmuz 1989 günü bir araya gelerek Kurban Bayramı'nı ulusal kurtuluşçu birlik ve dayanışma bayramı şeklinde kutladılar.

Kutlamaya 200'e yakın yurtsever katıldı. Bayram kutlamasına Koma Serhed folklor ve müzik grubu da davet edildi. Koma Serhed türkülerini ve folklorik gösterileriyle Kürdistanlı yurtseverleri coşturarak yoğun alkışlarını topladı. Daha güçlü bir dayanışma ve kaynaşma için yurtseverler de Kürt türkülerini söylediler. Ayrıca oyna-

nan skeç, kutlamayı daha da renklendirdi.

Akşam saatlerine doğru başlayan kutlamada ERNK adına bir de konuşma yapıldı. Konuşmada ulusal kurtuluş mücadelesine karşı yurtseverlik görevleri üzerinde de duruldu. Yurtseverler sık sık ulusal kurtuluşçu sloganlar atarak siyasi konuşmayı desteklediler.

Kalabalık yurtseverler salona sığmadığı için kutlama açık havada yapılarak gece geç saatlere kadar devam etti. Yurtseverler coşkulu kutlamalarını halay çekerek sonuçlandırdılar.

Uluslararası festival

16.6.1989 tarihinde düzenlenen uluslararası festivale Duisburg-YKK örgütü de katıldı.

Kürdistan Devrimci-Yurtsever Gençler Birliği (YKK), festivale kültürel programla katıldı. Müzik ve folklor ekipleri, sundukları türkü ve folklor oyunla-

riyla salonda bulunan binlerce kitlenin yoğun alkışını aldılar. YKK'ye ayrılan program, "Apo Hate Hilvanê" halayı ile sonuçlandı. Ayrıca YKK'ye bağlı folklor ekibi, ERNK bayrağı altında dışarıda da gösteriler yaparak festivale katılanların ilgisini çekti.

Düşman saldırılarına karşı Cephe birliklerinde yer alalım!

28.6.1989 tarihli Hürriyet gazetesinde yayınlanan CIA raporunda, "PKK halk savaşını başlatıyor. PKK bu dönemde de ezilmezse tüyler ürpertici halk savaşının önü alınamaz" deniliyor. Bu rapor çoktan Türk devletinin eline ulaşmıştır. Bu raporun hazırlanmasında H. Yıldırım ve diğer teslimiyetçi, devrim kaçkınlarının payı büyüktür.

Türk ve Irak sömürgecileri arasında şartsız-koşulsuz anlaşma sağlanıp halkımıza yönelik katliam girişimleri başlatılmıştır. Diğer yandan B. Almanya ve ABD emperyalizmi, Ortadoğu'daki gerici yönetimlerle Kürdistan devrimini boğma, imha etme hareketlerini başlatmışlardır.

Faşist Irak rejimi, bundan bir süre önce Basra, Misan, Vasit, Diyalo, Süleymaniye, Erbil ve Duhok yerleşim alanlarında yaşayan halkımızı Irak'ın değişik alanlarına göç ettirdi. 1800 kilometre uzak olan bu alanı savaş bölgesi olarak ilan etti. Faşist Türk devleti de Botan eyaletimize yönelik katliam hazırlığında.

1983 Mayıs'ından bu yana bu iki sömürgeci güç arasında anlaşmalar sonucu katliamlar için manevra yapılmaktadır. Fakat günümüzdeki manevralar daha azgın ve tehlikelidir. Türk devletinin Botan'da büyük darbe alması onu çilgınlattırılmıştır. Keza Avrupa'da da çeşitli sosyal kuruluşlar

adı altında ulusal kurtuluş mücadelemize yönelik faaliyetler yürütülmektedir. Bu karşı-devrimci faaliyetler gün geçtikçe yoğunlaşmaktadır.

B. Almanya'da bu düşmanca oyunların yoğun olduğu alanlardan biri Bavyera Eyaletidir. 26.6.89 günü Kuzey Bavyera Koordinasyon Kurulu kongre yaptı. Kongreye 61 dernek vb. kuruluş katıldı. Kongreyi, Nürnberg-Türkiye Başkonsolosu Turgut Serdaroğlu ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörü Yardımcısı Prof. Tuncel Özden yönettiler. Kongredeki temel gündem maddesi, ERNK'nin Avrupa'daki çalışmaları üzerinedir. Ve mücadelemize karşı çalışmalarda, Alman polisiyle işbirliği esasları üzerinde duruldu.

Düşman geniş kapsamlı çalışmalarla Avrupa'daki yurtseverleri mücadelemizden koparmak istiyor. Buna karşı biz yurtseverlerin yapacağı, Cephe birliklerinde daha hızlı yer alıp örgütlü hale gelmektir. Bavyera Eyaleti'nde yaşayan yurtseverlere daha fazla görev düşmektedir. Ulusal kurtuluş mücadelemizin daha da güçlenmesi için, gereken tüm fedakarlığı göstermeliyiz. Neme lazımcı, ortayolcu vb. gibi ilkel anlayışları artık mahkum etmeliyiz.

Bir ERNK taraftarı
K...

Kürdistan'da gördüklerim, kurtuluş umudumu güçlendirdi

18 aydır Almanya'dayım. Bu süre içerisinde Serxwebûn ve Berxwedan'la Kürdistan'daki gelişmeleri takip ediyorum.

28.4.1989'da Kürdistan'a gittim. Burada gerçekleri gözlerimle görmek istedim. İlk Adana'ya gittim. Adana'da oturuyorum. Orada çevrem genişti. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin etkilerini sordum. Burada güçlü ulusal kurtuluşçu çalışmaların yürütüldüğünü söylediler. Ve Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine var güçleriyle destek verdiklerini açıkladılar. Kendim de, ulusal kurtuluş için çalışma yürüten arkadaşları gördüm ve konuştum. Çalışmaları çok olumlu gördüm.

muamelesi yaptığını söylediler. Kamp dışına çıkıp gezmek için 2 ile 5 saat arası sürelerle izin verildiğini ve bunun da bir izin kağıdı verilerek ve gidip dönene kadar çadırın başında bir askerin beklemesi koşuluyla gerçekleştiğini söylediler. Çok sayıda arkadaşlarımızın da izinli çıkıp geri dönmediklerini belirttiler. Bir de, ARGK saflarına katılmamaları için kendilerine yoğun baskı ve işkencenin yapıldığını söylediler.

Mardin'den kendi köyüme gittim. 600 hanelik köyümüzün ikiye bölündüğünü gördüm. Köyün yarısından fazlası ulusal kurtuluş mücadelesini destekliyor. Köy korucuları, silahlarını teslim ettikleri için 9 gün nazarete atılmış-

Adana'dan umutla ve memnuniyetle ayrılıp Mardin'in Kızıltepe ilçesine gittim. Güney Kürdistan'dan gelen peşmergelerin kamplarına uğramak istedim. Peşmerge kamplarına kadar gittim, fakat TC askerleri izin vermediler. Geri dönmek için arabaya bindiğimde, peşmerge kamplarının fotoğraflarını çekebildim.

Oradan Mardin'e geçtim. Minibüsten inerken, tesadüfen bir grup peşmerge ile karşılaştım. Bir süre durumları üzerine konuştuk. TC'nin kendilerine gerekli yardımı yapmadığını, çok az gıda maddeleri verdiğini; ve esir

lardı. Köyde 280 asker nöbet tutuyordu. Cami, çeşme, okul ve muhtarın evi etrafında gruplar halinde dolaşıyorlardı.

Köyüm Z...den Diyarbakır'a giderken Şeyhan köyünde, PKK militanları tarafından Askeri Barınma Tesisleri ve köy korucuları taranmıştı. Operasyon birliği PKK militanları köyü terkettikten 3 saat sonra gelip boş kovanları topluyordu. Bu arada 1 saat kadar bizi de beklettiler.

Bu gördüklerim, Kürdistan'ın kurtulacağına olan inancımı daha da güçlendirdi.

Pforzheim'den S.P.Z.

Kürdistan gençliğine!

Barbar Türk faşizminin ve onun ağababalarından B. Almanya emperyalizminin biz Kürdistan gençliği üzerindeki oyunlarını boşa çıkararak, bizden sonraki gençliğe bağımsız ve özgür bir Kürdistan armağan etmek için mücadele saflarında birleşip görevlerimize daha sıkı sarılalım.

Bilindiği gibi, gençlik kesimi devrimler sürecinde her zaman önemli rol oynamıştır. Bu nedenle sömürgeciler, gençleri Kürdistan'dan koparıyor ve yurtdışına atıyor. Burada da çeşitli yozluklara bulaştırılarak kişiliksizleştirilmeye çalışılıyor. Ve tanınmaz hale getirildikten sonra da ajanlık teklif ediliyor; çeşitli "vaadlerle" satın alınmamız için uğraşılıyor.

Avrupa'nın hesapları çok açıktır. Gençliğin güc alamayan bir devrim hareketinin elbetteki başarıya ulaşması zor olur. Onun için Avrupa, TC ile anlaşmalı bir şekilde bütün kapıları Kürdistan gençliğine açarak, onun üzerinde eritme politikası uyguluyor. Avrupa'nın politikasıyla bir insanlık suçu işlediğini tarih ispatlayacaktır.

Ancak biz Kürdistan gençliği bu gerçeklerin bilincindeyiz. Artık sahipsiz değiliz. Oynamak istenen tüm oyunları boşa çıkarmadaki tavrimiz kahramanca olacaktır. Ve Kürdistan gençliği ulusal kurtuluş mücadelesindeki yerini, hem de en ön saflarda alacak; dökeceği kanlarla da bağımsız ve özgür bir Kürdistan yaratacaktır.

Karlsruhe'den Kemal

Kürdistan gençleri Partimiz bize kucak açmıştır

Ben 20 yaşında Kürdistanlı bir gencim. Yaşamımın bir bölümü sömürgeci koşullarda geçti. O dönemlerde bana sorulduğunda, "Ben Kürt değilim, Türküm" diyor ve bununla da övünüyordum. Bu inkarcılık ve gerçekliğe yabancılık beynime işlenmişti. Bu durum 1978 yıllarına kadar devam etti. 1978'den 80'e kadar birçok sol gücün mücadelesine ve durumuna tanıkl oldum. Ama üzerimde etki bırakan PKK'nin mücadelesiydi. PKK bana ulusal kimliğimi verdi, doğru temellerde düşünmesini öğretti.

Bu yazımı, genelde Kürdistan, özelde ise Yezidi Kürt gençliğine yönelik yazıyorum.

Düşman ülkemizin toprakları üzerinde cirit atıyor. Zindan ve dağ direniş şehitlerimizin cesetlerini çöplüklere atıyor. Buna karşı sessiz kalabilir miyiz? Köleliği kabullenebilir miyiz? TC, çağdışı, vahşi saldırılara başvuruyor, insanlarımızı tutukluyor ve işkenceden geçiriyor. Birçoğunu en ağır işkencelerde katlediyor. Bunlardan biri de Derviş SEVGAT yoldaştı. Hiçbir suçu yokken, işkencede alçakça katlediliyor. Yine Cizre'de (Berivan) Binevş AGAL yoldaş kahpece kurşunlanarak katledildi. Berivan yoldaşın direniş bayrağını kim devralacak? Bu görev kimindir? Bu sorulara biz Kürt gençleri olarak cevap vermeliyiz. Direniş bayrağını devralmak bize bir görevdir. Bu kutsal görevimize sahip çıkalım. Artık eskisi gibi sahipsiz de değiliz. Üç büyük silahımız vardır. Önderimiz, APO'muz vardır. Partimiz her türlü imkanı sağla-

Ulusal kurtuluş çalışmalarımız, anti-faşist güçlerin sempatisini kazanıyor.

Saarbrücken'de Koma Şores folklor ve müzik çalışmalarını 6 aydan beri sürdürüyor. Ulusal kurtuluş mücadelemizi dış güçlere tanıtmada, Koma Şores'in kültürel çalışmaları anti-faşist güçlerin sempatisini kazanıyor.

İki defa Die Grünen (Yeşiller) ve iki defa da DKP (Almanya Komünist Partisi) tarafından davet edildik. Ayrıca çocuk festine ve Saarbrücken'de yapılan "Avrupa Folklor ve Koro Festivali"ne katıldık. Tüm bu kültürel gösterilere, kültür figürlerimiz, yayın sergimiz ve yemeklerimizle katıldık. Folklor ve müzik ekibimiz Koma Şores seyircilerin büyük ilgi ve sempatisini kazandı. Yerel gazeteler bizimle röportaj yaptılar ve fotoğraflar çektiler. Bu röportajda anlattıklarımız olduğu gibi yayınlanmıştır. Gazetecinin yayınlanan yorumu da şöyleydi:

"Türkiyeli Kürtler de, Avrupa Folklor ve Koro Festivali'ne katıldılar. Kendi oyun ve türkülerinde Kürdistan'ın bağımsız-

lık ve özgürlüğünü dile getiriyorlardı. Her oyun ve türkünün ayrı ayrı anlamı vardı."

Die Grünen ve DKP'lilerden bazı bayanlar, bundan sonra her zaman bizimle dayanışma içinde olacaklarını belirttiler.

Yine bir bayan bana şunları anlatıyordu:

"Ben bugüne kadar, ülkeniz hakkında fazla bilgi sahibi değildim. Kültürünüzün bu kadar güzel ve modern olduğunu bilmiyordum. Hele PKK'yi çok yanlış değerlendiriyordum. Şimdi anlıyorum ki, davanız çok haklı. Tüm demokratların bu harekete saygılı olmaları ve destek vermeleri gerekiyor. Güzel ülkenizin doğa güzelliklerini ve halkını yakından görüp tanımak için mutlaka Kürdistan'a gitmek gerekir."

Bundan sonra ulusal kurtuluş çalışmalarımızın dış alanlarda daha da gelişeceği umduğumdayım.

Saarbrücken'den Zero

Berxwedan'a binlerce teşekkür

Ben 1985'ten bu yana bir ERNK taraftarıyım. ARGK ordusu, bugünlerde barbar düşmandan, yoğunlaştırdığı eylemlerle bir kez daha hesap sorarak Kürdistan halkının adını dünyaya daha güçlü duyuruyor. Bağımsız ve özgür bir Kürdistan kurulana dek savaş ilan eden Genel Sekreter Abdullah ÖCALAN yoldaşımıza atfen bir

şiir hazırladım. Bu şiiri, Kürdistan halkına ulaştırma olanağını sağlayacağına inandığım Berxwedan'a binlerce teşekkür borçluyum.

Kürdistan'ın adını dünyaya duyuran
15 Ağustos'ta savaş ilan eden
Devrim ateşini yakan
Sendin ey Serok APO

Kürdistan halkına umut veren
Özgür bir vatanı hedef seçen
Marksist-Leninist yolda yürüyen
Sendin ey Serok APO

Bir gün Diyarbakır'da güneş doğacak
Halkımızın hasretini çektiği an
yaşanacak
Zafer Kürdistan halkının olacak
Bayrağımız göklerde dalgalanacak

Herkes bir ağızdan bağırarak
Sendin sendin sendin
Ey serok... ey Serok APO

İsviçre'den bir yurtsever

ARGK GELİYOR

Hey benim nazlı Kürdistan'ım. Bin yıllardan beri sen hasta ve ölü düşüğündeysin. Ne doktorlar ve tabipler geldi geçti. Hiçbiri senin kanayan yarayı sarıp da tedavi etmedi. Bundan sonra sen başını kaldır ve dik tut benim nazlı Kürdistan'ım. Toprağın dertlidir, ağacın dertlidir, taşın dertlidir... Sen hep garip bülbül gibi feryat-figan ettin... Dikenin dertlidir, gülün dertlidir... Sen bundan sonra hiç korkma benim nazlı Kürdistan'ım... PKK geliyor, hekim- lokman geliyor, senin yarayı saracak tabip geliyor... PKK'nin başöğretmeni Abdullah ÖCALAN yoldaş geliyor. Hakiler, Mazlumlar, Mahsumlar geliyor. Sen hiç korkma, hepimiz ant içtik bir karış toprağını düşmana vermeyeceğiz diye... Hey benim Kürdistan'ım, ARGK geliyor, dağlar, taşlar inliyor. Hiçbir engel tanımadan ilerliyor... Düşmanın tankı ve de topu engel olamıyor. ERNK halklaşarak geliyor, yeni bir dünyaya doğru ilerliyor.

Freiburg'dan Azad

BERXWEDAN'A...

Kürdistan'da yaşanmış bir olayı, aldığım bilgilere göre aktarmak istiyorum.

Mayıs ayında Kürdistan'da yoğun eylemlerin yapıldığı dönemde, Ankara'da askerlik yapan bir yurtsever Kürt genci, tam teçhizatla firar edip Diyarbakır'a geçiyor. Takip edilen Kürt genci, Diyarbakır'da saldırıya uğruyor. Kendisine yapılan "telim ol" çağrısına ateşle karşılık veriyor. Alınan telefon haberine göre, yurtsever Kürt genci, 2 yüzbaşıyı vurarak öldürüyor. Daha başka ölü ve yaralının da olabileceği belirtiliyor. Fakat kesin sayı öğrenilememiş. Bunun üzerine, Türk askeri birlikleri hem karadan ve hem de havadan saldırıya geçerek, yurtsever Kürt gencini kahpece katlediyorlar.

Bir Berxwedan okuyucusu

Nizipli bir yurtsever

ADIM ADIM KÜRDİSTAN

Sık ormanlı ve başı dumanlı dağların bağına bastığı bir beldemiz

ÇEWLIK

(Bingöl)

—III—

YERLEŞİM ALANLARI VE NÜFUS DAĞILIMI

Yüzölçümü: 8.319 kilometrekare
Nüfus: 213.707
Kilometrekareye düşen nüfus yoğunluğu: 27
İlçeler: Genç, Karlıova, Solhan, Kiğı
Köy sayısı: 328
Denizden yüksekliği: 1125

Bingöl beldemizdeki yerleşim birimleri ağırlıklı olarak; dağ yükseltilerinin eteklerinde ve su kıyılarında kurulmuştur. Nüfusun ezici çoğunluğu kırsal kesimde yaşamaktadır. Ancak kırsal kesimlerdeki yerleşim alanlarının nüfus yoğunlukları genellikle azdır. Bingöl merkezi dışında nüfusu 10.000'i aşan yerleşim birimi yoktur. Dolayısıyla belde kentleşme de oldukça geridir.

Bingöl topraklarının sarp ve engebeli oluşu nedeniyle, tarımsal üretim oldukça azdır. Bir de beldenin yoğun dağlık ve bu dağların da sık ormanlarla kaplı olması tarımsal geriliği körüklemektedir. Bu coğrafik konumundan ötürü, bahar ve yaz aylarında kırsal kesimlerdeki nüfus Bingöl ve daha çok da çevre il merkezlerine akın eder.

Temel geçim kaynağı hayvancılık olduğu için, bölgede işsizlik yüksek boyutlardadır. Şehir merkezinde çok sayıda kahvehanelerin bulunması ve bunların her gün dolup taşması, bölgedeki işsizliğin aynası durumundadır. Bingöl, Kuzey-Batı Kürdistan'da göçün en yoğun olduğu alanlardan biridir. 1970'lerden sonra, Bingöl'deki göç hareketi Türkiye sınırlarını da aşarak Avrupa ve Asya kıtalarına kadar uzanmıştır. Yöre insanlarının en çok akın ettiği ülke Batı Almanya'dır. Özellikle bu göç, 12 Eylül cuntası sonrasında daha da yoğunlaşmıştır. Avrupa'ya yoğunlaşan bu göç, en çok da özenti şeklinde gelişmiştir. Öyle ki, kimi yerleşim alanlarında hemen her aile birkaç ferdi Avrupa'ya göndermiştir.

Bingöl nüfus olarak, Kuzey-Batı Kürdistan'ın küçük beldeleri arasındadır. Bingöl'ün 4 ilçesi (Genç, Kiğı, Karlıova ve Solhan) vardır. Beldede toplam 17 bucak merkezi ve 328 köy bulunur.

MERKEZ İLÇE: Elazığ'la sınır olan merkez, beldenin kuzeyinde kurulmuştur. Merkez toprakları diğer tüm ilçelerle sınırdır. Toprakları dağlık ve ormanlıdır. Nüfusunun %40'ı şehir merkezinde yaşamaktadır. Köyleri, genellikle güneyinde yoğunlaşır. Kuzeydoğu ve doğusundaki köyler seyrekler. Ortalama olarak 100 kilometrekareye 5 köy düşer. Bingöl merkeze Yamaç, Sancak ve Ağaçeli ile 90 köy bağlıdır. Temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Var olan kısmi ovalık alanlarda tarım üretimi yapılır. Yapılan üretim daha çok iç tüketime yöneliktir. Toplam nüfusu 75.520'dir. Merkezde Kurmanci ve Zazaca ko-

nuşulur.

GENÇ: Merkez nüfus olarak Bingöl'ün en büyük ilçesi olan Genç'in güneydoğusunda yükseltiiler yoğunudur. Toprakları dağlık ve engebeldir. Beldenin güneyinde kurulmuştur. Elazığ'ın Palu ilçesi ve Diyarbakır'ın Lice ilçesi ile sınırdır. İlçeye Servi, Söğütü, Yayla ve Yenisu bucakları ile 65 köy bağlıdır. Nüfusu 40.401'dir. Toplam nüfusunun %19'u ilçe merkezinde oturur. Köyleri arası uzaklık genellikle az mesafelidir. İlçe topraklarının 100 kilometresine ortalama olarak 4 köy düşer. İlçe merkezi düz bir alanda kurulmuştur. Ancak ekilebilir alanlar azdır. En çok üretilen buğdaydır. Temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Ulaşım Diyarbakır-Bingöl karayolu ve Elazığ-Tatvan demiryolu ile sağlanır. Bingöl merkezine uzaklığı 23 kilometredir. İlçede Zazaca konuşulur.

KARLIOVA: Belde topraklarının kuzeyinde yer alan ilçeye, Bingöl-Erzurum karayolu ile ulaşım sağlanır. İlçe toprakları oldukça dağlıktır. Sömürgeci statüye göre 1936'dan önce Muş'a bağlıydı. 30.789 olan toplam nüfusunun %19'u ilçe merkezinde oturur. İlçeye bağlı Göynük bucağı ile 40 köy vardır. Aralardaki uzaklık az olan, Karlıova köyleri daha çok su ve yol kenarlarında kurulmuşlardır. Dağlık bölgelerde köyler seyrekler. Her 100 kilometrekareye ortalama 3 köy düşer. İlçenin temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Bingöl'e karayolu uzaklığı 75 kilometredir. İlçede genellikle Kurmanci ve bir-iki köyde de Zazaca konuşulur.

KIĞI: Ulaşımı Elazığ-Muş karayolu ile sağlanan Kiğı ilçesi, beldenin kuzeyinde kurulmuştur. Toprakları dağlık ve engebeldir. Adaklı, Yayladere ve Yedisu bucaklarının bağlı olduğu ilçenin 91 köyü vardır. Kiğı'nın 50.035 olan toplam nüfusunun %12'si ilçe merkezinde oturur. Köylerinin aralardaki uzaklık çok azdır. Dağlık olan batı yönündeki köyler ise seyrekler. Ortalama olarak 100 kilometrekareye 4 köy düşer. İlçedeki temel geçim kaynağı tahıl ekimi ve hayvancılıktır. İlçede Kurmanci ve Zazaca konuşulur.

SOLHAN: Beldenin doğusunda yer alan ilçeye, Elazığ-Muş karayolu ile ulaşım sağlanır. Solhan toprakları dağlık ve engebeldir. İlçeye Yenibaşak bucağı ile 22 köy bağlıdır. 26.957 olan toplam nüfusunun %27'si ilçe merkezinde oturur. Solhan'a bağlı köyler genellikle Murat Irmağı kıyılarında toplanmıştır. 100 kilometrekareye ortalama 2 köy düşer. İlçede temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Murat Irmağı kıyılarında ise tahıl üretimi yapılır. Elazığ-Muş karayolu üzerinde düz bir alanda kurulmuş olan Solhan'ın Bingöl merkezine uzaklığı 60 kilometredir. İlçede Kurmanci ve Zazaca konuşulur.

(Yukarıda verilen istatistikler 1980 yılına aittir.)

KÜLTÜREL YAŞAM

Bingöl'ün eşsiz doğa güzelliği yanında tutucu ya da kapalı bir kültür

yapısı mevcuttur. Bu yapı, Kürdistan'ın diğer alanlarıyla benzerlik arzetsede de, daha çok içe kapalı olan bir özelliğindedir. Şeyh Said isyanının kanla bastırılması ardından ağır baskı uygulamalarına maruz kalan yöre insanlarında büyük kin, ama bunu kusamamanın ezikliği vardır. Yine bölge insanlarının ezici çoğunluğunun yaşadığı yerleşim alanları sarp, engebeli ve dolayısıyla ulaşılmaz yerler olduğu için, sömürgeci baskıya sık ve yakından tanık olmamıştır. Bu nedenle bireysel otoritecilik, bölge insanlarının tipik bir özelliğidir. Bu da bireyin kendisine has bağımsız bir kişilik geliştirmiştir.

Kış, uzun süren ve bölgede işsizliğin daha da yoğunlaştığı bir mevsimdir. Kışın uzun gecelerinde bol bol sohbetler yapılır. Sahbetlerin yoğun konularından biri de çobanların serüvenleridir. Aşağıda vereceğimiz bir çobanın macerası aynı zamanda yukarıda kısaca belirttiğimiz kişiliğe de örnek niteliğindedir.

Günlerden bir gün çoban Nazo, dağda davar otlatırken, birden karşısında aynı renkte elbiseli ve aynı tipte silahlı üç kişi görür. Hemen yanlarına giderek konuşmak ister. Fakat onların başka bir dilde konuşmaları ve ona yüksekte bakan davranışlarıyla karşılaşır. Bunu, özgür yaşamına indirilmiş bir darbe olarak kabul eder. Kaldı ki, babasının anlattığına göre, şimdiki kadar çobanlara karşı hiç kimse böyle kaba da davranmamıştır. Babasının anlattığını hatırlar hatırlamaz hemen kırma tüfeğine davranarak, tek kurşunla askerlerden birini yere serer. Diğer ikisini de yere sermek için, henüz hazırlığını bitirmemişken, kalan iki askerin dipçik darbeleriyle yere yığılır. Ve dağların özgür emekçisi Nazo, elleri kelepçelenerek şehirdeki karakola götürülür. 2 gün karanlık nezarete işkenceye tabi tutulduktan sonra mahkemeye çıkarılır. Tabii Nazo'nun köylüleri de olayı duymuş ve mahkeme günü salona dolmuşlardır. Nazo hala olabildiğince öfkelidir, yenilgiyi hazmedememiştir. Bir de köylülerini karşısında görünce daha bir cesaretlenir. Mahkemede kendisine gösterilen sandalyeye emin adımlarla yürüyerek oturur.

Nazo kimlik bildiriminde bulunduktan sonra, hakim sorguya devam ederek sorar:

«Neden askeri öldürdün?»
 Nazo sakin ve soğukkanlı şekilde (Türkçe bilmiyor, Zazaca anlatır):

«Hakim bey, tüm bu soruların; karanlıkta tutularak işkence görmem, topu topu bu bir kişi için midir?»

Hakim ve diğer mahkeme heyeti çobana şaşır kalır.

Nazo ise soğukkanlılığını yitirmeden devam eder:

«Ben ve değirmenci Misto'nun oğlu Reşo (Mahkeme salonunda hazır bulunan Reşo'yu da işaret ederek), bir hafta önce de Siwon Ormanlarında aynıysından 5 tane daha öldürdük. Fakat bu seferki gibi,

kimse bir şey yapmadı. O, 5 kişi de bize hakaret etmeye kalkışmışlardı... Öyle değil mi Reşo?» Reşo da, «Evet öyledir...» demeye kalmadan, mahkemede nöbetçi askerlerin seri hareketleriyle Nazo ve Reşo, kayıp 5 askerin katilleri olarak tutuklanırlar.

Bingöl, folklorik oyunları zengin olan bir bölgedir. En çok tanınan oyunları Çepik, Üçayak ve Kartalkapma oyunudur.

Yöre türkülleri genellikle çok seslidir. Gruplar halinde söylenen türküller daha çok efsaneler üzerine söylenmiştir.

Bu türkülerden bir tanesi şöyle (Zazaca):

Wu day wu day wu day
 Wu day wu day wu day
 dayk tor bımre Husnayê

Husna dest ri xu şwena wu dayê
 işlig zamay nekış kena
 dayk tor bımre Husnayê
 Ha naver ra şına wu dayê
 Bejna bari tadona
 dayk tor bımre Husnayê

Ez blyo esker şino wu dayê
 Kom Husniya mı beno
 dayk tor bımre Husnayê
 Destê mı xençer sero wu dayê
 Derdê welat mı weno
 dayk tor bımre Husnayê

El Şem dıwar xu rueto wu dayê
 Pê mawzeri giroto
 dayk tor bımre Husnayê
 Werniyê dışmen giroto wu dayê
 Qesas Husniya giroto
 dayk tor bımre Husnayê

SOSYAL YAŞAM VE EKONOMİK YAPI

Belde halkı, önemli oranda işsizliği yaşamaktadır. Temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Tarımsal üretim oldukça azdır. Belde toprakları tarımsal üretime elverişli olmadığı için toprak ağalığı gelişmemiştir. Yöre halkı aşiretler biçiminde örgütlüydü. Ancak son yıllarda bu feodal örgütlenme biçimi, denilebilir ki tümünden çözülmüştür. Bunun en önemli nedeni ise işsizliktir. Bu işsizlik aynı zamanda, yoğun olan göç hareketinin de kaynağıdır. Bölge halkı mevsimlik işçilik yaparak ve yurtdışı alanlarında çalışarak geçimlerini sağlamaktadır. Bu durum feodal örgütlenişin çözüldüğü gibi, bireyciliği ve duyarsızlığı da geliştirmiştir.

Bingöl, sanayi olarak pek geliş-

1971 Depremi

Bingöl Kuzey-Batı Kürdistan'da en çok depremlere sahne olan ve zarar gören bölgelerden biridir.

1971 yılında 22 Mayıs günü akşam saatlerinde meydana gelen deprem 8 şiddetindeydi. Bu depremde Bingöl şehir merkeziyle birlikte çevresindeki 193 yerleşim birimi çeşitli düzeylerde etkilendi. Yapılan tespitlere göre 900'e yakın ölü ve 1000'e yakın da yaralı olmuştur. Yine bu deprem sonucu 5129 konut yıkılmış, 3070 konutta orta, 2990 konutta ise hafif hasar meydana gelmişti.

Bingöl'de aile nüfusu ortalama 8 kişidir. Çalışan kesimlerin henüz evlerine dönmediği bir saatte depremin olması, korkunç olabilecek can kaybını azaltmıştır. Deprem gece saatlerinde olması halinde, can kaybı onbinlerce olacaktır.

Bu şiddetli depremden sonra da, günlerce çeşitli şiddetlerle deprem sallantıları devam etti. Çoğu yerleşim birimindeki insanlar geceyi dışarda geçirmek zorunda kalmıştı. Bir de mevsimin yoğun yağmurlu geçmesi, bölge halkına büyük çile çektirmişti.

miş değildir. Şehir merkezinde UN Fabrikası, Et-Balık Kurumu ve Süt-Peynir Fabrikası dışında toplu işletme yoktur. Bu işletmeler de anonim ortaklığı şeklinde belirli işbirlikçi kompradorların elinde talanı gerçekleştiriyorlar. Bingöl'de zaten sınırlı olan tarımsal üretim üzerindeki sömürü had safhadadır. Pirinç, şeker pancarı vb. gibi mahsuller, Türkiye metropollerinde mamul madde haline getirildikten sonra, fahiş fiyatla tekrar bölgede satışa çıkarılır. Yine bölgeden geçen demiryolu, adeta zenginlik kaynaklarını taşıyan bir rol oynuyor. Bu demiryoluyla canlı hayvanlar; krom ve linyit gibi madenler yöre halkının gözleri önünde talan ediliyor. Diğer taraftan 100 kilometre uzaklıkta bulunan Keban Barajı'ndan yörenin yerleşim birimleri yararlandırılmıyor. Birçok yerleşim alanına ulaşım ancak hayvan sırtında yapılabiliyor. Sömürgeciliğin kendi çıkarlarını temel alan bu politikası her geçen gün daha da netleşmekte ve bölgede yaşayan insanların tepkisini çekmektedir. Bu tepkinin oluşumunda, ulusal kurtuluş mücadelemizin büyük rolü vardır. Daha önceki, içinde bulunduğu dayanılmaz yaşamı bir kader olarak gören bölge halkı, artık ulusal kurtuluşçu önderlerinin kitlesel mücadelesiyle yeni ufuklara açılmıştır.

SÜRECEK

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin önündeki zorunlu görev kitle eylemini yaratmaktır

Kürdistan devrimi, başlıca çıkardığım görevi başaracak aşamaya gelmiştir. Güçlü bir Parti önderliği; bu önderlikle yürütülen on yılı aşkın bir mücadele, bu mücadelenin örgütsel geleneği ve ortaya çıkardığı siyasal kazanımlar ve gerçekler vardır. Bu öğeler, en çok irdelenen hususlardır. Kavranmış bu sonuçlara dayanarak, kitle hareketliliğine ulaşılması gerektiği gerçeğine varabiliriz.

Bu görev, "devrim kitlelerin eseridir" gerçeğinin pratik ifadesi olacaktır. Aksi durumda varolan mevzilerin aşılması fazla beklenmemeli. Zira tüm görev kadroların omuzuna binerse, mücadele politik olarak kitleleri etkileyen, duygu olarak kazanan; ama onları harekete geçiremeyen konumu aşamaz. Ne kadar fedakarlık yapılırsa yapılsın, bu aşamada diretmek, kadro kayıplarını büyütür, iç ihanetlerin tahribatını artırır, Kürdistan halkını ve uluslararası dayanaklarını yeterince harekete geçiremez.

Durum nettir. Türk sömürgeciliğinin emperyalizm destekli saldırıları karşın, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi yaşatılmaktadır. Fakat askeri ve siyasal mücadelede belli sınırlar aşılamamaktadır.

Halbuki aşmak zorundayız. Bu da kitle eylemi ile sağlanır. Halk kitleleri de bu bekleyiş içerisinde. Toplumda hiçbir demokratik örgütlenme olanağı verilmiyor. Ekonomik yoksulluğu bırakalım, ekonomik talan var. Cezaevleri toplumun kana-yarısı. İşkenceler, sistemli geliştirilen toplumsal ahlaksızlık, göç, sürgünler vd... Sözkonusu Kürdistan olunca tüm bu vahşetten ve ve tek yanlı ölümden bahsetmek gerekir.

Bu koşullardaki bir halkın reformcu-evrimci anlayışlara itibar etmesi sözkonusu olabilir mi? Elbette hayır. Çünkü, kendi deneyinden görüyor. Türkiye, Şili ve Pakistan'ın bile gerisinde kaldı. Halk, burjuva partilerinin çözümlerine itibar edebilir mi? Hayır. Kitlelere sunulan Demirel-Baykal ikilemidir. Türkiye'de günümüzün SHP'si 1970'lerin CHP'si rolünü bile oynayamıyor.

Emekçi kitlelerdeki atılılık (!) bu beklentinin, eylemini yaratamamanın ifadesidir. Türk burjuvazisi, bu gerçeği, çok iyi görüyor. İstanbul'da 1 Mayıs'ta sergilenmesi gerekenin çok üstünde şiddete başvurdu. Nedeni vardı: Halka gözdağı verme! Bu yılın kış aylarında Diyarbakır, Batman, Siirt, Bismil ve Silvan'da büyük tutuklamalar oldu. Tüm işçi ve öğrencilerdi. Çok öğretici bir olay. Sömürgecilik kitlelerden korkuyor. Burjuva basınına bakalım. MİT operasyonlarını kolaylaştıran haberler ve ardından büyük tutuklamalar... Tutuklananlar, çoğunlukla potansiyel halk gücü.

Dünya hakları da Kürdistan halkını ve Türkiye emekçilerini teşvik ediyor. Filistin, Pakistan, G. Kore, Filipinler, Ürdün,

Venezuela vb. ülkelerde karakterleri ayrı ayrı da olsa, kitle eylemleri en iflah olmaz rejimleri geriletiyorlar.

Neden Kürdistan'da benzeri gelişmeler yaratılmasın? Kitleler açısından "bıçak kemiğe dayanmıştır." İşkencenin önüne nasıl geçilecek, ekonomik yoksulluk nasıl ölenecek, sömürgeci-faşist törör nasıl geriletilecek, sömürgeci zindanlar nasıl boşaltılacak? Tüm bu soruların cevabı aktif kitle eylemine yansıyan ulusal kurtuluş mücadelesi gerçekliği içinde saklıdır.

Mücadelenin bu düzeyine varılmadan eylemsel-örgütsel monotonluktan kurtulunamaz. Gerçekte düşman bile bu monotonluktan fazla ürkmektedir. Sömürgeciler 1984'ten itibaren sınırlandırılmış bir bölgede verilen bu mücadeleyi hedef seçmiştir. Dikkat edilirse, 1989 baharında gerçekleştirilen ulusal kurtuluş eylemleri TC'yi şoke etti. Durumu Kenan Evren, Turgut Özal ve Necdet Toruntay üst bir zirvede değerlendirdiler. Belli sonuçlara vardılar. Bu sonuçlar, işbirlikçileri basın yazarlarına sızdırıldı. İsmail Cem, Teoman Erel vd. yazdılar. Temel tedbir, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin dış dayanak ve kaynaklarını kurutmak ve etki alanını sınırlamak şeklinde belirlendi.

Esasen, yazımın temel konusu olan kitle eylemliliği PKK 3. Kongresi'nde karar altına alınmıştır. Kitle eylemliliği cephe örgütlenmesi ve mücadelesidir. Cephe 1985'te kurulmuştur. 1986'da Cephe yığın-emekçi sınıfı örgütlerinde somutlaşmıştır. 1986-1989 arasında bu kararlar hayata geçirilmiş, önemli bazı sonuçlara varılmıştır. En son 1989'da kırsal kesimde Halk Komiteleşmesine geçiş kararı alınmış ve bunu gerçekleştirmenin pratiği yaşanmaktadır.

Bunlar, ya da tespitler, sorunu çözüyor mu? Elbette, hayır. Sadece alınması gereken zorunlu ve tarihi kararlardır. Belirleyici olan, pratik gelişme ve üründür. Devrimlerin siyasal doğrultuları vardır. Bunlar kitle eyleminin ve örgütlenmesinin çerçevesini ve doğrultusunu saptar. Yine de pratik işleyiş ayrı bir zenginliktir.

Kitle eylemliliği ve örgütlenmesi kır ve şehiri kapsar. Siyasal ve silahlı biçimleriyle bütünlük arzeder. Fakat kitle eylemliliği ve örgütlenmesinin asıl alanı şehirlerdir. Şehir emekçi sınıfı ve katmanlarıdır. Bu yığınlar hareketlendirilmeden, kırdan gerilla örgütlenmesinin ve köylülüğün yığınsal katılımının olması beklenmemelidir.

Kitle eylemi; boykottur, grevdür, bildiridir, bir taştır, pasif direniştir, barikattır, sloganlı vb. Ancak bu direniş kır kanal olabilir. Dünya kamuoyunun ilgi merkezini Kürdistan yapabilir. Hemen bitişikteki Türkiye emekçilerinin benzer hareketiyle pratik beraberliğe ulaşabilir.

Böyle bir mücadeleyi salt

teorik ya da mekanik örgütsel biçimleri içine hapsedememek lazımdır. Zira kitle mücadelesi eylemde çeşitliliktedir. Bu da mekanikliği reddeder. Önemli olan kitlenin sloganlarının net olmasıdır. Öncülük, kitle eyleminin bu doğrultusunu saptamakla yükümlüdür.

Atılan bazı adımlar vardır. Düşman tedbir almıştır. İstihbaratını güçlendirmiştir. Koku aldı mı potansiyel öncülerin tümünü yakalıyor. Yakalanmanın bu biçimi kitleyi ürktürmektedir. Sömürgecilerin tedbirleri aşılmaz değildir. Fakat salt devrimcinin yetenekleriyle aşılamazlar. Kitle düşmana karşı dikilmek zorundadır. O zaman yakalanma da, ölüm de artık ürktürücü olmayacaktır. En ciddi kaybın yeri, en kısa sürede fazlasıyla doldurulacaktır.

Cezaevi direnişleri etrafında gelişen küçük kitle karşı koyuşları vardır. Ekonomik nedeli grevler vardır. Sömürgeciliğe karşı pasif de olsa kitlesel tepkiler için ele geçen önemli fırsatlar vardır. Cizre olayı ve Siirt Belediye Çöplüğündeki cesetler vb. 1 Mayıs ve Newroz gibi kutlamalar vardır. İşsizlik sorunu, okullarda öğrencilerin durumu vb. Bunlar hep örnek yığınsal eylemler için başlangıçtır.

Birkaç örnek, izlenecek örnekler olacaktır. Bu gelişmenin yaratacağı riskler, sağlayacağı gelişmelerin yanında hiç kalamaz. Her zaman başkaldırı, sonu ölüm olsa dahi, köleliğe boyun eğmekten yeğdir.

Filistin'le Kürdistan arasında kaba bir kıyaslama yapılsa; günlük olay, eylem, ölüm, işkence ve tutuklanma olaylarının yekünü Filistin'in çok çok üstündedir. Fakat, günlük olarak dünyayı meşgul eden Kürdistan değil, Filistin'dir. Burada Kürdistan'la Filistin'i karşı karşıya koymuyorum. Sadece buradan Kürdistan'ın hak ettiği yere konulması gerektiği zorunluluğunu vurguluyorum.

Eksik bir öge vardır: Yığın eylemi. Yozlaşmaması ise devrimcilerin elinde. İnaniyorum ki yakında olacaktır. Fakat tespitlere slogsal sarılmanın ve mekanik olarak tekrarlanmanın yerine, artık şu ya da bu şekilde mutlaka örneklerini yaratmanın zorunlu olduğuna inanıyorum.

Kürdistan, böylece bir müdahaleye uygundur ve kitleler beklemektedir. Yeterki usta birer mücadele doktoru olalım.

Bu husus, kitlelerin örgütsel alanı olan cephe ve cephe birlikleriyle bütünlük içinde düşünülmelidir. Avrupa'da cephe birliklerinin ikinci kongre ya da o yapıda toplantılarını gerçekleştirdiklerini görüyoruz. Bu başarıdır. Ancak vahim hata bile rek tekrarlanıyor. Doğru olan programsal ilkelerin tekrarlanmamasını, deyim yerindeyse kaba bir propağandanın ötesine geçilemiyor. Denebilir ki, yeni olan birliklerin çalışmalarındaki tecrübesizlik, emperyalist güçlerden bazılarının doğrudan saldırıları ve iç provokasyonları

çalışmaların daha verimli olmasını önlemiştir. Bu gerekçe geçerlidir. Ama yetersizliği tekrarlamakla hakkını kimseye vermez.

Birlikleri çalıştırabilmenin, örgütsel gelişme kanalına sokabilmenin sırrı, birlik yönetici kadrolarında görülmelidir. Bençe yeterince yetkinlikle yönetilmemektedirler. Birliğin gerçek anlamda ona ait yönetici kadrosu olmadı mı o birlik çalışamaz. Birlik kitle örgütüdür. Çalışması kitleseldir, ama yönetimi ve yürütücü kayışları kadrolardır. Özellikle Avrupa'da bu koşul daha belirleyicidir.

Bu kadroculuğun vasıfları nelerdir? Tümüyle birlik sorunları üzerinde yoğunlaşma, bunları çözümlenmeyi temel uğraşı yapma, alanında uzman ve otoriter olmadır. Bugüne kadar birlikler, bu vasıflarda yönetimlere kavuşamadılar. Böyle olunca da birliklerin pratik kişilik kazanmaları gecikti. Otoriter ve alanında uzman yönetici birliği yönetebilir, görevleri birlik üyelerine yansıtabilir, kolektif işleyen bir yapı ortaya çıkarabilir. Örneğin bir İşçi Birliğinin bu vasıflara haiz bir yönetim çekirdeği olmalıdır ki, kitesinin sorunları üzerinde yoğunlaşsın, eğitimi derinleştirsın, araştırma yapabilsin, Avrupa'da ilgili birliklerle bağ kurabilsin, birliğine özgü örgütlenme ve siyasal mücadele biçimlerini ortaya çıkarabilsin. Halbuki ne kadar zengin ve muazzam potansiyeli olan bir alan. Türkiye'de bile siyasal işçi gösterilerinde Kürdistanlı emekçiler en önde. Halbuki biz işçimizin sorunlarını hala hiç de uluslararası platformlara yansıtamadık. Bu alanı, temsil gücü olmayanlar değerlendiriyor.

Gençlik ve Kadın Birliği için de ihtiyaçlar aynıdır. Sadece Alman cezaevleri ele alınsa bile, Gençlik Birliğinin elinde muazzam bir çalışma alanı var. Birlik çekici bir pratik sergileyemedi ki gençlik için çekim merkezi olsun. Türk konsoloslukları çevresinde Türkiye burjuva kadınları çeşitli çalışma alanlarında uzmanlar düzeyinde cirit atıyorlar. Evet, bizler bu olanaklara ve kültür birikimine ya da uzmanlığa sahip olmayabiliriz. Fakat kadınlarımızın, tüm olarak Kürdistan kadınının o kadar

sorunu var ki, çözüm, kitleye bırakılamaz. Görevlerin hatırlatılmasıyla, salt planlamalarla yetinilemez. Uzmanlaşan, araştıran, çözüm üretebilen, bunları pratiğe aktarma cesaretini gösteren, çalışmasını meslek seçen yönetimlerle pekala büyük çözümlere varılabilir.

Aydınlar Birliği üzerinde de kısaca duracağım. Evet, bu kesimin kendine özgü sınıfsal zaafı vardır. Fakat, başka kesimlerde bulunmayan bazı yetenekleri de vardır. Ve kesin olarak 1987-1988 yıllarında Avrupa'daki Kürt aydınları, PKK öncülüğündeki mücadeleye tabi olmayı kabullendiler. Tabii soysuzlaşmış bir azınlığı dışında. Çok açık olarak söylemek gerekirse, bu birliğe rolü henüz oynanmış değil. Sömürgecilik altında asimilasyon temelinde gelişen aydınımızın çapı ortadadır. Bir de Avrupa alanının olumsuzlukları buna eklenince durumun ne olduğu anlaşılabilir. Ama buna rağmen, aydınlardan yetenekleri doğrultusunda yararlanılabilir. Kaldı ki, kendini tümünden yitirmeyen az çok yurtsever olan bir insan, sıcak bir mücadeleye sempati duyar ve destekler. Zira mücadeleden kopuk aydın ölüdür. O da bilir bu gerçeği. Yeterki yönetebilme kapasitesi gösterilsin. Onlara bir kadro gözüyle bakılamaz. Fakat zaafılarından dolayı da horlanamazlar. Aydın için ölçüt, ürünün olmalıdır. Ona zafını aşmasını sağlayacak olan ürününün ulusalcı karakteridir.

Önemli bir toparlanma hamlesi içinde olan birliklere katkının daha fazla olmasını isterdim. Bilinen koşullarım bunu önüyor. Bu kısa yazı ile aşılması gereken bazı yetersizlikleri vurgulamayı yararlı gördüm.

Ulusal Kurtuluşçu Birliklerin, aktif, direngen, yığınsal karakterleriyle Kürdistan'da ulusal kurtuluş mücadelesinin güncel temel güçlerinden olacakları günlerin yakın olduğundan eminim.

Hep birlikte, verimli çalışmamızla bunu sağlayabiliriz. Tüm ulusal kurtuluşçu yurtseverlere ve Birlik çalışanlarına başarı selamlarımı iletirim.

Selahattin Çelik
6.6.1989

BERXWEDAN

ABONE FİŞİ

Adı, Soyadı: .....

Adres: .....

6 Aylık

Almanya içi:

DM 30

Almanya dışı:

DM 35

1 Yıllık

Almanya içi:

DM 60

Almanya dışı:

DM 70

Abone Hesap Numarası:

BfG. - Bonn

Konto Nr: 1205242100

BLZ: 3801011

Yazışma Adresi:

Feyka-Kurdistan

Postfach 1531

5300 Bonn 1

Not: Bu fişi doldurarak ödeme makbuzu ile birlikte yazışma adresine postalayınız.

BERXWEDAN OKUYUCULARI VE DAĞITICILARINA;
Gazetemiz Berxwedan'a abone olma, abone bulma kampanyasına güçlü katılalım!

Gazetemizi en geniş çevrelere en erkenden ulaştırmak için gücümüzü seferber edelim!

"Soysuzca yaşamaktansa yaşamamayı tercih ederim"

Sevgili kardeşim,

Yazıtıma başlarken sonsuz sevgi ve selamlarımızı sunar, meslek hayatında üstün başarılar dilerim.

Basında, kaldığım cezaeviyle ilgili olarak bir hayli yazı çıktı; ve sanırım okudunuz. Kafanda bir hayli çelişkinin oluştuğunu biliyorum. Ben de az da olsa kafadaki çelişkileri çözmek için sana yardım edeyim düşüncesiyle bu mektubu kaleme alıyorum. Çeşitli nedenlerden dolayı, sizi yeterince aydınlatamayacağım için de, baştan özür diliyorum ve özürümü hoş görüyle karşılayacağına da eminim.

Sevgili kardeşim, şu anda durumumuz hiç de iyi değil. Daha önce, bedelini vererek elde ettiğimiz haklarımızın hepsi olmasa da, birçok insani ve doğal hakkımız kısıtlanmış durumdadır. Bu tür gayri-insani uygulamaları kabul etmenin; bizim, benim anlayışımınla bağdaşmadığı da açıktır. Bu nedenle, zorlu bir maraton koşusu yapacağımız açığa çıkıyor. Bu maratona katılmanın benim için acil ve vazgeçilmez olduğunu da bilmeni isterim. Çünkü; insanlık onuru, her şeyin üstesinden gelir ve onuru korumak için de üstün bir irade gerekir. Bu iradeyi de kendimde görüyorum. Belki de bu sana yazacağım son mektubum olacak. Bu ne biçim söz deme, şartlar bunu dayatıyor ve bundan çekinmek, geri durmak; yanımda yitirdiğim, yıllarca birlikte yaşadığım özge canlarımıza saygısızlık olur. Bu onlar şahadet ederken, onlara vermiş olduğum sözü tutmamak olur ki, bu da soysuzluğun ta kendisidir. Soysuzca yaşamaktansa, yaşamamayı tercih ederim. Onurluca bir yaşamı, insanca bir yaşamı yaratmak için verilmesi gereken bedel ne ise onu yerine getireceğim. Onurluca yaşamı yaratmak için zorluklara katlanmak gerek. Bu zorluklara da seve seve katlanılır, katlanırım. Yeryüzünde bedelsiz hiçbir şey var mı?

Canım kardeşim, yaşantımız hep zikzaklarla dolu. Ama, önemli olan yaşamın zikzaklarında yolu yitirmeden, şaşmadan gitmektir. Tarihi çevirip, geri bir baktığımızda bu konuda muazzam değerlerle karşılaşırız. Gerçi, tarih sayfalarına tekrar bakmaya pek lüzum yok, bu gerçekleri zaten bizzat kendim, kendimiz yaşadık, gördük. Bundan da yeterli oranda ders çıkardığımıza, çıkardığımızı inanıyoruz. Sahi tarih dedim de adamlar atalarını aratmıyor. Arama gerekçesiyle tam bir yağmaya uğradık. Birçok kitabımız kayıp ve birçoğu da yırtıldı. Radyoteyp, daktilo, ocak vb. birçok eşyamıza el kondu. Bu konuda da, gerekli girişimlerde bulunduk. Verdiğimiz sadece birkaç örnekti. Daha birçok eşyamız ya yırtıldı, ya da depoya alındı.

Yukarıda az bir kısmını aktardığım gibi, olağanüstü bir ortamda bulunuyoruz.

Sevgili kardeşim, ayın 4'ünde kaleme alıp, gönderdiğim mektubu aldım. Durumunuzun genel olarak günbegün düzeldiğine sevindim. Temennimiz bir bütün olarak, düze çıkmanızdır. Ki, bir hayli sevindirici haber duyuyorum. Geçenlerde amcamın son ve uzun bir mektubunu aldım. En son mektubu nisanda yazmıştı. O zamanki durumunu çok güzel anlatmış. Amcamın mektubu bana birçok konuda yardımcı oldu. Bundan dolayı da amcama minnettarım. Bugüne kadar aldığım en güzel ve tatmin edici mektup olduğuna da açıkça söyleyebilirim. Başta amcama ve ailemin tüm fertlerine saygılarımızı iletmeni bekliyorum. Amcam benim, bizim için akıl almaz fedakarlıklar yaptı, yapıyor. Yemedi yedir-di, içmedi bizlere içirdi. O bizim için her şeydir. Yaptığı bunca çaba, ve fedakarlığa nankörce kim davranırsa davranırsın karşısında ilk etapta bizleri görecektir. Ve hiç bir zaman da bizden kurtulamayacaktır. Sizden istediğim, amcamı üzmemeniz ve her dediğini layıkıyla yerine getirmenizdir.

Sevgili kardeşim, buraya geldiğim geledi yaşantımız bir gün iyi, iki gün acılarla dolu geçti. Amaç, bu şekilde bedenen bizleri imha etmek. Ama bizler ölümümüzle yaşamı yaratmasını öğrendik, bildik.

Sevgili kardeşim, ülkemizin coşkun sıcaklığıyla senin şahsında, tüm aile bireylerini candan kucaklar, saygı, sevgi ve selamlarımı sunarım.

Ülkemde toprağın kızıla çaldığı, yazın kavurucu sıcaklığının insanın tüm hücrelerine akın ettiği bugünlerin coşkusuyla candan kucaklar, yanaklarından öperim.

TANIKSIN

Tanıkın hücreler, demir parmaklıklar
Tel örgüler beton duvarlar
Haklinın doğrunun hakkını veren
Namerdi, zalimi lanetleyen
Merdi, yiğidi yüceleştiren
Mazlumların yanında olan, tarih
Sakın unutma bunları
Ey, insanlık sen de tanıkın
Az acılar, işkenceler çekilmedi
Diyarbakır zindanında
Yaşayanlara bir destan gibi
Partiye, halka bağlığın
Kutsal inancı uğruna
Ölümlerin kucaklandığı
Zindan karanlığında
İradenin, azmin
Acıya ızdıraba üstün geldiği burda
Çağdaş KAWALAR!
Halkımızın yeniden dirilişinde
Direnişin mayası
Mirasımızın temeli oldunuz.

Sizleri seven kardeşiniz
Cevdet Inak
Eskişehir Özel Tip Cezaevi
29.6.1989

Can Dost,
Mektubunda, Rodin heykeli ile ilgili olarak, "Doğrusunu istersen, ben kendimi o heykelin yerinde görmek istemem, öyle kımıldamadan hep düşünmek ne kazandırır acaba insana" demişsin. Kuşkusuz oturup düşünmek insana bir şey kazandırmaz. Oturup düşünmekle zamanı gidermek yaşam koşullarına teslim olmak anlamına gelir. Yaşam koşullarına teslim olmak için ben de düşünmek gerekir. Yaşam ve koşulları düşüncelerin emrettiği seviyeye ulaştırmak için, insan attığı her adımını düşünerek atmalıdır. Ama Rodin heykeli gibi kımıldamadan değil, Rodin heykelini, derin anlamı ve bilinçli düşünme tarzına denk bir hareketlilik, canlılık ve atılganlık pratiği ile bütünleştirmek suretiyle benimsemek gerekir.

Şimdi adını hatırlayamadığım Beyaz karanfiller ülkesinin bir yazarı; "Bizim insanlarımız ne Solon ne de Herkül gibi olmalıydılar" der. Solon heykeline bakıldığında zayıf, cılız vücudu üzerinde beyni alınından dışarıya fırlayacakmış gibi kocaman bir baş bulunur. Herkül'ün iriyarı, kocaman, güçlü fiziki yapısının üzerinde ise ufak bir baş bulunmaktadır.

Bizler de ne Herkül, ne Solon ve ne de Rodin gibi olmak isteriz. Bizler Herkül gibi güçlü, cesur bir vücuda, Solon gibi

"Bizler deniz gibi aynı yataкта durup kalsak da, deniz dalgaları gibi haykıracağız."

akıllı, zeki bir kafaya Rodin heykeli gibi, sabırlı ve her şeyi iyiden iyiye inceleyen, derin anlamlı bir düşünceye ve İskender gibi zaferden zaferine koşan bir pratiğe sahip olmalıyız. Bizler bunların çağdaşlaşmış bir sentezi olmak ve onların meziyetlerine ulaşmak zorundayız. Biz bu kişiliğe ulaşmak istemsek bile tarih bizleri bu konuda zorlamaktadır. Gerçi bizler için bunun dışında alternatif yoktur. Ya çağdaş kimliğimize, kişiliğimize ulaşış, tarihin alacakaranlığını yırtıp yeniye, doğruya ve güzele kavuşacağız, ya da tarihin karanlıklarının girdabında boğulup ortadan kaybolacağız. Kuşkusuz ki ne pahasına olursa olsun, birincisini yaratmak zorundayız.

Ama biz demir parmaklıkların gerisinde de olsak, düşüncelerimizin emrettiği hedefe ulaşmak için istenilen kişiliğe ulaşmada kararlıyız. Ya toplumsal gerçeğin gereklerine varacağız, ya da bağımsızlık ve özgürlük yolunda önümüze çıkacak olan fiziksel yok olma girdabında ölümü kucaklaya-

cağız. Bizler deniz gibi aynı yataкта durup kalsak da, ama deniz dalgaları gibi haykıracağız. Bu haykırışlarımızla dünyanın dört bir yanındaki dilsiz, sağır ve kör insana varana dek tüm beyinlere girecek, durmayacağız. Denizde gezen balıkların gelişip güçlenmesi için gereken her türlü fedakarlıktan çekinmeyeceğiz. Ama denizde gezen balığa yem atıp olta ile yakalayanlara karşı da nefretle, şiddetle duracağız. Bunu yapan ister bilerek, ister bilmeyerek yapsın, bu sonucu değiştirmez. Çünkü tarih daha az hata yapmaya zorluyor. Daha az hata yapmak ise, belirtilen kişiliğe geceyi gündüze katarak ulaşmakla mümkündür. Yani, yaşam koşullarını, yasa ve kuralları en iyi bir şekilde inceleyip en az hata ile geleceğe kavuşmalıyız.

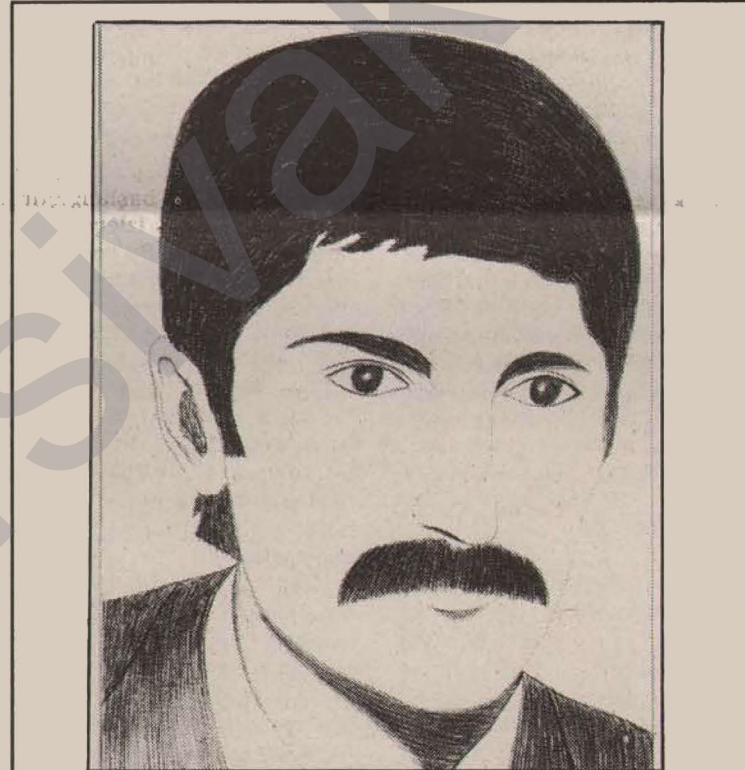
Bu son günlerde sosyalist ülkelerdeki gelişmeler, yani halk ve aydın-geçliğin burjuva anlamda daha fazla demokrasi için yaptıkları protesto, grev vb. eylemler insanı derin derin düşündürüyor. Bu konularda tartışıyor değiliz, en doğru sonuçlara vardığımızı dahi inanıyorum.

Çin'de, geçmiş toplumun maddi temelini ortadan kaldırmadan kültür devrimi ile sosyalizme geçmenin sonucu olarak kendini dayatan sol anlayış, yani geçmişte izlenen yanlış politikalar bugün bu sonuçlara varılmasına yolaçmıştır. Çin'de bugün proletarya sosyalizminden ziyade küçük-burjuva sosyalizmi mevcuttur. Bugün Çin'de genel olarak tüm halk kesimleri yönetimden hoşnutsuzdurlar. Bugün Çin'de üç grubun çıkarlarının çatışması söz konusudur. Birincisi; kırsal kesimdeki dayanakları orta köylülük durumunda olan kesim; ticaret ve sanayi burjuvazisini temsil edip liberalizmi isteyen, daha hızlı demokratikleşme sloganları ortaya atan Amerikancı grup. İkincisi; küçük-burjuva temsilcisi durumunda olan Deng Şiaoping, mevcut politikayı sürdürmekten yana. Üçüncüsü; ordu içinde güçlü durumda olan ve proletarya sınıfını temsil eden grup. Bu grup aynı zamanda Mao'ya sahip çıkan, nicel olarak kalabalık ama nitel olarak zayıf olan gruptur. Kuşkusuz sayfalarda yazılması gereken bir konu, ama ben sonuç itibarıyla ele aldım. Muhtemel durum ise, ÇKP'sini derin derin düşündürecek bu olaylar yönetimi bir tartışma ortamına ve arayışa teşvik edecektir. Bu olaylar bir süre daha devam edecektir gibi geliyor.

Gorbaçov'un durumu da hiç iyi görülmemektedir. Açıklık politikasını bir türlü oturtamadı. Gelecekte milletler sorunu ile ilgili hayli zorlanacaktır. Bu sorun gün geçtikçe alevlenmekte. Ekonomik ve diğer sorunlar konusunda sonuç verici ciddi bir gelişme görülmemektedir.

Tekrar yazışmak sevinciyle bizden sizlere selamlar.

Ali Oruç
Eskişehir Cezaevi
9.7.1989

Sevgili küçüklerim;

Bu yıl kurban bayramıyla "yaşamı uğruna ölecek kadar sevenlerin" beton üstünde, kavurucu sıcak altında, suyun bile zaman zaman verilmediği 14 Temmuz 1982 Ölüm Orucu'na yaptıkları gün çaktı. Ben de herkesin kart yazdığı günde sizlere bir kart yazmaya karar verdim.

Onlar "Bugün sayımız 20; yarın 20 bin, 20 milyon olacağız" diyerek ölümlerle kucaklaşıp çok sevdiği ülke topraklarına kavuştular. Ölümünden bir yıl sonra tüm cezaevi ayağa kalktı; şimdi de siz çocuklar dahil halkımız ayağa kalkıyor.

Bereketli ölümleriyle milyonlara yaşam suyu akıtan bu soylu insanları anarken; barış, mutluluk, özgürlük ve yaşam sevinciyle harmanlanmış bir ülkeye halkımızla birlikte kavuşmak dileğiyle yanaklarınızdan öpüyorum.

Bitimsiz sevgilerimle...
Amcanız
M. Karasu
Ceyhan Cezaevi

Impressum:
Metin Özkan
Adlerstr. 7
2085 Quickborn

Yazışma Adresi:
Berxwedan
c/o Feyka-Kurdistan
Postfach: 15 31
5300 Bonn 1

Ödeme Adresi:
BfG - Bonn
Konto Nr.: 12 05 24 21 00
BLZ: 380 101 11

Avustralya	3.00	\$
Avusturya	18.00	s.
Belçika	60.00	bfr.
Danimarka	8.00	dkr.
Fransa	6.00	ff.

Hollanda	3.00	hfl.
İngiltere	0.80	£
İsveç	6.00	skr.
İsviçre	2.50	sfr.
Norveç	10.00	nkr.

Botan Eyaletimizde savaşa katılan bir ARGK Komutanı ile yaptığımız röportajı yayınlıyoruz

“BOTAN EYALETİMİZDE, SAVAŞ HER ŞEYE DAMGASINI VURMUŞTUR” —III—

Berxwedan: Özel savaş üzerine yapılan değerlendirmenin ardından, sözü, savaş psikolojisine getirmek istiyoruz. Tanık olduğunuz olaylarla birlikte, çatışmalarda ve diğer anlarda düşman askerinin içine girdiği psikoloji nasıldır?

ARGK Komutanı: Şimdi, sadece bir çatışmaya bakarak bile, Türk asker ve subaylarının gerçek ruh hallerini görmek mümkündür. Gündüz yapılan çarpışmalarda, düşman üstün teknik gücünü daha fazla kullanma şansına sahiptir. Helikopter, top ve havan silahlarının yanısıra, savaş uçakları da alçak dalış yaparak birliklerine destek vermektedir. Yine, her çatışmaya binlerce asker sevk edilmiştir. Buna çeteleri ve özel timleri de dahil edince düşmanın gücü kendiliğinden anlaşılacaktır.

Türk ordusunun sayı ve teknik olarak üstünlüğüne karşı, bizim saflarımızda yeralan savaşçıların çoğu yeni katılmış ve tecrübesiz gençlerdir. Bu arkadaşların öyle güçlü çarpışma deneyleri de yoktur, birçoğu o ana kadar hiçbir çatışmaya da katılmamıştı. Bu duruma rağmen, günboyu süren çarpışmalarda arkadaşların sergilediği tavır, kahramanca ve görkemli oldu. Bunun karşısında Türk askerinin tavrı ise tam tersi olmuştur. Daha önceki yılların deneyine dayanan düşman askerinin gündüz çarpışmalarındaki tutumu başlangıçta saldırganca olmuştur. Bu dönemde meydana gelen çarpışmalarda da düşman askerleri sanmışlardır ki gerilla birliklerimiz geri çekilecek ve onlar da yine darbe vurabileceklerdir. Ancak bunun tam tersi oldu. Düşmanın saldırıları, karşısında güçlü bir karşılık buldu. Çatışma içerisinde düşman peşpeşe darbe yedikçe, artık çarpışmalarda hiçbir asker öne atılma cesareti gösteremedi.

Subayların durumu da farklı değildi. Subaylar da çarpışma alanının oldukça gerisinde, kurşun almayacak bir mesafede duruyorlardı. Subaylar, askerleri öne sürerken galeyana getirerek başarılı olmak istiyorlar. “Bir Apocuyı vuranı terhis edeceğiz,” biçiminde vaadlerin yanısıra milyonlarca lira da vaad edilmektedir. Bu tür vaadlere kanarak, hareket edenler apolitik kesimdir. Çatışmalarda bunların sürekli darbe alması verilen vaadlerin etkisini yitirmesine yol açtı. Bu kesim de öyle kolaylıkla hareket ettirilemez duruma geldi. Bunun karşısında tamamıyla zora dayanarak, askerler çarpışmalara sürüldüler. Askerlerin gözü önünde tanık olduğumuz askeri vurma gibi şeyler olmamakla birlikte, komutanlar askerleri ileri sürmek için sürekli yalvarmaktaydılar. Arkadan tekmeleyerek, bir adım daha atarsanız her şeyi ele geçireceğiz diyerek, saldırıya teşvik ediyorlardı. Çatışmalar çok yakın mesafede sürdüğü için askerlerin sesi bize kadar ulaşıyordu.

Subayların bu yöntemi sonuç vermeyince ne yapıyorlardı? Çatışmalardan habersiz olan askerleri helikopterlerle getirip

indiriyorlardı. Bunlara da “Apolcular darbe yemiş, son bir darbe vurmak için hadi siz saldırın” diyorlardı. Bunların da çatışmalardan haberi olmayınca, öne atılıyorlardı. Bunlar da peşpeşe vurulunca bir adım ileri atamıyorlardı. Bu kez bunları da helikoptere bindirerek, götürüyor; çatışmadan haberi olmayan yeni bir grup getiriyorlardı. Düşman gündüz boyu süren çarpışmalarda bu yöntemi hep uygulamıştır.

Çarpışmalara katılan düşman askerlerinin durumu hep böyle olmuştur. İlk etapta saldırı, ama darbe yiyen düşman askeri, cesaretini yitirerek, bir daha ileri gitme gücünü göstermemiştir. Düşmanın uygulamak istediği taktiği boşa çıkarılmıştır.

Çatışmalar içerisinde askerler ya öldüğünde ya da yaralandığında, bu durum diğer askerlerin moralini tümenden bozuyordu. Örneğin, bir asker yaralanması ve çatışma alanından bağırarak kaçması, diğer askerlerin de süratle kaçmasına neden oluyordu. Askerler arasında yakından tanık olduğumuz bu olaylar vardı. Askerin morali ve savaşa cesareti özellikle çarpışma anında tümenden gidiyordu.

Berxwedan: Bunların yanısıra, ulusal kurtuluş savaşımıza karşı oluşturulan özel timler var. Bunların durumlarına ilişkin olarak ne söyleyebileceksiniz?

ARGK Komutanı: Özel timler, tamamen polislerden ve memurlardan oluşturulmuş karşı-devrimci güçlerdir. Bunlar, özel eğitimden geçirilmişlerdir. Yine, çok yüksek bir maaş almaktalar ve yaşam standartları yüksek tutulmaktadır. Bubakımdan, bilinçli kesimden oluşturulan bir güçtür.

Özel timler, ölümün olduğu yere kesinlikle yanaşmamaktalar. Bu açıdan, bunların çatışmalarda hiçbir etkinlikleri yoktur. Türk sömürgecileri, kendi gazetelerinde özel timleri öven yazıları bol bol yayınlamalarına rağmen, bunların şimdiye kadar çarpışmalarda etkinlikleri olmadı. Yakın çarpışmaların hiç birisine girmemişlerdir. Sadece uzaktan çarpışmalara katılmakta ya da pusu kurmaktalar. Çatışmalarda aktif olarak yeralanlar, partiye karşı bilinçli olarak düşmanlık yapan çeteler olmuştur.

Berxwedan: Diğer bir konuya geçmek istiyoruz. Eskiden Türk ordusunun halk üzerine saldırdığı korku büyüktü. Şu anda halkın durumu nasıldır. Köy operasyon ve baskınlarında Türk ordusu karşı nasıl bir tutum takınıyor?

ARGK Komutanı: Halk savaş içerisinde politikleşmiş bir durumdadır. Türk devletinin halk kitleleri üzerine uyguladığı baskı ile elde ettiği bir sonuç yoktur. Askerlerin konumlandığı hemen her köyle ilişkimiz vardır. Askerlerin köyde olması, herhangi bir şey değiştirmemektedir. Tüm baskılara rağmen, kadınlar bile aktif olarak çalışmaktadırlar. Bu sadece şimdi

ortaya çıkan bir durum değil. Bilindiği gibi, 1985 yılında Türk sömürgecilerinin uyguladığı baskı çok yoğun bir boyuta ulaşmıştır. Onlarca köy yakılıp, yıkılmıştır. Halkın bu baskılara karşı tavrı çok onurlu ve fedakarcadır.

Bunu bir örnekle açıklamak istiyorum. Arkadaşların sığınak yaptığı bir ailede, kadınların sergilediği tutum bunun en açık örneğidir. Aileyi bir ihanetçi ele veriyor. Evde yapılan aramada silah bulunuyor. Askerler bunun üzerine aileye olmadık baskılar yapıyorlar. Kadınları kocalarının önünde cıvılcıplak soyarak işkence yapıyorlar. Kadınlar teslim olmayarak direniyorlar. Yine, kocaları da karıları kendi gözleri önünde cıvılcıplak soyulmalarına rağmen, teslim olmamış, Partiye ait silah ve belgeleri düşmana teslim etmemişlerdir. Buna benzer yüzlerce örnek vardır. Bütün bu insanlık dışı işkencelere uğrayanlar bu baskılar karşısında geri adım atmak bir yana, mücadeleye daha sıkı sarılmışlardır. Bunların yanısıra, şehit düşen yoldaşların ailelerine başsağlığı için gidildiğinde, gösterdikleri tavır örnektir. Bütün bunları halkın Partimiz PKK'ye duyduğu güveni göstermektedir.

Her ailenin istisnasız sorduğu tek bir ortak soru vardır: “Oğlumuz şehit düştüğünde gösterdiği tavır ne oldu?” Bununla çocuklarının Partiyeye layık bir şekilde şehit düşüp düşmediğini öğrenmek istiyorlardı. Yine, “Partinin başı sağolsun” diyerek, mücadeleye duydukları inancı göstermişlerdir. Bunun dışında öyle olumsuz tutumlar içerisinde girenler olmamıştır. Hatta, bazı aileler çocukları şehit düştükten sonra ulusal kurtuluş mücadelemize daha fazla destek vermeye başlamışlardır.

Bugün Kürdistan'da bir avuç hainin dışında halk bütünüyle Partiye bütünleşmiştir. Halk Partinin etrafında kenetlenmekte ve devletin baskılarına boyun eğmemektedir. Devletin dayatmalarını kabul etmemekte ve istemlerini yerine getirmemektedir. Kitle kabarması oldukça geniş bir boyuta ulaşmıştır. Bu yılın ilk ayında yapılan yaygın tutuklamalar, kitlelerin Partiye ne kadar geniş bir destek sunduğunu göstermektedir.

Berxwedan: Son eylemlerle birlikte ARGK gerillaları kışın da düşmana darbe vurur bir güce ulaştılar. Bugün gerilla birliklerimizdeki moral, savaş gücü ne düzeydedir?

ARGK Komutanı: Eylemlerde askerlerin sürekli darbe yemesi, çeteciliğin tasfiye olması ve hem de birliklerimizin artık ciddi kayıp vermemesi, gerillalarımız üzerinde çok olumlu bir etki yaratmıştır. Bu temelde gerillaların savaşa azmi ve cesaretleri çok yüksektir.

Askerlik kanunu gereği saflara aldığımız savaşçılar bile ilk çatışmalarda kahramanca bir tutum sergilediler. Kela Meme çatışmasında, saflara aynı gün katılan savaşçıların büyük kahramanlık göstermiş-

lerdir. Şehit düşen arkadaşların silahlarını alarak, çatışmayı kahramanca sürdürmüşlerdir. Yine bu savaşçılar, düşmana büyük bir darbe de vurmuşlardır. Bu örneklerden de görüldüğü gibi, birliklerimizin morali ve savaşa gücü oldukça yüksektir.

Çatışmalarda gerillalarımızın tecrübeleri daha da artmıştır. Özellikle de gündüz çarpışmalarında, düşmanın durumunu daha yakından görme olanağına kavuşmuşlardır. Gerillalarımız bugün düşmana karşı daha bilinçli, daha cesur ve daha üstün bir moralle savaşa çıkabileceklerdir. Bu, bütün savaşçılarımızı etkisi altına almış olan bir durumdur.

Yöreden katılan arkadaşlar, Parti çizgisini yeterince bilmemelerine rağmen, büyük bir kahramanlıkla savaşmaktalar. Partiye ve yoldaşlarına karşı büyük bir güvenle doludurlar. Arkadaşları için ölümü seve seve kucaklamaktadırlar. Bu konuda çok sayıda örnek verebiliriz. Mücadelemizin saflarına daha yeni katılmış olan Kalender İlhan (Metin) yoldaşın gösterdiği kahramanlık buna somut bir örnektir. Bu arkadaşımız, Agit yoldaşın şehit düştüğü çarpışmada ağır yaralandı. Yaralı olduğu halde, kaldığı yeri tespit eden ve kendisini sağ yakalamak isteyen düşman birliğine el bombasını kendisinde patlatarak ölü verdi.

Bu örnek bile, savaşçılarımızdaki yurtseverliğin, cesaretin hangi boyutlarda olduğunu göstermektedir. Yine, Partiye ait silahların düşmanın eline geçmemesi için yaşamalarını tehlikeye atan arkadaşlarımızın sayısı az değildir. Bu ruh hali, cesaret, moral tüm birliklerimize egemendir. Bu temelde güçlü bir savaşçı yapı da şekillenmiştir.

Berxwedan: Kürdistan'da yüzyıllardan beri ilk defa bu boyutta bir savaş veriliyor. Bugün Kürdistan'daki halk savaşımızın gelişim özelliği nasıldır? Bu konuya pratik örneklerle değinmenizi istiyoruz.

ARGK Komutanı: 1987 yılının ortalarından itibaren alana taşırılmış olan III. Kongre çizgisi temelinde halk savaşımızın bugünkü aşamasına ulaştık. III. Kongre öncesinde eksiklik ve yetersizlikler nedeniyle savaşımızda bir daralma ortaya çıkmıştı. Yenilen darbeler ve çalışmaların sağlıklı yürütülmemesi nedeniyle, halkın savaşa duyduğu ilgi azalmış; yine, bu temelde savaşçı çıkarmakta olumsuz bir durumla karşılaşmıştı.

Düşman ortaya çıkan bu durumu bir fırsat bilerek, gerilla savaşımızı, tümenden imha etmeye yöneldi. Özellikle de operasyonlara ağırlık vererek, gerilla savaşımızı bir alana hapsedmeye çalıştı. Bu döneme kadar, düşmanın politikasını boşa çıkarmayı şimdiki nedenle, kitleler belli bir umutsuzluğa kapılmışlardı. Düşmanın yoğun olarak sürdürdüğü operasyonlarda gerilla birliklerimizin darbe yemesi, katılımın azalması üzerinde etkide

bulunmuştu. Birliklerimizin gereken düzeyde büyümesi sağlanamadığı için, 1987 yılının ortalarına kadar Türk sömürgeciliğine karşı gelişkin bir mücadeleye verilemedi.

III. Kongre Kararları'nın, 1987 yılı ortasından itibaren alana aktarılmasıyla birlikte Askerlik Kanunu uygulandı. Bu kanunun uygulanmasıyla birlikte, katılım yeniden arttı. Bu temelde gerilla birliklerimizin sayısında artış görüldü. Bu gelişmelerle birlikte eylemler de gelişti ve lehimize sonuçlar alınmaya başlandı. Hem askeri güçlere ve hem de çetelere karşı gerçekleştirilen eylemler, başarılı olunca kitlelerdeki güven yeniden arttı.

Faşist Türk devletinin, katliamların önünü almaya yönelik daha önceden uyguladığı politikası da boşa çıkarıldı. Katılmak isteyenler üzerinde uyguladığı baskılarla, bunların katılımını belli ölçülerde engelleyebilen Türk devletinin politikası, katliamların artmasıyla birlikte işleme hale getirildi.

Türk ordu birlikleriyle, gündüz çarpışmalarına girilmesi, faşist ordunun tüm kofluğunu açığa çıkardı. Bu çarpışmalar ya şehirlerin karşısında ya da bizzat kitlelerin gözleri önünde gerçekleştiği için, halk da Türk ordusunun kofluğunu görmüştür. Yine, kitleler başlangıçta izleyicisi oldukları çatışmaları daha yakından takip etmeye başlamışlar ve giderek çatışmaların içerisinde yer almışlardır.

Kitlelerin çarpışmalara yakından tanık olması, Türk ordusunun o efsanevi gücünün çökmesini de birlikte getirdi. Bu çarpışmalarda helikopterlerin düşürülmesi, onlarca askerin öldürülmesi, yüzlencesinin savaş alanından saf dışı edilmesi, kitlelere büyük bir cesaret vermiştir. Bütün bu çarpışmalardan sonra, ulusal kurtuluş mücadelemizin otoritesi alanda giderek pekişti. Bu da katliamların alabildiğine artmasını birlikte getirdi. Bu dönemden itibaren, hem şehir kesiminden ve hem de kırsal alandan katılımın oranı büyük ölçüde artmıştır. Bu artışla birlikte gerilla birliklerimizin sayısında da önemli oranda artma olmuş; böylece de silahlı mücadele dar bir alana hapsedilmekten kurtularak, geniş alanlara yayma başarılmıştır.

Alanlara açıldıkça, çetecilik de bu alanlarda tasfiye edilmiştir. Girilen her alanda Partimiz PKK'nin otoritesi kökleşmiştir, 1984'ten 87'ye kadar girilemeyen Ertuşi aşireti içerisine girilmiştir. Türk devletinin mücadelemize karşı kullanmak istediği bu aşiret konfederasyonunun ağaları ve çeteleri alanı terk ederek kaçmak zorunda kalmışlardır. Kaldı ki, bu çeteler, mücadelemize karşı aktif savaşa kesimlerdi. Bu gelişmenin de kitleler üzerindeki etkisi olumlu olmuştur. Halkın Partimize olan güveni daha da artmıştır.

Mücadelemizin yoğun olarak geliştiği alanlarda daha önceden de kitlelerin desteği oldukça yoğundu. Fakat, bu gelişme-

lerle birlikte, girilmeyen alanlarda bile, kitlelerin Partimize olan sempatisi büyüktür. Şehir alanlarında bile kitlelerin büyük bir bölümü mücadelemizin taraftarıdır. Böyle yoğun bir destek, yoğun bir katılım ve yoğun bir sempati gelişince, gelişmelerin koşulları da artmıştır.

Berxwedan: Mücadelenin ilk geliştiği yıllarda halka gidildiğinde hep şu anlayış ile karşılaşılmıştır: "İşte, Türk devleti güçlüdür, yenemeyiz." Halkın arasına bugün daha fazla gidiliyor. Halkın bugünkü durumu nasıldır?

ARGK Komutanı: Halkın bugünkü durumu çok değişmiştir. Halkın, bugün bizlerden tek bir talebi vardır; o da, mücadelenin daha da geliştirilmesi ve mücadelemizin daha el atmadığı alanlara da girilmesi; bu alanlarda çalışmaların yoğunlaştırılmasıdır.

Halkın ilk başlardaki çekingenliği kalmamıştır. Girilen her alanda, kısa süre içerisinde halkla bütünleşilmektedir. Bu yıl içerisinde yaşadığımız gelişmeler, kitlelerin Partiyeye hangi ölçülerde güven duyduğunun bir göstergesidir. Örneğin, 4 yıldan bu yana girilmeyen Çatak alanına, bu yıl girilmiş ve halkın sunduğu destek büyük olmuştur. Hem savaşçı verme bakımından ve hem de diğer yönlerden halk, yeni ilişkiye geçilmesine rağmen, büyük bir destek vermiştir. Yine, bu alanda halk milisliği yapan yüzlerce yurtsever örgütlenmiştir. Silah ihtiyacı büyük oranda bizzat halkın kendisinden sağlanmıştır.

Partimiz PKK önderliğinde gelişen mücadele kitleleri derinden etkilemekte ve onlar üzerinde büyük gelişmeler yaratmaktadır. Yoğunlaşan eylemlilik, kitlelerin duyduğu güveni daha da güçlendirmektedir. Bunların yanı sıra, kitlelerdeki siyasallaşma da büyük oranda güçlenmiştir. Bugün Kürdistan'da halkın konuştuğu tek konu, silahlı savaşımdır. Bunun yanı sıra yüzlerce kişi, kendi çabalarıyla, ulusal kurtuluş güçlerimizle ilişkiye geçmek için büyük çaba harcamaktadır.

Berxwedan: Cudi Dağı'nda düşmana karşı gerçekleştirilen pusu eyleminin planlanması ve gelişim süreci hakkında kısaca bilgi verebilir misiniz?

ARGK Komutanı: Aynı dönemde, Cudi Dağı'nda, Gabar Dağı'nda ve Şırnak'ın Bestler mıntıkasında peşpeşe eylemler gerçekleştirildi. Bu eylemlerin çoğunluğu pusu eylemleriydi.

Cudi Dağı'nda operasyon yapan düşman birliğine karşı, birliklerimiz tarafından geniş bir çember pususu kuruldu. Aynı anda düşmanın diğer birlikleri de dağın çeşitli alanlarında operasyonları devam ettiriyorlardı. Çembere alınan düşman birliği imha edildi. Daha sonra, diğer birlikler çatışmaya müdahale ettiler. Bunun üzerine çarpışma akşama kadar devam etti. Düşman, bu çarpışmada büyük oranda bir kayıp verdi. Çatışmayı başlangıçta Özel Kolordu Komutanı Hulusi Sayın yönetiyordu. Daha sonra, Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu da çatışma alanına geldi.

Çarpışma sahasına müdahale gücü olarak gönderilen askerlerden hiçbiri, çatışmaya aktif olarak katılmadı. Esas çatışmaya giren grup etkisiz duruma getirilerek, bir kısmı da çatışamayacak durumda kaldı.

Berxwedan: Çatışmaya katılan düşman gücü ne kadardı? Düşmanın kullandığı silahlar ne türdeydi?

ARGK Komutanı: Her çatışmaya binlerce asker katılmaktadır. Yalnız, aktif olarak çatışmaya giren asker sayısı bölük düzeyindedir.

İlk başta, Cudi Dağı'nda bölük imha edildi. Daha sonra alana ulaşan askerler, pusu atarak, çatışmaya değişik noktalardan katıldılar. Bunun dışında, binlerce asker de takviye gücü olarak bekletilmekteydi. Bunlar da çarpışmanın şiddetlenmesiyle birlikte, savaş alanına sürülmüşlerdir. Pusuya düşen bölüğün büyük kesimi ölü ve yaralı olarak etkisizleştirilerek, geriye kalanlar da dağılmış ve çatışamaz duruma gelmişlerdir.

Berxwedan: Çarpışmaya katılan gerillaların gücü ne kadardı?

ARGK Komutanı: Cudi çatışmasına katılan gerilla birliğimizin gücü bir bölük düzeyindedir.

Berxwedan: Çatışmanın gelişmesini bize aktarır mısınız?

ARGK Komutanı: Çatışma başlamadan önce düşman helikopteri alan üzerinde uçuşlar yaptı. Bu durumu değerlendiren birliğimiz, düşmanın bir operasyona girişeceğini tahmin etmekte zorlanmadı.

Bu durumu değerlendiren birliğimiz, gece yarısından itibaren, çatışmaya en elverişli alanda, geniş bir şekilde mevzilendi.

Tahmin edildiği gibi, sabah erkenden düşman operasyona başladı. Operasyona katılan birlik, gerillaların kurduğu çember pususundan habersiz bir şekilde, izleri takip ederek, pusunun içerisine düştü. Çember geniş bir alana yayıldığı için operasyonu yürüten birliğin hepsi pusunun çemberi içerisine girdi.

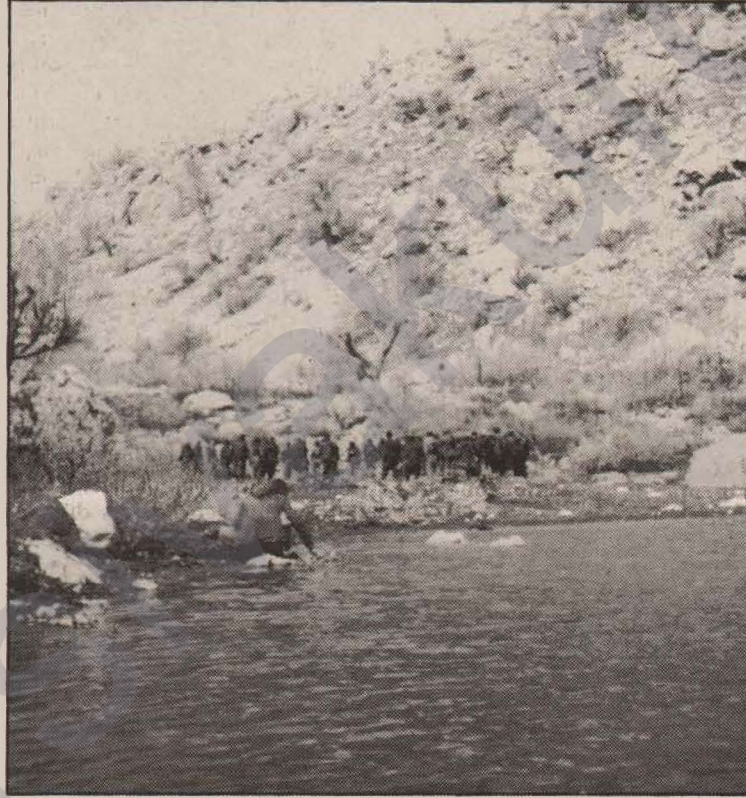
Çatışma başladığında askerde can havliyle bir kaçışma başladı. Ama, askeri birlikler tam çemberin içerisine düşüklerinden, hangi yöne kaçsalar, o yönde gerillalarımızın ateşleriyle karşılaştılar. Yoğun ateş altında kalan düşman birliği, silahına davranma fırsatı bile bulamadan etkisiz hale geldi. Yaralı olan askerlerse, kendilerini taşların arasına atarak, kurtulmaya çalıştılar.

Daha sonra gelen takviye birlikleri hem pusuyu ve hem de askerlerinin içerisine düştüğü durumu bildikleri için, yaklaşmaya cesaret edemediler. Uzaktan savaşmayı tercih ettiler. Uzaktan savaşın en etkili aracı da toptur. Düşman da bu silahı kullanarak, top atışlarına başladı. Yine, helikopterlerle birliğimizin mevzilendiği alanları bombalamak istediler. Yoğun ateş sonucu, helikopterler isabet almaya başladığından olacak ki, helikopterler uzaklaştılar. Dolayısıyla helikopterlerin çatışmada öyle fazla etkisi olmadı. Askerlere cesaret vermek için, savaş uçakları alçaktan uçuş yaptılar. Ancak gerilla birliğimiz ile düşman askerleri içiçe olduğundan bombalamayı göze alamadılar.

Çatışma içerisinde gerilla birliğimiz çok rahat davrandı. Zaten düşman askeri büyük bir korku içerisindeydi. Öyle ki, birliğimiz yemek yapabilecek kadar, kendisine fırsat yarattı. Düşman darbe yedikçe birliğimizdeki moral yükseldi. Çatışma adeta bir düğün bayram alanına benzedi. Gerillalar türküler söylediler, govend çektiler.

Bu çatışmada en çok etkilenen ve en büyük morali kazanan da yeni katılan savaşçılar oldu. Böylesine kapsamlı bir çatışma içerisine girmek ve düşmanın yediği darbelere bizzat yakından tanık olmak, elbetteki yeni bir savaşçı için son derece önemli bir noktadır. Bu çarpışmada, düşman askerinin öyle fazla etkili olmadığını, abartıldığı gibi cesaretli olmadığını yeni savaşçılarımız bizzat kendi deneyimleriyle gördüler. Bu onlarda hem ulusal kurtuluş mücadelesine ve hem de kendilerine karşı güvenin artmasına yol açtı. Böylece, gerillalarımız yüksek bir savaş azmi kazandılar. Bu her arkadaşta bir saldırı ruhu geliştirdi. Bu da gerillalarımızın sürekli her yerde düşman üzerine yürümesini ve düşman gücünü darbelemesini sağladı. Bu çatışmada kazanılan tecrübe de büyük oldu.

Berxwedan: Çatışma nasıl sona erdi? Düşman mı yoksa gerilla birliği mi önce geri çekildi?

ARGK Komutanı: Çatışmada, yürüyemeyecek durumda yara almış olan bir gerilla vardı. Bu yoldaşı, ancak 8 kişi taşıyabiliyordu. Çatışmanın olduğu alanın etrafına yüzlerce pusu atılmasına rağmen, birliğimiz gece olduktan sonra kolaylıkla geri çekildi. Düşman daha önceleri pusu attığı birçok noktaya bu kez pusu atma cesaretini gösterememişti.

Düşman gerçekten çatışmayı göze alabilecek bir cesaret sahibi olsaydı, çatışma diğer gün de devam ederdi. Çünkü, yaralı gerillayı taşıyan grubumuz, geri çekilirken izini kaybettirememiştir. Düşman, grubumuzun nereye çekildiğini bilmesine rağmen, üzerine gelme cesaretini gösteremedi. Radyo ve gazetelerden, operasyonun devam ettiği haberi yayınlanıyordu. Gazeteler "Cudi didik didik aranıyor" diye başlık attığında, Cudi'de tek bir düşman askeri kalmamıştı. Düşman aynı gece korkudan geri çekilmedi. Sabah olduğundaysa Cudi'deki bütün gücünü geri çekti.

Buna ek olarak, diğer bir çatışmayı da aktarmak istiyorum. Bu anlatacağım örneği, Türk devletinin özellikle Olağanüstü Hal Bölge Valisi'nin durumunu daha iyi açığa çıkarmak için veriyorum.

Cudi Dağı çatışmasının ardından, düşman Şırnak'ı karargah olarak seçti ve Özel Kolordu Komutanı Hulusi Sayın da buraya yerleşti. Hulusi Sayın, burada gövde gösterisi yapmak için toplantı da yaptı. Öğrendiğimize göre, bu toplantıda, "Ben intikamımı almaya kadar gitmeyeceğim" diyor. Bu esnada, bu sözlere yeni bir karşılık vermek gerekiyordu. Birliğimiz bunun arayışı içerisine girdi.

Bu kez Şırnak'ın Bestler mıntıkasında, düşman birlikleriyle karşılaşma olanağımız oldu.

Bestler mıntıkasında operasyona katılan bir başka düşman birliğinin önüne, yine pusu atıldı. Pusuya düşürülen askerler, kısa sürede safdışı bırakıldı. Bu çarpışmada da düşman hiçbir varlık gösteremedi.

Operasyona katılan düşman birliği paramparça edildi. Çatışmayı bizzat Hulusi Sayın yönetiyordu. Kendi askerlerinin durumunu görünce alana gelme, hatta helikoptere binme cesaretini bile gösteremedi. Pusuya

ması da başarılı. Böylece gerilla savaşına süreklilik kazandırma başarıldı. Kitlelerin katılımı, bugün silahlı mücadelemizin gerekli kıldığı düzeyin çok çok ilerisindedir. Yoğun kitle katılımı savaşımızı daha da ileri götürebilecek bir düzeydedir.

Bilindiği gibi, silahlı mücadelenin geliştirilmesi için, ordu kuruluşunun yanı sıra, Cephe örgütlenmesinin de başarılması gerekir. Cephe ve Ordu gerilla savaşının temelini oluşturmaktadır. Bu her iki silahın örgütlenmesi ve güçlenmesi de ancak kitlelere dayanmakla mümkündür. Bugün kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi, kısmi oranda da olsa gerçekleştirilmiştir. Birliklerimizin düzeyine de hem katılım bakımından ve hem de nitelik bakımından önemli gelişmeler sağlanmıştır.

Yine, birliklerimiz içerisinde yer alan savaşçılarımız tecrübe açısından büyük gelişme göstermişlerdir. Bunların saflarından komutanlık yapacak yüzlerce arkadaş yetişmiştir. Yani, savaşçılarımız, gerilla savaşında yetkinleşmiş ve tecrübe kazanmışlardır. Hemen her alanda gerilla faaliyetlerimizin yönetimi oluşturulmuştur.

Halkın bugün mücadelemize muazzam ölçülerdeki katılımı halk savaşımızı daha gelişkin biçimlerde yürütmeye olanak sağlıyor. Bu elverişli zemine dayanarak, halk savaşımızın daha gelişkin biçimlerini pratiğe geçirmek mümkündür.

Bugüne kadar, bu olanaklardan yeterince yararlanamamışsak, düşmana ve çete odaklarına daha büyük darbeler indirememişsek, bu tamamen, bizim eksikliklerimizden kaynaklanmaktadır. Bugün en önemli sorunumuz, yönetim sorununu çözmektir. Şimdiye kadar savaşımızın çok elverişli koşullara karşın, istenilen ölçüde geliştirilememesinin nedeni budur. Bu bakımdan, önümüzdeki dönem de yönetim sorununu çözmek son derece önemlidir.

Bugün kitlelerin mücadelemize katılımı, savaşımızın her alanda yükünü omuzlayabilecek bir düzeydedir. Onbinlerce aktif taraftar, binlerce milis gücü ve sürekli artan katılım, bunun açık örnekleridir. Geçmiş eksikliklerin aşılması, yönetim sorununun çözümlenmesi, Ordu ve Cephe silahlarına gereken rollerinin oynatılması, kitlelerin katılımını on, hatta yirmi kat arttıracak gibi, mücadelemizin gelişimini de hızlandıracaktır.

Partimiz PKK'nin önüne koyduğu hedeflerini gerçekleştirebileceği, bu sürede ispatlanmıştır. Bu temelde sağlanacak yeni gelişmeler Türk devletinin sökülüp atılacağı günleri daha da yakınlaştıracaktır. TC'nin bugünkü varlığı, tamamen askeri alandadır, siyasi alanda hiçbir etkinliği yoktur. Gücü tamamen askeri zora dayanmaktadır. Yine, eskisi gibi, kitleleri kandırması artık mümkün değildir. Dayandığı kesimler aşılacaktır. Bu anlamda sadece çıplak zora dayanmaktadır. Ki, bu zoru da birçok alanda işlemeyen çıplak bir zordur. Bu zorun sökülüp atılması, tamamen işlemez kılınması da mümkündür. Bu da önümüzdeki dönemde rahatlıkla ulaşılabilecek bir hedefdir.

PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN yoldaş değerlendiriyor:

“Hiçbir ilişki, yoldaşlık ilişkisi kadar, geçmiş dünyadan kurtulup yeni dünyayı kazanmamıza imkan verecek denli önemli değildir”

Yaşamayı eskiye göre ne kadar değerlendiriyorsunuz; ne kadar seviyorsunuz? Sosyalistleşmenin bir ölçütü de budur. Yaşama eskiye göre daha fazla değer veriyor musunuz acaba? Bu önemlidir. Yaşamaya eskisinden daha fazla değer veriyorsa, seviliyorsa belli bir devrimcileşme, sosyalistleşme imkanı elde edilmiş demektir. Yok eğer eskiden daha fazla kendi kendinizden rahatsızsanız, yaşama karşı sevginin fazla gelişmemişse, o zaman sizde gericilik olup, olumsuzlukları aşamıyor ve altında eziliyorsunuz demektir. Bu da gerileme anlamına gelmektedir. O halde, yaşamı yeniden değerlendirmek ve ona yeniden değer biçmek için son derece duyarlı olmanız gereklidir. Eski yaşam aşılırken, yeni yaşama birçok özellikleriyle yeniden bağlanmanın yolları vardır. Bunlara da biraz bakmak gerekiyor.

İlişkilerin yenilenmesi aynı zamanda bir bütün olarak yaşamın da yenilenmesi demektir. Ki zaten devrimcilik de budur. Yeni insanların da ortaya çıkışları böyle olur. Bundan dolayı, eskiye sevdalanmak gereklidir. Sanıyoruz bu hepimiz açısından cananlık bir sorundur. Birçok koşullandırmanın etkisinden ibaret olan —yaşam bile denilmeyecek— sallantılı bir durumunuz vardı. Ama şimdi tüm bunları değiştirmek gerekiyor. Çünkü, bu hepiniz için geçerli ve hayati önemde olan bir gelişmedir. Yeni yaşamı her yönüyle kendinde gerçekleştiremeyenler sosyalizm kavgasında fazla iddialı olamazlar ve böyle bir kavga amacı olmadıktan sonra da bu kavga da yer almak mümkün değildir. Yani ilkel duygularla, düşünce kırıntılıyla ve yine bir yığın eski kokan alışkanlıklarla devrimcileşme yönünde fazla ilerlenemez. Bu açıdan, yenilenme her yönüyle olmalıdır. Yani ideolojik-politik muhtevamızı bütün yönleriyle yenilemek gerekiyor. Örgüt, örgütlenmenin ilişkilerini yaratmak içindir. Eylem de bunun direncini iradede gerçekleştirmektedir. Bu zordur, ama yeninin doğması da başka türlü olmamaktadır. Zor olayından ibaret olan devrim; bu şekilde kişiliğimizde yansıtılsa veya somutlaştırılsa, uğruna katlanılabilir, savaşılabılır bir yüce erek olur. Bizim oluşturmak istediğimiz birliği kesinlikle bu temellerde kavramak gerekiyor ve bu uğurdaki bütün çabalarımızın özü de böyle bir birlik yaratmak içindir. Kendisinde bir şeyler saklayanlar, bunları ortak bir çabada birleştirmeyenler, yaratılan birliği, ‘birlik’ olarak değerlendiremezler. Çünkü bizim birliğimiz gerçekten bu konuda derinleşmeyi ifade ediyor ve bu doğrultuda düşünce birliğini, mücadele birliğini, yaşam birliğini, yoğun bir biçimde ortak yaşamayı zorunlu kılıyor. Çoğunuzun halen kaldığınız yerlerde ortak bir ruh, ortak bir irade birliğini gerçekleştirmede ne kadar zorlandığınız biliniyor. Yaratılması gereken birlikler yerine, hasımların arasın-

daki ilişkilere benzer ilişkilerin geçirildiği son derece açıktır. Hasımların birbirlerine gösterebileceği, saygısızlık, kin, değer vermemek, küçük düşürme, kızma ve öfkelenmedir. Bunlar ciddi bir şekilde değiştirilerek devrimci ilişkilere bağlanmadıkça hepsi düşmanca yaklaşımları ifade eder ve oldukça da tehlikelidirler. Bu yaklaşımların, bırakalım Partiye bağdaşmasını, yurtseverlikle bile bağdaşması mümkün değildir. Bunun için dost-düşman veya Parti birliğini kavramak istediğimizde hep bunlardan hareket edeceğiz ve bunları kıstas olarak değerlendireceğiz. Birlikle çelişen ne kadar özellik var? Bunun ne kadarı düşmana hasır, ne kadarı sınıf dışı etkilidir? Bu konuda iyi tesbit yapanlar Parti birliği konusunda iddialı olup doğru değerlendirmelere ulaşırken, bunu yapamayanlar veya bu yeteneği gösteremeyenler ise, birçok yanılıya kapılırlar, doğru tercih yapamazlar, doğru sonuçlar alamazlar. Bilindiği gibi, bunlar saflarımızda oldukça yaygın olan hususlardır. Partileşmeyi bir de bu yönüyle tamamlamak gerekiyor. Bundan dolayı, öğrenin ve bu konuda öğrendiklerinizi ve bundaki kararlılığınızı kişiliğinizde gerçekleştirin. Bunu yapmadıkça ilerlemek mümkün değildir.

Parti direniyor, kendi doğrultusunu yaşamak ve yaşatmak için çaba harcıyor, yürütüyor ve bunda da son derece kararlıdır. O halde, burada bireylere düşen de buna katılmasını becerebilmektir. Maalesef yıllarca saflarımızda olup, halen Partinin ruh, düşünce ve üslubuna varamamış, belki de çoğunluk olabileceği sayıda insan vardır. Niyet? Çünkü onlar, ruhen, düşünce ve üslup olarak Partileşmemişlerdir de ondan. Oysa bizim bütün çabalarımızın özü, birliği yaratmak içindir. Şu unutulmamalıdır ki; bir konuşma tarzının, hatta bir bakış biçiminin bile Partileşme ile yakın ilişkisi vardır. Ve bunlar siyasette anlam taşırlar. Kitaplarda da okuduğunuz gibi, ufak bir sert hareket belli bir tavrın yansıtılması anlamına gelir ve bu da kesinlikle sonuçların yaratılmasını birlikte getirir. Ama, hala içinizde yalnız çeşitli öğelere karşı değil, tümüyle Partiye karşı her türlü sertlikten öteye, onursuzlukla yüklü bir yığın davranış dayatan ve bayağı bir sınıf gibi çalışan öğeler az değildir. Ağır hantalıktan tutalım sert, öfkeli tutumlara kadar bunlar sergilenmektedir. Peki tüm bunların anlamı nedir? Bu, kendine daha fazla yer isteyen, protesto veya tasfiyeyi geliştirmek isteyen insanların tavrıdır. Parti netleşirken, şüphesiz ki, tüm bunlara büyük önem vererek değerlendirecek ve kararlılıkla giderecektir. Gideremediği tutumlar hakkında da tavrı alabilecektir. Burada şunu da unutmamalıyız ki; bizim yürüttüğümüz büyük eğitim hareketi, bu ilkeye bağlılık temelinde geliyor. Maalesef, fark edilsin veya fark edilmesin, bu süreç içinde birçok arkadaş, her türlü aymaz, yetersiz, gafil, kendine göre çeşitli ruh hallerini, çeşitli saygısızlık belirtilerini sergilemektedir. Bunlar, belki o kişinin kendisini rahatlatıyor fakat, bu çok düşküncü bir rahatlatma olayıdır.

İnsanlar yüce kurumlar nezdinde ve yüce Parti ortamında her zaman en güzel duygusunu, düşüncüyü, sözü, eylemi sergilemeyi şeref bilir, onur bilir. Tutarlı Partili olmanın tavrı ve özellikleri de kesinlikle bunlardır. Ama çok değişik özelliklerle ve beklentilerle geliniyor. Parti ortamında da bunlar yansıtılmaya çalışılıyor. Bilindiği gibi, mahalle kabadayısı vardır. Bu kabadayılar bir mahalleye girdiklerinde ilk olarak yaptıkları hareket nara atmaktır. Onlar bununla çocukları, zayıf insanları korkutarak kaçacak delik arayan bir havaya sokmak isterler. Şimdi bunun daha da inceltilmiş biçimleri Parti saflarında çıkabilir. Böylesi kabadayılara özgü davranışlarla milleti sindirme, Partide kendine fazla yer açma tutumuna girenler az değildir. Tabii ki bazıları bunu demagogik sözlerle yaparlar. Bazıları keskin davranışlarla gösterirler. Bazıları bunu tembellekle, duyarsızlıkla yerine getirirler. Bazıları da kritik anlarda beklenmedik bunalımlara girerek kendilerini sergilerler. Bunların hepsi ortamın adamı olamadıklarını, Partinin adamı olamadıklarını, başka beklentilerle geldiklerini ortaya çıkarıyor ve gösteriyor. Bu açıdan, Partili olmayı ve Parti üslubunu öğrenin. Bundan dolayı; genel düşünce kalıplarıyla, kendimize yakıştırdığımız çeşitli üslup ve alışkanlıklarla Partileşemeyeceğimizi kesin olarak bilmeliyiz. Parti davasında iddialı olanlar bunu hemen giderir. Yok eğer bu yapılmak istenmiyor da, Partiye karşı objektif direnme konumu sürdürülmek isteniliyorsa, bunlar da kendilerini daha da incelemek için çalışmaya çalışacaklardır. Demek ki, Partileşmeyi bir de psikolojik yönden doğru yaşamalıyız. Burada kişilerin bazı özellikleri olmasın demiyoruz. Tam tersine, kişilerin olumlu temelde daha güzel davranış, sözü —ki biz buna hitabet, üslup dedik—sanatkarane bir biçimde göstermeleri iyi bir şeydir. Herkesin en çok beğeneceği konuşma üslubunu, hal-hareketi, tavrı sergilemek güçlü devrimcilere has bir özelliktir. Bunlar gösterilebilir. Biz bunları sonuna kadar teşvik ediyoruz. Yeterki Partinin ruhuna uygun, kıvanç verici, herkesin bravo dediği, alkışladığı tutum ve davranışlar olsun.

Fakat bunların dışında; her türlü aşınmış, çağını doldurmuş, sadece ve sadece düşüren, güçsüz kılan, bilinçsiz, gerici, tutku ve duygularla yüklü, yüceltmeyen, politik değeri son derece zayıf, yaygın bir biçimde klan-kabile ve bölgecilik kokan, yurtseverlik ve insanlık değerleri gelişmemiş, tarihsel boyutu çok zayıf, geleceğe ilişkin güçlü umut vaad etmeyen, gününü kurtarmacı, son derece bencil ve bireyci, güçlü bir ideolojik ve politik öğretiye dayanmayan, örgütlülük derecesi çok zayıf vb. ilişkiler, kesinlikle Parti ilişkilerimize ters düşen, onunla tam bir zıtlık teşkil eden durumlar asla kabul görmezler.

Bütün bu zayıflıklardan kurtulmuş, yani tarihsel temeli olan; kendi gerçeğine dayanan, bunun için her türlü yabancılaşma, kendi gerçeğinin çağ içindeki konumunu tesbit eden, sınıfsal temeli olan ve ulusal bağımsızlığa bunu yansıtan, ağır mahalli, klan, aile,

kabile ve dinsel etkileri aşan, yurtseverlik kadar insanlığa da ulaşabilen, güçlü bir ideolojik —ki o bizde bilimsel sosyalizmdir— ve politik —ki o bizde ulusal kurtuluşçuluktur— doğrultusu olan; güçlü bir umut taşıyan, yani geleceği son derece yüklü karşılama ve onu kazanmanın güçlü tutkusu içinde olan; kendi içinde son derece sıkı, sağlam ve örgütlülüğü olan; buna her şeyden çok öncelik veren; hayatın diğer tüm duygu ve davranışlarını bu temelde ve bu anlayış potansiyelinde eriten; temel ölçüde denge noktası olarak burayı alan, diğer tüm ilişkilerine, yaşamına ve anlayışlarına, duygularına buna göre yön veren; yaşama bu temelde yaklaşan, yaşamını bu temelde derinleştiren, bu konuda dayatılan tüm engellemelere karşı koyup ilişkinin sağlamlılığını bir an için de olsa gözardı etmeyen; sempati, sevgi ve saygı duygularını, yine bu ilişkilerin ölçüsünü temel alarak geliştiren, bunun sürekli propaganda ve pratik çalışmasını yürüten, gerekirse bunu en güçlü bir savaşçılık ilişkisine dönüştürebilen ilişki sahibine yoldaş ve yoldaşlar arasındaki bu temeldeki yaklaşıma da yoldaşlık ilişkisi denir. Bu ilişki bize çok gereklidir. Herhangi bir ulustan, onun devrimci sınıfından daha çok bizde birinci derecede ele alınması gereken ilişki, yoldaşlık ilişkisi. Çünkü hiçbir ilişki, bizde yoldaşlık ilişkisi kadar, geçmiş dünyadan kurtulup yeni dünyayı kazanmamıza imkan verecek denli önemli değildir. Yine, yoldaşlık ilişkisi kadar bizi güncel baskı ve acıdan kurtarmaktan tutalım uzun vadeli amaçlarımızı ulaştırarak kadar sağlam hiçbir ilişki yoktur. Yine, bizi halkımıza, ulusa ve dünya halklarına yakınlaştıracak olan başka bir ilişki sözkonusu olamaz. Aynı şekilde, bu ilişki kadar günlük olarak bizi güçlendirecek başka bir ilişki mevcut değildir. Bu; özlü, inanca, yoldaşlarına sonuna kadar bağlı kalmayı gerektiren bir ilişkidir. Dünyada birey için bundan daha fazla gereksinme duyulacak bir şey yoktur ve bunun dışında da hiçbir ilişki ve bağdan bahsetmek mümkün olamamaktadır.

Arkadaşlar arasındaki ilişkilere baktığımızda, bunun değerinin bilinmediğini, son derece ihmal edildiğini, üzerinde önemle durmak şurada kalsın, tam tersi tavırlar içine girildiğini görmekteyiz. Bu en tehlikeli bir şekilde sömürgeci gerçekliğin yaşanmasıdır. Burada sömürgeciliğin en derin etkisini mi anlamak istiyorsunuz; o halde, yoldaşlık bağlarımızdaki zayıflıklara bakmalısınız, işte bu onun en açık göstergesidir. Yine, ortaçağ kalıntılarının etkilerini mi anlamak istiyorsunuz; ilişkilerimizdeki hafiflik, yüzeysellik ve basit çıkarılara gömülme düzeyi bunun açık göstergesidir. Dikkat edersek, bizim tüm toplumsal ilişkilerimizde geçerli olan ilişki tarzı güdübirliktir, sahte, yüzeysel ve işini bitirinceye kadarki bir ilişkiyi ifade eder. Kardeşlik ilişkisi bile buna indirgenmiştir. Neden? Çünkü, onun kapsamında, temelinde, amacında soyluluk ve büyük hedef yoktur. Aynı şekilde, doğru bir temel olmadığından, muhteva da son derece çürüktür. Bu temelde kardeş veya komşu olmuşsun, aile

kurmuşsun, ahbap-çavuşluk geliştirmişsin, aşiret oluşturmuşsun tüm bunlar kaç para eder? Ne yazık ki, bizim toplumumuzda hakim olan ilişkiler bunlardır. Bunlar da en çok öğrendiğimiz ilişki biçimleridir.

Belirttiğimiz bu ilişkilere duyduğumuz derin rahatsızlık ve tepki, bizi hep güçlü ilişkiye yöneltti. Güçlü ilişkiyi sürekli aramamız, takip etmemiz ve onun derin özlemini sürekli duymamız da bizi Parti ilişkilerine kadar götürdü. Ve bu doğrultuda her şeyimizi verebilecek bir yoldaşlar topluluğunu oluşturmaya kadar ilerledik. Dikkat edersek, bizim yaptığımız; kendi öz pratiğimizin yalın ifadesi olan sağlam ilişkilerin geliştirilmesi için bütün kişiliği yeniden ve yeniden gözden geçirme, geliştirme, düşüncüyü özellikle büyük bir silah olarak kullanma, bunun için gerekiyorsa derin felsefeye ve politikaya dalma, burada en devrimci olana ulaşma ve orada ne bulduysan onu alıp getirme, onu çok yaygın çabalarla propaganda etme ve oluşabiliyorsa eğer bu propaganda ile dost grupları oluşturmadır. Bunlar da içeriği son derece güçlü olan çabalardır. İlk temas grupları ve ilk dostluk grupları bu çabaların ürünüdür.

Toplumdaki geçmiş yaşantımızı hatırladığımızda, bu yaşama kapsamlılık ve derinlikten yoksun ilişkilerin tümünden hakim olduğu görülecektir. İşte kapsamlı ve derin ilişkilerin olmaması büyük bir üzüntü ve rahatsızlığı yaratmıyorsa; bu, daha çok eksikliklerimiz var demektir; sağlam ilişkilerin derin ihtiyacı hissedilmiyorsa, bu çok tehlikeli bir konumda olduğuna anlamına gelir. Belli bir arayış yok ise, bu da son derece duyarsız olduğuna ifade eder. En çok taptığımız ilişkiler mahalli, kabile, akrabalık, eş-dost, güdübirlik, basit çıkarlar tarafından güdümlenilmiş ilişkiler midir; o halde çok basit bir konumdasınız. Sizde derinlik, yücelme, sağlam kişilik, sağlam ilişki yok demektir. Hep kendi menfaatiniz temelinde mi ilişki aradınız; o halde çok tehlikeli bir bireycisiniz. Birisine “merhaba” dediğinizde ondan saygı mı talep ettiniz, bir komşuya bir verip karşılığında bir şeyler mi almak istediniz; tehlikeli işlere yönelme yerine, en tehlikesiz ve dolayısıyla sizi böyle bireysel güvenlik içinde tutacak işlerle mi uğraştınız; parasal yanı ağır basan ilişkiler mi aradınız, hep özüne bakmadan büyük dediğiniz devlet güçleriyle ilişkiye girmeyi mi esas aldınız; düşküncü, zayıfa fazla itibar etmeyip ondan hep kaçmaya mı çalıştınız; o zaman sizlerin ilişki kapsamınız, bu ilişkilerden ibaret olan kişiliğiniz son derece zayıf, yüzeysel, iddiasızdır ve baştan itibaren soylulaşmayı, güçlenmeyi engellemiş bir konumun içindediniz demektir. Ve bunun da tutucu bir kişilikten başka bir anlamı olmadığı açıktır. Açık ki, tüm bu ilişkiler insana hiçbir şey vermez; çünkü bunlar yaşam değildir. Bu ilişkilerde umut, kutsallık, heyecan, yüce sevgi-saygı, güven yoktur. Ve toplumumuzun da bu konuda ne kadar saygıdeğer olduğu tartışmalıdır. Hepsini patates taneleri gibi birbirlerine benzerler ve özellikleri, derinlikleri yoktur. Açık ki bu ko-

Devamı 19. sayfada

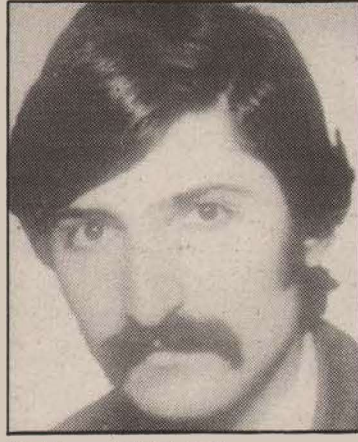
“YAŞAMI UĞRUNA ÖLECEK KADAR SEVİYORUM”

Büyük komünist ve enternasyonalist devrimci **Kemal PİR** yoldaş, ölüm orucuna yattığı günlerde söylüyordu bu sözleri: “Yaşamı, uğruna ölecek kadar seviyorum!”

14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu eylemi, halkımızın ebediyen saygı duyacağı bir eylemdir. Onun için bu eylemi ve eylem sahiplerini iyi tanımak, bilince çıkarmak gerek. Onların soylu çağrılarına kulak vermek, aydınlattıkları yolda yürümek ve emrettiklerini yapmak gerek. Bu olgular kavranıp bilince çıkarılmadan, Partimizin günden güne çığ gibi büyümesinin mayası olan şehitlerimiz anlaşılamaz.

Dört kahraman şehidimiz; **HAYRİ, KEMAL, AKİF** ve **ALİ** yoldaşlar, üç bin yıllık tarihimize, halkımızın çektiği tüm acıları, benliklerinde duymakla kalmamış, her türlü acıya ve kötülüğe, kahramanca karşı koymayı bilmiş bir cesaretin, kişiliğin de sahipleridirler. Onlar, halkımızın en kararlık dehizlerde boğulmaya mahkum edildiği, işkenceli yaşamın neredeyse katlanılır iyi bir yaşam olarak kabul ettirildiği bir dönemde ve ortamda, tek silahları olan inançlarıyla, düşmanla meydan muharebesine girmiş ve düşmana diz çöktürmüşlerdir. Böylece, halkımıza cesaret vermiş, dünyasını aydınlatmış; onun gözü, kulağı, beyni ve yüreği olmayı bilmiş yüce ve kutsal bir ahlakın sahipleridirler.

Mutlu geleceğimizin biricik güvence kaynağı, toprağın derinliklerine kök salan özgürlük ağacımızın tohumları olan bu kahramanlarımızı anlatılmak üzere çok zor. Onları anlamak ve anlatmak için, onların manevi önderliğinde **BOTAN** dağlarında ve zindan hücrelerinin soğuk beton zemininde ölüm orucuna boylu boyunca uzanırken bir alev gibi tüm bedenleri sarmış olan **APOCU** ruhu kavramak ve özümsemek gerekir. Öyle kahramanlar ki; her biri bir parça vatan!...Her biri, cennet bahçesi Kürdistan'da filizlenen çiçeklerin ve güllerin özü ve tohumu!...Her biri, deryalar kadar geniş, Himalaya ve Botan Dağları kadar heybetli ve kutsal!... Bu şehitler ki; her biri fedakarlığın, kararlılığın, iradenin, azmin sembolü ve halkımızın inanç abideleridir!...Onlar ki, Başkan **APO**'nun en yakın öğrencileri, halkımızın en büyük öğretmenleri; ışığı, güneşimiz ve gözümüzün nuru!...Evet, bu kahramanlarımızı böyle anmak ve anlamak gerekir. Bunun dışında bu kahramanlarımızı anlamanın ve onları yaşatmanın yolu yoktur. Onların kişilikleri, ahlak özellikleri bilince çıkarıldıkça ve **komutlarına uyuldukça, Parti ve Parti Önderliğinin devrimimizdeki belirleyici rolü ve değeri anlaşılır. Parti çizgisinde yürümeden; APOCU ahlak, karakter içe sindirilmeden, hiçbir şehidimizin bir özelliği bile kavranamaz. Yani, ne Parti kavranmadan şehitler kavranır ve ne de şehitler kavranmadan Parti kavranabilir. Onun için, eğer PKK kavranılmak isteniliyorsa, genelde tüm şehitlerimizin, özeldiyse zindan şehitlerinin yaşam pratikleri bilince çıkarıl-**

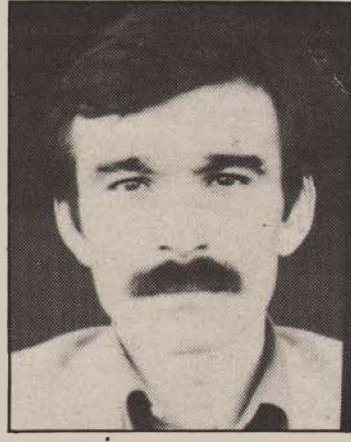
M. Hayri DURMUŞ

malıdır. 12 Eylül faşizminin her türlü devlet gücünü kullandığı Diyarbakır zindan gerçeğini bilmeden-kavramadan şehitlerimizin niteliklerini kavrayamayız.

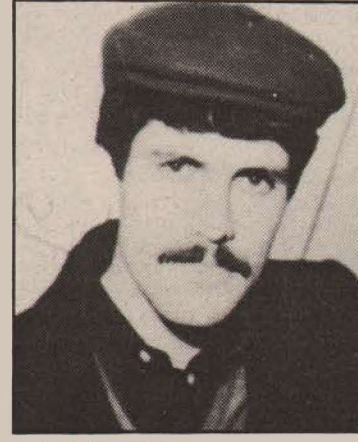
Bilindiği gibi, Diyarbakır zindanında PKK'li savaş esirlerinin şahsında PKK, dolayısıyla Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi boğulmak ve karanlığa gömülmek isteniyordu. Devlet, bunun için de her türlü baskı aracını devreye sokmuştu. Amacına ulaşmak için her türlü insanlık dışı uygulamayı kendisi için mübah görüyor, 1982 yılına gelindiğinde ise, zindanı fiziki yaşam açısından cehenneme çeviriyordu. Cehennemden kurtulmanın tüm çıkış yollarını da tıkamıştı. Artık bu noktadan itibaren, esas olarak amaçladığı ihaneti dayatma sürecine giriyor ve işkencenin dozunu bin kat daha artırıyor. İnsanlar, aç-susuz, gece-gündüz özel işkencelere tabi tutuluyor ve işkence tezgahında (Hitlervari, ya da aynı özü taşıyan Atatürkvari tarzda) ko-bay olarak kullanılıyordu. Gece sabahlara kadar, insan çığlıkları ve feryatları arşa kadar yükseliyordu. Sabahtan akşama kadar askerî eğitim, marşlar, işkenceler vb. uygulamalar artık günlük yaşantının bir parçası haline gelmişti. Burada **M. Hayri DURMUŞ'un "KÜRDİSTAN VİETNAMLAŞIYOR, BU İNSAN ÇİĞLİKLERİNİ UNUTMAYIN"** tarihi sözü zindan gerçeğini anlamaya yeter de artar bile.

Düşmanın tüm bu uygulamalarına bireysel karşı koyma —Ocak '81 direnişinden sonra— olmuşsa da, askeri emir-komuta zinciri hayata geçirildiğinden, genel üzerinde fazla olumlu bir etki yaratamıyordu. Kısaca, nereden bakarsak bakalım, her şey aleyhimize, hem de acımasızca, işliyordu.

Düşmanın başından beri neyi amaçladığı ve nasıl bir imhayı hangi yöntemlerle dayatacağı cezaevindeki önder kadrolarımız tarafından daha baştan çok iyi biliniyordu. Düşmanın amacını boşa çıkarmak için, birçok hazırlıklar yapıldı. Bu hazırlıklar elbetteki, teknik silahlarla kuşanma ve teknik donanımını güçlendirme değildi. Burada savaş esirlerinin kuşanacakları tek silahları; inançları, kararlılıkları ve örgütlülükleridir. O dönem, **Mazlum, Hayri, Kemal** ve diğer önderler, kitlenin inancını pekiştirmek ve uzun süreli bir direnişi kaldıracak düzeye ulaştırmak için, eğitim çalışmalarını yoğunlaştırıyorlardı. Bu arada düşman saldırılarının amacını kitleye kavratıyor, bu konuda uya-

Kemal PİR

Akif YILMAZ

TEMMUZ DÜŞLERİ

Gözlerini kapatıp
duvarların ötesine geçmeyi
düşündün mü hiç
(özgürlük mekanla sınırlı değil) ?
Öyle güzel ki;
beton-demir parmaklık ittifakının
gem vuramaması sana.
Seni soyutlamak istedikleri
dünyaya karıştırmak;
gâh tarlada
gâh yıldızların arasında gezinmek;
gâh meyhanede
birer tek atıvermek dostlarla.
Kavurucu sıcağında Temmuz'un
Bir esinti beklerken Cudi'den
Munzur'da serinlemek,
Gazik'te oynamak çocukça.
Bir de...
dağbaşlarında,
uçurumların kuytu serinliğindeki subaşlarında
mola vermek zorlu yürüyüşlere.
Kırmızı bir gelincik iliştirivermek
sol göğsünün üstüne.
Yeni doğan her bebennin ilk çığlığında,
tomurcuklanan her çiçekte,
ve tarlaya atılan her tohum tanesinde...
Yaşamak Temmuz'un 14 yaşında
ne güzel!..

Temmuz 1987

nik ve kararlı olmasını sağlıyorlardı. Ve gerçekten kitlenin uzun süreli bir direnişi kaldırılabilemesi için bazen 300 saat değil, 500 saat bile konuştukları oluyordu. Yalnız PKK kitlesinin değil, diğer örgütlerin de direnebilecekleri her şeyi yapıyorlardı. Söyleyebilecekleri her şeyi söylediler. Artık düşmanın işkence tezgahına yatırıldığında, kişinin bireysel kararlılığı ve direnişi, kendisi açısından sonucu belirleyecekti. '81 direnişi, yenilgiyle sonuçlansa da, her şeye rağmen bu direniş, uzun bir süre götürüldüğünden saygıyla anılan bir direniştir.

Direnişten sonra, emir-komuta zinciri hayata geçirildi. Bununla teslimiyet ve giderek ihanete kapı aralanıyordu. İşte bu aşamada sonra, yukarıda belirttiğim o vahşet ortamı gerçekleşecekti. Devlet terörü fırtına hızıyla, zindanı eşi görülmemiş bir zindana çeviriyordu. Tek kelimeyle cehennem!.. Bu

cehennem ateşi her şeyimizi yakıp kül etmek ve külümüzü yerin derinliklerine gömmek için yakılmıştı.

Fakat bu yakan cehennem ateşinin ortasında başka bir ateş gürleyecekti. Bu ateş, yanan bedenleri serinletiyor, vücut parçalarını birleştiriyor, vücuda can ve ruh veriyordu. Ve **Mazlum**'un üç kibrit çöpünden gürlenen ateş, kül haline gelmiş vücutları harekete geçiren mayaya oluyordu. Artık **Mazlum**'un direnişi, cezaevlerinde yoğunlaşan direniş hamurunun mayası olmuş; her zorlukta herkesin yüzünü çevireceği, ondan Ateş isteyeceği bir "kâbe"ye dönüşmüştü.

PKK kadroları açısından sorun, bireysel yaşam değildi. Sorun, PKK'yi her koşul altında yaşatabilmektir. Ve gelinen aşamada, Partiyi temsil etmenin, Parti gücünü dost ve düşmana göstermenin zamanıydı. Hatta, **Hayri** ve **Kemal**, "Geç bile kaldık" diyerek, ölüm orucu kara-

rını vereceklerdi. **Akif** ve **Ali** de bu karara katılıyor ve önderlerimiz **Büyük Ölüm Orucu** eylemini başlatıyorlardı.

Ölüm orucu eylemi esnasında, faşist **Esat Oktay**'in, **Kemal**'in hücrelerine giderek, "Kemal neden ölüyorsun, yaşamdan niye bu kadar bıkmışsın?" diye sormasına karşılık; "Ben yaşamdan bıkmadım. Tam tersine, YAŞAMI UĞRUNA ÖLECEK KADAR SEVİYORUM. Ama ne yazık ki senin gibi alçak kuş beyinliler bunu anlayamaz" şeklinde cevaplayacak ve dayatılan ölüm silahının kendilerini yeni bir yaşamı yaratmaktan vazgeçiremeyeceği yolundaki kararlılığını gösterecekti.

İki ay kadar süren **Büyük Ölüm Orucu** başarıyla sonuçlandı. Bu eylemde **Hayri, Kemal, Akif** ve **Ali** yoldaşlar kahramanca direnerek ölümsüzleştiler. Bu dört kahramanımız düşmanın ihaneti kabul ettirmek için kullandığı ölüm silahını elinden alarak, onu bağımsız ve özgür yaşam yolunda ihaneti parçalayan direnişin temeli yapacak ve böylelikle de gelecek kuşaklara çok değerli bir mirası armağan edeceklerdi.

Evet; halkımızın kahramanları, ölüm orucu şehitleri!

Evet; dava uğruna her türlü fedakarlığı yapmış, bu uğurda yıllarca binbir türlü acıya göğüs germiş ve **APOCU** karakterin temsili en sağlam şekilde kendinde somutlaştırmış, buna rağmen son nefesinde "Partiye ve halka karşı borçlu olduğumu" söyleyen komple devrimci bir ahlakın sahibi **M. Hayri DURMUŞ!**

Evet; Parti disiplininin, Parti çizgisinin en keskin uygulayıcısı, yürütücüsü, tüm korkuların panzehiri ve cesaretin kaynağı, uğruna ölecek kadar yaşamı seven, özgürlüğe sevdalı komünist **Kemal PİR!**

Evet; Parti ve halk çıkarlarından başka gözü hiçbir şeyi görmeven, "Başkan **APO**'nun çizgisinde yürümeyen, halka ulaşamaz" diyen ve yoldaşlık ilişkilerini her şeyin üstünde tutan bir pratiğin sahibi **Akif YILMAZ!**

Evet; düşmana inat, bir gün daha fazla direnen, komünist azim ve kararlılığıyla 66 gün düşmanı çıldırtan bir irade ve inancın sahibi, Partimizin kızılı yıldızı **Ali ÇİÇEK!**

Evet, halkımızın kahramanları; **Hayri, Kemal, Akif** ve **Ali!**

Siz ki, tek dışı kalmış bir canavarın, cezaevinde yatanların şahsında halkımızın gırtlığına geçirdiği bu son dişini de değerli bedeninizi feda ederek söküp atınız ve bizlere onurlu yaşamı sundunuz. Bugün yüzümüzün akıyla Partimizle kucağlaşılabiliyorsak ve halkımızla kaynaşabiliyorsak, bunda rolünüzün belirleyici olduğunun kesin bilincindeyiz. Bu bilinçten hareketle, sonsuza kadar sizlere borçlu olduğumuzu unutmadan, soylu ahlak ve yüce iradeniz önünde bir kez daha saygıyla eğildiğimizi belirterek, ışıklı yolunuzdan şaşmadan kurtuluşu kadar yürüyeceğimize söz veriyor ve ölümsüzlüğünüzün yedinci yılında sizleri saygıyla anıyoruz.

200. YILINDA FRANSIZ BURJUVA DEMOKRATİK DEVRİMİ

Burjuvazinin, feodal toprak ağalarına karşı zaferini ilan ettiği Fransız Burjuva Demokratik Devrimi'nin üzerinden 200 yıl geçti. 14 Temmuz 1789'da, Fransız burjuvazisi feodal egemenliğe son vererek, iktidara geldi. Demokratik anlamda, burjuvazinin feodalizme karşı mücadelesine ve onu yıkma temelinde iktidara geldiği ilk ülke Fransa olduğu için, Fransız burjuva devriminin etkisi de yaygın oldu.

Bu yıl, Fransız Devrimi'nin 200. yılı kutlanıyor. 200 yıl içerisinde, burjuvazi nereden nereye geldi, feodalizme son veren kapitalist devlet, bugün nasıl yaşıyor? Bunlar ve daha benzeri birçok soruyu yanıtlamak, Fransız Devrimi'nin tarihsel rolünü açığa kavuşturmayı da sağlayacaktır. Bu nedenle, yazımızda tarihsel gelişmeyi ve güncel durumu ana başlıklarıyla ele alıp değerlendirmek istiyoruz.

Fransız Burjuva Demokratik Devrimi'nin 200. yılına girmesi vesilesiyle, Fransa'da yaygın kutlamalar yapılıyor. Devrimin 200. yılı adı verilen kutlamalarda, devrim çeşitli değerlendirilmelere de tabi tutuluyor. Daha şimdiden Fransa'da yüzlerce kitap, broşür vb. devrimin 200. yılını değerlendiren içerikle dolu olarak yayınlandı. Bunlara ek olarak, devrim üzerine yaygın tartışmalar da yapılmaktadır. Bu tartışmalar bazen ilginç sonuçlara da varmaktadır. Devrimin birçok yönü yeniden ele alınıp değerlendirilmekte, bazı yönleriyle de yeniden yargılanmaktadır. Bu konuda yapılan tartışmalar, hala tüm yoğunluğuyla sürmektedir. Hatta bu tartışmalar, devrimin önde gelen kişilerinin oynadığı rolleri açığa çıkarma, yeniden ele alma temelinde derinleştirilmektedir.

Daha bir dönem süreceğe benzeyen bu tartışmalar üzerinde durmak, bu aşamada bizim için gerekli değil. Devrim birçok yönüyle ele alınıp, daha çok kişilerin rolleri açısından tartışmalar derinlik kazansa da bunlar, Fransız Devrimi'nin tarihsel rolünü değiştirmez. Çünkü, Fransız Devrimi, şu veya bu yorumla değiştirilemeyecek bir şekilde tarihte belirgin bir rol oynamıştır. Yani, tarihte oynadığı rol objektif olarak ortadadır ve yaşanmıştır. Bunu değiştirmek mümkün değildir. Biz de, daha çok devrimin bu yönü üzerinde durup, kişilerin rollerine daha az değineceğiz.

FRANSA'DA BURJUVA DEVRİMİNİ DOĞURAN KOŞULLAR

Kapitalist toplumdan önce dünya insanlığı üç toplum biçimini yaşamıştı. İlkel komünal, köleci ve feodal toplum, insanlığın geçirdiği evrimleri gösterir. Her toplum çağını doldurduktan sonra yerini, bir sonraki topluma bıraktı. Feodal toplumun, toplumsal gelişmenin önünde engel olmaya başlamasıyla birlikte, aşılması da bir zorunluluk haline geldi. İlkel komünal toplumun yerini köleci topluma, köleci toplumun da yerini feodal topluma bıraktığı gibi, feodal toplum da yerini yeni bir topluma bırakacaktı. İşte feodal toplumun bağrında doğup gelişen

bu yeni toplum kapitalizmdi.

Fransa kapitalizmin erken den geliştiği ülkelerin başında gelir. Bu nedenle, kapitalizmle feodalizm arasındaki çatışmanın en erkenden burada yaşanması doğal bir gelişmedir. Fransa'daki kapitalist gelişme, İngiltere, Almanya gibi örneklerinden farklı olmuştur. Bu farklılık, 1789'da Fransa Devrimi'nin doğmasına yol açmıştır. İngiltere ve Almanya gibi ülkelerde yaşanan deney, burjuvazinin feodallerle uzlaşması, ya da feodallerin burjuvalaşması biçiminde olmuştur. Aradan uzun yıllar geçmesine rağmen, başta İngiltere olmak üzere, hala birçok Avrupa ülkesinde biçimsel de olsa krallığın yaşatılması, kapitalizmin bu tarzdaki gelişiminde ifadesini bulur. Fransa'daki gelişme, bu örneklerin tersine olmuştur. Fransız burjuvazisi, feodalizmle uzlaşma yerine onu devrimle yıkmayı seçmiştir. Bu bakımdan da, Fransız Devrimi gerçek anlamda bir burjuva demokratik devrimi olarak görülür. Buna göre, etkisi de dünya çapında olmuştur.

Diğer örnekleri bir yana bırakarak, burjuvazi açısından dünya çapında bir öneme sahip olan ve gericileşen feodalizmi tarihin çöplüğüne gönderen Fransız Devrimi üzerindeki değerlendirmemizi sürdürelim.

Fransa'yı devrime sürükleyen koşulları irdelediğimizde görülecektir ki, tarihsel gelişmeler Fransa'yı böyle bir devrimi yaşamak zorunda bırakmıştır.

Feodal toplum, üretimin, tekniğin ve bilimin gelişmesi önünde engel oluşturmaya başladığında; kapitalist toplumun doğuşu da kaçınılmaz bir hale geldi. Feodal üretim ilişkileri, üretim güçlerinin gelişmesini engelliyordu.

Kapitalist üretim ilişkileri, feodal toplumun olgunlaşma döneminde daha fazla görülmeye başladı. Daha çok ticaretle uğraşan tüccarların ortaya çıkışı, kapitalist üretim ilişkilerinin rüseyim halini oluşturdu. Bu, feodal üretim ilişkilerinin yer yer aşınmasını da birlikte getirdi.

Feodal mülkiyet, esas olarak toprağa dayanmaktaydı. Toprağın işlenmesi, feodal sömürünün kaynağıydı. Feodal bey ya da senyör denilen kesim toprağın mülkiyetini elinde bulunduruyordu. Köylü ya da serf denilen çoğunluk ise, bu toprağı belli bir angarya karşılığında işliyor ve senyöre toprağı işleminin karşılığı olarak rantını ya ürün ya da para olarak veriyordu. Bazı alanlarda da emek-rant şeklinde serflerin senyörler tarafından sömürüldüğü görülmektedir.

Gerek emek-rant, gerekse ürün-rant biçimindeki ödemelere, daha çok, feodal toplumun ilk aşamasında rastlanır. Paranın çıkışıyla birlikte, senyörlerin sömürüsü de para-rant üzerinde kuruldu. İşte köylülerin ürünlerini satıp, senyöre bunun karşılığında para vermeye başlamaları ticareti de hızlandırdı. Bu, feodal çitlerin de yavaş yavaş aşılmasını birlikte getirdi.

Feodal toplum kapalı bir ekonomik yapıya sahipti. Ürün-

ler, üretildiği alanda tüketiliyor, diğer bölgelere çok az, o da mübadele karşılığında gidiliyordu. Bu kapalı ekonomik yapı, ilk başlarda üretimin gelişmesi önünde bir engel oluşturmuyordu. Köleci toplumdan yeni çıkan halklar, bu yeni ekonomik yapı içerisinde üretme koşulu ve toplumun gelişmesini sağlıyordu.

Feodal toplumun olgunluk döneminde ekonomik gelişme önünde üretim ilişkileri engel oluşturmaya başladı. Feodal toprak ağalarının serfler üzerindeki baskıları, artan sömürü ve doğal ekonomik yapının teknikteki gelişmeyi durdurması nedeniyle feodal toplumda çatlaklar başladı. Senyörler, serflerin topraklarından ayrılmalarına izin vermiyor, toprakları üzerinde kalmaya zorunlu bırakıyorlardı. Aynı şekilde, zanaatçıların bölgelerinden ayrılmaları da engelleniyordu.

Feodal beylerin rantları para olarak almayı çıkarlarına daha uygun bulmaları ticareti hızlandırdı. Daha önce ürün olarak alınan rantlar kârlı olmuyor, ürünün bozulması fazla ürünü uzun süre saklama imkanını engelliyordu. Oysa para istenildiği kadar uzun süre kaldırılılabiliyordu. Bu avantaj, feodal ağaların köylüleri rantlarını para olarak ödemeye zorlamasına yol açtı. İşte, bu durum ticareti ve paranın dolaşımını hızlandırdı. Tüccarlar, tüm bölgeleri dolaşarak, ürünleri paraya çeviriyor, köylülerin feodal çitlerin dışına çıkma isteğini artırıyorlardı. Köylülerin yakınında kurulan pazarlara köylüler daha fazla gitmeye başladılar.

Hızlanan değişim, yeni ilişkilerin doğmasına da yol açtı. Pazarların kurulması, zanaatçılığın gelişmesi, yavaş yavaş kentlerin kurulmasına da yol açtı. Başlangıçta kentler kralın sarayının ve feodal senyörlerin malikanelerinin çevresinde ortaya çıktı. Ticaretin, zanaatçılığın gelişmesi ve topraklarından kaçan serflerin yerleşmesiyle birlikte şehir nüfusu da artmaya başladı. Başlangıçta serfler, senyörden izin alarak şehirlere geliyordu. Gelenlerin bir kısmı geri dönmüyordu. Feodallerin köylüleri ağır cezalara çarptırmasına rağmen, bu dönemler ve giderek kaçışlar çoğalmaya başladı.

1700'lü yıllar Fransa'sı da bu durumla yaşayan ülkelerin başında geliyordu. Feodalizm çöküşe doğru giderken, kapitalizmin ilk nüveleri de gelişmeye başladı. Ticaretin ve zanaatçılığın daha da gelişebilmesi için, feodal çitlerin tamamen kaldırılması gerekiyordu. Feodalizm kapalı ekonomik yapısı ile ticaretin ihtiyaç hissettiği pazar ile zanaatçılığın gereksinim duyduğu işgücünün gelişmesini engelliyordu. Ticaret gelişme göstermesine rağmen, feodal çitlerin tümden kaldırılmamasından dolayı, istenen serbestliğe kavuşamadı. Ticaretten büyük kârlar elde eden tüccarlar zanaatçılığa yatırım yapmaya, eskinin loncalarının yerine manifaktürler açmaya başladılar. Bunlar da talebi karşılamaya yetmiyordu. İşin daha da büyütülmesi gerekiyordu. Bu da pazar alanlarının gelişmesinden çok, serbest işgücünün

ne ihtiyaç duyuyordu. Çünkü, senyörler serflerin topraklarını terk etmelerine karşı çıkıyor, serflere izin vermiyorlardı. Bu durumda da zanaatçılık gereksinim duyduğu işgücünü bulamıyordu. Oysa, köylü serbest olsa, toprakta değil de zanaatçılığa çalışabilecek, böylece gereksinim duyulan işgücü ihtiyacı karşılanacaktı.

Fransa'da bu çelişki en şiddetli bir şekilde yaşanıyor. Senyörler köylüler üzerinde baskılarını arttırdıkları gibi, zanaatçılığın gelişmesini de engelliyorlardı. Bu da burjuvaziyle feodaller arasındaki çelişkiyi şiddetlendirdi. Bu durumda, feodalizmi devrimle ortadan kaldırmaktan başka bir yol, burjuvazinin önünde kalmıyordu. Feodal toprak ağaları, kesinlikle uzlaşmadan yana değillerdi. İngiltere'nin tersine Fransa'daki devrimin kanlı olması bu nedendir. Bir de tarihsel koşullar, Fransız burjuvazisine devrimci bir rol yüklemekteydi.

DEVİRİM VE SONRASI

Fransa'da Devrim, krallığın simgesi olarak kabul edilen Bastille Zindanı'nın 14 Temmuz 1789'da silahlı halk tarafından ele geçirilmesi ve boşaltılmasıyla başlar. Bu ayaklanma, Fransa'da krallığın sonuna yol açarken, burjuva devriminin başlaması ve zaferini de sağladı.

Fransız toplumu bu dönemde üç kısma ayrılmıştı: Kilise düzenini temsil eden rahipler, feodal düzeni temsilen aristokratlar ve Tiers Etats denilen üçüncü sınıf, yani halk kesimi. Tiers Etats sınıfına burjuvazi de dahildir. Burjuvazinin bu durumu, onun kitleleri kendi etrafında toparlamasını da sağladı. Burjuvazi bir anlamda kitlelerin feodalizme karşı tepkilerinin sözcülüğü koltuğuna oturdu. Bu bakımdan Fransız burjuvazisi kitlelerin feodalizme karşı tepkilerinden ustaca yararlanmasını bilmiştir.

Feodal krallığın artık çürümesi ortadan kaldırılmasının bir zorunluluk haline gelmesi burjuvaziye iktidar yolunu da açtı. Kitlelerin devrime katılımı, muazzam bir yoğunlukta oldu. Kitleler devrime büyük bir coşku ve feodalizme karşı büyük bir kinle katıldı. Kitlelerin devrime katılımı öyle büyük ölçülere vardı ki, burjuvazi bu gelişmeden büyük bir ırküntüye kapıldı.

Burjuvazi, devrimin başlangıcında, bir ikileme de karşı karşıya geldi. Kitle hareketinin gelişmesi, burjuva egemenliğini de tehdit eder bir boyutta gelişime gösterebilirdi. Bu da burjuvaziyi, feodalizme karşı mücadele ederken, yeni bir tehlike ile karşı karşıya getirdi. Kitlelerin, devrime katılımı halkın iktidarının kurulmasıyla da sonuçlanabilecek bir gelişme içerisine girmişti. Burjuvazinin devrimci kesimi, kralın aleyhine gelişmeleri hızlandırmak isterken, bir kesim her iki tarafın da dizginlerini ele geçirmeyi istiyordu. Diğer bir kesimse feodal krallıkla uzlaşmaya eğilim gösteriyordu. Burjuvazi, her iki kesimden biriyle uzlaşmaya cesaret edemedi. Ortada bocalamayı yaşıyordu. Kralla uzlaş-

ması, kendi egemenliğinden vazgeçmesine yol açacak, halka yaklaşması, kendini de aşan "halkın yönetimine" götürebilecekti.

Burjuvazi böylesine yoğun bir bocalamadan, köylü hareketlerinin gelişmesiyle kurtuldu. Köylüler, Bastille Zindanı'nın ele geçirilmesini taklit ederek, kendi haphishanelerini zaptetmeye başladılar. Böylece, köylüler krallıkla halk arasında tercih yapmakta bocalayan burjuvazinin kararsızlığına büyük darbe vurdular.

Köylü hareketinin de gelişmesi Fransız Devrimi'ni hızlandırdı. Devrim, yatağından taşmış bir ırmak gibi, hızla akmaya ve feodalizme ait ne varsa, onu silip süpürmeye başladı. Devrim, gidebileceği, ulaşabileceği noktaya kadar gelişti. Feodalizmi, yoksul halk kitleleri ve köylüleri yıktı; burjuvaziye ise bunun sonuçlarına sahip çıkıp, onaylamak kaldı. Ama, Devrim'in yaşadığı gelişmeler bu noktada durmadı. Yoğun bir iç hesaplaşma da yaşandı. Devrim, hızlı gelişim süreci içerisinde kendisine ayak uyduranları yüceltirken, uyduramayanları da tasfiye etti.

Fransız Burjuva Demokratik Devrimi'nin tamamlanması için birkaç müdahale daha yapılması gerekti. Gerçi devrimin pekiştirilmesi için, daha sonraki yıllarda (1830, 1848, 1871) da yeni müdahaleler olmuştur. Bizim burda üzerinde durmak istediğimiz; 1789 ile 1794 yılları arasında geçen süreçtir.

Burjuvazi 1789'da iktidara el koydu. Fakat burjuvazi iktidarının kurumlaşması için aradan 5-6 yılın geçmesi gerekti. Bu sürede, burjuvazinin çeşitli kesimleri arasındaki mücadele kırıncı kırıncıya geçti. Fransız Devrimi'nin, dolayısıyla da burjuvazinin bu dönemde en büyük silahı giyotindi. Nitekim, en sonunda devrim kendi çocuklarını da giyotine götürdü. Aslında, giyotine kendi çocuklarını da götüreceği bir sonla, burjuva devriminin ulaşabileceği aşamaya varmış olmasında, burjuvazinin daha doğuşunda karşısında düşmanı olan sınıfı bulmasının etkisi büyüktür. Bu ise, burjuvazinin daha erkenden gericileşmesine yol açtı.

Bugün partiler arasında var olan sağ ve sol ayrımı, ilk olarak Fransız Devrimi'nde ortaya çıktı. Meclisin sağında oturanlara sağcı, solunda oturanlara da solcu denildi. Bu ayrım sağ ve sol şeklinde günümüze kadar da geldi. Burjuva devrimini radikal bir şekilde sürdürmek isteyenler meclisin solunda, liberaler sağında oturdular. Bu ayrımın ortaya çıkması Fransız Devrimi'nin sonraki gelişmelerini de yakından etkileyen bir husustur.

Jirondenler olarak adlandırılan sol kesim 31 Mayıs 1793'e kadar iktidara hükmetti. Bunlar, büyük ve orta ticaret burjuvazisinin temsilcileriydi. Jirondenler, monarşist feodalleri destekleyen Avusturya ve İngiltere'ye karşı bir savaş başlattılar. Ancak, bu girişim sonuçsuz kaldı. Düşman orduları Paris üzerine yürüyebilecek kadar başarı kazandılar. İçerde ise, feodal kalıntılar, İngiltere ve A-

vusturya ile işbirliği yapıyorlardı. Bu durumda, burjuva devriminin başarı kaydetmesi için, içerdeki karşı-devrimcilerle mücadele gerekiyordu. Gerçekte ise, Jironenler bu başarıyı gösterecek güce sahip değillerdi. Devrimin daha ileri götürülmesi, yoksul halka tavizlerin verilerek, vatan savunması ile devrimin birleştirilmesi gerekiyordu. Oysa, Jironenler kendilerinin yol açtığı bu gelişmelerin sonuçlarının gerektirdiği adımları atamayacak kadar cesaret-sizlerdi. Jironenlerin tereddütleri artınca, Jakobenler tarafından iktidardan düşürüldüler.

31 Mayıs 1793'te Jakobenler, kendi kontrollerinde gerçekleştirdikleri bir halk ayaklanmasıyla Jironenleri iktidardan uzaklaştırdılar. Jakobenlerin yönetime el koyması, Fransa'da yeni bir dönemi de başlattı. Burjuvazi, rakiplerini Jakoben yönetimi altında tümenden ezdi. Jakobenler, burjuvazi için yolu daha rahat geçebileceği bir hale getirdiler.

ROBESPIERRE, GİYOTİN VE TERÖR REJİMİ

Terör kavramı ilk kez bu dönemde yapılan uygulamalar sonucu kullanılmaya başlandı. Robespierre rejimi için, terör rejimi de denir. Burjuvazi, bu dönemde terörü büyük ölçekte kullandı ve feodalizmi müthiş bir şekilde ezdi. Bunun için en çok kullanılan da giyotin oldu. Bu bakımdan Fransız Devrimi'nin simgelerinden biri olarak da giyotinin alınması bir tesadüf değildir. Onbinlerce kişi meydanlardaki giyotinlerde kafasını kaybetti. Giyotini en fazla kullanan, Robespierre'in öncülüğündeki Jakobenler olduğu için, bu dönemdeki rejime "terör rejimi" denilmektedir.

Jakobenlerin en belli başlı temsilcisi Robespierre'di. Bunun dışında, Danton, Camille Desmoulens gibi kişiler de vardı. Jakobenler, burjuvazinin radikal kesimini temsil ediyorlardı. Robespierre, halk tarafından da sevilen ve güven duyulan bir politikacıydı. Aynı zamanda, Montagnard* burjuvazisinin savunduğu politikalara da en tutarlı ve uzlaşmaz bir şekilde sahip çıkıyordu.

Jakobenler, komün denilen belediye meclisleri ve Jakoben Kulüpleri vasıtasıyla halkı etraflarında topladılar. Komünler, giderek halk kitlelerinin ağırlıklarını hissettirdikleri kurumlar haline geldiler. Yoksul halk, burjuvazinin iktidar aracı olan komünlere egemen olarak, burayı kendilerinin bir mücadele merkezi haline getirdi. Jakoben klüplerinin aidatları az olduğundan, orta ve küçük-burjuvazi ile sans culottes (baldırı çıplak denilen yoksul halk ve işçiler) buralara rahatlıkla üye olabildiler. Böylece bu klüpler halkın etkin olduğu ve politika üretmediği alanlar haline geldiler.

Burjuva mecliste bugünkü anlamda bir partileşme yoktu. Gruplaşmalar olsa da, milletvekilleri bir anlamda tek tek de hareket edebiliyorlardı. Meclis tartışmaları, kalabalık bir halk topluluğu tarafından da izleniyordu. Halk beğendiği kararları alkışlıyor, beğenmediklerini ise yuh alıyor, hatta sahiplerini tehdit ediyordu. Bu durumda önemli bir baskı merkezi oluşturuyordu. Milletvekilleri örgütlü olmadıklarından dolayı halkın bu yoğun baskısının etkisi

altında kalıyorlardı. Böylece Paris yoksullarının alınan kararlarda etkisi büyük oluyordu.

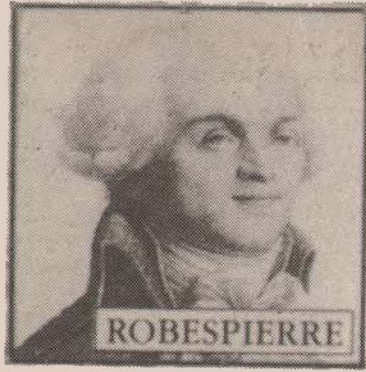
Robespierre ve Montagnardlar, kendiliğinden gelişen bu durumdan ustaca yararlanmasını bildiler. Bu durumu kendileri için politik bir yöneme dönüştürdüler. Jakoben klüpleri ve komündeki temsilcilerini kullanarak, halk muhalefetini, Montagnardlar ve Robespierre denetlemeye çalıştılar. Halkın bu şekilde etkin bir rol oynaması, aynı zamanda gelecekte proletaryanın oynayacağı rolün bir rüşeym halini de göstermektedir. Halk kitleleri, yönetim üzerinde önemli etkilerde bulundular. Ancak, bunun sonuçlarından kendi çıkarları doğrultusunda yararlanamadılar.

1793 yılından 1795 yılına kadar, Robespierre'in temsil ettiği Jakobenler ile, sağ kesim arasındaki çekişmeler belirgin bir şekilde devam etti. Burjuvazinin önemli bir kesimi bu dönemde Robespierre'i destekledi. Çünkü, bu dönemde, feodal düzenin yeniden gelme, yani bir karşı-devrim tehlikesi vardı. Halk da Robespierre'in peşinden gitti. Halk, feodal köleliğin yeniden gelmesini istemiyor, burjuva düzeninde daha çok çıkarlarını temsil ettirebilecekleri bir yapının kurulmasına çaba sarfediyordu.

Robespierre'den önce de Fransız Devrimi'nde teröre başvurulmuştu. Ancak, Robespierre'in uyguladığı terör çok boyutlu idi. Devrim'de "Büyük Terör" diye adlandırılan terör dalgası, özellikle de Jakoben yönetiminin son günlerinde sol liderler ve Danton'un Robespierre tarafından giyotine gönderildiği tarih olan 10 Haziran 1794'te başladı. Robespierre, bütün siyasi rakiplerini tasfiye ettikten sonra bile teröre ihtiyaç duydular. Öyle ki, bir ay içerisinde 1400'e yakın kişi giyotine gönderildi. Bunların çoğunluğunu da yoksul halktan gelen kesimler oluşturuyordu.

Robespierre'in böyle yaygın bir teröre başvurması, burjuvazinin düşmanlarını etkisizleştirme isteğinden kaynaklanıyordu. Başlangıçta feodal rejimin temsilcileri hedeflenmiş ve bunlar birer birer giyotinlerde başları vurularak, etkisizleştirilmişti. Bunun yanı sıra, yoksul halkın temsilcilerinin de hedeflenmesi, bunların da burjuvazi açısından bir tehlike oluşturmaya başlamasıyla birlikte ortaya çıktı. Sans culottes denilen kesimi temsil eden Enrageler (Kudurganlar) ve Hebertistler, başta feodal soylulara ve uşaklarına giderek egemen sınıflara karşı da terör eylemlerinin yaygınlaştırılmasını talep ediyordu. Sans culotteslerin istediği terör eylemi ile, Robespierre ve Montagnardların uyguladığı terör arasında biçim ve özde farklılıklar vardı. Robespierre terörü kendi denetiminde ve Kamu Selamet Komiteleri aracılığıyla uygulamak ve Jironenleri uzlaşmaya çekmek için kullanmak istiyordu.

Robespierre, feodal düzene ait ne varsa hepsini ezdikten sonra, bu kez sans culotteslerin temsilcilerine yöneldi. Önce Enrageleri, sonra da Hebertistleri giyotine gönderdi. Böylece, burjuvaziyi hem feodallerden ve hem de yoksullardan kurtardı. Burjuvazi için artık, Robespierre bir fazlalıktı, yapacaklarının hepsini yapmıştı. Bir an

lamda Robespierre başarısının kurbanı oldu. Bunun yanı sıra, Robespierre'in, en yakın arkadaşlarını bile giyotine göndermesi ve giderek tek yönetici, dolayısıyla da diktatör olması da bu süreci hızlandırdı. Marks'ın da dediği gibi, "Burjuvazi, ilkelerini terk ettikleri için değil de artık işe yaramayan ilkelere bağlandıkları için temsilcilerini azarladı." Robespierre, burjuvazinin artık sahiplenmeye cesaret edemediği idealleri gerçekleştirmeye çalıştığı için düştü. Burjuvazi hem karşı-devrim ve hem de proletarya tehlikesi sona erdiği için, tümüyle kendi iktidarını kurumsallaştırmak istiyordu. Robespierre eskiye bağlı kalmakla, burjuvazinin bu talebine cevap vermiyordu.

27 Temmuz'da Robespierre Convantien'de tutuklandı. Robespierre, Saint Just, Couthen ve 19 Robespierreci 28 Temmuz'da mahkemeye çıkarılmadan giyotine gönderildiler. Sonraki gün ise 71 Robespierreci daha giyotinle idam edildi. Robespierreciler ayaklanma başlatılsa da beklenen desteği göremediler. Yoksul halk kesimi, zaten Robespierre'e, temsilcilerini giyotine gönderdiği için kızgındı. Yakın arkadaşı Danton'u ve diğer bazılarını giyotine gönderen Robespierre, bu kez hizmet ettiği burjuvazi tarafından kendisi giyotine gönderildi. Burjuvazi giyotinle koruduğu iktidarını, yine giyotinle pekiştirerek, burjuva devriminin tamamlanmasını sağladı.

LIBERTE, EGALITE, FRATERNITE (ÖZGÜRLÜK, EŞİTLİK, KARDEŞLİK)

Fransız Burjuva Demokratik Devrimi'ne damgasını vuran bu sözler, geçekte yoksul halk için hiçbir anlam taşımıyordu. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni okuyan Fransız burjuvazisi, kendisine bayrak yaptığı Fraternité (Kardeşlik), Egalité (Eşitlik), Liberté (Özgürlük) ilkelerini yoksul halk ve sömürgeler için uygulamadı. Bütün bu kavramları burjuvazi kendisi için istiyordu. Bu kavramları, feodal rejime karşı, kapitalist toplumun egemenliğini sağlamlaştırmak için kullandı.

Burjuvazinin kardeşlikten anladığı sömürüye kendisinin de katılmasıydı. Eşitlik, ona da yönetimde söz hakkı verilmesiydi. Özgürlük ise sınırsız bir sömürü hakkına sahip olma-sıydı. Bu nedenle, daha devrimin ilk yıllarında Fransız burjuvazisi yoksul halkın geliştirdiği ve öne sürdüğü taleplere sırt çevirmiş ve feodalizme karşı başarı sağladıktan sonra bu kez yoksul halk kesimlerine, proletaryaya yönelerek, onları şiddetle ezmişti. Burjuvazi, yoksul halkı feodalizmin köleciliği egemenliği altından kurtarmış; ama, bunu da ihtiyaç duyduğu işgücünü özgürleştirmek için yapmıştır.

Bugün bile burjuvazinin sınırsız bir şekilde kullanmaya çalıştığı kardeşlik, eşitlik ve özgürlük kavramları, burjuvazinin çıkarlarına hizmet etmekten öte bir sonuç vermemiş; burjuvazi bunları çıkarlarını sağlamlaştırmak için kullanmıştır.

Aynı şekilde, Fransa metropolündeki bu gelişmeler, sömürgelere de yansımamıştır. Sömürgeler için kardeşlik, eşitlik, özgürlük hiçbir anlam ifade etmemiştir. Yani, bu sloganın sömürgelere hiçbir etkisi olmamıştır. Burjuva devriminin ardından sömürgelerdeki uygulamalar daha da sertleştirilmiş; sömürü ve baskı derinleştirilmiştir.

Yukarıda verdiğimiz kavramlar, Fransız Devrimi'yle özdeşleşmiş kavramlar olsa da, bunlar, uygulamada hiçbir sonuca yol açmamışlardır. Burjuvazi, bu kavramlara biçimde sahip çıkmış, ama özde bunların gereklerini uygulamamıştır. Bugün Fransa'nın her alanında bu sözlere rastlamak mümkün. Hem de bolca. Ama, bunun yanı sıra, bu kavramlarla bağdaşmayan uygulamaları da her saniye görmek olanaklı.

Burjuvazi çok erkenden gerilemişti. Diğer toplumlarla karşılaştığımızda, kapitalizmin ancak çok kısa bir süre ilerici rolünü devam ettirdiğini görüyoruz. Bunun en önemli nedeniyse, burjuvazinin daha feodalizmle mücadele içerisindeyken, kendi sınıf düşmanı proletaryanın nefesini de ensesinde hissetmesidir. Proletarya devrimci bir sınıf olduğunu, feodalizme karşı mücadelede gösterdi. Daha sonraki 1848 ayaklanmaları ve 1871 Paris Komünü deneyi, proletaryanın bu rolünü daha da belirginleştirdi.

Burjuvazi daha doğusunda, kendi sınıf düşmanının nefesini ensesinde hissettiğinden, ilkelere de çok çabuk ihanet etmiştir. Burjuva iktidarı, Fransa'da daha 100. yılını doldurmadan, proletaryanın ciddi bir devrim girişimi, Paris Komünü ile karşı karşıya kalmıştır. Bu da burjuvaziyi çok erkenden gerilemeye ve feodal gericilikle uzlaşmaya götürmüştür.

Bu anlamda, Fransız Devrimi'nin simgeleri haline gelen kardeşlik, eşitlik ve özgürlük kavramları da çok çabuk anlamlarını yitirmiş; burjuvazinin kendisi için kardeşlik, eşitlik ve özgürlük anlamına bürünmüştür. Yoksul halk kesimleri burjuvaziye, feodalizmi alaşağı etmede büyük destek vermelerine rağmen, sonuçta, burjuvazinin egemenliği altında, yeni türde köleliği yaşamaya mahkum edildiler. Kardeşlik, eşitlik ve özgürlük sloganı da sadece burjuvazinin bayrağında yazılı kaldı.

200 YIL SONRA KAPİTALİZM

1789 dünya çapında feodalizme karşı kapitalizmin zafere ulaşmasıydı. Bir anlamda 1917 Ekim Devrimi proletarya için neyse, 1789 Burjuva Demokratik Devrimi burjuvazi için odur. Bu özelliğinden dolayıdır ki, Fransız Burjuva Demokratik Devrimi, tüm kapitalist toplumlar üzerinde büyük bir etki yaratmıştır. Bir dönem Fransa ve özellikle de Paris'in kapitalizmin kabesi olması, bu etkisinden dolayıdır. Burjuva kültürü, Fransa'dan diğer kapitalist ülkelere yayılmış ve onları etkisi

altına almıştır.

Bu yıl Fransız Devrimi'nin 200. yılı doluyor. Bu aynı zamanda kapitalizmin 200 yıllık egemenliği de demektir. 200 yıllık egemenlik, toplumların gelişim tarihine baktığımızda hiç de fazla bir süre değil. Bir kölecilik, bir feodalizm onlarca asır sürmüştür. Buna karşın kapitalizm, daha yüzyılımı doldurmadan çatırdamaya başladı. 2. yüzyılın başlarında ise, 1917 Ekim Devrimi ile dünyanın ilk proletarya iktidarına yerini bıraktı. Günümüzde ise sosyalist ülkeler, dünyanın 1/3'ünü teşkil etmekte. Bütün bunlar, kapitalist devrim 200. yılına girerken, meydana gelmiş olan gelişmelerin kapitalist toplumu ne kadar zayıflattığını gösteren örneklerdir.

Bugün emperyalist aşamasını yaşayan kapitalist toplum, nükleer silahlar şantajına başvurarak, tüm insanlığı tehdit ederek yaşamını sürdürmek istiyor. Emperyalizmin bu derece gözüdülmüş bir şekilde hareket etmesi, sonunun yaklaşmış olduğunu göstermektedir. Buna karşın, halkların ırkçılığa, sömürgecilik ve dış borçlara karşı protestoları da güçleniyor. Tarihi devrim meydana Bastille'de bu yıl "Borç, ırkçılık, sömürgecilik/Yeter bunlar" adıyla 1 hafta öncesinden geniş çaplı bir protesto düzenlendi. Resmi kutlamalara karşı gerçekleştirilen bu gösteri, Fransız Devrimi'nin sadece bayrağında yazılı unuttuğu ilkeler olan kardeşlik, eşitlik ve özgürlük kavramlarının nasıl çiğnediğini de sergileyen bir kürsü oldu.

Emperyalist metropollerde gelişen bu hareketlerin yanı sıra, halkların da emperyalizme ve onun sömürgecilikine karşı mücadeleleri geliyor. Bu ise, kapitalist toplumun ölüm sürecini daha da hızlandırıyor. Bu bakımdan, emperyalist burjuvazi feodalizme karşı zaferini buruk kutluyor. Çünkü, yanbaşında yükselen sınıf düşmanı proletarya zaferlerine yenilerini ekleyerek, nihai zafere doğru ilerliyor. Emperyalist burjuvazinin tüm çabaları da, onu bu çöküş sürecinden kurtarmaya yetmemektedir.

Bu gelişmeler çerçevesinde kapitalizmin 200. yılına bir çöküşle girdiğini söyleyebiliriz. Proletaryanın birçok ülkede kazandığı zaferlere yenileri ekleniyor. Proletarya 200 yıl önce ele geçiremediği iktidarı adım adım tüm alanlarda eline alıyor. Burjuvazinin simgesi olan Fransız Devrimi'nin 200. yılına burjuvazi, ömrünü uzatmanın çarelerini arayarak giriyor. Aynı günlerde, sanayileşmiş 7 Batı ülkesinin Paris'te III. Dünya Ülkelerinin borç sorunlarını görüşmek için bir araya gelmeleri, kapitalizm çıkmazdan kurtarma çabalarıyla 200. yıla girdiğinin en somut örneklerinden biridir. Kapitalist-emperyalistler şu veya bu şekilde, rejimlerini rötüşleyerek, ömürlerini uzatmaya çalışıyorlar.

Bugün proletarya, burjuvazinin bayrağında yazılı kalan, kardeşlik, eşitlik ve özgürlük kavramlarına sahip çıkarak, bunları gerçek anlamında uyguluyor, dünya halklarına gerçek kurtuluşunun yolunu gösteriyor.

*Dağlı: Bunlar Mecliste üst sıralarda oturdukları için "Dağlı" adını aldılar. Burjuvazinin radikal kesimini oluşturmuş milletvekilleriydiler.

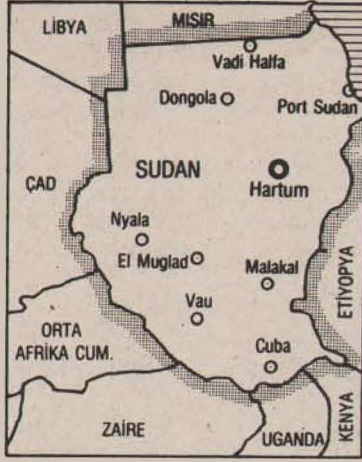

SUDAN'DA DARBE

Sudan'da uzun dönemden bu yanadır, devam eden iç karışıklıklar, 30 Haziran'da bir darbe ile sonuçlandı. Darbeyi ordu içerisinde yer alan bir grup subay gerçekleştirdi. Darbenin lideri olan Ömer Hasan-El Beşir, Başbakan Sadık El Mehdi'yi devirerek tutuklattı.

Ülkenin kontrolünü ele geçiren darbeciler adına, radyodan bir konuşma yapan El Beşir, Başbakanlık, Savunma Bakanlığı ve Silahlı Kuvvetler Komutanlığı'nı kendisinin üstlendiğini söyledi. General El Beşir yaptığı açıklamada darbenin ne sağcı ne de solcu olduğunu belirttikten sonra, eylemlerini "ulusal kurtuluş devrimi" olarak niteledi. Daha önce bir darbe ile yıkılmış olan ve halen Mısır'da sürgünde bulunan Cafer Nimeyri yanlısı olmadıklarını da söyleyen El Beşir, Başbakan El Mehdi'yi devirmelerinin en önemli nedeni olarak, ülkenin güneyinde Sudan Halk Kurtuluş Ordusu gerillalarıyla 6 yıldır devam eden savaşa çözüm bulunamamasını gösterdi.

Bilindiği gibi, Sudan açlık ve kuraklığın yanı sıra, yönetime karşı yürütülen gerilla savaşı ile de önemli gelişmeleri yaşamaktadır. Numya azınlığı üzerinde sert baskıcı uygulamalar getiren yasaların kaldırılmasını ve ülkenin demokratik bir ortama kavuşmasını isteyen Sudan Halk Kurtuluş Ordusu 6 yıldır gerilla savaşını sürdürüyor. Yönetimi ciddi bir şekilde tehdit eden bu gelişmeler karşısında Sudan Hükümeti herhangi bir başarı gösteremedi. Bu başarısızlığın bir darbeye yol açacak boyutlara ulaşması, Sudan'da önümüzdeki dö-

nemde de iç sorunların devam edeceğini göstermektedir.

Son 33 yıl içerisinde gerçekleştirilen bu dördüncü darbenin Sudan'ın sorunlarını çözüp çözemeyeceği de önümüzdeki dönemde ortaya çıkacaktır.

General El Beşir ve yüksek rütbeli subayların içerisinde yer aldığı "Ulusal Kurtuluş Devrim Konseyi" ilk iş olarak anayasa askıya alıp, sıkıyönetim ilan etti. Daha sonraki günlerde ise, gerillalara çağrı yapılarak barış yapılması istendi. General el Beşir, "Sudan Halk Kurtuluş Ordusu" gerillalarına genel af ilan edeceğini de açıkladı.

Darbenin ilk haftası dolduğunda yapılan bu açıklama, yeni yönetimin en önemli açıklaması olarak kabul edildi. Dünyanın en yoksul ülkelerinden biri olan Sudan'da iç savaş nedeniyle, ekonomik durum daha da kötüleşmekte; bu nedenle olacak ki, askeri yönetim, özellikle iç savaşı durdurup, büyük bir tarım potansiyeli olan ülkeyi, ekonomik açıdan düzülge çıkarmayı düşünüyor.

El-Beşir daha sonraki günlerde bir Arap gazetesine verdi-

GORBAÇOV'UN FRANSA ZİYARETİ VE "ORTAK AVRUPA EVİ" ÇAĞRISI

SSCB Devlet Başkanı ve SBKP Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov, 4-6 Temmuz tarihlerinde Fransa'ya ikinci resmi ziyaretini gerçekleştirdi. Gorbaçov 6 Temmuz'da Avrupa Konseyi'nde de bir konuşma yaptı. Avrupa Konseyi'nde konuşma yapan ilk sosyalist lider olan Gorbaçov, bu konuşmasında, "Ortak Avrupa Evi" çağrısını bir kez daha yineledi. Fransız Devrimi'nin 200. yılı kutlamaları önce-

gi demeçte, Sudan Halk Kurtuluş Ordusu'nun Lideri John Garang'ı görüşmelerde bulunmak üzere başkent Hartum'a çağırıldıklarını söyledi. El-Beşir, John Garang'ı davet etmelerinin nedenlerini şöyle açıkladı: "Garang'ı Hartum'a davet etmemizin amacı, iyi niyetli yaklaşımla silahlı gruplardan, bizimle işbirliği yapmak isteyen varsa, silahlarını bırakmaları koşuluyla bu işbirliğine hazırız."

El-Beşir, yolsuzluk ve rüşvetle de mücadele edeceklerini açıklayarak, bu konuda eski yönetim döneminde suç işlemiş olanların cezalandırılacağını söyledi. El-Beşir, bu konudaki görüşlerini de şöyle belirtti: "Ekonominin kurtuluşu için atacağımız ilk adım, yolsuzluğun her türüyle sıkı bir mücadeleye girmek, sonra da ülkenin ekonomik yapısını iyileştirme çalışmalarına girişmektir."

Bu gelişmeler çerçevesinde Sudan'a baktığımızda, yeni gelişmelerin gerçekleşeceği açık olan bir durum. İç savaşın ve ekonomik sorunun nasıl çözümleneceği önümüzdeki günlerde daha da açıklık kazanacaktır.

sinde gerçekleşen bu gezi, gündeme Sovyetler Birliği'nin önerilerinin oturmasını sağladı.

Ekim 1985'te Paris'i ziyaret etmiş olan Gorbaçov'un bu ikinci gezisine daha fazla önem verildi. Bu gezinin öneminin artmış olması, uluslararası gelişmelere yakından bağlı. Gorbaçov, Fransa gezisi öncesinde Batı Almanya'yı da ziyaret etmiş ve burada yoğun bir ilgi ile karşılanmıştı. Alman halkının büyük ilgi gösterdiği Gorbaçov, Batı Almanya Hükümeti ile önemli sayılacak ortak bir bildiri de yayınladı. "Ortak Avrupa Evi" oluşturma doğrultusundaki hedeflerini Almanya'da da açıklayan Gorbaçov, esaslı görüşlerini Avrupa Konseyi'nde yaptığı konuşmada dile getirdi.

6 Temmuz'da Avrupa Konseyi'nde konuşan Gorbaçov özet olarak şu görüşleri dile getirdi: "Avrupa'da bazı çevreler, Avrupa'nın bölünmüşlüğüne aşmanın, sosyalizmi aşmak anlamına geldiğini düşünüyor. Bu yaklaşım ile hiçbir yere varılmaz ve birlik sağlanamaz. Avrupalıların farklı siyasi sistemlere dahil olmaları bir gerçektir. Her halkın bağımsızlığına ve istediği siyasi rejimi seçmesine saygı gösterilmesi Avrupa sürecinin ön şartını oluşturuyor. İç işlerine müdahalede bulun-

mak kabul edilemez. SSCB ve ABD, Avrupa politikasının ve uluslararası yapının doğal unsurlarıdır. Bu iki ülkenin bunların dışında bırakılması görüşü kabul edilemez.

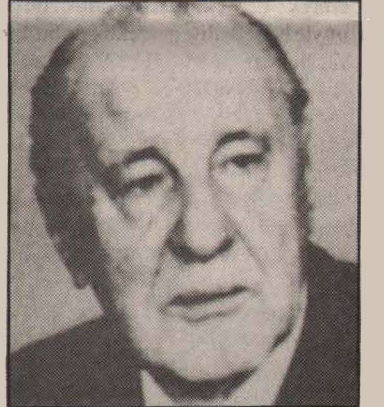
Avrupa ülkeleri güçlerini birleştirerek 21. yüzyılın güçlüklerini aşabilir. Avrupa ülkelerinin barış içinde yaşayan, demokratik ve birleşmiş bir Avrupa'ya ihtiyacı var.

Her ulusun seçim hakkı kendine aittir, ancak Ortak Avrupa Evi'nin kurulması şu veya bu ulusu, ya da şu veya bu sistemi saf dışı bırakma anlamına gelmemelidir."

Macaristan Komünist Partisi eski Genel Sekreteri ve eski Başbakanı

Yanos Kadar öldü

6 Temmuz günü, 77 yaşındaki Macaristan Komünist Partisi eski Genel Sekreteri ve eski Başbakan Yanos Kadar öldü. 1988 Mayıs'ında Parti Genel

ve Lenin'in "Barış içinde birarada yaşama" ilkesiyle ilgisi olmayan, Detant politikasının başarısı için yoğun çaba harcamıştır.

1970'li yılların sonlarına doğru ise, Gromiko Doğu-Batı ilişkilerine daha fazla ağırlık vermiş, denilebilir ki, Afrika, Ortadoğu gibi alanlara yönelik girişimler adeta unutulmuştur. Gromiko'nun bu alandaki ülkeler ve ulusal kurtuluş hareketleriyle ilişkilerine gerekli önemi vermemesi, bu alana ziyaretlerde bulunmamasından da anlaşılıyor.

Bunlara rağmen, Gromiko gerek Küba krizi, gerek Afganistan müdahalesi ve gerekse de Doğu Avrupa ülkelerindeki sorunlara müdahale döneminde, emperyalizmle çetin bir mücadeleye de girişmiştir. Sovyet dış politikasının, Leninizmin ilkeleri temelinde geliştirilmesini güçlü bir temele kavuşturmamış olsa da, emperyalizme karşı sosyalizmin kazanımlarının korunmasında belirgin bir rol oynamıştır. İyi bir uygulayıcı olan Gromiko, Leninizm ve sosyalizme duyduğu içten bağlılığıyla da tanınan bir siyaset adamıydı.

79 yaşında ölen, Andrei Gromiko, dış politikadaki eksikliklerine rağmen, sosyalizme önemli katkıları olan bir politikacıydı. 40 yılı aşkın bir süredir, SSCB üst düzey yöneticileri arasında bulunmasıyla da katkılarını geniş bir zamana taşımıştır. Gromiko, sosyalizmin sadık bir uygulayıcısı olarak, sosyalizm tarihindeki yerini alacaktır.

SSCB eski Dışişleri Bakanı ANDREI GROMIKO ÖLDÜ

Yaşamı:

Andrei Gromiko, 18 Temmuz 1909'da Minsk yakınlarındaki Starye Gromyki köyünde bir çiftçi ailesinin oğlu olarak doğdu. Gromiko, 22 yaşına geldiğinde SBKP üyesi oldu. Moskova Ekonomi Enstitüsü'nde ekonomi ve politika alanında uzmanlaşan Gromiko, 1958 yılından bu yana Yüksek Sovyet (Prezidyum) üyesiydi.

Gromiko, babasını genç yaşta yitirdi. II. Dünya Savaşı'nda da iki kardeşini kayıp veren, Gromiko SBKP üyesi olduktan sonra, parti içerisinde gösterdiği başarılı çalışmalar dolayısıyla üst düzeyde görevler üstlenmeye başladı. Bir süre Bilim Akademisinde çalışan (1939) Gromiko, 30 yaşında Dışişleri Bakanlığı ABD Bölüm Başkanlığı görevini üstlendi. Bundan bir yıl sonra ise, elçilik müsteşarı olarak ABD'ye gitti. 1943 yılında ise ABD Büyükelçisi oldu.

1946 yılında, BM nezdinde SSCB'nin ilk daimi temsilcisi oldu. Birleşmiş Milletler Anayasası'nın hazırlanması çalışmalarına katılan Gromiko, II. Dünya Savaşı sonrasında barış görüşmelerinin temelini oluşturan Tahran, Yalta ve Postdam konferanslarına da katıldı.

Gromiko daha sonraki yıllarda Washinton ve Londra büyükelçilik görevlerini yaptı. 1953 yılında Dışişleri Bakanı oldu. Aralıksız olarak 1985 yılına kadar Dışişleri Bakanlığı görevini yürüten Andrei Gromiko, 1985 yılında 75 yaşında Devlet Başkanlığına seçildi. 1973 yılından bu yana da SBKP Politbüro üyesi olan Gromiko, geçtiğimiz yıl bu görevlerinden emekliye ayrılmıştı.

2 Temmuz 1989'da ölen Andrei Gromiko, uzun yıllar Sovyetler Birliği yönetiminde önemli görevler üstlenen ve en uzun süre Dışişleri Bakanlığı görevini yürüten biri olarak tanınmaktadır.

leştikten sonra, politikanın belirlenmesinde küçümsenmez çabalarının sahibi olmasının yanı sıra, her dönem politikasına ayak uydurmasını da bilmiştir.

SSCB'nin Detant (yumuşama) politikasını başlattığı dönemde Dışişleri Bakanı olan Gromiko, bu politikanın en başta gelen sürdürücüsü olmuştur. Dışişleri Bakanlığının son yıllarında, bu politikaya Gromiko'nun daha da ağırlık verdiği görüldü. Kruşçev ve Brejnev döneminde ağırlık verilen Detant politikasının en önde gelen uygulayıcısı Gromiko'ydu.

Bugün sıkı bir şekilde eleştirilen ve halkların çıkarlarıyla bağdaşmayan Sovyet dış politikasının temelleri Gromiko'nun Dışişleri Bakanlığı döneminde atıldı. Gromiko'nun bu politikaların oluşturulmasına katkısının ne olduğu tam bilinmemekle birlikte, bu dönemde Dışişleri Bakanlığı koltuğunda bir uygulayıcı olarak yer alması O'nun rolünün önemini de ortaya koymaktadır.

Gromiko, yönetimi döneminde dış politikada ağırlığı Detant politikasına vermiştir. Anılarını anlattığı kitabında, "Barış içerisinde yaşama" ilkesini hayata geçirmek için çaba harcadığını belirten Gromiko, Brejnev döneminde geliştirilen

Baştarafı 1. sayfada ropow, Çernenko ve Gorbaçov döneminde Dışişleri Bakanı ola-

rak sürdürmesi, Gromiko'nun bu özelliğinin bir sonucudur. Dışişleri Bakanlığı'nda yetkin-

Hiçbir ilişki yoldaşlık ilişkisi kadar...

Baştarafı 14. sayfada

nuamlardan da kuvvet doğmaz, yücelik çıkmaz, kader tayin etme bu tip toplumlarda gelişmez. O halde bizim en büyük sorunlarımızdan birisi de bu konuda yaşananlardır.

Parti tarihimizi bir kez daha gözden geçirirsek; yoldaşlık ilişkilerine son derece derin ihtiyacın olduğunu çok açık göreceğiz. Her şeyden önce, bu ilişkilerin yaratılmasını hayatın en temel uğraşısı olarak görmek gerekir. Bu ilişkiyi yakalamak, onu sağladığımızda da değerini en yükseklerde tutmak ve sürekli geliştirmek hayati önemdedir; işte bu örgüttür, bu partidir, bu direniştir, bu gerilladır ve onu gittikçe güçlendirmek müthiş korumak ve değer biçmek demektir. Evet, böyle bir ilişkiye ihtiyaç duyduğumuz kadar başka hiçbir şeye muhtaç değiliz. Gerçekten, ister toplum, ulus düzeyinde, ister toplumsal ve ulusal ilişkilerde olsun korkunç tarumar olmuş bir durumumuz vardır. Sömürgeciliğin en büyük tahribatı, ulusal ve toplumsal ilişkileri parçalamak, atomize etmek, daha sonra da kendi gerçeğine bağlamak olmuştur. Açık ki çok çabuk bölünen, parçalanmış bir ilişki rahatlıkla sömürgeciliğin çıkar ilişkisine dönüştürülür. Ardından da ülke gaspedilir, talan edilir ve emek sonuna kadar sömürülür. Velhasıl kültür ve insani değer adına ne varsa hepsi talan edilir. Bunun derecesi, ilişkilerin parçalanış derecesiyle özdeşdir. Dolayısıyla, ilişkisizlik en kötü bir ölümdür. En az ilişkiyle yaşamak demek, ölümün en kötüsünü tercih etmek demektir. PKK'nin bütünüyle hedeflediği gerçeklik de budur. Ve bunun aşılabilmesini kendi örneğinde yüzlerce pratikle ispat etmiştir. Ulusal ve toplumsal özelliklerinden koparılmış, lime lime olmuş, ilişkisiz, atomize edilmiş bireyin ve ailenin korkunç bir umutsuzluk kaynağı olduğu açıktır. Bu her türlü baskının ve sömürünün nesnesidir ve bundan daha da kötü bir ölüm yoktur. Böylesine ilişkisiz bir nesne olarak yaşamayı kabul etmek, dehşettir. Mesela; Kızıldere toplulukları bu duruma düştüklerinde sonuna kadar ölümü kabul etmiş, fakat atomlarına kadar bölünmeyi asla kabul etmemişlerdir. Kabileler, klanlar parçalanmak istendiğinde; ya ölümler ya da varlığını, ilişkilerimizi koruruz, demişlerdir. Demek ki, onlardaki yaşam tarzı bizimkinden daha üstündür. Kürdistan'da eğer bu ilişkisizlik yerine, ölüm tercih edilseydi, sömürgecilik atomize olmuş, ilişkisiz birey ve aileyi yaratamayacak ve sömürgeciliğin çıkarlarının en mükemmel yürütülmesinin bir zemini durumuna getirilemeyecekti. Ancak, günümüzde bu zemin gerçekten görülmemiş olanakları sömürgeciliğe yaratırken, yaşanması asla mümkün olmayan bir yaşantıya da "yaşamdır" diye halkın kabul etmesine neden oluyor. İşte anlayışsızlık, işte karanlık, işte her türlü düşkünlük, güçsüzlük, kaderini tayin etme şurada kalsın, her şeye boyun eğme, ihaneti kurtuluş diye görme ve tanınmaz bir insanlık kütesi olma bu temelde gerçekleşmiştir. Burada dikkat edersek, ilişkilerin parçalanması sömürgeciliğin temel yöntemidir. İşte Partimizin büyük karşı koyuşu bu ilişkisizliğe karşıdır. Bundan derin öfke, büyük acı duyma ve bundan hareketle, ilişkiler en sağlam ideolojik-politik doğrultuda her türlü yabancılıktan kurtarılmıştır. Böylece, ona en yük-

sek değer veren, arayan, bulan, sağlamlaştıran bir karakterde gelişme olması, son derece anlaşılabilir ve yürekten katılımın en açık ifadesidir.

Parti kişiliği ve yoldaşlığı tüm bunları kendisinde gerçekleştirmek demektir. Bundan daha fazla tercih edilecek kişilik ve ilişki de yoktur. Eğer böyle ise, PKK'de yoldaşlık ve onun esas aldığı ilişki biçimi temelinde kendimizi yeniden yargulamalıyız. İlişkilerimizin gelişimi bu temelde midir; onun bizdeki her türlü somutlanması yine bu biçimde mi gelişmiştir; onun korunması böyle midir; değilse o zaman biz neyiz, kimiz? Niçin burada büyük bir çelişki var? Bu çelişkinin aşılması büyük bir devrimci dönüşümdür. İlişkisiz kişiliğin aşılması, yoldaşça olmayan ilişkilerden yoldaşça ilişkilere dönüştürülmesi en büyük devrimdir. Bunu kendisinde gerçekleştiren militan en büyük militandır. Eğer kendimizi biraz örnek olarak göstermeye cesaret edeceksek; herkesten daha fazla bu temelde ilişkilere yüksek değer biçme, bunların ele geçirilişi için büyük savaşım verme, bunu her şeyden üstün tutma ve yaşamı bundan ibaret görmemizdir. Bu konuda kendimizi lime lime eder, düşmanımızın bile saygısını kazanacak duruma getiririz. Dostlar açısından vazgeçilmezliği kesin ilişkileri gerçekleştiririz ve bizim özelliğimiz budur. Elbetteki bu özelliğimiz düşmanı kahrederken, dostlarca da saygıyla alkışlanıyor. İşte bu temeldeki yaşam en güçlü bir yaşamdır, kudretli bir yaşamdır, saygın bir yaşamdır, başarıya gidecek tek yaşam ve en çok muhtaç olduğumuz bir yaşamdır. Büyük çelişkileri bu temelde gidermek gerekirken, çoğu durumlarda bu ilişkilerden kaçınılmaktadır. Derin yoldaşça ilişkilerden bahsederken, onun gelişmiş biçimlerini sıralarsak; bu grup ilişkisidir; grup içinde olmak, ilişkileri içinde olmak ve de bunun sorumlusu bulunmak, ilişkilerde kesin gelişmedir. Grup ilişkisinden, resmi Parti ilişkisine dönüşmek daha fazla ilerlemedir. Parti içinde, bir parti örgütüne sahip olmak, hücre veya komite ilişkisi içinde olmak daha fazla gelişmiş bir ilişkidir. Bir bölge komitesinde olmak; şüphesiz ki etkisi, çerçevesi, sayısı daha fazla artmış, dolayısıyla da daha güçlü olan bir ilişkinin yakalanmasıdır. Hele hele parti merkezi ilişkisine sahip olmak, onu yaşamak, onda etkili-yetkili olmak, daha büyük bir ilişkiye sahip olmaktır. Bu ilişki iyi kullanılırsa ve değerlendirilirse sayısız ilişkilerin kaynağını yaratmak demektir. Bu, çok şeyi kurtaran ve yaratan bir ilişkidir. Dikkat edilirse, en çok muhtaç olduğumuz halkı örgütleme ilişkisi de budur. Bu güçlendirme ilişkisinden başka tercih edeceğimiz ve daha da güçlenebileceğimiz bir ilişkiden bahsedilemez. Bizim kendi görevlerimizin gereklerini geliştirirken en çok baş vurduğumuz silah; ilişki, ilişki ve yine ilişkidir. Bütün yapıımızda en özgür ve sağlam ilişkileri geliştirmekten tutalım, halkla ve sıradan dostlara kadar geliştirdiğimiz ilişkilerin tümü budur. Değerli ilişkiler için bütün yeteneklerimizi ayaklandırmalıyız. Daha iyi ve daha yaygın ilişkiler için, daha da derinleşen ilişkiler yaratmalıyız.

Fakat ilişkilerde bu konuda oldukça büyük bir yoksulluk yaşanıyor. Arkadaşlara yetki veriliyor, çok sayıda ilişki emanet ediliyor. Bugün Partimizi milyonlar dinliyor. Bu ne demektir? Bu, gerekirse

milyonlarca ilişkiye sahip olduğumuzun ifadesidir. Ama ilişki yoksunluğu, ilişkisizliğe alışkanlık o kadar gelişkindir ki, yani kölece alışkanlık ve sömürgeciliğin yüzyıllardan beri katliamlarla gerçekleştirdiği büyük yalnızlık ve yoksulluk o kadar iliklere işlemiştir ki, korkunç çabalarla kazanılan bu ilişkilere gerçekten çok az değer veriliyor. Açık ki, bundan daha acı, miyor. Açık ki, bundan daha acı, daha sefilane bir yaşantıdan bahsedilemez. Oysa ki, üslup, ilişkilere hep hücum tarzında yaklaşım olmalıdır. İnsana yaklaşımda hücum ne içindir? Bu çok açıkça görüldüğü gibi, ilişki içindir. Daha fazla ilişki, daha fazla örgüt ve daha fazla güçtür ve bu da kurtuluştur. Dikkat edilirse, kendi konumumuza baktığımızda göreceğiz ki, en çok sıkıntısını duyduğumuz, yoksunluğunu yaşadığımız şeylerin temelinde ilişkisizlik vardır. Mevcut ilişkiler ise, yoldaşlık özelliği fazla derin olmayan, hemen kırılabilen ve hemen sırt döndüğünüz ilişkilerdir. Hayır! Tüm bunlarda uzmanlaşalım, bu yönlü büyük bir arayış içerisine girelim, kesinlikle sırt dönme-yelim, o bizi terketmedikçe biz asla terketmeyelim, onu sonuna kadar çekici, güçlü kılmak için ne gerekiyorsa onu yapalım. O zaman görülecektir ki, bununla güçlü adam olunmuştur. Böyle adamlarımız çoğaldığında da bilin ki halk toptan ayaklanma halindedir. Ama yine pratik yaşamımızla karşılaştırıldığında bu temel yoksulluk gerçeğiyle, başarıların fazla güçlü olduğu söylenemez. Bu konuda Partimiz, önderlik çabalarını, bunun tek öğretisidir. Ahlakı temelde buna hizmet etmedir. Bütünüyle buna ulaşmak için düşünce ve ahlak, günlük olarak her türlü yaşam ve çalışma, tarihsel yoksunluğu, ilişkisizliği aştığı oranda halkın öncüsü olunabilecektir. PKK önderliği, halkın kendi kaderini belirlemesi ve kurtuluşunu sağlamasını bu temeldeki ilişkilerde gerçekleştirdiği için yücedir. Bunun ister teorik, isterse de pratik olarak önemi buradadır. Unutmayalım ki, PKK'de gelişen ilişki derecesi bizde kahramanlığa ulaşmayı bilmiştir. Şehitlik ilişkisi bizdeki ilişkilerin gelişkinlik derecesidir. En amansız koşullarda bile zindan direnişçiliği ilişkisi Partinin kahramanlık ilişkisidir. Çok büyük değeri olan bir ilişkidir. Bunlar kanıtlanmış örneklerimizdir. Ve bunlar Kürdistan halkının etrafında toplanıp kendini bin defa, yüzbin defa güçlendirebileceği ilişkilere. Sonuna kadar insani, eşitlikçi, direngen davranılır, ısrarla korunur ve geliştirilir, halkımızı insanlık ailesine en güçlü bir biçimde katacak olan bir ilişkidir. Dolayısıyla da esas alınacak en soylu ilişkidir. Görev; böylesi ilişkilerin sağlam temsilcisi olmak, bu ilişkileri her şeyden üstün tutmak, zayıf olan ilişkileri çok güçlü kılmak, korumak, onun şiddetli savaşımı içinde olmak ve buna bütün çalışmalarımızda öncelikli yer vermektir. Bu örgütsel görevdir, örgütsel yönetimidir ve bunda ısrar silahlı savaşımında gelişkin gerilla birliğidir; kitleler arasında gelişkin ulusal kurtuluş cephesi birliğidir. Tüm bunlar da muhtaç olduğumuz en temel ilişkilerdir. Burada bizim rolümüz tamamen bu ilişkilere getireceğimiz katkıyla belirlenir. Bunun başarısı oranında görevleri layıkıyla yerine getirdiğimizden bahsedilebilir ve görevlerimizin başarısı için de temel ölçü budur...

Mesut Barzani'nin Stockholm toplantısı...

Baştarafı 5. sayfada

sindiricidir, utanç vericidir.

Lakin, ülkemiz zemininde-sağlam bir mücadelenin; gün geçtikçe Kürdistan'ın dört parçasına derince kök salan bir önderliğimizin; çağa denk düşen modern bir tarzda, sınıfsal ve çağdaş ulusal kurtuluşçu ideallerle donatılıp yönetilerek geliştirilen bir örgütlülüğün karşısında, artık soyu tükenmiş kertenkele misali, tarihin karanlıklarına gömülmesi gereken yapı ve oluşumların gözükürüğü, ülkemiz ve geleceğimiz üzerinde pazarlık yapmaya kalkışmaları ne kadar yoğun olursa olsun, bu hiçbir sonuç vermeyeceği gibi, onların bu emelleri kursaklarında kalacaktır.

Şimdi, bu kısa belirlemeler ışığında, M.Barzani'nin Stockholm'de yaptığı toplantıya daha yakından bakalım. Onun ve benzerlerinin sınıf karakterlerini, felsefelerini, genel olarak her halükarda sergiledikleri davranışlarını, aralarında saklı tuttukları ile kendilerini ele verdikleri noktaları irdeleyelim.

Aslında bu toplantıda ilk gözlemlenebilen şey; ilkel milliyetçiliğin artık Kürdistan somutunda tekrar vücut bulmaya-yacağı gerçeğiydi. Bu, ilkel milliyetçiliğe ilişkin devrimci-yurtsever tahlilin isabetliliğinin bir kez daha kanıtlandığını gösteriyordu.

Mesut Barzani, ilkel milliyetçiliğin bilinen, artık o paslanarak çürümüş nakaratlarını, bu toplantıda bir kez daha tekrarlardı. Kürdistan halkının tamamıyla dışladığı; ve halkımızın mücadelesinde nerdeyse onulmaz yara ve tahribatlarından dolayı, tarihin karanlıklarına gömülmesi gereken bir güç olduklarını, kitleler önünde bu kez daha kuvvetli bir şekilde kanıtladı.

Evet, Mesut Barzani'nin ve diğer teslimiyetçi, feodal-aşiretçi oluşumların, tarihi görevlerini tükettikleri halde, yine de Kürt halkına teslimiyeti, direnmeyi, savaşmamayı ve dolayısıyla imhayı dayatmaları, onların iğrendirici sözlerinde de görülmektedir.

Mesut Barzani, Güney Kürdistan'da son yaşanan yenilgi ortamını, direniş ve ulusal savaş lehine dönüştürmek; yeni düşünce ve alternatifler sunmak; herkesin direnmesi gerektiğini belirtmek ve yalnız direnmenin yaşam olduğunu bilip bildirmek yerine, hitap ettiği kitleye, "imkanları fazla olan Avrupa ülkelerindeki okullarda okuyun, tahsil görün" yolundaki teslimiyetçi tavsiyelerde bulunuyordu.

Evet, Kürt halkının içinde bulunduğu sürgün, talan ve imha gerçekliğine, Halepçe'de kimyasal gazlarla binlerce insanımızın katledilmesine ve ardından da yüzbinlerce kişilik insan gücümüzün topraklarından kopararak sömürgeci TC'nin toplama kamplarına hapsedilmesine ve üstelik de bütün bu saldırı, imha, sürgün politikalarının sonuç almasında ilkel milliyetçi şeflerin omuzlarında taşıdıkları ağır sorumluluğa

karşın, böylesi bir sorumsuzluk örneği sergilenme cesareti gösterilebiliyor! Üstelik de bütün bu suçlar, "Artık taktik ve siyaset değiştirdik" denilerek meşrulaştırılmaya çalışılıyor!

Şimdi sormak gerekiyor: Hangi değişiklik bu böyle? 1979'da Yeni Stratejimiz adlı belgelerinde de, taktik ve hatta stratejik değişikliklerden söz edip, beyanatlarının altına da, "Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Sosyalizm!" sloganını yazdınız. Peki bu yönlü somut bir tek adım attınız mı? Sloganların, vaatlerin gerektirdiği felsefi-siyasi-ideolojik dönüşümden eser var mı? 1975 yenilgisi gereği (sonra sözümlenilen özeleştirisi (!) gereği), yeni bir temelde örgütlenme ve direnme geliştirmek yerine, sergilediğiniz —eski ilkel milliyetçi anlayış ve kavrayışınızdan başka bir çizgi olmayan— yeni dönem pratiğinizle, düşmanın ikinci ve daha korkunç bir darbesini tatmaktan kurtulabildiniz mi? Hangi vaatler ve hangi tedbirler vardı meydana? Halkımızı yaşadığı drama itmeye kimin hakkı vardı?

Yine, toplantıda "Cephemiz Kürt halkı için ele geçmez bir nimettir, geç bile kaldık, ne yazık!" diyorunuz! Peki bu kadar "birlikçi" olduğunuzu neden daha önce düşünmediniz? Ayrıca, birlikler direniş temelinde, bir amaç ve davanın yükseltilmesi gayesiyle kurulur. Oysa sizin, direnmek yerine direnmeyi önünde koyduğunuz Kürdistan'da ve dünyada bilmeyen yok! "Kürt halkının sorunu sadece siyasi-dir ve ancak barışçıl yolla halledilebilir" diyerek bunu ispatlamıyor musunuz?

Pratiğiniz bütün bu konularda temsil ettiğiniz çizginin tüm foyalarını açığa vuruyor. Birlik teraneleri altında, emperyalistler, sömürgeciler ve kendi uydunuz küçük-burjuva örgütlerle kurduğunuz ilişkiler Kürdistan halkının ulusal kurtuluş davasını boğma temelindedir. Bütün bu güçlerle elele vererek, halkımızın ulusal kurtuluş savaşına karşı komplo üzerine komplo kuruyorsunuz.

"Siyasi mücadele", "barışçıl yol" dediğiniz ise, Kürdistan'daki sömürgeci emperyalist egemenliği meşrulaştırma ve ömrünü uzatma çabalarından başka anlama gelmiyor. Defalarca umut bağladığınız ve her seferinde batağa daha da fazla batmaktan başka sonuç alamadığınız "otonomi" çabalarınızı, bugün de Kürdistan halkının ulusal kurtuluş savaşını engellemenin en büyük tuzaklarından biri olarak geliştiriyorsunuz.

"Barışçıl yol" dediğiniz, emperyalizmle uzlaşma yolundan başka bir anlama gelmiyor. Halepçe'de "barışçıl" kimyasal silahlarla imha edilen 5 bin insanımızın feryatları hala kulaklarımızda çınlarken, sizin "barış" adına ortaya koyduğunuz uşaklık ve ihanet halkımız tarafından asla unutulmayacak; halkımızın katliamının en büyük suç ortaklığı olarak her zaman lanetleneyecektir.

Metelokên Kurdî

Ji guran birçîtir, ji maran tazîtir!

ÇAND • PÎŞE • TORE — KÜLTÜR • SANAT • EDEBİYAT

ZINDANDAN BAL DAMLALARI
—III—

FIKO

Fikret, yoksul bir ailenin çocuğuydu. Annesi, babası ufak tefek, bir tutam candı. Ama Fikret onların aksine bir iriliğe sahipti. Daha küçük yaşlarda arkadaşları ona; «zebella» lakabını takmışlardı. Fikret, büyüdükçe büyüdü. Büyüdükçe boypos attı. Kendi yaşlıları çelik çomak oynarken, o gider kocaman taşları, ağaç kütüklerini kaldırırdı. Elinin ağırlığından hiçbir arkadaşı onunla el şakaş yapamazdı.

Fikret, gençlik merdivenlerini bir bir tırmanırken, arkadaşları ona yeni bir isim takmışlardı: «Komando Fiko». Bu lakap onun çok hoşuna giderdi. Çünkü onun en büyük ideali komando olmaktı. Askerlik yoklamasını yapacağı zaman mesleğini sormuşlardı. O da gururlanarak ve göğsünü öne doğru şişirerek, «komando» demişti. Bunu söylerken, yoklamayı yapan şahıs ister istemez ona bakmak zorunluluğu duymuştu. Fikret, gerilmiş çelik bir yay gibi, gözlerini ileride tek bir noktaya dikmişti. Cevapları bir askerden daha sert ve anlamlıydı. Yoklamayı yapan şahıs, bunun aklından zoru mu var dercesine dosyasına baktı. Hiçbir anormalliğini bulamadı. Biraz onunla sohbet etti. Çok mantıklı ve ciddi bir biçimde cevaplar aldı. Ve dosyasına yazdı: SEÇKİN BİR KOMANDO ADAYI!..

Yıl 1979. Fikret Kibns'ta komando. Evine, arkadaşlarına, çeşitli akrobatik pozlarda çekilmiş fotoğraflar gönderdi. Batman gençliğinin büyük çoğunluğu devrimcilere sempati duyar hale gelmiş. Batman'da devrimcilerin kitlesel gelişimi doruk noktasında. Devrimci ve devrimci sempatiyanlarının içinde Fikret'in yakın mahalle ve okul arkadaşları da var. Ama Fikret, devrimcilere uzaktan bir ilgi duymuştu. Bunun dışında hiçbir ilişki ve bağı yoktu. Fikret, komando olduktan sonra bile çevresiyle ilişkilerini kesmedi. Bol fotoğraflar ve mektuplar gönderdi. Durumları bu şekilde sürüp giderken, Türkiye'de 12 Eylül darbesi olur. Fikret'in olup bitenden pek haberi olmaz. Kendisi bir komandodur ve verilen emirler ne kadar sert, acımasız olursa olsun fark etmez. Bu nedenle 12 Eylül'ün Kibns'a ve Fikret'e yansması pek olmaz. Ancak, başta memleketi olmak üzere her yerde alabildiğine karşı-devrimci saldırılar ard arda gelir. Fikret, bunların hiçbirinin bilincinde değildir. Arkadaşlarının çoğu memleketi terk etmiş, bir kısmı da yakalanmıştır.

Fikret eve yazdığı mektuplarda hep eski arkadaşlarını sorar, onlara intizar eder. Mektubunun bir bölümünde şöyle der: «Bizim Hiko'nun alacağı olsun! Onca mektup yazdım, hiç birine cevap yazmadı. Ona yazdıklarım nerdeyse bir Kibns tarihi kadar olacak. Söyleyin ona; Fiko'nun

nasil biri olduğunu iyi bilir. Bunu yanına bırakmam!» Bacısına yazdığı bu mektup eline geçmez ama daha bir sürü elden de geçer. En önemli el koymayı ise MİT yapar. Mektupta ismi geçenleri ve Fikret'in ailesini gözetim altına alırlar. Bir müddet izlerler. Kendilerince kuşku gördükleri herkesi gözaltına alırlar. Bu toplamamın bir ucu da Kibns'ta devam eder. Bir gece ansızın Fikret'i yatağından kaldırdıkları ve gözlerini bağladıkları gibi bilinmedik bir yolculuğa çıkarırlar onu. Komutanının karşısına getirdiklerinde gözlerini açtılar. Fikret, ne olduğunu bir türlü anlamıyordu. Komutan baştan aşağıya bir uzaylıyı inceler gibi inceledi Fikret'i ve ardından ekledi: «Fikret, yavrum merak edilecek bir şey yok. Seni yukardan istemişler.» Fikret, küçük bir çocuk masumluğuyla yalvarcasına konuştu: «Komutanım, ben ne yaptım ki beni böyle ansızın alıp, kollarımı bağladılar? Ne yapmışım, bari bunu söylesinler.» Komutan da olayı tam olarak bilmiyordu. «Onu ben bilmem. Sen gidince öğrenirsin.» Yanbaşlarında bulunan bir subay: «Komutanım haber geldi. Araba ve uçak hazır» dedi. «Peki o zaman alın götürün!» diye cevap verdi komutan.

mando oldun ve niye Kibns hal. Niye Kibns!» «Ben buraya kendim gelmedim. Sizin gibi insanlar beni verdi. Ben sadece komando olmak istedim. Neresi olsaydı giderdim.» «Yalan söyleme lan!!! Biz her şeyi biliyoruz. Bizi mi kandıracağız! Biz, seni başka türlü söyletmesini gayet iyi biliriz!»

Fikret'i en ağır işkencelere tabi tuttular. Onun hiçbir şey söylememesi sorgulamacı polisleri ve işkencecileri delirtiyordu. Tüm işkence yöntemleri denenmiş ve hiçbir netice alınmamıştı. Bunun üzerine tekrar sözlü sorgulama başladı. Onu tekrar karşısına alıp soru yağmuruna tuttular. «Patron sen bunu bana teslim et de dilim dilim doğrayayım. Adam öyle bir o... çocuğu ki, tam bir profesyonel! Adama ne sorsan, anında uyduklar bir cevap veriyor.» Şefi babacan pozisyonuna girdi: «Hepiniz dışarı çıkın! Çocuğu tanımaz duruma sokmuşsunuz. İnsan bu kadar da insafsız olmaz ki! Size biraz vurun, okşayın, dedim;

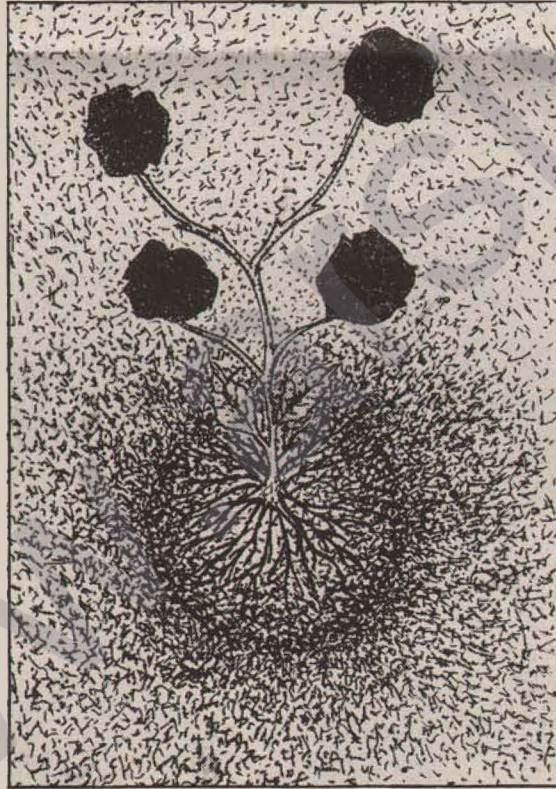
yollayın, isterseniz öldürün. Ben gerçeği söylüyorum. Bu sorduklarımızdan da hiçbir şey anlamıyorum.» Şef, hiddetli bir şekilde tekme-tokat girişti Fikret'e. «Gelin alın bu o... çocuğunu; kendi yöntemlerinizle ne yapıp yapın ama en kısa zamanda konuşurun!»
Ve tekrar Fikret'i en ağır işkencelere tabi tuttular. Günlerce, haftalarca aynı sorular sorul-

halde nasıl size yardımcı olabilirim?» Şefin sevinçten gözleri parladı, «Tamam koçum. Yeter ki sen iste.» Şefin emriyle kısa sürede tüm ihtiyaçları karşılandı. Şimdi bir koltukta rahat rahat çayını içiyordu. «Evet Fikret, artık anlat bakalım.» «Sorum, sorduğunuz her soruyu cevaplandı. Ben konuşurum dedimse, hiç bir şeyi gizlemem.» «HIKO örgütünün amaçlarını anlat.» «Burda amacını açıklamam epey uzun sürer. HIKO, PKK'nin silahlı yan örgütüdür. Temel işlevi, Komandolar arasında örgütlenme yapmaktır. Ben onun Kibns temsilcisiyim. Ben aynı zamanda kurucusuyum da. Düşünün bir kere; ordunun en dinamik gücünü komandolar oluşturur. Komandolar kazanıldıktan sonra kısa bir sürede Kibns'taki duruma el koyacaklardı. Ondan sonra burayı PKK'nin kurtarılmış bir üssü haline getirecektik. Buranın coğrafik avantajları yanında, Rum ve Yunanlılar da bize destek verecekti. Ben tüm bilgileri bacıma yazdığım mektuplarda şifreleyerek gönderiyordum. Ordan da HIKO örgütünün eline geçiyordu. Ancak daha işin başındayken yakaladınız beni. Ben hiçbir açık vermedim. Nasıl ortaya çıkardınız anlayamadım!» Fikret bu doğrultuda anlatımlarına devam ediyordu. Başta şef olmak üzere tüm sorgulamacılar hayretle dinliyorlardı. Anlatılanların tümü en ince ayrıntılarına kadar rapor edilip, Genelkurmaylık ve MİT müsteşarlığına havale edildi. Fikret, ta Ankara'dan yine uçakla Diyarbakır'a götürüldü.

Fikret, cezaevinde eski arkadaşlarına kavuşmuştu. Macerasını baştan aşağı en ince ayrıntısına kadar anlattı. Arkadaşları bazen kahkahalarla gülerken bazen derin bir üzüntü duyuyorlardı. Fikret altı ay sonra mahkemeye çıkarılmıştı. Kimlik yoklaması... İddianamesinin okunması... Derken sıra sorguya gelmişti.

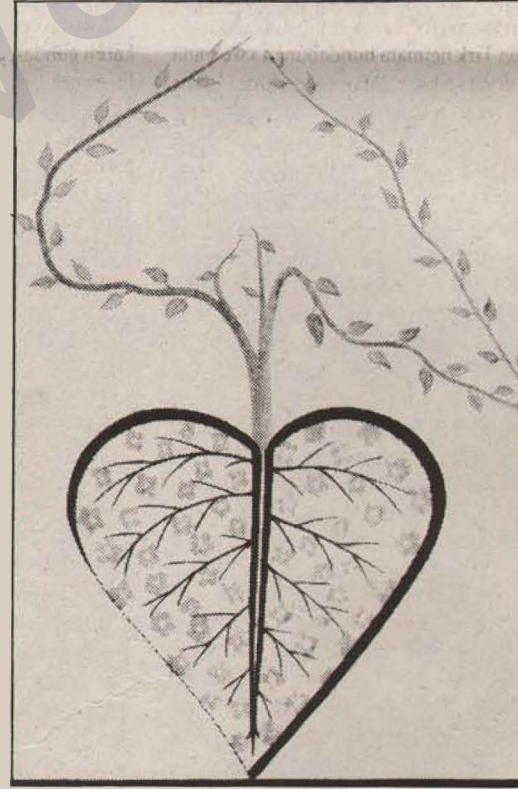
«Hakim bey, ne böyle bir örgüt var, ne de benim böyle bir ilişkim. Gördüğüm işkenceler son bulmayınca, ben de bu örgütü hayali olarak kurdum. İnanmıyorsanız evden mektupları getirip anlatımlarımı kontrol edin. Senelerce uğraşsanız dahi tek bir ipucu bulamazsınız. Çünkü olmayan bir örgütün ilişkisi de olmaz.»

Mahkeme tüm araştırma ve incelemelerine rağmen en ufak bir ipucu bulamamıştı. Hakim öfkeyle karar okuyordu: «Yapılan incelemeler ve araştırmalar neticesinde böyle bir örgütün olmadığı görüldüğünden davanın düşmesine, sanığın BERAATİNE karar verilmiştir. Mahkeme sona ermiştir. Tutuklu sanığın bırakılması için gereken müzakerenin cezaevine yazılmasına...»

Aynı akşam sıkı güvenlik tedbirleri altında, Fikret uçağa bindirilip Ankara'ya getirilir. Onu hiç beklemeden MİT teşkilatına alıp sorgulamaya başlarlar. Ve sorgulama başladı! MİT görevlisi, Fikret'in gözlerinin açılmasını ister. Onu karşısına alır. «Bak aslanım. Senin bağlı olduğun örgütü ve tüm ilişkilerini çözdük. Sakın direneyim deme! Boşuna olacak tüm çabaların.» Fikret, tümünden şaşırmıştı. Ne olduğunu bir türlü anlayamıyordu. «Ne örgütü? Ne bağlantısı?» «Bize martaval okumayı bırak! O zaman sorularına cevap ver! Askere niye yazıldın?» «Niye olacak ki, herkes gibi vatanıma, milletime hizmet etmek için.» «Peki, niye özellikle ko-

öldürün demedim!» Herkes çıktı dışarı. İçerde, şefi ve Fikret kalmıştı. Şef bir sigara yaktı. Bir tane de Fikret'e uzattı. Fikret, içmem dedi. «Peki, demek sigara da içmiyorsun. Bu da güzel, söyle bakalım Fikret; Hiko, nedir?» «Hikmet'in kısaca Kürtçe söyleniş!» «Tabii, Fiko da Fikret'in kısaltılmışı değil mi?» «Evet efendim.» «Peki APO'yu tanıyorsun? Veya duydun mu?» «Bizde iki anlamı vardır APO'nun.» «Hah, söyle bakalım?» «Birincisi, Abdullah'ın kısaltılmışıdır. İkincisi amcaya denir.» «Bak, adamı delirtme oğlum! Bu hikayelerle çocukları kandıramazsın Sabnı taşıma, yoksa seni az önce geldiğin yere yollarım.» «Valla beni nereye yollarsanız

du, aynı işkence yöntemleri denendi. Fikret, doğrular söylüyordu. Ama doğrular birer şamar olup yüzüne iniyordu. Artık böyle yapmanın kurtuluş olmayacağını çok iyi biliyordu. Bir Filistin askarında bunları düşünürken, sorgulamacılar seslendi. «Gelin çözümleri beni, her şeyi anlatacağım.» Bunu duyan polis hemen şefine haber verdi. Şef geldi; gelir gelmez, «Kutlanın sizi çocuklar, son günlerin en iyi işini yaptınız! Devletimizi büyük bir badireden kurtardınız» diye haykırdı. Fikret'i askardan alıp hemen şefin yanına getirdiler. «Evet Fikret, bir şey mi söyleyeceksin? Seni dinliyorum.» «Her şeyi anlatacağım. Yalnız, konuşabilmem için... Durumu görüyorsunuz, bu

Tirsa dagîrkeran û împeryalîstan a mezin ŞERÊ LI KURDISTANÊ GIHA DOMANEKE DÎROKÎ

Li Berwarî sê rojan şer: 70 endamên hêzên dijmin hatin kuştin

Şerê ku di navbera navçeyên Dih û Şemzînan li Çiyayê Girê Mişê de destpêkirî, paşê xwe gihand hêla navçeya Berwarî û sê rojan berdewam kir. Di domana şerê sê rojan de, pêşmergeyên ARGK tenê bi hêzekî xwe li hemberê yekitiyên dijminê faşîst rawestî, ku hejmara hêzên dijmin digiha bi hêzaran serbazi.

Di vi şerî de, ku li çiyayên li derdorên Berwarî sê rojan doma, dijminê dagirker ji helikopteran ji asmanan bi hezaran serbaz daxiste xalekên stratejîkî. Dijmin dixwest yekitiya pêşmergeyên me bizivirîne, lê daxwaza dijmin di avê de çû. Yekitiya ARGK bi liv û tvegêrî jêhatî û jir, êrişê dijmin bê encam hişt.

Di şerê sê rojan de lêdanên mezin li dijmin hatin xistin. Di her pozberiya germ de mirî û birindar ji hêzên dijmin çêbûn. Di encama şerê sê rojan de 70 kes ji dijmin hatin kuştin û bi dehan endamên dijmin hatin birindar kirin. Da hejmara kuştîyan zêdetir nebe, dijmin neçare ma ku operasyonên xwe, bi tixûb bike. Ji bo ku dagirker binkeftina xwe veşêrin, du gundiyan belengaz bi hovîti kuştin û dan xweya kirin, ku du pêşmerge hatine kuştin. Bi vi awahî xwestin tegezariya xwe biniximînin. Ev bûyer carek din bi delil datine holê, ku dagirker ji bo veşartina asteng û bê neçariya xwe, mirovên ji gelê me yê ji rêzê bi bizaveke dirinde dikujin.

Radyoya BBC, di weşarî xwe yê zimanê Tirkî de, ciheki fireh da şerê li Berwarî. Radyo da bihistin ku şer bê rawestan sê rojan domaye û bili hemû operasyon û xebatên yekitiyên artêşa Tirkî, PKK di kozên xwe de bi biryarî berxwedana xwe berdewam kir. Herweha radyo da bihistandin, ku li Çiyayê Cudî û li derdorên çiyayî şerê gerilla yê ji şeweya li Vietnamê tê pêşvebirin û li Çiyayê Cudî, hinde tunel (rêbazên bin erdî) ji aliyê gerillayên ARGK tên bikaranîn.

Weke tê ditin, şerê li Berwarî bi dijwari xwe hilimandîye şaxên weşan û nûçeyên navnetewan ji. Ev ji pêwistiya mezin a şerê li Berwarî şani me dîke. Hêzên me yê rizgariya netewî, careka din şani kirin, ku sing ber sing, ser bi serî û ber bi berî dikarin bi rojan pozberiyên xwe li hemberê hêzên dijmin birêvebibin û heya lêdanên herî gewre ji li dijmin bixin.

Li Qilaban şer

Şerê ji li Qilaban derket. Li vir ji lêdanên mezin li dijmin hatin xistin. Şer bi saetan doma. Gelek kuştî û hundabûn ji hêzên dijmin di vi şerî de hene. Li hemberê vê, hêzên ARGK di vi şerî de ji rasti çî hundabûnan nebûn û di şer de biserketin.

Li nêzîki zivînga Ortasu gundê Gul-yazi navçeya Qilaban ev şer çêbû. Hêzên ARGK taktîkî bi hostayî û jir pêşvebirin û di şer de destur û delivê bikaranîna çekan ji bo dijmin nehiştin. Dijmin hiç derfet nedît, ku bikaribe birêşîne ser pêşmergeyan.

Yekitiya dijmin kete nava tirs û bizdaneke gelek mezin. Di encama êriş û agirê gerillayên ARGK de dijmin kete nava panîkê. Dijmin nekari deliv bibine, ku hêzên xwe ji bine ser hev. Di vi şerê bi saetan domayî de, dijmin li riyên revînê geriya.

Pêşmergeyên ARGK bi reşandîneke dijwar û tund êrişî yekitiyên dijmin kirin

û tirs û panîka wan bi vi awahî kurtir kirin. Ev ji bû sedemek, da serbazên dijmin ji qada şer birevin û xwe veşêrin. Lê di sa ji, di destpêka agirê pêşmergeyan de gelek ji dijmin hatin kuştin an ji birindar kirin. Ev hejmar gelek bilind e. Dagirkerên Tirk hejmara kuştîyan xwe bi mirina du serbazan pejirandin. Lê di rastîyê de, hejmara mirî û kuştîyan gelek ji vê bilindtir e.

Yekitiyê ARGK ji avêt ser zozaneke li dora gundê Taşdelen. Li vir ji, sixurekî hevxebatkar bi mirinê hat cezakirin. Bili hemû bangên hêzên ARGK, ev ajanê devbixwîn û dijminê gel e har, dev ji karê xwe yê xîz û gemar berneda. Lewma kuştîna vi sixuri posîdeyên mezin li ser gel dagerand.

Li navçeya Dih, Çiyayên Çiravê pozberî

Êrdimek din ku şerê me yê rizgariya netewî li wir bi dijwari berdewam dîke û pozperiyên tund derdikevin, navçeya Dihê ye. Li derdorên Dihê di domana biharê de livbaziyan herî mezin xwe şani kiribûn û di dawiyê de şerê me yê rizgariya netewî pêşveçûneke heya bê gotin mezin, da xweya kirin. Ev ji pêşveçûneke yekcarî û nuh e.

Di vî dawiyê de ji li Çiyayên Çiravê şerê mezin di navbera hêzên ARGK û hêzên dijmin de derket û bi saetan doma. Şer, serê beyanê destpêkirî û heya derengê şevê berdewam kir. Di domana vi şerî de ji lêdanên mezin li yekitiyên artêşa dagirkeran hatin xistin. Dagirkerên Tirk hejmara hundabûnên xwe mîna mirina serbazekî dan xweya kirin. Weke di şerên din de ji dikin, di vi şerî de ji dagirker hundabûnên xwe ji rastiye gelek kêmîr dan bihistandin.

Roj nine, ku li derdorên Dihê şer dernekevin. Yekitiyên pêşmergeyên me di van şeran de, lêdanên giran li hêzên dagirkeran dixin. Dagirker ji bi armanca veşartina hejmara mirî û birindarên xwe, her demê hejmaran kêm didin xweya kirin. Di van şeran de ku bi saetan didomin, pêşmergeyên me bê hundabûn biserdikevin û ev ji delileke, ji bo naskirina lêdanên ku li dijmin dikevin.

Li Elkê şer dijwar bû

Bi hatina Havînê şerê li Elkê ji bi dijwari xwe lezand. Li Elkê ji şerên li dût hev birêve dikevin û livbaziyan êrişî, dafi û seravetîni diçin ser hêzên dijmin.

Weke nûçeyên di vî dawiyê de ji Elkê gihane me, diyar dibe, ku di destpêka vî mehê de êrişek çûye ser yekitiyê artêşa dagirkeran. Di encama vî êrişê de ji lêdanên gewre li yekitiya artêşa dagirkeran ketine.

Roja 10'ê Tirmehê ji livbaziyeke li dijî parêzkarên gundan birêve ketiye. Di şerê derketî de çar parêzkarên gundan bi xedari birindar ketine û zirarên diravî û dardingî yê mezin gihane wan.

Li Nazimiye şer: Çar serbaz hatin kuştin

Di destpêka vî mehê de li berriyêke li derdorên Nazimiye êrdîma Dêrsimê şerê gelek dijwar di navbera pêşmergeyên ARGK û yekitiyên artêşa dagirkeran de derket.

Ev şer ji bi saetan doma. Çar endamên yekitiya artêşa dagirkeran hatin kuştin û gelek ji birindar kirin. Di vi şerî de du tekoşerên me birindar ketin destê

dijmin.

Herçiqasî tekoşerên me birindar ji bûn, dagirkerên Tirkên faşîst şerwanên me xistin bin îşkencê û yekî ji wan bi hovîti kuştin. Weke tê zanin, bi peymanên navnetewan mafên dilîyên şer hatine parastin. Komara Tirk a faşîst ji imzeyê xwe avêtîyê binê van peymanan. Lê weke tê ditin, Komara Tirk daxwazên vî peymanê bi cih nayne û hinde azîneyan bi sere şerwanên me yê hêstîrîne, ku dijibihî en Hitler. Weke em ji vî bûyera dawî ji dibînin, dagirkerên Tirk tenê yek prensîba cengê ji nakin karê xwe û êrişên xwe yê xîz berdewam dikin.

Li Serhedan dijmin destpêkir, çêkên parêzkarên gundan di sa ji wan bigire

Piştî serketinên li êrdîmên Botan û Mêrdînê li dijî parêzkarên gundan û pêşveçûnên ji bo rabirina parêzkarên gundan, vî carê ji li êrdîma Serhedan derdorên bajarên Qers û Agirî lêdanên mezin li parêzkarên gundan hatin xistin. Roj bi roj hêzên ARGK bêhtir dest datînin ser çêkên parêzkarên gundan en li Serhedan ji. Livbaziyan di vî barê de roj bi roj zêdetir dibin. Hinek ji parêzkarên gundan ji, destpêkirin, bi dilxwazi çêkên xwe bidin hêzên me yê rizgariya netewî.

Ev pêşveçûn weke ku azîneya parêzkarên gundan di avê de birî, wusa ji kîre ku ev çêk bera xwe bide dagirkeran. Di encama vî pêşveçûnê de, nola tebdîreke nuh, dagirker destpêkirin, çêkên parêzkarên gundan di sa ji wan bistînin. Niha çêkên parêzkarên bi firehî kom dikin û parêzkarên ji kar derdixînin, ji ber ku guman dikin wê parêzkar çêkên xwe bidin hêzên ARGK.

Dagirker dixwazin bi vî azîneya xwe tiştîna bikin, da hêzên ARGK dest daneyînin ser çêkên parêzkarên gundan. Lew baş dizanin, ev çêk wê li dijî wan bîn bikaranîn. Armanca wan ji rawestandina vî yekê ye. Lê ya rasti eve, ku di herdu rewşan de ji sistema parêzkariya gundan dihilweşe û diherife. Ev ji tê wê maneyê, ku taktîkeke şerê taybetî ya din ji di avê de diçe, ku dijmin bûhatîyêke ji piveka mezin didayê.

Li Mistbînê 13 welatperwer hatin girtin

Piştî ku di navenda bajarê Mistbînê de tekoşîna me pêşveçûneke mezin şani kirî, dagirker ji dest bi operasyonên berfireh kirin û êriş birin ser bajarê. Mistbîn di serê wan bajarên de cih digire, ku bêhtirîn operasyon li wir pêktên û mirov tînin girtin. Tenê di vî salê de sê caran operasyon çûn ser bajarê Mistbînê û bi dehan welatperwêr ji aliyê dagirkeran hatin girtin. Li kêleka van ji hema hema di hemû rojan de pikolî û şehkirin hatine berdewam kirin, daxwaz ji bo tirsandîna çavê welatperweran hatiye birêveçûnê û dagirker xwestine, ku girsên gel en welatperwer hevkarî û arikariya tekoşîna me ya rizgariya netewî nekin; ji her alî ve van arikariyan bibirrin.

Di dawîya meha derbasbûyî de li navenda bajarê Mistbînê endamê MÎT'ê Seracetin Mûftûoxlu bi mirinê hatibû ceza kirin, ku rûçikê xwe yê rast di bin navê rojnamevanîyê de vedîşard. Ev livbazi xwediyê pêwistiyeke mezin bû, ji

bo dagirkeran. Piştî cezakirina vi ajani, li navenda Mistbînê ji operasyonên leşkerî destpêkirin.

Yekitiyên dagirkeran di navenda bajarê de 13 welatperwêr girtin. Di civîneke ji bo rojnameyan de, ku Wezîrê Karên Hundurî Abdulkadir Aksu ji tevli bûbû, ev welatperwer şani rojnameyan û weşanan hatin kirin û mîna bikaranînkare gelek livbaziyan wan dan xweya kirin. Bi vi awahî xwestin, banga xwe li gel bikin, ku lêdanên mezin li rêxistinên PKK hatine xistin û di vî barê de imajekê di serê mirovan de bi cih bikin. Beşdarbûna Wezîrê Karên Hundurî di vî civînê de, jê re nimûneyekê, ku rejîma faşîst li hemberê pêşveçûnan ketiye nava kijan astengan.

Dagirkerên faşîst, di vî dema dawiyê de bi vi awahî girtina mirovên ji gel bi firehî dihilimînin rojnameyan û dixwazin tegezariya xwe ya mezin a vî dawiyê bi vi awahî biniximînin. Bi amadekariyên mezin çêkirina civîneke wusa ji aliyê Wezîrê Karên Hundurî û keferata ji bo veşartina binkeftina xwe, girtina welatperweran û derxistina wan pêşîya rojnameyan, ne tiştêkî din e bili pejirandina tegezariyê.

Mîna herdemê vî carê ji rojnameyên Tirkî ciheki fireh dan nûçeyên girtina welatperwêr û xwestin xwe bigihînin hewara dewleta dagirker û kedxwar. Nûçe bi wêne û nivîsên berfireh hatin weşandin. Ji bo veşartina lêdanên ku di vî dawiyê de li artêşa dagirkeran ketine, keftûlefteka gelek mezin hat şani kirin.

Navên welatperwerên hatine girtin wusa ne: Abdurrahman Demir, Şêxmus Yavuz, Mehmet Baysal, Latif Cebe, Hüseyin Akman, Adnan Karakaş, Baxtiyar Yavuz, Hüseyin Akay, Eyüp Aktaş, Abdullah Aslan, Süleyman Demir, Hamit Tunç û Yusuf Tolu.

Li gundê Toptepe li Şirnexê dibistanek hat sohtin, neh ciwan xwe gihandin ARGK

Yekitiyê ARGK çû gundê Toptepe û tevli gundiyan civînekê çêkir. Di dawîya civînê de neh xort xwe tevli yekitiya ARGK kirin û bûn leşkerên rizgariya netewî di rêzên şoreşê de. Yekitiya ARGK herweha dibistana dagirkeran ya li gund ji şewitand.

Weke tê zanin li dijî saziyên dagirkeran en li Kurdistanê, ku ji bo asimilasyonê hatine avakirin û karê Tirkkirinê birêve dibin, hêzên ARGK bi şeweyêke berdewami livbaziyan pêktînin. Ev livbazi daxwazên asimilasyonê yê metingeran di avê de dibin û bîngêhên wan dibirrin.

Saziya USA Chevron dev ji gerîna li dût petrolê berda

Saziya Chevron a USA berî niha bi TPAO (Saziya gerîna petrolê ya Tirkîyê) re peymanek imze kiribû ji bo gerîna li dût petrolê. Ev sazi, divîbû di van mehan de li Çiyayê Cudî dest bi karê xwe bike. Di mehên pêşemîn a sala 1989'an de saziya Chevron lihevhatina xwe bi TPAO re imzê kiribû û di meha Adara derbasbûyî de komîsyonekî xwe yê ji 10 kesan şiyandibû Çiyayê Cudî ji bo hürkolînan. Amadekari tev li ser vî bîngêhê dihatin danîn, ku di van mehan de gerîna ji bo peydakirina petrolê

destpêbike. Lê ev bû sê meh e, ji ser rojên destpêkirina xebatan derbasbûye, balam çî karek hin nayê ditin. Weke lihevhatina bûyi, heke sazi dest bi xebatên xwe neke, divê 10 milyar Lîrên Tirkî bi şeweya tazminatê bide.

Berpîrsiyarên saziyê di van rojan de daxweyanîyek çêkirin û gotin, ku li Çiyayê Cudî derfetên xweparastîne tune ne û lewma dev ji karê gerîna li dût petrolê berdidin. Piştî ku li Çiyayê Cudî şerê me yê rizgariya netewî pêşveçû çû û saziya Chevron ji da xweya kirin ku dev ji karê peydakirina petrolê berdidê, êdî çêtir tê ditin, ku hêzên împeryalîst û dagirker nema dikarin dewlemendiyan welatê me bi hesanî talan bikin. Di vî barê de ji lêdanên mezin li xebat û daxwazên vî nolê ketine.

Li bajarên Çolamerg, Mêrdîn, Sêrt û Îllohê operasyonên leşkerî

Piştî ku tekoşîna me ya rizgariya netewî bi gavên mezinîrî pêşveçû û li bajarên ji posîdeyên xwe yê mezin xweş dagerand, dagirkerên Tirk ji pêşemîn li bajarên dest bi operasyonên leşkerî kirin.

Dagirkerên ku nekarin li çiyayên pêşveçûna şerê me rawestînin û li van dorhêlan roj bi roj lêdanên mezinîrî digirin, niha li bajarên bi berdewami serî didin operasyonên leşkerî û girtina welatperwêrên ji gel, da kontrol û serdestiya xwe li van deran ji bi tevayî hunda nekin. Li êrdîmên Mêrdîn û Çolamergê, di operasyonên hatin birêvebirin de, 13 kes hatin girtin. Niha hin ji operasyon û ger li van êrdîman berdewam dikin û dagirker pikolî û hingavtînen dijwar didomînin.

Li kêleka van êriş û operasyonan, li navendên bajarên Îlloh û Sêrte, li 29 gundên Îllohê ji operasyonên gerin û şehkirinê berdewam dikin. Bi terora dijwar, ku li ser gel tê dagerandin, dagirker armanca rawestandîna pêşveçûna tekoşîna me li bajarên dikin û dixwazin diwaran li pêşîya şerê me avabikin.

Li Stanbolê şer welatperwer hatin girtin

Dagirkerên Tirk en faşîst li kêleka operasyonên xwe yê li bajarên Kurdistanê, li bajarên metropol en Tirkîyê ji operasyonan dirust dikin û dixwazin li ser vî bîngêhê pêşveçûnên ku PKK bi destên xwe ve anîne rawestînin û sempatiya xurt a li van deran a ji bo şerê me yê rizgariya netewî bixînin.

Weke ku li Kurdistanê dibe, gelek welatperwerên ji ber gelek sedeman çûne metropolan ji diherikin nava şerê me yê rizgariya netewî û vedigerin çiyayên Kurdistanê.

Dagirkerên Tirk dixwazin pêşîya vî herikîni bigirin û lewma, li bajarên Stanbol, Edene, İzmir û Enqere roj bi roj operasyonan birêvedibin, mirovan digirin û gelek deran sehdkînin. Xebatên xwe yê di vî barê de di van rojan de gelek lezandine. Weke me gotî armanca tenê eve, ku xortên Kurd nekari bin xwe bigihînin şoreşa Kurdistanê.

Girtina hinde welatperweran li bajarê Stanbolê ku amadekari ji bo vegezariya Kurdistanê dikarin, vî rastîyê ji me re çêtir ronahî dîke. Navên welatperwêrên hatine girtin ev in: Mesut Yavuz, Hasan Sodan, Mehmet Şakar, Saadet-tin Oral, Mehmet Balen û Şerif Temel.

MIHRÎCANA GOVEND Û MUZÎKA KURDISTAN-89 YA SÊWEMÎN

ku ji aliyê Hunerkom (Komela Hunermendên Welatparêzên Kurdistan) hatibû amade kirin bi şahî û dilxweşiyeke mezin dawî bû

Koma Bêrivan a muzîkê rêza duwemîn bir

Koma Cudî ya govendê

Koma Amed a muzîkê rêza yekemîn bir

xwendin. Piraniya mēhvanan tevli wan rabûn govendê. Her di vê navberê de, nûçeyên şer ên ji Kurdistanê hatin xwendin û eywan bi yekcarê rabû dilan û şahiyê.

Berpirsiyareki bi navê jurî, pêşi encamên komên govendê û paşê ji encamên komên muzîkê danezane kir. Jurî rêzan wusa danezane kir: Koma Amed (Celle-Hannover) rêza yekemîn, Koma Şaxê Hunerkom (Swis-Basel) rêza duwemîn, Koma Dicle (Bonn) rêza sêwemîn di govendê de; herweha Koma Amed (Celle-Hannover) rêza yekemîn, Koma Bêrivan (Bonn) rêza duwemîn û Koma Botan (Berlîna Rojava) rêza sêwemîn di muzîkê de birin û biserketin. Bi eşkerebûna rêzan, endamên koman bi şahiyê mezin revin heya pêşiya eywanê û dest bi govenda dilxweşiya xwe kirin. Girsên gel ji bi lēxistina çepikan piştigiriya wan kirin.

Leyistokên govendê û perçeyên muzîkê yê komên hawîrkanê, atmosfereki xurt, bi şahî û heyecan dan mihricanê. Di govendê de Koma Amed (Celle-Hannover) û Koma Şaxê Hunerkom (Swis-Basel) û di muzîkê de Koma Amed (Celle-Hannover) û Koma Bêrivan (Bonn) figurên govendê û şeweyên muzîkê yê xweş û bedew pêşkêş kirin û bi xurtî, bi lēxistina çepikan hatin piroz kirin. Disa, Koma Cudî (Frense-Montbéliard) û Koma Dicle (Bonn) di govendê de û Koma Sefkan (Swis) û Koma Botan (Berlin) di muzîkê de, komên jêhati bûn û gel ji van koman re ji bi xurtî li çepikan xist.

Bi gelemperî mihricana vê salê, li gora salên din xurttir derbas bû. Di karen organizasyoni de başbûnek hebû. Herweha vê salê jurî ji, bi pirani biryarên rast dabû. Biryarên jurî û ditinên mēhvanan hema hema ji bo rêza hemû koman hevûdu digirtin.

Paşê, endamên hemû komên rêzên yekemîn, duwemîn û sêwemîn biribûn û du berpirsiyarên komên din, derketin pêşiya gel û nişanên xwe girtin.

Nişanên ku ji bo komên hawîrkanê hatin belavkirin

Ji bo komên govendê:

Koma Yekemîn: Madalya ji bronzê ya mezin (Li aliyê jor nexşeya Kurdistanê, li aliyê jêr "Mihricana Hunerkom III-89") û 10 kefi.

Koma Duwemîn: Madalya ji bronzê ya navîn (Weke ya yekemîn).

Koma Sêwemîn: Madalya ji bronzê ya piçûk (Weke herduyên din).

Ji bo komên muzîkê:

Koma Yekemîn: Madalya ji bronzê ya mezin (Li aliyê jor motifeki sazê, li aliyê jêr "Mihricana Hunerkom III-89").

Koma Duwemîn: Madalya ji bronzê ya navîn (Weke ya yekemîn).

Koma Sêwemîn: Madalya ji bronzê ya piçûk (Weke herduyên din).

Herweha ji bo endamên hemû koman, ji bo her keseki rozêteka ERNK (Nexşeyê Kurdistan bi nivîsa "ERNK-1985") û ji bo her komeka govendê û muzîkê diplomeyeke tevlibûna mihricana çandi hatin belavkirin.

Mihricanê de ev navîngên muzîkê bi kar hatin

Dahol, Zirne, Saz, (baxlama, diwan, elektro), Derbuka, Keman, Cura, Flût, Çello, Mey, Billûr, Orgel, Gitar, Tar, Xişxişk, Def, Ney, Bisk.

Komên tevli hawîrkana govendê bûbûn, navên leyistokên wan û puanên birin

- 1- Koma Amed (Celle-Hannover) : Leyistokên gelêri yê tevlihev ji êrdîma Bêdlîsê.
Puan: 293
- 2- Koma Şaxê Hunerkom (Swis-Basel) : Dokuzlu, Axirlama, Kirikcan, Oxuzlu, Fatikê, Mêremê, Çepik (Dilûk).
Puan: 291
- 3- Koma Dicle (Bonn) : Şûr û meral, Keşeyo, Delîlo, Girani (Amed).
Puan: 268
- 4- Koma Serhedan (Paris) : Lorkê, Xanim, Tello, Dello, (Serhedan-Qers/Agirî).
Puan: 234
- 4- Koma Jiyan (Stuttgart) : Ji bir nakim, Atabari, Ondortlû (Qers).
Puan: 234
- 5- Koma Cudî (Frense) : Beyno, Bablekan, Gûlizer, Dilocan (Botan).
Puan: 231
- 5- Koma Hollanda : Çiftli (Ruha), Axirlama (Wan), Meyro (Bêdlîs).
Puan: 231
- 6- Koma Botan (Berlîna Rojava) : Kipki (Gelemperiya Kurdistan), Koçerê (Erzerom), Çepki (Mûş-Erzerom-Çewlik).
Puan: 229
- 7- Koma Serkeftin (Frankfurt) : Toycular, Çarvani, Temi, Hewasohr (Wan).
Puan: 226
- 8- Koma Şoreş (Saarbrücken) : Çepik, Mani, Oxuzlu (Dilûk), Keçkani (Bêdlîs).
Puan: 222
- 9- Koma Welat (Koln) : Rêzani (Wan), Hinê (Çolamerg), Govend (Sêrt), Sîmsîmê (Semsûr).
Puan: 220
- 10- Koma Welat (Hamburg) : Leyistokên gelêri yê tevlihev ji êrdîmên Qers û Dilûkê.
Puan: 118
- 11- Koma Bêrivan (Bonn) : Kendirki, Çeçenê, Lê dinê (Efrîn).
Puan: 201
- 12- Koma Aachen : Kirikhan, Şenola, Delocan (Mereş), Tirkê (Semsûr).
Puan: 150
- 13- Koma Herkol (Leverkusen) : Delîlo, Nurê, Kelo, Narê (Mereş-Dilûk).
Puan: 145

* Herweha nola komeke mēhvan koma zarokên keç a bi navê Koma Bêrivan (Bonn) van leyistokan pêşkêş kir: Sêpi (Mêrdin), Çepkê şeran (Dilûk), Delîlim (Çolamerg)

Komên tevli hawîrkana muzîkê bûbûn, navên stranên wan û puanên birin

- 1- Koma Amed (Celle-Hannover) : Oy Kurdistan, "Potbori" (Welleh di-meşim, Bejna Dilber/Dimili, Deriyê Mêrdinê, Govendê).
Puan: 254
- 2- Koma Bêrivan (Bonn) : Şoreşger be wek Bêrivan, Em herin dibistanê.
Puan: 248
- 3- Koma Botan (Berlin) : Bêrivanê, Welatê ma/Dimili.
Puan: 233
- 4- Koma Sefkan (Swis-Basel) : Min nezani, Silav ji te re.
Puan: 231
- 5- Koma Şoreş (Avusturya) : Zor li krawanê cihan/Sorani, Selam selam Başkan APO'ya bin selam/Tirki.
Puan: 221
- 6- Koma Nûjin (Danimarka) : Hey lo bira, Bêrivan.
Puan: 218
- 7- Koma Firat (Koln) : Geliyê Zilan, Înternasyonalizm.
Puan: 217
- 8- Koma Jiyan (Stuttgart) : Wurzê/Dimili, Silav li we cengeweran.
Puan: 211
- 9- Koma Serkeftin (Frankfurt) : Roz esto welatê ma/Dimili, Erdê Botanê rengin e, Jina keça Kurdan.
Puan: 209
- 10- Koma Botan (Stuttgart-Heilborn) : Berivan, Rabin hevalino.
Puan: 198
- 11- Koma Cudî (Frense) : Kurdistanê, Şervan e.
Puan: 197
- 12- Koma Bagok (Bielefeld) : Serokê gelemperi, Mihrican.
Puan: 195
- 12- Koma Serhedan (Paris) : Ez gul im, Gundê me.
Puan: 195
- 13- Koma Welat (Hamburg) : Biji şoreşa Kurdistan, Bi xwina şehidan.
Puan: 183
- 14- Koma Şoreş (Saarbrücken) : Kurdistanê nasbike, Koyê Gebarê/Dimili.
Puan: 172

* Herweha nola hunermendeki mēhvan Hozan Seid Yusuf çar kilamên xwe pêşkêş kir. Hozanê Hunerkom ji van kilamên xwe pêşkêş kirin:
Lê dilberê, Pêşmerge, Hewar birano, Warê min (Seyidxan);
Muxtaro, Biji Artêşa me, Xanê, Narê (Dilgeş)

Destpêk di rûpela dawî de Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistan-YRWK hat xwendin û hostayê Bisk, hunermend û hozan Seid Yusuf, çar kilamên xwe di nava kutana çepikan ji aliyê mēhvanan de, pêşkêş kir.

Gava ku hawîrkana komên muzîkê didoma mesajeke Komîteyên ji Kurdistanê ji hat xwendin. Piştî dawîbûna

hawîrkana komên muzîkê, êdi jurî dest bi civina xwe kir, da encam û rêzên hatibûn birin eşkere bike.

Bi armanca dagirtina valahiya derketi û berdewamkirina şahiya di eywanê de, hunermendên Hunerkom ên navendi, bernameyê muzîka govendi pêşkêşî gel kirin. Hozan Seyidxan û Hozan Dilgeş, her yek çar kilamên folklori

Weke me berî niha jî dabû xweya kirin, êdî dilîyên şer endamên PKK li pêşiya dadgehên dagirkerên Tirkên faşîst xwe bi zimanê Kurdî diparêzin. Herçiqasî dadgehên dagirkeran li hemberê parastina bi zimanê Kurdî êrişan diênin ser dilîyên şer û dixwazin vê pêşveçûnê birawestînin jî, girtiyên endamên PKK li ber xwe didin û vî mafê xwe bi xurtî diparêzin.

Dilîyên şer endamên PKK bi berxwedanê bi dagirkeran dabûn

pejirandin, ku xwe bi zimanê Kurdî biparêzin. Dagirker jî di her delîvê de dixwazin vî mafî ji holê rakin. Dilîyên şer endamên PKK parastina xwe bi Kurdî dinivîsin û dişînin dadgehên bilind. Nimûneyek ji van parastinan giha destê me jî. Em vê bi şeweya orijînal pêşkêşî xwendekarên xwe dikin, ku ji aliyê dilîyê şer endamê PKK Cevdet ÎNAK hatiye amade kirin û ji bo dadgeha bilind a dagirkerên Tirk hatiye şiyandin:

JI BO DADGEHA LEŞKERÎ YA BILIND BI RIYA DADGEHA LEŞKERÎ YA GIRÊDANA AWERTE YA YEKEMÎN

ANKARA

Bingeh: 986 / 282
Biryar: 988 / 21
Roja girtinê: 19.05.1980
Roja girtina ji aliyê girtigehê: 04.06.1980
Daxwaza vê nivîsê: Li hemberê biryara li dijî min, parastina min e.

Nav û kesbûna nivîsevan:

Cevdet ÎNAK, kurê Hüseyn û Hesri, di sala 1.4.1964'an de li Çewlikê (Bingol) ji dayika xwe bûye û li gora biryara dadgehê temenê wî 01.04.1961 hatiye nivîsandin, li taxa bi navê Kûltûr hatiye qeydkirin, li taxa Yenîşehîr kolana Yeşil di xaniyê bi hejmara 171'ê de danîşvan e, nezewiciye, xwendeye, bê sabiqeye, ji ber vî tewanê li jêr di girtigehê de ye.

Cevdet İnak

Rêheval Cevdet İnak tevli rêhevala Sakine Cansiz

RAMYARIYA MÛKÛRANDINÊ (ÎTÎRAFÊ) YA DEWLETA DAGÎRKER DI SALÊN 1981-1982'AN DE

Mûkûrandin, di mehên biharê sala 1981'an de hatin holê û destpêkirin. Piştî destpêkirina xwesipariyê di demeke kin de, di girtigeha leşkerî ya Amedê de, mûkûrandin jî derkete holê. Di destpêkê de, vî nava rêzên derdoreke teng de bi tixûb hiştin. Ev, Şahin Donmez (ji koma Mazra), Mehmet Girgin (ji koma İloh), Hidir Akbalik (ji koma Amed) û bêbextên weke wan bûn. Ev ramyariya mûkûrandinê di sala 1982'an de ji meha Gulanê pêve, roj bi roj bêhtir hate fireh kirin û kargêriya girtigehê xwest bi zilm, zor û lêdanê bi hemû mirovan bide pejirandin.

Di meha Gulanê sala 1981'ê de em, komika Mazra (Eleziz), derketin pêşiya dadgehê. Di vî civina dadgehê de, dadgeh biryara xwe xweya kir û di dermafê me de biryara nekariyê da. Di wê demê de Şahin Donmez di bin navê çuyina nexweşxanê û dadgehê de, ji koxuşê dihat derxistin, carnan rojekê û carnan jî çar-pênc rojan dima û disa vedigerandin. Dema me jî wî dipirsi û me digotê, "Tu diçî ku derê?" wî bi vir û derevan em dixapandin. Ji me re rast ne digot. Rojekê got, "Ez bi sawciyê girtigehê Cahit Aydoxan re axifi me, wê ewraqên dawayê ji sawci vegerin. Ewraqên koma Mazra wê disa vegerinin Amedê." Paşê gotinê wî rast derketin. Ewraqên me nebîrin Mazra, li vir, li Amedê man.

Armanca ku ez vî bûyerê dinivîsim eve, ez dixwazim bidim şanikirin, ku çawa Şahin Donmez bi dizî û veşartî mûkûrdihat û vî mûkûrhatina xwe ji heya demekê veşartî hişt. Çawa ku tîkiliyên Şahin Donmez bi kargêriya girtigehê re hebûn, wusa jî bi dadgehê re hebûn. Em vî yekê baş dizanin. Piştî ku ewraqên me xwestin bişînin Mazra, rojekê sersed Esat Oktay Yıldiran û direktorê (midurê) girtigehê serhezîr Birol Şen hatin koxuşa me. Esat Oktay Yıldiran hat li ber Şahin Donmez û Erol Dexirmenci rawestî û wan şanî Birol Şen kir. Got, "Serhêzê min, ev naxwazin ji vir herin Mazra, dixwazin li

vir biminin." Birol Şen jî ji wan pirsî. Hurduwan bi zelalî gotin, "Em dixwazin li Amedê biminin." Sedema ku dixwestin li Amedê biminin, mûkûrhatina wan bû. Hingê li vir hoyên mûkûrhatinê hebûn, lê ev hoy li bajarê Mazra tune bûn. Ji bo xilaskirina canê xwe yê bi qirêj û gemar wê li ser pîr mirovan mûkûr bihatan û wê canê xwe bi vî awahî xilas kiribanan. Heke em bibiran Mazra, wê ev deliv ji destên wan derketibanan û biçûyan.

Beri ku mûkûrhatinê destpêbike, bikaranînen leşkerî di nava koxuşan û hewşê de girantir kirin. Delîva hizr û ramankirinê nedidan mirovan. Tevli van bikaranînen leşkerî, lêdaneke bi hovîtî û giran jî destpêkir. Lêdana ku li me ketî, li tu derê cihanê li kesî nehatiye ketin. Armanca vî lêdanê tirsandin, ne rihet hiştin û ji mirovatîyê derxistin bû. Dixwestin, ku mirov bibêjin, "Ji rêça mûkûrhatinê pêve tu çareyê min a dinê nîne!" Û bi vî awahî mirov bikevin nava bê gumaniyê. Piştî ku xwe gihan-din vî qonaxê, êdî êrişên xwe zivirandin ser hemû girtiyên. Daxwaza kargêriyê ew bû, ku mirovan ji kesbûn û mirovatîyê derxistin, meji û ramanên wan tevlihev bikin, mirovên şoreşger ji hebûna şoreşgerî û mirovî dîr bixin û wan bikin ne mirovên di bin destên wan de. Lê belê PKK leyistokên neyaran û xayinên mûkûrhatî pûç derxist.

Di vî demê de êrişên di şevan de jî destpêkirin. Ev êriş bi piranî ji aliyê astegmenê ku ji wî re digotin "Bokso" dihatin ser me. Di nivê şevan de ew tevli bireke leşkerên xwe yên ku di lêdanê de pisbor û zane bûn, diketin nava koxuşan. Bi darên weke destên bîviran stur bê dilşewatî li me dixistin. Ne digotin ev dixwe yan di xwewa şerî de ye, yan jî wê li serî bikeve yan wê li çavan bikeve. Kijan derê me li ber wan bikete, lê dixistin. Giring bû di nava wê hengamê de, di yek keliyê de her kesek li ser lingan çik rabûya. Dixwazi tu zanayê van êrişan be yan tu ne tede be, wê tu ji wan para xwe bigirta. Daxwaza wan bi

van êrişên şevê ew bû, ku herkesekî bê guman, biryar û hevî bikin, da ji rêça mûkûrhatinê pêve tu rêçekî din nebînin. Lê belê xwe dixapandin. Bir û baweriyên PKK, birdoz û ramyariya PKK rê neda xayintiyê. Me zilm û koteka wan bi bir û baweriyên PKK li erdê xistin û me daxwaz û armancên wan di qirik û gewriyên wan de hiştin.

Ji bo mûkûrandinê koxuşa 34'an hilbijartibûn. Ev hilbijartina bi zanatî bi fikrên û raya Şahin Donmez bi xwe çebûbû. Şahin bi xwe, vî tiştê bi devê xwe got. Wusa gotibû, "Me di girtigehê de sê komik çêkirine. Emê pêşî ji wan destpêbikin û paşê emê vegerin koxuşên din." Komikên ku çêkiribûn bi vî awahî bûn: Şahin Donmez, Erol Dexirmenci û Haydar Eroxlî li koxuşa 34'an; Yıldırım Merkit tevli koma PKK a mezîni û bi koma Mazra re derdiket pêşiya dadgehê, Mehmet Girgin tevli koma İlohê ya piçûk derdiket pêşiya dadgehê, ew wê biçûyan di koxuşa 33'an de bixebitîyan; Ali Gündüz û Orhan Mantaroxlu ji koma Mazra, wê biçûyan koxuşa 29'an û weke ku kargêriya dadgehê dixwest wê bixebitîyan. Ev kesên mûkûrhatî, kargêriya girtigehê û sawciyê dadgehê Cahit Aydoxan bi hev şewirî bûn û girtigehê li hev pay kiribûn. Vî karê qirêj û gamar, wê ji koxuşa 34'an bidana destpêkirin...

Sedema hilbijartina koxuşa 34'an ji bo mûkûrhatinê çibû? Ez dixwazim pêşî bersiva vî pirsê bidim: Piştî ku li derbarê koma Mazra biryara nekariyê hati dayin, di koxuşê de ji koma Mazra 18 girtî diman. Dûv re ji kargêriya girtigehê komika me di koxuşa 34'an de li hev civand. Bili 7-8 mirovan, xayinê Şahin Donmez van mirovan tevan nasdikir û ew ji wî nas dikirin.

Şahin Donmez hem di hundurê girtigehê de û hem jî li derve van mirovan nas dikir û psikolojiya wan jî baş dizanî. Bi kijan rengî wê bi serî de here, wê bi çî awahî poside li ki bike, baş dizanibû. Hisabê van tiştan dikir û di derbarê van mirovan de zanînen xwe û agahî digi-

hand kargêriya girtigehê. Wê bi çî şeweyî bi ser van mirovan de here, ji wan re digot û şanî dikir. Fermanên ku vî xayinî dida sersed Esat Oktay Yıldiran, bi destê leşkeran dihatin bi cih anin.

Çawa Şahin Donmez dest bi mûkûrhatinê kiribû? Ez dixwazim bi kurtî vî jî binime zimên. Herweha tîkiliyên di navbera wî û Ali Gündüz çibûn? Ezê van jî raxînim pêşiya çavan.

Di sala 1982'an de, di mehên Sibata, Adar û Nisanê de, piştî ku Şahin Donmez vedigerî û dihat koxuşê, -wî digot, ez jî dadgehê yan jî nexweşxanê tîm, lê rasti jî bo mûkûrhatinê diçû milartêşê, bi sawci û yên din re diaxifidîçû di qedemgehê de bi dizî û dirêjahi bi Ali Gündüz re diaxifin. Gava ku me ji wan dipirsi digotin, "Em li ser parastina xwe û dadgehê diaxifin." Lê belê rastiya vî bûyerê, ne weke ew digotin bû. Di nava xwe de li ser radiwestin û di hizirîna, bê wê çawa zirarê bidin PKK û gelê Kurdistanê. Wê soza xwe ku dabûn dagirkeran û xayintiya xwe, bê wê çawa baş bi cih binan. Belê, tenê hesabê vî tiştî dikiran. Rûçikê Şahin Donmezê pis û gemar, roja 2'ê Gulanê sala 1982'an, li pêşiya dadgehê derkete holê, eşkere û ronak bû. Em hingê di eywanê de bûn, serê me di ber me de bûn û em li dîv hev rêz bûbûn. Destên me jî piştê ve girêdayî bûn. Weke koleyên zincirkirî û li ber bazarê, me dabûn sekinandin. Di wê navberê de astegmenê ku ji wî re digotin "Minik" hat li pişt Şahin Donmez sekini û destê xwe li pişt stuyê wî xist. Şahin Donmez li aliyê min ê rastê bû. Gava ku "Minik" destê xwe li pişt stuyê wî xist, Şahin Donmez jî bi derewan xwe avête erdê û xwe ji hiş bir. Lê belê nekari wê leyistoka xwe baş çêbike. Pêşî rûnişte ser erdê û paşê xwe dirêj kir. Hingê Şahin Donmez bi lez jî cem me birin. Me, yên ku mabûn, bi zinciran bi hev girêdan. Paşê me derxistin pêşiya dadgehê. Li wê derê me ji hevalan li ser Şahin Donmez hinde pirs kirin. Gotin me, "Piştî ku hun çûn, Şahin Donmez jî hat tiştên xwe bir û çû. Lê

em nizanin bê ka bi ku derê vî çûye."

Roja din em disa derketin pêşiya dadgehê. Şahin Donmez jî hat û li pêşiya dadgehê weke bilbilan xwend. Me pêşî fahmnekir bê çî bi Şahin Donmez hatiye. Ji aliyê her wê diavêje Partiyê, ji aliyê din ve jî, çî tî ber devê wî di derbarê sistema sosyalist de dibêje. Çavên xwe girtin û devê xwe yê gemar vekir. Sixêf û dijûnan li sistema sosyalist û PKK kir. Êdî dem ji wan re hatibû, giring bû ew leyistokên ku amade kiribûn, ew pilanên ku nivîsbûn derbasî kiryarê bibûyan û di karvaniyê de pêkbihatan.

Piştî ku Şahin Donmez xwe bê hiş xisti bi rojekê, "Minik" gazi Ali Gündüz kir. Roja din jî gazi Erol Dexirmenci, Orhan Mantaroxlu, Aksüt Polat, Ali Güngör û Riza Sarikaya kir. Tev li pey hev li vegera dadgehê çûn û jî bili Riza Sarikaya kes jî wan venegeriya. Paşê em hinbûn ku wan tevan birine koxuşa 38'an.

Gava ku Riza Sarikaya hate koxuşê me jî wî pirsî û me gotê, "Çî bûye, we birin ku derê, hun çî axifin?" Riza bersiva me da û got, "Em birin qantînê. Li wê derê sersed Esat Oktay Yıldiran, Şahin Donmez, Hidir Akbalik, Mehmet Girgin, Yıldırım Merkit û Ali Gündüz rûniştî bûn. Sersed got, "Me gazi te kiriyê ji bo teştêki ku tu dizanî, divê tu ji me re bibêji." Got, "Şahin Donmez dibêje, tu mirovekî qenci..." û tiştên weke van jî min re gotin. Piştî axiftina sersed, Şahin Donmez û yên din jî dest bi axiftinê kirin. Çî dihat hişên wan digotin. Gotin, "Ger tu rastiye bibêji, tî bi cezayekî sivik xilas bibi. Em bi sawci Cahit Aydoxan re axifine û ew jî van tevan dizane. Sersed jî şahidê vî axiftinê ye..." Sersed jî, ji bo vî axiftina wan serê xwe hejand û got, "Em dizanin, tîkiliyên te bi PKK re ninin. Ji ber vî yekê, heke mejiyê te hebe, tî di demeke kin de beyî berdan û jî girtigehê derkevi derve..."

DÛMAHÎK DI HEJMARA BÊ DE

YEKÎTIYÊN WELATPARÊZ KOMCIVÎNÊN XWE ÇÊKIRIN

Li ser bingeha pêşveçûna têkoşina me ya rizgariya netewî, rêxistinên Eniyê ji hatin damezirandin û li dûv hev Yekitiya Karkerên Welatparêzên Kurdistan-YKWK, Yekitiya Jinên Welatparêzên Kurdistan-YJWK, Yekitiya Xortên Şoreşgerên Welatparêzên Kurdistan-YXK û Yekitiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistan-YRWK avabûna xwe danezane kirin. Hersê Yekitiyên pêşemîn di sala 1987'ê de û YRWK ji di 27-28'ê Gulanê 1989'ê de Kongreyên xwe yê Yekemin civandin û pêşi karker, jin û ciwanên Kurdistanê û paşê ji ronakbîrên Kurdistanê di rêxistinkirina xwe de gavên herî pêwîst avêtin.

Di rojên me de, ku organize kirina ERNK xwe bi şeweyeke berdehamî pêwîst û giring dîke, vatîni û delametên ku dikevin pêşiya Yekitiyên welatperwer ji heya bê gotin mezin û pêwîst in. Daku bersiva bi şeweyekî aktîfîr tevlihbûna girsên kedkarên Kurd nava rêzên têkoşinê bê dayin, ku niha li derveyî welat dixebitin û herweha daku pîvanên rêxistinî çêtir bîrên tîkûz û xurtkirin, ev karguzarî û delametên herî pêwîst in, ku divê ev Yekitiyên welatparêz bigirin ser şaxên xwe û bersivên wan di karvaniyê de bidin. Vê rojê, ger li welat û ger ji li derveyî welat, ji bîrên gelê me yê rengarê bi hezaran mirov diherikin nava rêzên Eniyê. Girsên gelê vê rojê, bêhtir ji her demê dixwazin xwe di nava rêzên Eniyê de rêxistî bikin û bitêkoşin. Bersiva girsên gelê ji, tenê bi riya rêxistinên wan ên zîkmakî Yekitiyên welatparêz, dikare bê dayin. Yekitiyên welatparêz, dikarin bersiva girsên gelê û daxwazên wan ên tund bi şeweyeke rast û bi taybetî bidin.

Herçiqasî bi kêmasî sê Yekitiyên welatparêz ev bû saleke hatine damezirandin û divê domanê de hinde gavên gelek pêwîst hatine avêtin ji, hin gelek kêmasî hene, ku divê bîrên rakirin. Di nava pîrsên pêşemîn de, ku divê bi lez bîrên verisandin, pîrsa kargêriya navendî û pîrsa kargêriya xwecihî ya Yekitiyan û pêkanîna xebatekî rêxistî heye. Kargêriyên Yekitiyan hin xwe di karvaniyê de negihandine rîsteki tîkûzbûyî. Di barên rêxistinî, kontrolî û birêvebirinî de hinde şaşî û kêmasî car-caran xwe şanî dikin û ev dibin sedemek, ku Yekitiyên welatparêz nekaribin vatîni û delametên xwe bê kêmasî bi cih binin.

Di dema pêşiya me de, pîrsa yekemin ku giring e li ser bêhtirîn bê rawestandîna eve, ku girsên gelê di nava rêzên wan Yekitiyên welatparêz de bi hemû şeweyan xwe tevli tîkoşinê bikin. Divê xebateke wusa jêhatî û jirê bikin, ku girsên gelê xwe bigihînin gehîneka xwe tevli tîkoşinê kirinê. Têkoşina komekî pêşrevanî û pêşengî ya teng, şûna xwe ji bo tîkoşinê berdaye, ku girsên gelê berfirehtir di Yekitiyên Eniyê de bîrên rêxistinkirin û bîrên tevgerandin. Ev jî şerê gelê, ku bi tîkîliya tevayî gelê birêvebirin. Gihana rastiya gelekî wusa şervan, bi vî bûyerê hatiye girêdan, ku Yekitiyên Eniyê delametên xwe bi cih binin.

Têkoşina me ya rizgariya netewî li Kurdistanê, ku pêşemîn di mehên biharê de li herêma Botanê herî pêşveçûyê, xwe gihandiye koçbera şerêkî gerilla yê gelek berfireh. Ev jî sedemêke, ku girsên gelê bi rengêki aktîfîr tevli şerî bibin û alîkariyên xwe mezintir bikin. Lew ev pêdiviyê gelek pêwîst û bingehî e. Tiştê ku wê pêşiya girsên gelê veke û wê hoyan derxîne holê, daku girsên gelê li gora gehîneka tîkoşinê ya vî rojê delametên jêhatî bigirin ser xwe û pêk binin, Yekitiyên Eniyê ne.

YKWK, YJWK û YXK, ku Kongreyên xwe yê Duwemîn civandine û YRWK, ku Kongreya xwe ya Yekemin civandiye, di dema pêşin de wê delametên xwe bi şeweyeke çak û pakîrîn bi cih binin. Baweriya me ya ji bo vî yekê xurt û zinde ye. Kongreyên Yekitiyan, ji bo serketina di van delametên de, gihane wê him, hêz û perspektîfa pêdivîbû. Li ser vî bingehê em Kongreyên YKWK, YJWK û YXK ên Duwemîn û Kongreya YRWK ya Yekemin pîroz dikin û em bang li teviya gelê xwe yê zehmetkêş dikin, ku xwe di nava rêzên Yekitiyên welatparêz ên endamên ERNK de bi rê bixê û bi şeweyeke aktîfîr tevli tîkoşina serxwebûna Kurdistanê û azadiya xwe bike.

Kongre herweha anî zimên, ku divê kedkar û xebatkarên welatparêz ji bo pêşvebirina rêxistinîya YKWK xebateke jir û çalak deynin pêşiya xwe; hemû kedkarên Kurdistanê delametên aktîfîr hilgirin ser mil û şaxên xwe û biryar girt, ku şaxên kargêriyê yê ji bo dema pêşin, divê ji niha ve bîrên avakirin. Li kêleka van jî, Kongre eşkere kir, ku divê kedkarên welatparêz ji nava rêzên rêxistinîya xwe YKWK, militan û tîkoşerên pêşengî derxîne û wan bigihîne PKK û ARGK, bi vî awahî wan xurttir bike. Herweha bang li hemû kedkarên Kurdistanê kir, ku xwe di nava rêzên YKWK de bigihînin hevûdu.

Di encama diskusiyonên tund de, ku di Komcivînê de çêbûn, ji bo dema pêşin biryarên gelek pêwîst û xurt hatin danin. Komcivîna YKWK, ku gelek delegayên nûnerên kedkarên Kurdistanê yê li derveyî welat tevli bûbûn, herweha xwediyê naverokê bû, ku berpirsiyariya çîna karkerên Kurdistanê jî dikir. Herçiqasî jî aliyê hejmarî berpirsiyariya bîrekê dikir jî, ji aliyê pîrsên hatin nixandî û pîrsîgîrên hatin ji ber çavan derbas kirin, Komcivîn, di şexsiyeta kedkarên Kurdistanê yê li Ewropa de, xwediyê rewşekê bû, ku berpirsiyariya teviya çîna karkerên Kurdistanê dikir. Ji ber vî yekê jî Kongreya YKWK a Duwemîn, di dirûka tîkoşina çîna karkerên Kurdistanê de, xwediyê cihekî gelek pêwîst e.

Yekitiya Jinên Welatparêzên Kurdistan-YJWK bang li hemû jinan dike ku aktîfîr xwe bidin xebatan

Kongreya YJWK a Duwemîn, ku gelek endamên jin û mehvan beşdar bûbûn, di meşûya 29-30'ê Nisanê 1989'an çêbû û bi şeweyeke jêhatî biserket.

Komcivîna Yekitiya Jinên Welatparêzên Kurdistan-YJWK a Duwemîn, hemû pîrsên ku li pêşiya jinên welatparêz dibin çepê û diwar û dibin kelem da bi şeweyeke aktîfîr jinên welatparêz tevli tîkoşina rizgariya netewî nebin, ji ber çavan derbas kir, wan nixand û xwe gihand encamên ronak û berçavî. Ji alîkî hemû çepêrên ku nahêlin jin tevli tîkoşina serxwebûnê bibin hatin mehkum kirin û ji aliyê din jî nêrin û ditînen rast hatin zelalkirin.

Di benda nixandîna xebata salekê de, hemû kêmasî û şaşî bi firehî hatin rexne kirin û hemû nêrinên çewt ên di vî pîrsê de hatin danin. Pêşemîn li ser

wan pîrsan hat rawestî, ku ger ji ber sedemên civakî û ger ji ber sedemên serpêhatîni, nahêlin jin bi rengêki aktîf tevli tîkoşinê bibin. Hat xweyakirin, ku riya rast a ji bo ji holê rakirina van çepêrên, bi karvaniya militanên jin ên şehîd, hatiye şanî kirin.

Di vî demê de, ku şerê me yê rizgariya netewî xwe tund kiriye û pêwîstiyê gelek mezin e ku rêxistinîya ERNK bêhtir bê zêdekirin û pêşvebirin, hemû delametên ku li benda jinan mane, hatin danin û ronahî kirin. Kongre, di vî pîrsê de jî perspektîfên xwe pêşkêşkir, ku riya endaman vedikin û wan bi zanabûna biserxistinîna van delametên xemiland û kemiland.

Komcivîn, girêdana xwe ya bi Partiyê, şehîdên şoreşê, berxwedankarên zinadanan, komutan û şervanên ARGK û pêşemîn ji Pêşengê Partiya me rêheval Abdullah ÖCALAN re anî zimên û peymanî xwe disa dani holê. Hemû endamên Komcivînê jî, li pêşiya platforma Kongreyê, peymanî xwe ya biryariyê anî zimên û soza xwe danî holê.

Piştî danûstandînen tund û nixandînen bi naverok, kargêriya navendî ya YJWK hat hilbijartin. Herweha Kongre, amblema YJWK jî ji nava gelek pêşniyaran hilbijart û vî yekê bi biryarekê gihand encamê.

Di dawîya Komcivînê de, hemû encuman bi him û jiriya ku ji platformê standî, soz dan, ku di xebatên YJWK ên pêşin de, wê bi dil û can xebatekê bikin, da biryarên xurt û pêwîst ên ji Kongreyê derketine di karvaniyê de bigihînin bersivên xwe. Endamên jin ên welatparêz herweha soza xwe dan, ku hemû jinên Kurdistanê di bin banê YJWK de rêxistî bikin, daku jin bi aktîfîr tevli tîkoşinê bibin, xebateke mezin bikin ala xebata xwe. Bi vî awahî jî, daxwaz û hevîyên jinên Kurdistanê yê hevpare anî zimên. Endamên jin, da bibin layiqê tîkoşina rizgariya netewî ku PKK bilind dîke, eşkere kirin,

ku wê delametên xwe bê gotin bicihbînin, ku ev tîkoşin hildaye ser mil û şaxên wan. Kongre, bi şahî û biryardariyê herî mezin gihada dawîya xwe.

YKWK-Swis, Yekitiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistan-YRWK û dilxwazên ERNK mesajên xwe yê hevkarîyê gihandin Komcivînê.

Yekitiya Xortên Şoreşgerên Welatparêzên Kurdistan-YXK bang li hemû ciwanan dike ku xwe di şer di bikin milîtan

Yekitiya Xortên Şoreşgerên Welatparêzên Kurdistan-YXK, Kongreya xwe ya Duwemîn di meşûya 22-23'ê Nisanê de civand. Nola berpirsiyar û nûnerên rêxistinên ciwanan ên li gelek derdoran, 45 delege tevli Komcivînê bûn.

Kongre bi silava ji bo şehîdên şoreşê destpêkir. Di domana silava ji bo şehîdan de hemû endam bi yek devî dirûşmeya, "Bi can, bi xwîn, em bi te re ne ey Serok!" bangin.

Kongre bi benda yekemin a rojenî berdehamkir, ku pêşveçûnên konevani yê dawiyê û xebatên sala derbasbûyî dinirxand. Li ser rapora politîkî ku pêşkêşî Komcivînê bûbû, hemû endam bir û baweriyên xwe diyarkirin û nixandînan xurttir kirin.

Paşê rapora kargêriya navendî ku di Komcivîna Yekemin de hatibû hilbijartin, ji ber çavan hat derbas kirin. Hemû endam li ser rapora xebatê rexne û pêşniyaran xwe danî holê û ji bo tesbîtkirina kêmasiyan bi jiri xwe livandin. Di encama axiftinên tund de hemû

holê, hatin rexnekirin û sedemên wan hatin ronahîkirin. Sedemên ku nehîştîbûn xebat bigihînin pîveka ku dil dixwest, hatin danin û li ser vî bingehê riya veristîna pîrsîgîrên hatin zelalkirin. Hemû encumanên di civînê de tevli danûstandînen li ser pîrsîgîrên bûn û baweriyên xwe danî holê û ji bo peydakirina riya veristîne yê rast hemû endamên di Komcivînê de xebat û mijûliya xwe bi jiri danî holê.

Komcivîn, li ser tîkoşina rizgariya netewî û pîrsîgîrên vî tîkoşinê jî rawestî û da xweyakirina, ku divê bi rengêki aktîfîr tîkîliya di nava rêzên Têkoşina Rizgariya Netewî Kurdistanê de hebe, ku di bin pêşengîya PKK de tê bilindkirin. Piştî ku careka din hat diyarkirin, PKK ku rêxistinîna çîna karkerên Kurdistan a zîkmakî ye, pêşveçûneke mezin şanîkiriye, hat zelalkirin ku ev tîkoşin bûye bingehêk pêşemîn ji bo dameziradina ERNK û paşê jî ji bo hemû Yekitiyên welatparêz ên Eniyê.

Kongreya YKWK a Duwemîn delametên çîna karkerên Kurdistanê û bi taybetî ji delametên bingehî ên kedkarên Kurdistanî yê li derveyî welat ronahî kir û vî bangê bilindkir: "Ji bo dameziradina Kurdistanê serbi-xwe, yekbûyî û demokrat tevli tîkoşina konevani û çêkdari bibin!" Piştî ku YKWK vî bangê disa ji nuh ve hildayî, ji hemû kedkar û kedmîzên Kurdistanê xwest, ku girêdayî bi vî dirûşmê bînin, ger ew li ku derê bin, bila be.

Yekitiya Karkerên Welatparêzên Kurdistan-YKWK bang li hemû karkeran dike ku xwe di nava rêzên Yekitiyê de bikin yek

Yekitiya Karkerên Welatparêzên Kurdistan-YKWK, Kongreya xwe ya Duwemîn di meşûya 15-16'ê Nisanê 1989'an de civand. YKWK, di demê de, ku şerêki tund li Kurdistanê hebû, Kongreya xwe çêkir. Pêşveçûnên li Kurdistanê, weke ku delametên Kongreyê mezintir kirin, wusa ji bingehê danî holê, ku Yekiti bi şeweyeke rast û tîkûz xwedî li delametên xwe derkeve.

Kongreya Duwemîn, li ser bingeha nixandîna xebatên sala bihurî, delametên domana pêşin zelal kir û biryarên nuh derxist. Piştî silava ji bo şehîdên şoreşê Kurdistanê û şoreşên ciwanê, Komcivîn bi bendên bernamaya rojane berdeham kir û bend, ji ber çavan hatin derbas kirin.

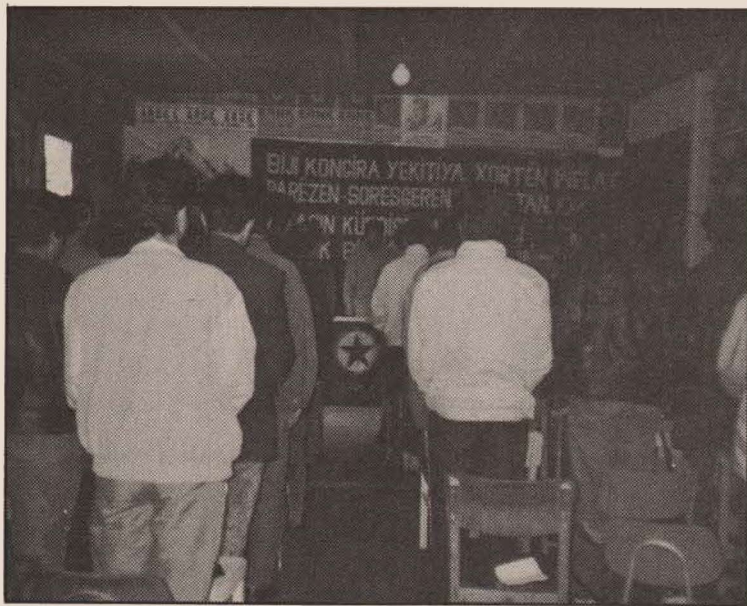
Di benda jî ber çavan derbas kirina xebatên salekê de, hemû şaşî û kêmasiyan heya roja Komcivînê derketibûn

kêmasî û şaşî hatin mehkum kirin û nêrinên rast çêtir hatin ronahî kirin. Herweha li ser pîrsa merkezîbûnê jî bi firehî hat rawestî, ku di domana derbasbûyî de di vî pîrsê de gelek kêmasî xwe şanî kiribûn. Hat zelalkirin, ku divê bi çî awahî nêrin û ditînek ji bo vî pîrsê hebe û ev pîrs rast bê têgihîştin.

Xebatên xwecihî ji disa li ser bingeha rexnekirinê jî ber çavan hatin derbas kirin. Hemû kêmasî û şaşî ji her alî ve hatin danin. Di vî barê de jî nêrinên çewt hatin ronahîkirin û giring e nêrina rast çî be, gihada encamê.

Piştî nixandîna xebatên dema bihurî, benda jî bo dema xebatên pêşin bû naveroka rojenî. Biryarên di vî barê de bûn nâvenda axiftinên. Hemû pêşniyaran biryarî, ku komisyonan amade kiribûn, hatin xwendin. Li ser wan jî hat rawestî û piştî xurtkirina wan mina biryarên bingehî hatin pejirandin.

Paşê kargêriya navendî ya nuh hat hilbijartin û hemû delege soz û peymana xwe ya biryardariyê pêşkêş kirin. Mesajên girêdana bi Pêşengiya Partiyê, şehidan û berxwedankarên zindanan hatin xwendin.

Piştî axiftina dawikirina Komcivîne, hemû delege rabûn ser piyên xwe û vê dirûşmê bangin: "Em amade ne, emê dijmin biherifin, emê welatê xwe vebigirin!" Piştî vê dirûşmê dawî bi Komcivîne ji hat.

Yekitiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistan-YRWK bang li hemû ronakbîran dîke ku têkoşîna serxwebûn û azadiyê xurttir bikin

Yekitiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistan-YRWK, Komcivîna xwe ya Yekemîn di mîjûya 27-28'ê Gulanê 1989'an de civand. Gelek berpirsiyar û nûnerên rewşenbîran ên ji gelek welatên Ewropî û gelek mîhvan beşdarî Komcivîne bûbûn. Armanca Komcivîne ev bû, ku di vê dema pêwîst de, rewşenbîr xwedî li delametên xwe derkevin û li ser bîngê pêşveçûnê li Kurdistanê xwe bi rê bixin, Yekitiya xwe avabikin û xebatên xwe tîkûz bikin. Komcivîna dabû pêşîya xwe, ku hemû pirsên rewşenbîrên welatparêz û rewşa rewşenbîran ji ber çavan derbas bike.

Komcivîna bi dirûşmeya, "Bijî bizava ronakbîrên welatparêzên Kurdistan ji bo Kurdistanê serbixwe, yekbûyî û demokrat!" dest bi xebata xwe kir. Kongreya YRWK bi silava ji bo şehîdên Kurdistanê destpêkir û bi mesaja Sekretêrê Gelempêriya PKK, Prezîdentê ERNK û Serok-komutanê ARGK birêz Abdullah Ocalan berdewam kir, ku hinartibû Komcivîna YRWK a Yekemîn.

Bi armanca zelalkirina delametên domana pêşîn û derxistina biryarên nuh, pêşî xebatên heya roja Komcivîne yê berê bi firehî hatin nixandin û ev bir, bi nixandina pêşveçûnê politîkî yê vê dawiyê, li cihanê, Rojhilata Navîn û Kurdistanê, dawî bû. Di vê benda Komcivîne de, hemû xebatên berî hingê, hemû şaşî û kêmasiyên heya roja Komcivîne û hemû serketinên Yekitiyê hatin rexnekirin û ronahî kirin. Li ser vê bîngê rê hat ronahî kirin, da xebat bikaribin bigihin armancên xwe. Hemû endamên YRWK ên di Komcivîne de, xwe tevli karûbarên ronahîkirina rewşê û peydakirina rê û çareyên veristîne kirin, xebat û mijûliya xwe bi jirî danin holê.

Komcivîna, li ser pîrsgirêk û kêşên Têkoşîna Rizgariya Netewa Kurdistan ji rawestî û xebata xwe ya bernamêyî li ser vê bîngê berdewam kir. Di birê

duwemîn ê Komcivîne de, Bernamêya Pêşniyar a YRWK, ku bi Kurdî hatibû amadekirin, hat xwendin. Bernamêya Pêşniyar a konevanî bi dirêjahi hatibû amadekirin û hemû pirsên têkoşîna netewî tevli delametên ronakbîran ronahî dikir. Di Bernamêya Pêşniyar de rewşa ronakbîran, rewşa Kurdistanê, rewşa Rojhilata Navîn û cihanê hatin nixandin û di dawiyê de destur, û delamet bi bendên yeko-yeko hatin ronahîkirin. Kongreya YRWK a Yekemîn bi vî awahî delametên birê ronakbîrên Kurdistanê û bi taybetî ji delametên bîngê ên rewşenbîrên welatparêz danî holê û banga, "Serxwebûn û azadiya Kurdistan" hilda, vê bangê di bernamêya de disa bi cih kir. Ji hemû ronakbîran xwest, ku xwedî li vê dirûşmê derkevin û xebata xwe li ser vê bîngê pêşvebibin.

Paşê Komcivîna bi biryarên pêşniyar berdewam kir, ku li ser van bendan ji aliyê komisiyonên di Komcivîne de hatibûn amade kirin; Kovara Rewşen, bi-jîjî û tendurustî, dad û mafdarî, xebatên wergervanî, çand û huner, diroka Kurdistan, wêje û ziman, agahdarî û alikarî, perwendeyî û hinkirin û h.w... Di vê birê de ji hat xwestin ku divê ronakbîr ji bo pêşvebirina rêxistiniya YRWK xebateke jir deynin pêşîya xwe, hemû ronakbîrên Kurdistanê delametên mezintir hildin ser milên xwe û

şaxên kargêriyê yê bi şeweya berpirsiyariyê bî avakirin. Komcivîna herweha biryar girt, ku nameyek ji bo ERNK, yek ji bo girtiyên di zindanan de û yek ji ji bo protestokirina Almanya Rojava derxine. Herweha bersiva mesaja Sekretêrê Gelempêriya PKK birêz Abdullah Ocalan bê şiyandin.

Piştî hilbijartina kargêriya YRWK a navendî û redaksiyona (sernivisariya) kovara Rewşen, hinde mesajên ku hatibûn Komcivîne hatin xwendin. Mesaja Serleşkeriya ARGK ji Êrdima Botanê, Yekitiya Jinên Welatparêzên Kurdistan, Yekitiya Karkerên Welatparêzên Kurdistan, Yekitiya Xwendevanên Welatparêzên Kurdistan, Feyka-Kurdistan,

Dostên Gelê Kurd li Almanya Rojava, Komiteyên ji Kurdistanê, Dostên Gelê Kurd li Swêd û gelek rewşenbîrên li gelek welatên cihanê.

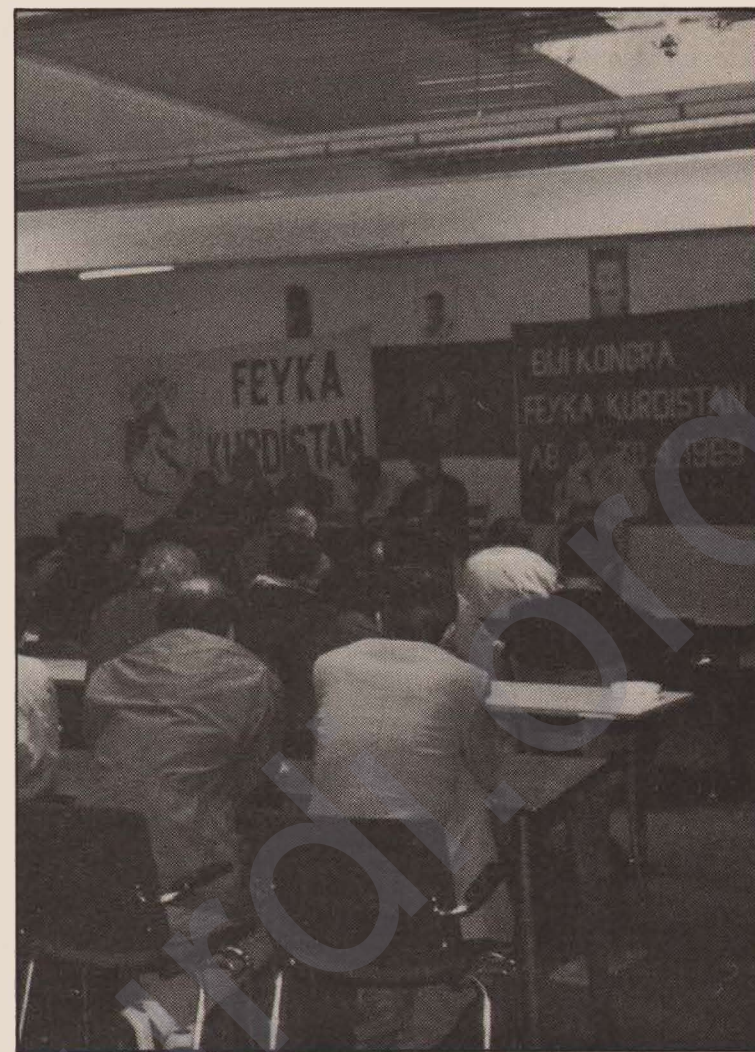
Di encama diskusiyonên berfireh de, ji bo rojên pêşîn bi vî awahî biryarên herî pêwîst û zexm hatin pejirandin. Komcivîna YRWK, herweha xwediyê wê rastiyê ji bû, ku berpirsiyariya rewşenbîrên Kurdistanê ji dikir. Herçiqasî ji aliyê hejmarî di civînê de berpirsiyariya birekî rewşenbîran dihat kirin ji, ji aliyê pîrsgirêkên hatin nixandin û ji ber çavan derbas kirin, Komcivîna, di kesbûna rewşenbîrên di civînê de, berpirsiyariya teviya birê ronakbîrên Kurdistanê dikir. Ji ber vê rastiyê, Komcivîna YRWK a Yekemîn, di diroka têkoşîn û bizava birên rewşenbîrên Kurdistanê de, xwediyê cihekî gelek pêwîst û pîroz bû.

FEYKA-KURDISTAN KOMCIVÎNA XWE YA ŞEŞEMÎN ÇÊKIR

Federasyona Komelên Çandî û Karkerên Welatparêzên Kurdistan / Feyka-Kurdistan, di mîjûya 29-30'ê Nisanê 1989'an de Komcivîna xwe ya Şeşemîn civand. 60 delegeyên nûnerên 15 komelên ku endamên Feyka-Kurdistan in û gelek mîhvan û vewendi beşdarî Komcivîne bûn. Kongre, bi silava ji bo şehîdên şoreşê cihanê û Kurdistanê vebû.

Pêşî diwan hat hilbijartin û bernamêya rojane hat amade kirin. Paşê rapora xebata salekê ya Feyka-Kurdistan hat pêşkêş kirin. Piştî ku rapora navendî ya Feyka-Kurdistan û raporên xebatê yê komelan hatin xwendin, axiftinên li ser raporê destpêkirin. Hemû rapor, yeko-yeko hatin nixandin. Encuman tev bi jirî tevli axiftinên bûn û vî birê Komcivîne gelek zinde derbas bû. Birê Komcivîne yê zinde û diskusiyonên berfireh ên Komcivîne, di vê bendê de xwe şani kirin.

Raporên xebatên salekê yê komelan û merkezê, rasti rexneyên bi naverok ên endaman bûn. Encuman li ser kêmasî û şaşiyên raporê rind sekinin û

rexneyên xwe diyar dikir, hemû delegeyên din ji bir û baweriyên xwe digotin û bi vî awahî ev bend ji bi xurtî giha armancên xwe.

Paşê hemû encuman soz û peymana xwe ya biryariyê daxweyan kirin. Hemû endam sozdan, ku di domana xebatên karvanî yê pêşîn de wê delametên xwe bi jirî bicîhbin û girêdana xwe ya bi şehîdên çîyan û zindanan, bi hogirên berxwedarê û Pêşengiya Şoreşa Kurdistanê anin zimên.

Paşê Komcivîna xwe bi biryarên pêşniyarî mijûl kir, ku komisiyonan amade kiribûn. Yeko-yeko ji ber çavan hatin derbaskirin, kêmasiyên wan hatin temam kirin û di dawiyê de hatin pejirandin. Piştî hilbijartina komisiyona kargêriya navendî ya Feyka-Kurdistan, dawî bi Komcivîna Şeşemîn ji hat.

SVP, TKP(B), Serokatiya Balyozxaneyê Kibrisê, Komiteya Hevkariya Kurdistanê ji Kibrisê, Rote Hilfe (Alikariya Sohr), Yekitiya Xwendevanên Welatparêzên Kurdistan-YXWK / Bochum, YKWK, YXK, YRWK, YJWK, Av. Dev-Genç, Sekretariya EKİM li Ewropa, Dostên gelê Kurdistan li Almanya Rojava, Hunerkom û Komiteyên ji Kurdistanê li Ewropa, mesajên xwe gihandin Kongreya Feyka-Kurdistan a Şeşemîn.

KONFERANSA YEKEMÎN YA KOMÎTEYÊN DOSTÊN GELÊ KURD ÇÊBÛ

Komiteyên ku di bin navê dostên Gelê Kurd li 17 bajarên Almanya Rojava xebatê dikin û ji aliyê demokrat û pêşveçûyên Almanî hatine damezrandin, di mîjûya 29-30'ê Nisanê 1989'an de li bajarê Bonnê, Almanya Rojava Konferansa xwe ya Yekemîn û navendî çêkirin.

40 delege bi navê 17 komiteyan tevli Konferansa Yekemîn bûn û Konferans du rojan berdewam kir. Konferans pêşemîn li ser pirsên weke alikarî û hevkarîya têkoşîna rizgariya netewa Kurdistan û pişange kirina êrişên imperyalizma Almanya Rojava rawestî û delametên di vê barê de ronahî kir. Li ser gelek pirsan axiftin çêbûn û li ser pirsên weke alikariyên giyanî û diravî, aksiyo-

nistî, weşanî, rêxistini, qampanyayên babêti û prensibî biryar hatin girtin. Di encama axiftinên de, Konferans xwe gihand encamên herî pêwîst.

Bi navê Dostên Gelê Kurd li Kibrisê ji nûnerê tevli Konferansê bû û keleporên Konferansê û berhemên pratîk ji bo xebatên li Kibrisê tevli xwe bir û hinde dokumanên Konferansê ji bo xebatên xwe nimûne girt.

Di dawiyê Konferansê de, bi armanca koordinasyonê û xebatên hevkarî û navendî yê 17 komiteyên Dostên Gelê Kurd, komiteyê kargêriyê ya navendî ya ji 11 kesan hat hilbijartin û ev komiteya koordinasyonê ji di nava xwe de sê êrdimên navendî êşkere kir, da xebat çêtir bigihin armancên xwe. Komiteya koordinasyonê wê xwe li sê cihên Almanya Rojava; Bakura Almanya Rojava, Navina Almanya Rojava û Başûra Almanya Rojava, navendî û bi cih bike û li ser vê bîngê xebatên xwe pêşvebibe.

LI AVUSTURYA YKWK û YXK DAMEZIRÎN

Li Avusturya bajarê Wien (Viyana) roja 30'ê Nisanê 1989'an Konferansa damezirandina YKWK û roja 16'ê Gulanê 1989'an ji Konferansa damezirandina YXK xwe civandin. Bi xwecivandina Konferansê Yekitiya Karkerên Welatparêzên Kurdistan-YKWK û Yekitiya Xortên Şoreşgerên Welatparêzên Kurdistan-YXK ji bo damezrandinê, bi vî awahî ev herdu Yekiti li Avusturya ji dest bi xebatên xwe kirin.

Di civinan de, xebatên damezrandinê yê berî Konferansan ji ber çavan hatin derbas kirin û li ser şaşî û kêmasiyên ku di vê demê de derketibûn, hate sekinandin. Bi nixandina xebatên amadekariyê, ku ji bo xebatên demên pêşîn hinde fêrên baş danin holê, Konferans xwe gihandin encamên pratîk ên ku wê pêşî ronahî bikin.

Di Konferansa YXK de, komiteya kargêriya YXK ji hat hilbijartin. Di herdu Konferansan de, hemû encuman sunda girêdana bi têkoşînê xwarin û kesên ku hatin hilbijartin biryariya xwe danin holê. Li ser vê bîngê, herdu Konferans gihan armancên xwe yê pêşemîn û dest bi xebatê hat kirin.

Hevpeyvînek bi welatperwerekî re ku ji artêşa Tirk a faşîst û dagirker reviyaye

*"Gava min pêşmergeyên ARGK dîtîn,
baweriya min ji bo
serxwebûna Kurdistanê mezintir bû..."*

Berxwedan: Xwe bi me didî nasîn?

Kemal: Navê min Kemal D. Di sala 1967'ê de li Xozatê herêma Dêrsimê ji dayika xwe bûme. Ez lawê malbateke xizan û bê mal im. Min dibistana bingehîn li gund û dibistana navîn li Xozatê xwendiyê. Bavê min di karê avahiyan de dixebite. Ji ber ku malbata min bê mal e û kalê min zaniyên xwe yên li ser qirkirina Dêrsimê herdemê ji min re digot, ji destpêka zarotiya xwe heya niha hêrsa min li diji dewleta Tirk a faşîst heye.

Berxwedan: Beri ku tu xwe bigihîni PKK pêwendiyên te bi kîjan rêxistinê re hebûn?

Kemal: Belê! Merivên min di nava rêzên TIKKO de cih girtibûn. Bi rîya wan sempatiya min ji çêbû. Piştî rejîma 12'ê Êlûnê di sala 1980'an de, gerillayên TIKKO xwe dan aliyê Dêrsimê. Heya sala 1984'ê bi alikariya welatparêzan û gelê me, li Dêrsimê debara xwe kirin. Di sala 1984'ê de yekî xwesipar navê min ji dabû dewleta Tirk a faşîst û giliya gelek kesan kiribû. Dewleta Tirk a faşîst destpêkir, ku li min ji bigere. Ez ji mecbur mam, ku tevli TIKKO bibim. Yekitiya ku ez di wê de bûm, ji 15 kesan bû. 8 kes çekdar bûn û 7 kes ji bê çek bûn. Gotin me, divê di demeke kin de em herin ji xwe re çekan peyda bikin. 6 mehan em bê çek geriyên. Paşê me 2 tîfingên "qirme" peyda kirin. Me sala 1985'ê di bin zehmetiyên gelek dijwar de derbas kir. Bi destpêka sala 1986'ê pêve, em diçûn kîjan gundî, gundî digotin ku berî me gerillayên ARGK hatibûn gund. Gundiyên digot, ku gerillayên ARGK xwediyên roketên modern û çekên nûjen bûn. Lê bi me re tenê yek G-3, pêncbereke Sowyetî, 8 tîfingên "qirme" û tîfingên nêçirê hebûn. Carnan gundî digotin me, hun bi van çekan nikarin xwe ji li hemberê dijmin biparêzin.

Berxwedan: Çend sal hun di çiyê de man?

Kemal: Di payiza sala 1986'ê de di navbera me û hêzên dewleta Tirk a faşîst de şerek derket. Hevalên ku çekdar bûn, tevli şer bûn. Ez ji, tevli yên bê çek, me xwe ji cihê şer dûr xist. Paşê em pê hesiyên, ku 3 heval şehîd ketine û 2 ji birindar bûne. Kesên din ji reviya bûn. Em, pênc kesên bê çek, 10 rojan bê armanc geriyên. Hingê dijmin dest bi operasyonên leşkerî yên berfireh ji kiribû. Ji ber bê neçariyê, me biryar da, ku em xwe belav bikin. Rojêkê ez daketim bajarê Xozatê. Piştî 3 rojan ez hatim girtin. Min birin karakola navendî û paşê ji min şiyandin Dadgeha Parastina Dewletê (DGM) ya li bajarê Erzînganê. Ji ber ku di destê wan de çî delil nebûn, bi hiceta alikariyê, 2 sal û 4 meh cezaya hepsê dan min. Di girtgehê de ez tevli hevalên endamên PKK mam. Li der ve ji Têkoşîna Rizgariya Netewa Kurdistanê roj bi roj xwe nêzikîrî himbêza gel dikira û pêşve diçû. Komara Tirk a dagirker, roj bi roj bêhtir diket nava tengezarî û astengan. Li herêma Dêrsimê jî, ew inkarvanî û xwesipariya salan, sembolê van sosyal şovênizm û politikaya gundî, keli bi keli dihat şuştin û maliştin.

Berxwedan: Çawa û kengê tu tevli gerillayên ARGK bûyî?

Kemal: Piştî ku ez du salan di girtgehê de mam, ez hatim berdan. Roja ku ez hatim berdan ji bo eskeriyê min şiyandin bajarê Manisa. Roja 1'ê Kanûnê sala 1988'ê bû. Ez 70 rojan li wir mam. Paşê min şiyandin bajarê Lüleburgazê... Demeke kin ez li wir mam. Di wê demê de ez rastî bûyêrêkê bûm ku min nedikarî ez bawer bikim. Ev bûyêr serê min bilind dikir û ez dilxweş dibûm. Astubayek hebû, dilxwezê PKK bû û ew ji li wir eskerî dikir. Lê wî xebatên politîkî jî dikir û ez bi vî yekê agahdar bûm. Paşê ez çûm cem wî û min pêwendî bi wî re girêdan. Rastî hingê ez ji aliye psikolojîkî ve ketibûm nava alozî û nexweşiyekê jî. Min ji xwe re got, ez eskeriya dagirkeran nakim. Paşê min vî yekê bi eşkeretî gote hevalan. Berpirsiyarên Partiyê jî hatin û min ji wir birin.

Berxwedan: Li wir te çend kesan nas dikir?

Kemal: Tevli min hevalekî din ji birin. Ew, ji bajarê Agirî navçeya Tutaxê bû.

Berxwedan: We çawa birin? Dikarî ji me re bibêjî?

Kemal: Di sala 1989'ê de roja cejna îslamî, yanê roja 7'ê Gulanê, bi "mersedes"êke pilaka biyani em birin. Bi xwe re cilên sivil ji anibûn. Li Stanbolê em teslimî tomofileke din kirin. Paşê em anin herêma Serhedan. Li bajarê Qersê em teslimî komîteya bajêr kirin û ji wir jî me teslimî yekitiyên ARGK ên li çiyê kirin.

Berxwedan: Ma hun rastî tu zehmetiyên nebûn?

Kemal: Ne! Revîna me baş hatibû bi rê xistin. Bi şeweyeke nizami hatibû organize kirin. Em bi hêsani gihan çiyê.

Berxwedan: Gava tu tevli yekitiya ARGK bûyî, çî jî dilê te derbas dibû?

Kemal: Gava min hevalan dît, hema weke ku cihan tev bû ya min. Gişt xwe bi rext û çekan xemilandibûn. Baweriya min çêbû, ku ev wê Kurdistanê bigihînin serxwebûnê. Ev baweriya min jî bê dawî ye.

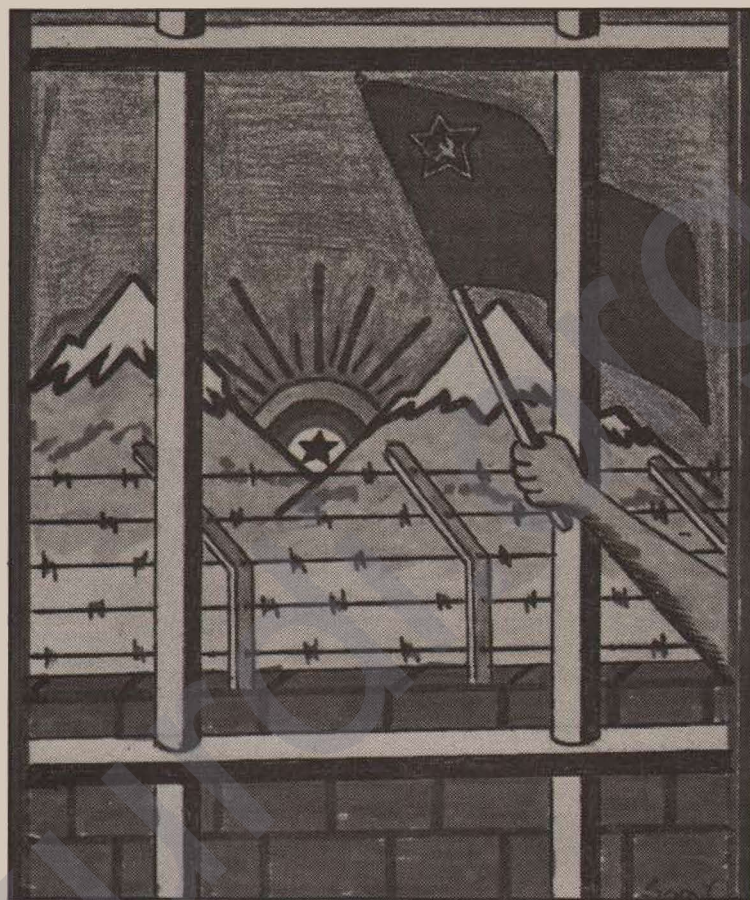
Berxwedan: Çî dixwazi, ku em bigihînin awira gelemperî?

Kemal: TIKKO me gelek tenê hişt, xwedî li me derneket. Ji berê û heya niha dibêjin, "em şerê gerilla didin." Lê heya niha tenê daxwazên gel ên şoreşgerî di karvaniya xwe de mijandin. Enerjiya şoreşgerî mijandin. Niha em çêtir wan gerillayên TIKKO nas dikin. Niha tenê yek komek jî ji wan nikare li Dêrsimê here cem gel û bibêje, "em şerê gerilla didin." Gelê me êdi tenê gerillayên ARGK dinase û baweriya gelê me bi pratîka gerillayên ARGK jî heye. Vê rojê jî devê berpirsiyarên rejîma dagirkerên Tirk ên faşîst bi xwe, em dibihîsin, ku rastiyan çawa xwe serdest kiriye. Berxwedana ku di bin pêşengiya PKK de bilind dibe û bûye rûmeta mirovatiyê, wê inkarvaniya sedsalan diçirrine û rastiya gelê Kurdistanê xwe dibe pêş. Kurdistan û gelê Kurdistanê yê ku bi rêberiya PKK ditêkoşe, vê rojê jî bo cihanê bûne navendê bal kişandinê. Rûmeta me ya netewî, ku ji sed-hezaran salan vir ve di binê lîngan de mabû, êdi bi dirûşmeya serxwebûnê digihe banyên rastiya xwe. Weke tê ditin, bilindbûna navê Kurdistanê, li ser vî bingehê gelek tişt dide mirovatiyê jî. Bê guman, biqasî gelê Kurdistanê çîna karkerên Tirkiyê û demokratên Tirkiyê jî berjewend jî vî berxwedanê distinin. Ev rastiya ku vî rojê gelê Kurdistanê yê zehmetkêş dibine, daxwaz dike, ku hemû welatperwer, demokrat û pêşveçûyên ku dilê wan jî bo agirê şoreşê lîdexî ji bibînin û em li benda wan dibînin, ku ew jî tevli têkoşinê bibin.

Nûçegihandkarê BERXWEDAN
ji bajarê Qersê

Em nivîseke bi zaravayê Kurmanciya Xwarê (Sorani) diweşînin

Rêgay PKK, rêgaya rasteqîney rizgarî Kurd û Kurdistan e

dehênerî Kurdistanêkî serbixwe, yekgirtî û demokratîk e.

Carê le caran jinêkî şoreşgerî min. Ew jine nêzîkey niwey temeni le naw şoreşî Eylûlî 1961 le Kurdistanî Başûr da ber serbirdibû. Be xwey û xêzaniyewe her le naw çîyan bûne heta seretay heştêkan (1980).

Herdükman pêkewe derbarey meynet û derdeserî Kurd depeyvîn, ew yekser be dengêki zulalewe gotî: Eger êmeş le Kurdistanî Başûr PKK'yekman hebwaye êsta welatêki Kurd le ser nexşey cihanê hebû! Em peyvi ew jina dilsoze teniya belgey eweye, ke PKK wist û awatî gele û kari kirdote ser dil û derûni hemû Kurdêki be şeref û dilso-taw bo Kurdistanêkey.

Nezanim heta key parti û rêkxirawekan le beşekani tiri Kurdistan be otonomî şehîd deden?

Aya zehmetkêşani Kurdistan! Oto-

nomî dixwazin an azadi?.. Îtir bese ba hemûman be yek dil xebat bikeyn bo Kurdistanêki azad û serbixwe, ne yek Kurdistanê otonomî!

Eger çî le hemû lawe PKK çîwar dewrey tenrawe.

Eger çî otonomîxwazan riqîyan le PKK ye.

Eger çî le Ewropay Rojava sosyal-faşîst diji PKK ne.

Eger çî MÎT û SAPO pêkewe kardeken diji PKK.

Eger çî Kurdi naresen le Ewropa diji PKK dipeyvîn.

Eger çî... eger çî... eger çî... htd.

Belam PKK her zindû dibê û le naw dili xelki çewsawe da deji, çunke teniya PKK be tewawî bo Kurdistanêki yekgirtî û serbixwe renc dedat, kewate PKK wistî gel dabin dekat. Le ber ewe rêgay PKK, rêgay rasteqîney rizgari Kurd û Kurdistan e!

- Biji Partiya Karkerên Kurdistan-PKK!
- Biji Eniya Rizgariya Netewa Kurdistan-ERNK
- Biji Artêşa Rizgariya Gelê Kurdistan-ARGK!

- Serkewtin bo gelî Kurdî qehreman!
- Serkewtin bo gişt çewsawani cihan!

Mehabad Kurdî / Swêd / 6.5.1989

Xwendekarên hêja, ger dereng ji ma be, me baş dit ku em vî nameya pirozîyê ya bi zaravayê Kurmanciya Xwarê (Sorani) biweşînin

NEWROZETAN PÎROZ

Birayani xweşewist li gel germe û gewrtirin silawê pêşmerge, Newrozetan lê pîroz bê. Hêwedarin ew sal bo ewî eziz pir li xweşî û pextwerî bê, bewhêwaye salê teze, salê serkewtini zortirin çîni kirêkar bi ser rejîmî cinayetkar û faşîstî û şowenîstî torikade û hemû sermayedaran û kevneperestan dabi. Hêwam xweşî herçî ziyatir bo ewî be şeref û heqwarewa be hêwaye rojeyek ketewawî milletey beş minet çewsiwawî cihan be taybet milleti Kurd, be xebatey çekdarane û têkoşani bî weçan û helmetî bî rawestan. Betwanin mafê xuyan werbegiren û heme kirêkaran û cotyarên û

pale û rencîran Kurdistaney mezin be xebatê sor xwina wî xuyan alayê serbixweyî û serbestiyân li ser meyti sermayedaran û feodalani xwinmêj, helkin feqir û hejar! Ba beruxê hikumetî faşîstî şowînîstî Irak, İran û Tirkiya.

Her bijit û pîroz bit yadî şehîdani Kurdistan, bî taybetî şehîdê nemir Mazlum DOĞAN li hepîxaneyî Diyarbêkrê be sotandî giyani paki xweyî, meşxle hemîşe dagersawî Kurdistanî betintir kirt.

Silav û rêzîm heye bo serokî Partiya Kirêkarani Kurdistan-PKK!

Hawritan K. A.

GAV BI GAV XAKA KURDISTAN

Êrdimeka niştiman a şêrîn di nîvê deşta bi bêr û berhemî de

M Ū Ş

- II -

REWŞA ERDNĠGARĠ LI MŪŞÊ

Ev êrdima welatê me, êrdimeka ji deryayê gelek bilind û çiyayî ye, ku li bakurê-rojavayê Kurdistanê ji aliyê geliya Ava Miradê hatiye qelîşandin. Ji aliyê rojhilat ve bi navçeyên Patnos û Tutaxê yê Agirî, bi navçeyên Elcewaz û Xêlatê yê Bêdlîsê, ji aliyê bakur ve bi navçeyên Gogsi, Xînus û Tatos ên Erzeromê, ji aliyê rojava ve bi navçeyên Gonî (Kehni Reş) û Bongilan ên Çewlikê û ji başûr ve bi navçeyên Pasûrê ya Amedê, navçeyên Qabilcewz (Sasun) a Sêrtê û navçeyên Mirtax (Motkî) ya Bêdlîsê û axa navenda bajarê Bêdlîsê hatiye zivirandin. Deşt û zozanên berfireh ên bi navê Mûşê tînan, ku gelek berhemdêr û bi xêr û hilbirinê, li derdor û kevîyên Ava Miradê dimînin. Deşta Mûşê piştî Deşta Ixdîrê, li bakurê-rojavayê Kurdistanê deşt mezintirîn e. Li rojhilatê ji kandalên Çiyayê Nemrudê ya li Bêdlîsê destpêdike û xwe dirêji heya navçeyên Misricê li Sêrtê dîke. Çiqasî ev deşt ber bi rojava ve diçe, hevqasî ji teng dibe û cihê tengtirîn a Deşta Mûşê li navçeyên Misricê dimîne. Dirêjahiya Deşta Mûşê biqasî 80 km. û firehî ji biqasî 20-25 km. ye. derdorên Deşta Mûşê bi çiyayên gelek bilind hatiye xemilandin û zivirandin.

Çiyayên li êrdima Mûşê, ku şaxên Çiyayên Torosê yê li rojhilat in, ji sedî 34,9 axa Mûşê girtine. Ev çiyayên li ser xaka Mûşê, çiyayên gelek ciwan in, ku bi sistema zivirîna çiyayên Alp û Himalaya û tevli wan çêbûne. Ji hemû axa Mûşê, ji sedî 97,5 ji bo çandî û hilbirinê destdayî ye. Piraniya axê ji platoyên (zozanên bilind) mezin çêbûyê û ev plato, ji sedî 37,9 axa Mûşê digirin. Deştên Mûşê ji sedî 27,2 axa Mûşê digirin.

Bilindahiya axa Mûşê ji deryayê di navbera 1.250 û 1.400 metran e.

Ava Miradê, ku şaxekî mezin e ji herdu şaxên ava Fêradê, ji aliyê bakur ber bi aliyê başûr ve diherike û piştî ku ji rûbarê geliyê teng derdikeve xwe digihîne nivê Deşta Mûşê. Mîna marekî xwe badide û di nivê deştê de, xwe digihîne Ava Reş, ku ji aliyê başûr ve tê. Kevî û kenarên Ava Miradê, ji serî heya binî, bi yekcarê mîna step û axên beji (berri) xweya dikin.

Derdorên rêl û rêlistanî, dehl û daristanî ne gelek in. Daristanên hene, ji darên berû (mazi) û darên fêkiyên kuvî (biyani) ne. Ava sar û cemidî ya Çiyayên Şerefdînan, ku ji Çewlikê destpêdîkin û xwe dirêji heya Mûşê dikin, gelek bi nav û deng e. Bi taybetî di mehên biharê de ev av, bi xurtî diherikin û jîn û zindebûn belavî êrdimê dikin. Ji bo pêşmergeyên ku li serê bandevên van çiyayên bi azadî û serbilindî bigerin, ev ava sarî bi nav û deng, berhemekî siruştê ye gelek pêwîst e. Gava mirov ji ser banyên Çiyayên Şerefdînan binêre, mirov dibîne, ku li ser deştê rast û berfireh bajarê Mûşê hatiye avakirin. Dijbihê gundekî, ku hindêkî pêşveketiyê. Di mehên bihar û havînê de Deşta Mûşê, ku navendê bajêr ji li ser avabûyê, bi keskanî û kulîlkên renga-reng tê xemilandin.

Çiyayên ku tixûbên êrdimê dizivirînin, berî niha bi daristanên gurr û mezin hatibûn raxistin û tev darî bûn. Paşê di encama derketina agirî de piraniya da-

ran şewitîn û yê mabûn ji, ji bo êzingên zivistanê, bi piranî hatin birrin. Di dawiyê de çiya tev tazî û bê dar man. Çiyayên pêwîsttir ên li êrdima Mûşê ev in:

Çiyayê Akdoxan: Ev çiya li bakurê bajarê Mûşê dimîne. Ji aliyê bakur-rojhilatê ber bi aliyê başûr-rojavayê Mûşê ve dirêj dibe. Li ser vî çiyayî herweha goleke avê ji heye, bi navê Gola Akdoxan. Kendal û dêmenên Çiyayê Akdoxan ên aliyê bakur, bi cem û rûbaran ji kûr ve hatiye qelîşandin. Dirêjahiya çiyayî ji aliyê bakur-rojhilatê ber bi başûr-rojava ve biqasî 30 km. û firehiya çiyayî ji, ji aliyê bakur û başûr ve biqasî 10 km. dirêj e. Cihê bilindtirîn e çiyê, 2.879 metran bilind e.

Çiyayên Şerefdînan: Piraniya van çiyayên dikevin nava tixûbên êrdima Çewlikê. Birê van çiyayê ku xwe dirêji Mûşê dike, dêmen û qontarên çiyê yê rojhilatê datînin û ev ji rojavayê êrdima Mûşê çiyager û asêgir dikin. Ev çiya ber bi rojhilat û rojava ve dirêj dibin. Çiya gelek bilind in û mîna sirteki rast xweya dikin. Hemû derdorên Çiyayên Şerefdînan û çiya bi xwe ji, xwediyê tebeqeyên axê yê stûr in.

Çiyayên Bilicanê: Ev çiya di navbera Deşta Beranîk (Kop) û Deşta Lizê de bilind dibin. Ji aliyê bakur-rojava ber

Li êrdima Mûşê platoyên ku hene, di nava şeweyên zemin de, piraniya axê digirin. Ango piraniya xaka Mûşê ji platoyan çêbûye. Ev plato, li hêla bakur dijbihin zozanên Erzerom û Qersê yê li Serhedan û li hêla rojava ji dijbihin zozanên Çewlikê. Ji ber ku piraniya xaka Mûşê ji platoyan çêbûye, xwedîkirina pez û dewaran ji heya piveyê pêwîst pêşveketiyê.

Di navbera binê Geliyê Miradê û bandevên çiyayê de gelek plato hene. Ev plato bi giranî kêr gir in û bi tebeqeyên axê yê stûr hatine kemilandin. Ev plato mîna zozanên tînan bikaranînin û di navbera sirtên bilind de belav bûne. Ev platoyên ku li bakur û bakur-rojava cih digirin gelek avî û giyayî ne. Piştî zozanên Erzerom û Çewlikê, zozanên bi xêr û berhemtirîn ev in. Di mehên havînê de jiyayî, li van derdorên heya bê gotin xwe dilivîne. Ev derdor, bi konan û keriyên pezan tîji dibin. Li birên ku ber bi Geliya Miradê ve nizm dibin, her gundekî xwediyê zozanekê ye, ku li ser van platoyan dimîne. Herweha gundiyên hawirdorê, giya û kayê hişk ji bo zivistanê ji van platoyan kom dikin.

Li êrdima Mûşê, li aliyê birê ku ji Geliya Miradê ber bi hêla Zireya Wanê ve û ber bi hêla bakur-rojhilatê ve dirêj

Ava Miradê: Ji aliyê bakur ber bi aliyê başûr ve diherike. Ava Miradê, ji hêla bakur-rojhilatê dikeve axa êrdima Mûşê. Li ser axa Mûşê Ava Miradê tevli çend rûbarên din, xwe digihîne Çemê Kevirê Reş. Herweha li bakurê gundê Yoncalî Ava Mezîna û li rojavayê gundê Dokuzpinar ji Ava Deşta Hesenan tevli Ava Miradê dibin. Paşê bi şeweya mîna tîpa "S", Ava Miradê li başûrê gundê Ulukaya ji axa Mûşê derdikeve. Ava Miradê di kêliyê de biqasî 200 heya 300 kupik-metre av dicivîne. Ev hejmar gava av boş be, xwe digihîne 2.500 kupik-metre; gava av kêr be dikeve 50-70 kupik-metre.

Ava Reş: Ev av, ji aliyê başûr dikeve axa Mûşê. Ava Reş 68 km. dirêj e. Ava Reş, heya xwe digihîne Ava Miradê ji aliyê bakur-rojava ber aliyê başûr-rojhilatê ve diherike. Rûbarên Norkahang, Kelê Reş, Bihar, Çar û Qarnî tevli Ava Reş dibin.

Çem, av û rûbarên din ên pêwîst, ku li ser axa Mûşê ne, ev in: Rûbarê Çiçekan, Ava Heronîk, Ava Liz, Rûbarê Çolbîhar, Çemê Avkori û Ava Meman.

Li ser axa Mûşê herweha hinde zire û golên xwerustî (siruştî) ji hene. Çendekên pêwîst ev in: Xamurpêt, Sekî û li navçeyên Beranîk ji Gola Xaçê, Akdoxan û Gazê.

Gola Xaçê: Ev gol li êrdima Mûşê, dikeve başûrê navçeyên Beranîk (Kop). Gola Xaçê 7 metran kûr e û mezinahiya ji biqasî 10 km² ye. Ava Gola Xaçê ji ava Çemê Şêx Tokom tê. Hinde rûbar û kehnîyên din ji diherikin û golê. Di mehên havînê de ji û di mehên zivistanê de ji, hema hema piveka ava golê weke xwe dimîne. Pir kêr an zêde nabe. Di Gola Xaçê de masî ji hene.

Gola Sekî: Gola Sekî dikeve bakur-rojavayê navçeyên Gumgumê (Varto). Li ser axekî biqasî 3 km² çêbûye. Gola Sekî gelek kûr e. Bi avê kehnîyan, avdizenan û berfê tîji dibe. Di hemû demsalan de bi giranî av weke xwe dimîne, ne gelek zêde û ne ji kêr dibe. Di mehên zivistanê de ava Gola Sekî diqerise (qeşa digire). Di vî golê de ji gelek masî hene.

Li ser axa Mûşê gelek geli û neval ji hene. Tev ji aliyê Ava Miradê û şaxên ve avê hatine vekirin. Geliya mezintirîn bi navê Geliya Miradê tê nasîn. Ev geli li bakur-rojavayê êrdima Mûşê destpêdike, pêşi ji hêla bakur ber bi başûr ve rêtengê kûr vedike û paşê bera xwe dide hêla rojava û xwe digihîne Deşta Beranîkê û xwe dirêj dibe. Li nêzîkî Deşta Beranîkê pêşi rêbazekî teng bi navê Pira Seyda çêdike û paşê, hindêkî ji wir dûr rêbazekî nû çêdibe. Binê Geliya Miradê li Deşta Mûşê firehtir dibe û gava geli ji deştê derbas dibe ji, gelekê kûr dibe. Geliya Miradê, ji başûrê gundê Ulukaya derdikeve derveyî tixûbên axa Mûşê.

Êrdima Mûşê ji aliye dewlemendiyên binerdî, ne pir dewlemend e. Bûjenên binerdî yê pêwîst ev in: Barit, bûjenên çimento û kehnîyên xwê. Tevîya rezerveyên Baritê biqasî 3.235.000 ton e. Tevîya rezerveyên bûjenên çimento ji biqasî 121 milyon ton e. Barit û çimento li ser axa navenda bajêr in û xwê ji li derdorên Milazgirê ye.

Tevîya xaka êrdima Mûşê, xakekî lertzîna erdî (zelzele) ye ji piveka yekemîn e. Dikeve qayîşa lertzîna erdî. Pêş-

Êrdimeke lertzîna erdî: Êrdima Mûşê

Hema hema tevîya axa êrdima Mûşê dikeve nava qayîşa lertzîna erdî ya ji piveka yekemîn. Bi giranî li derdorên navçeyên Gumgumê erd diheje. Di salên 1946, 1950, 1956, 1957 û 1959'an de hinde caran erdê Mûşê lerzî. Di lertzîna 31'ê Gulanê sala 1946'an de 893 kes mirin û 343 kes ji birindar ketin. 3.000 xani ji hilweşîn û xusarên mezin girtin.

Di sala 1966'an de li êrdima Mûşê sê caran erd lerzî. Navenda lertzîna, di navçeyên Gumgumê bû. Ev lertzîna erdî rojên 7'ê Adarê, 12'ê Tirmehê û 19'ê Tebaxê çêbûn. Lertzîna dijwartirîn a roja 19'ê Tebaxê bû. Di encama vî lertzîna de zirarên mezin çêbûn. dora saet 14.22'an lertzîna erdî destpêkir û biqasî 20 kêliyên berdewam kir. Di encamê de 20.007 xani hilweşîn. Lertzîna, biqasî 85 km. posideyên xwe şani kir. Ev lertzîna pêşi dijwar bû û sê-çar rojan çarekê xwe vedigerand û roj bi roj dijwarî jartir dibû. Lertzîna 19'ê Tebaxê heya roja 6'ê Kanûnê berdewam kiribû. Di lertzîna sala 1966'an de 2.118 mirov jiyana xwe hunda kirin.

mîna li navçeyên Gumgumê û li derdorên Gumgumê, ji demên kevin heya bê dema nû gelek caran erd lerzîye. Bi xwe navçe ji navê xwe ji vî bûyerê girtiye; şênî navê navçeyê "Gum-gum" daniye. Di encama lertzîna zemin de, heya niha gelek mirov mirine û zirarên pir mezin gihane gelê me.

Herweha êrdima Mûşê, bi deşt û zozanên xwe yê ber-û-berhemî, yê dewlemend û hilbirinî tê nasîn û di vî berê de Mûş bi nav û deng e. Deşta Mûşê, Deşta Beranîk, Deşta Milazgir û Deşta Liz ji sedî 27,2 ji tevîya axa Mûşê digirin.

Deşta Mûşê: Ev deşt dikeve nivê xaka Mûşê. Deştêkî mezintirîn e, ji deştên bakur-rojavayê Kurdistanê. Firehiya Deşta Mûşê 20-25 km. û dirêjahî ji 80 km. ye. Deşta Mûşê ji hêla bakur-rojava ber bi hêla başûr-rojhilatê ve dirêj dibe. Aliyê rojava di navbera 1.250 û 1.300 metran ji deryayê bilind e û ev bilindahî li aliye rojhilatê xwe digihîne 1.400 metran. Başûrê Deşta Mûşê ji aliye Çiyayên Qereçawîş hatiye zivirandin û ji aliye bakurê Çiyayên Şerefdînan dirêj dibin. Li dawîya Deşta Mûşê, li aliye rojhilatê Çiyayê Nemrudê yê Bêdlîsê heye û li aliye rojava ji hinde herêmên çiyayî hene. Deşta Mûşê gelek bi xêr û bêr e. Ji aliye Ava Miradê û Ava Reş tê avdan.

Deşta Beranîkê (Kop): Dikeve rojhilatê êrdima Mûşê. Biqasî 525 km² mezin e. di mehên biharê de, ji ber ku Ava Miradê bi ser xwe ve diherike, birekî Deşta Beranîkê ji dimîne di binê avê de. Bi piranî zad û dexl li vî deştî tê hilandin. Herweha heya piveyê pêwîst pez û dewar ji li vî deştî tînan xwedî kirin.

Deşta Lizê: Axekî biqasî 160 km² tevli Deşta Lizê bûye. Deşta Liz ne rast e, hindêkî xwediyê girên piçûk e. Deşta Lizê, ji başûrê Çiyayên Bilicanê destpêdike û ber bi aliyê başûr-rojhilatê êrdima Mûşê ve diçe û xwe digihîne Ava Miradê. Birê fireh e û deştê ji beyar û mîrgayan çêbûye. Li Deşta Lizê zad û dexl tê hilandin, pez û dewar tînan xwedî kirin.

Deşta Milazgirê: Ev deşt bi nêzikî biqasî 450 km² mezin e. Li aliye bakur-rojavayê Deşta Milazgirê Ava Miradê diherike. Li hinde deran deşt, ji aliye rûbarên ku ji çiyayên tînan, hatiye qelîşandin. Deşta Milazgirê mîna berriyê mezin xweya dike.

Dimenek ji gundê Wartînîs li Deşta Mûşê

bi aliyê başûr-rojhilatê ve dirêj dibin. Li bakur-rojavayê Gola Xaçê, şaxekî van çiyayên mîna piştî masiyekî xweya dikin û xwe dizivirînin şeweyekî gelek rast. Her diçe, bilindahî ji behtir dibe. Li vî birê Girê Şêx Tokom (2.300 metran bilind e), Girê Mele Hesên û Girê Pozê Reş (2.500 metran bilind e) bilind dibin û xwe dirêj dikin. Çiyayên Bilicanê, ji aliye ve ji, bi şeweyê rast her diçe xwe nizmîtir dikin û ber bi hêla navçeyên Beranîkê (Kop) ve dirêj dibin. Li vir ji Girê Lalîsan heye. Çiyayên Bilicanê, li cem Girê Lalîsan êdî dizivirîn xakerastekê û bi yekcarê dawî dibin. Navê vî xakerastê ji, Xakerasta Lalîsan e.

Li êrdima Mûşê, bili van çiyayên pêwîst hinde çiyayên din ji hene. Çiyayên din ên bilind hinek ev in: Çiyayên Xamurpêt (2.500 metran bilind in), Çiyayên Qereçawîş (2.511 metran bilind in), Çiyayên Oltakê (2.155 metran bilind in), Çiyayên Yakup Axê û Çiyayê Kûrtîkê.

dibe û bilind e, hinde zozanên pêwîst hene. Ev birê êrdimê, birekî volkanîkî ye bakur-rojavayê Kurdistanê ye. Li vir gelek bizavên volkanîkî xwe şani kirine. Zozanên li vir, çiqasî xwe ber bi aliye rojhilatê ve dirêj dikin, hevqasî ji bilindahiya wan zêde dibe. Tevli vî bilindbûnê rewşa klîma ji dijwar û serttir dibe. Di mehên Heziran, Tirmeh û Tebaxê de havîn tê jiyayî kirin. Hema bi nêzikî biqasî nivê salekê berf li ser axê heye. Ji ber hoy û şirûten klîmayî, hejmarê şênî li vî derdorê kêr e. Ev zozanên xwediyê giyayê dewlemend, ji bo xwedîkirina pezi hilbijartine.

Êrdima Mûşê bi tevayî dikeve nava axên keviya Çemê Fêradê. Erdê ku av dicivîne, 127.304 km² ye. Di salê de biqasî 28,34 milyar kupik-metre av dicivîne. Li vir erdekî biqasî 1.776.575 hektar heye, ku dikare bê avdan. Rûbarên pêwîsttir, ku axa êrdimê av didin, Ava Miradê û Ava Reş in. Ava Reş ji, şaxekî Ava Miradê ye.

Yekitiyên welatparêz ên karkeran, jinan, xortan, rewşenbîran û Feyka-Kurdistan komcivînen xwe çêkirin. Nivîs di rûpelên 24 û 25'an de

Tirsa dagîrkeran û împeryalîstan a mezin ŞERÊ LI KURDISTANÊ GIHA DOMANEKE DÎROKÎ

● Li Dêrdorên Şirnex, Qilaban, Çel, Şemzînan, Berwarî û Dihê şer bê rawestan berdewam dike. Lêdanek li ser lêdanekê li dagîrkeran tê xistin. Dagîrker dixwazin gundên li dora Çiyayê Cudî vala bikin û hêzên me yên rizgariya netewî ji girsên gel qut bikin.

● Dagîrker dixwazin binkeftina xwe, bi ji kar dîr xistina berpirsiyarên şerê taybetî, hindêkî din veşêrin. Komutanê Kolorduya Taybetî Îsmail Selen ji kar hat dîr xistin. Heye ku Waliyê Êrdîmê Hayrî Kozakçioğlu ji ji kar bê dîr xistin. Şerê taybetî li Kurdistanê di avê de çû. Dagîrker ji êdî pejirandin, ku gelê Kurdistanê hevkarîya pêşmergeyên ARGK dike.

Gava niha şerê taybetî yê dagîrkerên Tirk li Kurdistanê iflas dike, ku bi bikaranîna hemû azîneyên dij-şoreşgerî pêşvedibiran, şerê gelê me yê rizgariya netewî yê di bin pêşengîya PKK de ji roj bi roj xurttir dibe û xwe dilezîne. Agirê şerê germ ê ku teviya welatê me xistiye bin posîdeyên xwe, roj bi roj dagîrkeran nezîkî wê dawîya maf kirine çêtir dike. Di serî de navçeyên Şirnex, Dih, Qilaban û Şemzînan, li hemû çiyayên bilind ên welatê me tevgera Meşa Azadîyê bi jêhatîbûnê tê bikaranîna û dagîrker bêhtir tîrên tengazar kirin.

Di domana biharê de û meha havînê ya yekemîn de, şerê me yê rizgariya netewî pêşveçûneke mezin da şanî kirin. Yekitiyên me yên Gerilla ku lêdanên mezin li dagîrkerên Tirk xistin, şerê taybetî bi şeweyeke kesîn birin iflasê. Li dîv van pêşveçûnan, dagîrkerên Tirk û ezbeniyên wan ên împeryalîst ji bi eşkeretî iflase şerê taybetî danezane kirin û destpêkirin, serî bidin azîneyên nuh.

Rapora CIA ya ku me di hejmara rojnameya me ya borî de kada wê kiribû, dida xweya kirin, ku împeryalîst li hemberê iflase şerê taybetî bera xwe didin rê û çareyên nuh. Ev rapor bangekî eşkere bû ji bo dewleta Tirk, da hindê tiştan li hemberê pêşveçûna şerê me bike. Ne tenê ev, dîv re gelek daxweyanîyên din ji hatin kirin û doman.

Di rastîyê de iflase şerê taybetî hin di salên 1987 û 1988'an de xwe dabû xweya kirin. Lê ji ber ku şer, bi hemû dijwarî û lezîna xwe berdewam kir, êdî niha dagîrkerên Tirk ji wê yekê pejirandin.

Gava em niha bûyerên van rojên dawiyê ji ber çavan derbas bikin, emê gelek nimûne ji bo wê rastîyê bibînin. Ji kar dîr kirina Îsmail Selen û nûçeyên li ser ji kar dîr xistina Waliyê Êrdîmê Hayrî Kozakçioğlu koçberên pêşveçûnan diyar dikin. Herweha di rojnameyên dagîrkeran de ji bangên hewarê yek rojê ji kê mabî.

Gava niha azîneya şerê taybetî ya dijmin serjêr diçe û diruxe, li hemberê

vê ji taktîka Partiya me xwe gihand bikaranîneke saxlem û serketî. Ev pêşketin li ser bîngeha Kongreya Partiya me ya Sêwemîn bi destan ve ketiye. Şerê taybetî yê dijmin li hemberê stratejî û taktîka şerê gel ê PKK, nekari xwe di jiyânê de bigire. Ji ber wê yekê jî, roj bi roj hundabûnên me kêmtir dibin û bawerîya gel a li derbarê tekoşîna me ya rizgariya netewî mezintir dibe. Bi vî awahî jî rastbûna xeta Partiya me PKK carek din tê îspat kirin.

Li hemberê van rastîyan, dagîrkerên Tirk ên faşîst ji alîkî pîkolîyên xwe li ser gel diwartir dikin, ji aliyê din jî girani didin girtina welatperweran û dixwazin arikariya gel bi vî awahî jî bibirrin. Gundîyan bê pîrs û pîrsyar dikujin û daxwaza tirsandîna çavê gel ji xwe re nola armançeke bîngehî dinasin. Disa, bi destê parêzkarên gundan serî didin hemû azîneyên derî mirovî û bi tirsandîna gel dixwazin mirovan ji tekoşîna rizgariya netewî dîr bikin.

Roj bi roj rojnameyên dagîrkeran nûçeyên bi naverok didin weşandin û li ser radiwestin, ku dewlet serî dide tedbirên nuh. Li kêleka Serekê Dewletê Kenan Evren û Serekwezîr Turgut Ozal, Alîkarê Wezîrê Parastina Netewî Ercüment Konukman, Wezîrê Karên Hundurî Abdulkadir Aksu, Wezîrê Karên Derveyi Mesut Yılmaz, Serekê Kurmayaya Gelemerî Orgeneral Necip Torumtay, Komutanê Hêzên Behrî Oramiral Orhan Karabulut, Komutanê Hêzên Asmanî Orgeneral Safer Necioğlu, Komutanê Gelemerîya Cendîrman Orgeneral Burhanettin Bigalı, Sekreterê Gelemerîya Heyeta Parastina Netewî Orgeneral Sabrî Yirmibeşoğlu, Waliyê Êrdîmê yê Girêdana Averte Hayrî Kozakçioğlu û Dîrektore Gelemerîya Saziya Polîsan Sabahattin Çakmakoxlu tevli civînekê bûn, ku li derbarê tekoşîna me ya rizgariya netewî hatibû amadekirin. Rojnameya Tirkî "Günaydin" li ser wê civîne wusa nivîsî: "Di civîna di konaxa serekê dewletê de, Serekê Kurmayaya Gelemerî Necip Torumtay li ser gera xwe û hürkolinên xwe yên li Amedê rawestî û got, ku tedbirên ji

bo perçiqandina terora kêrîkar rewş ji ber çavan hat derbaskirin. Di wê çarçivê de, di rojên bînan de wê operasyonên leşkerî yên bi posîde li dijî PKK bînan bikaranîn." Divê bê zanîn, ku ev civîn piştî livbaziya li Çiyayê Cudî hatiyê kirin û di domana wê livbaziye de komekê taybetî ya leşkerên dijmin hatibû tunekirin. Ji vir jî em dibînin, ku dixwazin tedbirên bi lez deynin pêşiya xwe.

Di civîne de li ser "pîrsa parastina tixûban" jî bi girani hat rawestîn. Weke tê zanîn Irak, erdîmeke tamponî ya ji 30 km dabû danezane kirin. Dagîrkerên Tirk ji wan pîrsan ji ber çavan derbas kirin, da baş bizanîbin di vir de armançên wan çî ne û li ku derê divê çî bikin. Lewma ew jî dixwazin li gora pêşveçûna rewşê, hindê erdîmên tamponî danezane bikin. Diyarê ku dijmin ji dizane, li derdorên cîranê başûrê Kurdistanê şerê me yê rizgariya netewî bêhtir ji hemû deveran pêşveit çûye. Komara Tirk ya dagîrker ji dixwaze van erdîmên li ser tixûb bike bin kontrola xwe. Ev jî tê wê maneyê, ku artêşa Tirk amadekariyên xwe dike, da xwe li hindê erdîmên başûrê Kurdistanê bi cih bike, ku PDK wan deran niha vala kiriye. Belê, pîlana dewleta Tirk eve û bi vî awahî dixwaze tekoşîna me ji piştê ve bizanîne. Herweha lê divê em bizanîbin, ku ev pêşketin derketine holê, piştî ku şerê me li hemberê Komara Tirkî dagîrker bi şeweyeke kesîn pêşveçûye.

Hate eşkere kirin, ku parastina tixûban wê jî Yekitiyên Cendîrman dewrî Hêzên Bejî bikin. Di sala 1987'an de Hêzên Cendîrman yên taybetî hatibûn

damezirandin û parastina tixûban ji wan re hatibû hiştin. Di dema derbasbûyî de ev hêz biserketin. Nola hêzên şerê taybetî yên bîngehî tengzarîya wan hin kurtir bû. Lewma niha dixwazên vî kari bidin Hêzên Bejî. Lê xala pewîst eve, ku artêşa Tirk dixwaze xwe li başûrê Kurdistanê bi cih bike.

Pêşemîn rojnameya "Tercüman" li ser wê pîrsê radiweste, lê her bi wê re tîrsa dewleta Tirk a mezin ji tîne zimên.

Dagîrkerên Tirk li navçeyên mîna Dih, Cizîra Botan, Ruha, Qers, Mîstîbin, Dilûk û Pazarcîkê, bi destê artêşa xwe operasyonên leşkerî birêvedibin û mirovan digirin. Ji alîkî jî bi destê parêzkarên gundan terore li ser gelê me dadigerînin. Bi vî rengî bawer dikin, ku wê bikaribin "Masiyan ji nava avê derxînin." Lê disa jî nikarin tiştêkê bikin û gelê me roj bi roj alîkariya xwe mezintir dike.

Li hemberê şerê me yê rizgariya netewî ku bi gavên mezin pêşveçûye, dagîrkerên Tirk ên faşîst jî ji hemû alîyan serî didin gelek êrişan. Dixwazin wî şerê xwe yê iflase kirîye, bi pineyên nuh bi kotekê li ser lîngan bigirin. Bi van êrişên ji gelek alîyan ve dixwazin pêşveçûna şerê me li welat û derveyî welat bisekinînin, da her diçe mezintir nebe.

Bili van êrişên dij-şoreşê yên tund, şerê me yê rizgariya netewî li ser axa welatê me pêşketinên mezin şanî dike û li derveyî welat jî hemû êrişan bi tamamî diherifîne.

Pêşemîn li Çiyayê Cudî, navçeyên Berwarî, Qilaban û Çelê, li seranserî Botanê tekoşîna me bi lez pêş ve çû. Di

şerê li Berwarî de, ku sê rojan doma, 70 endamên artêşa Tirk hatin kuştin û bi dehan ji birindar ketin. Ev jî delîlek jê re ye, ku tekoşîna me êdî bi dijwarî pêşveçûye.

Li welatên Ewropa û li welatên Rojhilata Navîn, dijmin şerêkî tund birêve dibe. Lê şerê me yê rizgariya netewî him û qudreta xwe li van deran jî şanî dike û gelê me tîne bin posîdeyên xwe. Li van welatan jî, hemû komplo û êrişên dijminan tîrên perçiqandin.

Komara Tirk a faşîst li kêleka welatên Ewropî, li ser Suri û Îranê jî pîr radiweste. Dixwaze bi van re hindê politikayên lihevhatîne bi cih bine. Lewma Wezîrê Karên Derveyi Mesut Yılmaz çû Suri û ava Feradê nola şantajekê li hemberê hikumeta Suri dani holê. Belê li vir jî tiştêk neket destê dagîrkerên Tirk. Xebetêkî weke wê li pêşberê Îranê jî hat danîn. Ev gişt şanî me dikin, ku di eniya derveyî de jî dixwazin êrişên xwe bilezînin.

Bi hatina havina 1989'an hilgavîna me ya Meşa Azadîyê xwe hilmand derdorên gelek firehtir. Daxwaz û armanca azadîyê keli bi keli hat berfireh kirin. Xaka niştîmana me gav bi gav xwe ji binê solên leşkerên dagîrkeran rizgar dike û xwe nezîkî rojên serbilind û serfirazîyê dike. Dijminê ku êdî nema dikare xwe bigihîne bandevên Çiyayê Cudî, dixwaze van deran vala bike û gundan bi tevayî bisohtine û wêran bike. Bili wê, dagîrker neçare mane ku keli bi keli ji axa welatê me derkevin û di dawiyê de ji welatê me birevin. Çi xebat û keftûlaft nikare wan ji wê encamê rizgar bike.

Nûçe di rûpela 21'an de

MIHRICANA GOVEND Û MUZÎKA KURDISTAN-89 YA SÊWEMÎN ku ji aliyê Hunerkom (Komela Hunermendên Welatparêzên Kurdistan) hatibû amade kirin bi şahî û dilxweşiyeke mezin dawî bû

● Mihricana Govend û Muzîka Kurdistan a Sêwemîn roja 1'ê Tirmehê 1989'an li paytextê Almanya Rojava bajarê Bonnê çêbû. 15 komên govendê û 15 komên muzîkê, tev bi hev re 30 komên çandî bi giyanêke rizgariya netewîxwaz û sosyalîst dan ber hev.

● Juri, rêzên komên govendê ji ser 324 puanan û rêzên komên muzîkê ji ser 288 puanan eşkere kir.

Di Mihricana Govend û Muzîka Kurdistan de, ji her şaxê çandî 15 kom ketin nava hawîrkanekê. Bêhtirî 1.500 mirovên beşdar, temaşeyê hawîrkanê kirin û livbaziyeke çanda netewî ya bi şahî jîyan.

Mihrican, dora saet 12.40'an bi axiftîneke silav kirinê destpêkir. Pêşî kêliyêk ji bo şehîdên şoreşa Kurdistanê li silavê hat rawestîn. Mihrican, bi axiftînen bi zîmanên Kurdî û Tirkî berdewam kir, ku pêwîstî û naveroka mihricanê, herweha pêşveçûnen konevani yên wê dawiyê dianîn zimên. Piştî axiftînan hoyên hawîrkanê govendê hatin xweya kirin. Berpirsiyarên her komeke govendê, li ser banga axîfkarê bernameya mihricanê, hatin pêş û bi kişandîna nîmran rêza xwe eşkere kirin. Li gora

Koma Şaxê Hunerkom li Swîs a govendê rêza duwemîn bir

rewşa diyarbûyî, komên govendê dest bi hawîrkanê kirin. Her komek, weke ku ji 15 kêliyan derbas nebe, figurên xwe yên govendê pêşkêş kir. Şeweyên govendan ji gelek derdorên Kurdistanê hatibûn hilbijartin. Piştî koma heştêmin, koma govenda zarokan a bi navê Koma Bêrivan ji bajarê Bonn (tev keçên temenê wan di navbera 5 û 9 salan) nola koma vexwendî bernameya xwe pêşkêş kir. Koma Bêrivan a zarokan sê leystokên gelêrî ji erdîmên Kurdistanê yên cure-cure amade kir. Paşê komên govendê yên

din hawîrkana xwe berdewam kirin.

Girsên gel bi şahîyeke herî mezin û bi dilxweşî temaşeyê hawîrkana govendê kirin. Niv saet piştê, wê carê ji hawîrkana komên muzîkê destpêkir. Di wê birê de ji pêşî hoy û şert hatin eşkere kirin û rêz hatin diyarkirin. Berpirsiyarên komên muzîkê nîmrên xwe kişandin û rewşa xwe ya rêzê, ji bo pêşkêşkirina bernameya xwe eşkere kirin. Berî ku hawîrkana muzîkê destpêbike, mesajeke piroziyê ya Yekitiya Dûmahik di rûpela 22'an de